

Hilie. in sacris. vinculis. s. pzie ptatis. vt. s. de offi. pfi. l. j. in fin. est em inestimabilis. vt. ff. de le. j. filiusfamilias. s. fz vulgaré. **C**onferat. s. accipiendo minus de hereditate. vt. s. eo. l. dotis. **C**onstitutis. emácipatis em solá pfectitiam. vt. s. eo. l. filie. in fine. **C**Denegari. qz r illa denegabitur ei qua hereditas diuidif. i. famil. herci. vt. j. e. l. filiam.

CLi. pro qd r aut p sed pstrue. als est i textu quin autez. r ponit pro sedvel pro certe.

CNeqz castrense. vel qsi. vt. ff. de coll. bo. l. j. s. nec castrense. idé bo. die in quolibet aduen. titio. vt. j. e. l. fi.

CRelictú. vel qsi. vt si pater donauit pferendo in eam supremuz iudicium. vt. j. eo. l. piori.

CNon pnt. nec pferf pfectituz: s. diuidif. vñ bñ subicit: sed i diuifio. né r. r qd dicit cõferri i. in mediú deduci. r fa. cit. s. fami. her. certum.

CEx hoc. s. peculio. Durates. l. neqz de pdite snt neqz diminute

S donatiõe. nõ potest. vt. j. eo. l. nec emancipati.

CSi is. fundus. Cõstitute. imo idéz est in emancipatis. vt. j. eo. vt liberis. in fine.

CDostulas. imo fm ius. vt. s. fa. her. filie q é s. So. h donauit pcedé. do i peculiu ibi in ea cõferes supmú iudiciú ve. lut ex neo. i. bene merito

CSi queras qliter scif qñ donat bñ merito. Rñ. si pcesserint merita qb nõ iterneniẽtib nõ esset do natio: nec inspecto si vi xit p̄ dovt ex neo. vt. ff. de castre. pe. l. castre. r l. si forte. i pn. nec t3 ab initio nec postea cõfir. ma. in alijs sic. vt bic. r s. de do. inter vi. r vro. donationes. quã distin ctionẽ faciũt qdã i emã cipato. S3 quõ cū pecu. liú bñ nõ possit. vt. s. d ioffi. te. l. fi. in fi. Dicã g idem qd. l. j. e. l. vt libe. ris. in fi. j. eo. Itẽ s. de ioffi. do. si p̄. sed ibi sol. ni. als dic vt mō solui. et facit. ff. de rei ven. l. em ptoz. in fi.

CMarit. ab ite. stato. Quid si p s̄ tabu. rñ. idé. vt. ff. e. l. j. s. ibidem. r. l. j. rñ.

CAmite. i. sorori ma riti tui. r accipe. j. dotem non conferenti.

CDenegare. q. d. amita nõ solú fratri suo: sed etiã heredi eius cõfer re debet vt. ff. eo. l. cum emancipati. in prin. r. l. j. s. ibidem.

CEc emancipati. nedum sui. vt. s. eo. l. si donatione. r dic qñta quocũqz modo. puta legata etiã tũc relicta qñ erat in potesta. te sub conditione: que conditio erat post mortem patris. vt. ff. eo. ptoz j. rñ. r. l. j. s. id quocqz. secus in stipulatione. vt. ff. de vbo. ob. si filius. r facit. s. eo. ea demuz. r. ff. eo. l. j. r. s. si ab emancipato. r. s. si ab ipso. r. l. se. s. id quocqz.

CAliam. vltra. idest preter. Placuit. vt. r. s. e. l. a p̄e. r. s. fa. her. si q̄ fideicomissoz. r liberis. idest aut modo seipsum exponit.

CIdẽ. aa. r. cc. Milãrie. **L. xij.** **H**ilie lz maneat i sacris si do tẽ nõ pferat quã mortis tpe cõis p̄ris habuit fratrib i eadez familia cõstitutis actiões bñ ditiarias denegari nõ ambigif. **C**Un p̄sul te ac p iuris rõne collationẽ fratri b̄ tuis q̄s i p̄ris cõis mozt tpe fuif se ptãte. pponis offeres. **C**Cum aut frẽs tui durãtes i familia p̄ris: peculuz (si hoc neqz castre se neqz relictú eis doceat) p̄cipuũ habere nõ possunt: s̄ in diuifioez p̄ne veniat bñ ditiatis: nec qd̄qz mutat pe nes quẽ res ex hoc p̄ficiscẽtes r in eadez causa durãtes p̄stitute repe riant absoluti manifestiqz iuris est.

CQuẽsta post mortẽ patris nõ cõferũt r concessa in peculium p̄fectitium filie diuiduntur inter filios succedentes patri b. d. Bal. Salic. r Alexan.

CIdẽ. aa. r. cc. Anti. **L. xiiij.** **S** donatione tibi post mortez p̄ris fudũ qñstis soroz portio. nẽ ei v̄edicare nõ p̄t: nã si is filie familias p̄stitute tibi a p̄e donat est cũ soroz patri cõi succedẽs euz p̄cipuz habere p̄ iura postulas.

CQuẽ petedi collationez trãsit ad bides r nõ p̄ferẽti denegant actiones p̄ q̄s suã portionem bñ ditiatis p̄seq possẽt. b. d. Al.

CIdẽ. aa. r. cc. Stratonice. **L. xiiij.** **S** maritus quondã **L. xiiij.** **S** tuns ab intestato p̄ri suo be res extitit: r ei posthum edit a te successit actiões bñ ditiarias amite si luj vestri quã habuit patris sui moztis tempore dotem non conferenti denegare p̄ses non durabit.

CQuẽsta post mortẽ defuncti nõ con feruntur. b. d. Bal. Salic. r Alexan.

CIdẽ. aa. r. cc. P̄bili. **L. xv.** **N** ec emãcipati post mortez cõis p̄ris qñta p̄ferre cogũ tur: sed bec retinentes eius bona p hereditaria diuidũt portione.

CPetita. sit ergo intestatus per s̄ tabulas. vt bic. r hoc cum ante aditã bñ ditiatẽ est exposita. vt. ff. de s̄ tabu. illud. als teneret iure civili lz nõ equitate p̄toria. vt. s. e. filie. que est s̄. nã ptoz nõ facit desinere be redẽ nec esse. vt isti. de bo. pos. s. q̄s aut. **C**el dic vt in. d. l. filie. Et sic nõ. q̄ septẽ modis fit q̄s intestat. q̄nqz ante aditionez: r duob post. vt

CIndicio familie herciscũde nihil pos se cõsequi q̄ sũma cũ rõne placuit.

CQuã ab intestato succedit dos r dona tio p̄p̄ nuptias iter liberos cuiuscũqz gra dus r cuiuscũqz sexus: tã existẽtes i ptãte illi d cui bñ ditiatẽ agit q̄ nõ exites d3 cõ ferri si tractat de successiõe illi q̄ dotẽ aut dõationẽ p̄p̄ nuptias p̄stituit. donatio aut scã filio emãcipato ab emãcipãte tpe emã cipatõis vl post p̄ferf eo mō q̄ p iuravete/ ra p̄ferẽbant cetera bõa emãcipatoz. Al.

CImperatoz Leo. Erithrio pre fecto pretorio. **L. xvij.** **L**iberis tã masculini q̄ se minini sex s̄ iuris sui vel in ptãte p̄stitut: q̄cũqz iure itestate successiõis. i. aut testõ penit nõ p̄dito: vel si factuz fuerit s̄ tabulas bonoz possessiõe petita: vel ioffi ciosi q̄rela mota rescisso eã lance pari qz mō p̄spici possit: hoc etiã eq tatis studio p̄nti legi credidim in serendũ vt in diuidẽdis reb ab ite stato defunctoz parẽtuz tã dos q̄ ante nuptias donatio p̄ferat: quãz p̄ vel mater: anus vel ania: pan vel pania p̄nus vl m̄nus dederit vl pmiserit p filio vel filia vel nepo te vel nepte aut p̄nepote aut p̄ne pte: nulla d̄ discretiõe itercedẽte vtz in ipsas spõsas pro liberis suis me morati parẽtes donationez p̄tule rint: an in ipsos spõsos eaz vt per eos eadẽ in spõsas donatio celebre tur vt in diuidẽdis reb ab itestato defuncti parentis cui de bñ ditiatẽ agit: eadẽ dos vel ante nuptias do natio ex substãtia eius p̄fecta p̄fe rat.

CEmãcipatis videlicet libe ris vtriusqz sexus pro tenore prece dẽtiũ legũ ea que d̄ in ipsa emãcipa tione a parentib suis (vt assiolet fie ri) p̄sequunt: vl post etiã emãcipa tionẽ ab eis d̄ acq̄sierũt collaturis.

CQuocũqz modo liberi sui iuris efficiã tur ad collationem vt emancipati vocan tur. b. d. Saly. r Alexan.

CImperatoz Anasta. a. Cõstan. p̄fecto pretorio. **L. xvij.** **L**iberos qui per n̄e legis auctoritatez per oblationẽ precum r imperiale rescriptũ sui iu ris effecti fuerint: ad similitudinem

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CAb eisdem. secus si ab alijs. **C**Imperos. legis. qua dicitur de emancipatione absentis. vt. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

CEmãcipatis fm. l. s. bac. l. sed non fm Azo. vt notatur. s. l. si emanci pati. Item inducit secundum nonum quod circa querelam dixi in pn cipio huius. l. Tertio quia olim emancipatus omnia que habebat tem pore mortis patris debebat conferre. vt. s. eo. ea demuz hodie per leo nem nõ confert nisi a patre donata tempore emancipationis vel po stea. ergo alium de quẽsta non confert a contrario sensu. l. hoc tamen dicere non placet: nec leo bec vetat. **C**Unde dic r q̄rto pro tenore pre cedentium legum itã demum vt vñdecunqz quẽsta conferantur. sed per aut. t̄m ex testamento a patre data.

Emanci patoruz r suoz q̄tũ ad colla tionẽ par ẽ p̄ditio.

Hec autem regula. due ergo sunt regule. vna est qd omnia que co- putatur in quartam pferuntur. alia ecotra. Prima coprobat Iustini. Secundam improbat. quedam enim data conferuntur que in qrtam minime coputant. vt donatio simplex que quandoqz pferuntur cui ex- pli pbandi gratia subicit. ad bec r. i. iuxta hoc. Potes etia euidetio rem ponere instantiam quoniam donatio ante nuptias coferebatur te- pore huius. l. vt. s. eo. l. vt liberis. sed non copu- tabatur in quartam. vt s. de inofficio. testame. l. quoniam nouella.

Donatio simplex duob' ca- sib' pferit.

Imposuerit. vt. s. de inoffi. testa. l. si qn. s. r generaliter. r. s. illud. Sic ergo simplex dona- tio pferit duobus casib' s. quando hoc dicit do- nator. Itē quādo emer- git inequalitas. an autē bodie indistin cte cofera- tur. s. doatio simplex vi- xi. s. e. au. ex testamēto. Sed qd si r dotē habeat r donationē simplicem altera a filia: alia vo do- tem tm. Nō puto p hanc l. tunc donationem sim- plicem conferri nisi do- nator hoc dixerit r facit ad. l. s. cōia vtriusqz iu- di. l. fina.

Nemini. con- stitutioni. vt. j. de bo. que li. l. cū opoz- tet. que lz posterior sit in ordine tamen prior fuit q ista in compositione.

Acquirendas. quo ad pprietatem.

Castre. vel quasi. vt. ff. eo. l. j. s. nec castre se. r. s. eo. filie.

Acquirunt. quātū ad pprietatem. r ad hoc j. de bo. que li. quod sci- tis. r in au. de here. ab testa. in prin. colla. ix.

De testō militis. Post successiones pre- torias ponit ciuiles r di- gniores. s. ex testamēto militis prius.

Pater. eozū. scilicet bono- rum castren- sium.

Modo. i. tūc est ve- rum qd dixim' si ei' r. c.

Probatur. qd ex eo ipso qd nō pbatur cōtra- rium fm Jo. vt. ff. eo. si duobus. r. j. titu. j. l. si. r sic non est ptra. j. l. pro- xi. Vel dic meli' vt mi- bi videtur probatur. s. ex voluntate militis de functi. nam si te heredē fecit in paganiciis vide- tur te prohibuisse in ca- strensibus. vt que in vno cōsensit: in alio videtur prohibuisse. nam sic est in. l. vt. ff. de iudi. cum pretor. r bec voluntas est lex. vt. j. subicit nam voluntas r. c. Alij dicunt econtra. scilicet qd bec voluntas sit liquido probanda. aliud autēz erit si castrensia bona tibi dederit. de alijs vo nil dixit vt. l. proxi. que est cōtra fm hūc casuz.

Testato- ris volū- tas ē lex.

Nam. militis. i. militantis. nam secus in veterano vt. ff. eo. l. idem r si. Et distingue hic: quia si miles aliuz in paganiciis r alterum in ca- strensibus instituit nō est ius accrescendi inter eos quasi duarum sint

antem regula vt omnia que por- tioni quarte computant etiam ab intestato conferant minime ecotra- rio tenebit vt possit qs dicere etiaz illa que pferunt oimodo in quartā partē bis coputari qui ad iofficiofi querelam vocant. Ea enim tā- tūmodo ex bis que pferunt memo- rate portioni coputabunt pro qui- bus spāliter legib' vt hoc ficret ex- pressum est. Ad hoc cū ante nu- ptias donatio vel dos a patre da- ta: vel m're: vel alijs parētib' pro fi- lio vel filia: vl' nepote: vel nepte ce- terisqz descendētib' pferat. si vnus quidem vel vna liberozū ante nu- ptias tantūmodo donationem vel dotē non etiā simplicē donationez accepit vel accepit: alter vo vel al- tera neqz dotē neqz donationē an- te nuptias a parēte suo suscepit vel suscepit sed simplicē tantūmodo donationem ne ex eo iniustū aliqd oriatur: ea quidem persona que an- te nuptias donationē vel dotez su- scipit coferre eā cogēda est. Al- la vo que simplicē tantūmodo do- nationē meruit: ad collationē eius minime coartāda. Si qd hmōi accidit vel acciderit: iubemus ad si- militudinem eius qui ante nuptias donationē vel dotez pferre cogit. etiam illam personā que nulla do- te vel ante nuptias donatiōe data: sed solā simplicē donationē a parē- tibus suis accepit conferre eā: nec recusare collationez eo qd simplex donatio nō aliter cofert: nisi hmōi legem donator tpe donationis sue indulgentie imposuerit.

Aduentitia bodie nō conferuntur si- cut nec castrensia vel quasi castrensia. bal. r Salycetus.

Idēz. a. Joāni. pfe. pro. l. xxi.

Nemini decetero sup col- latioē dubietas oriat' neces- sarium durimus pstitutione' quas iam fauore liberoz fecim' hoc ad- dere: vt res quas parētib' acgrē- das' esse pbuimus nec collatiōi post obitum eoz inter liberos sub- iaceant. At enim castre' pecu- liū in cōi conferre in hereditate di- uidenda ex p'isci iuris auctoritate minime cogebant: ita r alias res qd minime parentib' acgruntur pro-

hereditatum heredes. vt. ff. fam. l. ber. cif. heredes. s. j. r. ff. eo. si certaz s. iulianus. r. l. si duobus. r de bo. li. si filius. s. j. etiam si institutus ex castrensibus nō adiuuit. vt hic. nisi in casu. s. si altera bona eri alieno nō sufficiat. vt. d. l. si certarum. s. iulianus. in fi. s. r nisi alius institut' ab intestato primū locum obtineret: sed tunc non vendicat iure institu-

prias liberis manere censemus.

De testamento militis.

Institutus a milite specificē in pagani- cis nō hz ius accrescēdi in castrensib' nec ecouer so: siue in illis aliqs fuerit institut' r repudiauert: siue nullus fuerit institut' vnde pertinet ad veniētes ab intestato cū miles possit decedere pro parte testat' r p parte intestat'. h. d. cū. l. sequen. Alexan.

Impera. Anto. a. Flozo militi.

Titu. xxi. Lex. i. Pater tuus miles si te spāliter de bonis que in paganico ha- bebat heredes fecit: bona q in castris reliquit petere nō potes. etiā si is qui eoz' heres insti- tutus est adire ea noluerit. Sz ab intestato succedētes veniūt mo- do' si eius loco substitut' non es: r liquido pbatur' fratre tuum castre' sia bona ad te pertinere noluisse.

Nam volūtas militis in expe- ditione occupati pro iure seruat.

Institutio nō trahit ad se restitutionē in diuersis heredib' eque pncipalibus. h. d. bal. vel sic. Institutio facta in castrensib' nō trahit se ad paganica s; institutio simpli- citer facta coprebēdit omnia. h. d. Salyc.

Idē. a. Septimo militi. Lex. ij.

Miles si castrensiū tantūmō bo- noz cōmilitonē suum insti- tuit heredē: cetera bona ei' vt in- testati defuncti m' ei' iure posside- bit. Qd si' e'neū scripsit here- dē: isqz adiūt hereditatē: bona ei' in- te transferri non iurē desideras'.

Institutio heredu a milite facta poti' fm ius commune q militare interpretat'. h. d. Salyc. vel sic. Institutio heredum a milite facta per quotas fm illas trahitur ad omnia bona. h. d. Alexan.

Idem. a. Andiciano. Lex. iij.

Quāqz milituz testamēta- tur' cum propter simplicitatē mili- tarem quō velint r quomodo pos- sint ea facere bis concedatur tamē in valeriani quondam centuriōis testamento institutio etiā iure com- muni accepit auctoritatē. Naz cum pater familias filiaz ex duab' vncijs: vxorem ex vncia heredes scripserit: nec de residuis portioni- bus qcqz significauerit: in tres par- tes diuissile eū apparet' hereditatē vt duas hēat q sextatē accepit: ter- tiā que ex vnica heres est instituta.

subiciuntur tamen in quibusdam quandoqz sicut r quilibet paganus vt. j. eo. l. proxi. r. l. captatorias. r. ff. eo. l. neqz enim. s. j. in. fi. r. r. s. si seruum. r. l. in fraudem. j. respon. r. s. si quis. r. s. fina.

Apparet. etiam iure cōmuni: vt dixi. ff. de here. insti. l. si interdiz s. pater r si ita. s. j. r insti. de here. insti. s. hereditas. r arg. ff. ad treb. l. marcellus. in pn. r. s. j. Sed arg. s. ff. eo. si miles vnū. vbi in testatus quo ad cetera videt'. Sed dic videt' si probet testatorem hoc voluisse.

tionis: sed tanq' ab inte- stato. vt. d. l. si filius. s. j. si autem vnum ex vna re alium ex alia: vel vnū ex vncia alium ex castre- sibus: est ius accrescēdi inter eos. vt. j. eo. qd. r. ff. eo. si certarū. j. r. r. Nō obstat qd d' ff. eo. si mi- les. vbi si miles vnū ex fundo h' dē scripsit: cre- dit' quātū ad residuū pa- trimoniū intestatus de- cessisse. credit' enim ita a iure si probetur militē hoc voluisse. si aut' miles vnum instituat in paga- nicis r in castrensib' ne- minem: ptinet castren- sia ad heredem ab inte- stato veniētē vt hic. nisi probetur voluntas mili- tis contraria idem r ecō- tra. s. si vnum instituat in castrensibus nō distin- guo cōmilitonē vel aliū r neminem in pagani- cis. ptinebit enim ad he- redem iure intestati vt hic. r. j. l. proxi. si autem vnū post tēpus instituit: interim habet locū cau- sa intestati. vt. ff. e. l. mi- les ita. circa pn.

Miles. commili- tonem. vel aliū quemlibet.

Bona. s. paganica

Possidebit. etiaz si nihil probet fm Jo. Sz contra. s. l. proxi. in fin. vbi videt' qd mater pro- bet. Solu. aliud cū quis instituitur in paganiciis qz tūc trahuntur castre- sia quasi accessoria vt ibi aut econtra: tunc non trahuntur vt hic. at Jo. contra. r intelligit ibi eo ipso probatum qd non probatur contra.

Qd si extraneum. in paganiciis r alium in castrensib'. vt. s. dixi. se- cus si tantum in castre- sib' e'neū. Alij d' distin- guunt enim vtrū vnuz cōmilitonem vel extra- neum instituerit in ca- strensib' tm. primo casu non habeat omnia bo- na quasi sit institutus so- lummodo cā militie. in secundo sic vt in secun- do casu. l.

Desideras. tu m'. Quāqz. nō sub- iiciant. ex toto:

a Rufinus ante casus positione dic qd dr insti. q ma. non possunt
 eadem. r. l. lecta die que inouent p. d. s. r. per auf. ubi postta.
b Latisclauis. nomen est dignitatis. Vel dic q erat clana de metal
 lo quam psciebat tribunus inter cofertissimos hostes: r sic ceteri ocs
 fortiter pugnabat: ita q clauam illam recuperabant.
c Lege. s. elia scetia.
d Annis. s. xx. vt in
 sti. q ma. no pnt. s. eade.
 r. j. de fideico. lib. l. mi/
 nozi. r. ff. de fideico. lib.
 l. ergo. s. ite si mior.
e Nec militibus. vt r
 ff. de ma. testamen. l. iij.
 r. ff. e. l. si a milite. s. j.
f Quia. vt qz fuit ei
 pedagogus.
g Data. i. relicta.
h Iustas libertatem.
 idest directas fm. p. sed
 dic fm. 3o. qz tantum fi/
 deicommissuz pot relin
 quere. vt. d. l. si a milite.
 s. j. r. facit. ff. d. ma. vin.
 l. si rogat. Accursius.
i Testamento. in
 milita. r iure mi
 litari facto.
k Intra annum. hoc
 habes. ff. eo. l. testameta
 eorum. r. l. qd dicit. r. l.
 quod constitutus. r. dic
 vt. ff. ad. l. falci. ad vete/
 rani. r. l. si miles.
l Hdeste. sec. si igno
 miniose remittat: vt pre
 dicte. ll. dicunt.
m Eos. s. milites. vt
 eos q ex testd capiut. vt
 habetis exempluz. ff. e.
 l. neqz enim. s. h. r. l. mi
 les ita. s. mulier. r. ff. de
 his que p no scrip. ha. l.
 h. r. s. de hrti. r. ma. l. si.
n In testd. institu
 tis. s. equaliter.
o Qui. s. minor.
p Facere testm. qd vt
 facere possit tria sunt ne
 cessaria: vt sit de liberis.
 Itē vt sit pupillus. Itēz
 vt in potestate. vt insti.
 de pu. sub. in prin. r. ff.
 de vul. r. pu. sub. l. h.
q No potuit. qz aliter
 predictoz trium defuit.
r Hisdem. i. vos inui
 cem substituo.
s Prudentu. vt. ff. d
 vul. r. pu. sub. ia hoc iu/
 re. s. sed si alterum.
t Constitutionibus.
 vt. j. de ipu. r. alts sub.
 l. h. r. l. quis.
v Substitui. s. in vul
 garem.
x Militis. qui ita sub
 stituit filiam pupillaz r
 fratres quos instituerat.
y Extitit. r sic expirat vulgaris substitutio.
z Institutus eras. o frater testantis.
a Inuicem. bis verbis vos inuicem substituo:
b Substitutione. s. pupillari. que econtra in persona tua locum ha
 bere non posset. vt insti. de pu. sub. s. extraneo.
c Heredibus. no solu suis r minoribus sed r etiam extraneis r ma
 ioribus r directo vt bic. r. ff. e. l. milites etiaz nisi mater esset in medio.
 vt in fi. l. dices. nam als nisi directo liceret nullum esset priuilegiu mi
 litis. vt insti. de pupil. substitn. s. fi.
d Tibi. i. a te fratre.
e Senserit. s. qz expsse voluit te admitti ex substitutioe tacita pupil
 lari. na etia in testd militis tacita substitutio p matre non admittit. vt

f Privilegium militis non tollit leges
 eius fauore inductaz ob imbecillitate con
 silij. h. d. Bal. r. Alexan.
g Impe. Alex. Junio. **Lex. iij.**
S Rufinus vir clarissim^o tri
 bunus latisclauis maior an
 nis lege diffinit facies testm te ma
 numisit: iusta tibi libertate copetis
 se scire debes. **Q** si minor an
 nis ex lege institut fuerit cum face
 ret testm lege ipediente nulla liber
 tate adeptus: q in hac pte nec mili
 tibus qd remissa est. **Q** si idē
 testd cam manumittēdi te habuit:
 q pbabilis viuo manumittēte cōsi
 lio futura eēt: qz p fideicommissuz da
 ta libertas a qlibet miorze annis ei
 cui ca pbari potuit pstarī dō: r ex
 testd militis eiusmodi suis instam^b
 libertatez copetere consequēs est.
Ex testamento militis qn valet iure
 militari qlibet capere potest nisi sit speci
 aliter prohibitum. h. d. Alexan.
Idem. a. Zemozeno. Lex. v.
A testamento militis siue ad
 huc in militia siue intra an
 num missus honeste decessit: here
 ditas r legata omnibus quibus re
 licta sunt debentur: quia inter cete
 ra que militibus concessa sunt libe
 rum arbitriū qbus velint relinque
 re supremis suis iudicijs pcessum
 est: nisi lex spāliter eos pbibuerit.
Substitutio reciproca siue breuiloq fa
 cta personis imparibus ptinet vulgares
 substitutiones tm que poterat fieri cuilibet
 eoz. sed pupillare substitutionē q no pote
 rat fieri nisi tantū alteri eoz no ptinet nec
 etiā cōtinet substitutionē militare: qnis il
 la potuisset fieri ex privilegio militum cui
 libet eoz. quia in dubio psumit miles vel
 le vt iure cōi r no privilegio. r hoc nisi ali
 ter de voluntate militis pbe. h. d. Alex.
Idem. a. Valenti. Lex. vi.
I n testamento quidem eius
 qui no miles fuit: si duobus
 heredib⁹ institutis altero cui po
 tuit vsqz ad tps pubertatis parens
 facere testm: altero cui postea qz
 heres extitit substituere no potuit
 inuicē substitutio hisdē vbis facta
 esset: in eū solū casum eā locū habe
 re ex sentētis prudētū viroz r cō
 stitutionibus diuoz parentū meo

rū placet quovtrigz pari rōne po
 tuit substitui. **S**ed cuz ex testd
 militis cōtrouersiam esse pponas
 defūcta parula ei filia postea qz
 heres extitit pfi cuz qua simul eqs
 ptib⁹ heres institutus eras: substi
 tutione inuicē facta: r mater qdem
 intestate filie sibi successionez defen
 dat: tu autē ex substitutioe ad te pti
 nere ptendas: iuris qdez ratio ma
 nifesta est licere militibus pprio pri
 uilegio etiaz heredibus extraneis
 postea qz heredes extiterint moz
 tuis substituere. **S**ed tibi pbā
 dum est an ita frater tuus senserit.
Verba enunciativa principaliter pro
 pter aliud r no ppter se emissa no inducūt
 dispositionem in testamento pagani sed in
 testamento militis sic concurrente fauore
 libertatis nisi pbe error. h. d. Alex.
Idem. a. Fortunato. Lex. vij.
A testamento meo do lego: vendicare
 tibi libertatem no potes si pagani
 testm pponat. **A**t em cuz testa
 torē militē fuisse pponas si no erro
 re deduct libertū te creditit b dā
 de libertat aiūm habuit libertatez
 eqdē directā copetere tibi. **S**z
 r legati vendicationē habere pro
 gatiua militaris priuilegiū prestat.
Miles potest decedere pro parte tem
 poris testatus r pro parte temporis inte
 status. h. d. Saly.
**Imperator Gordia. a. Ethri
 nio militi. Lex. viij.**
Q uerti iuris est militez ad tps
 etiā heredē instituere posse.
Prerogatio militis facta de filio que se
 scit habere p exheredatioe habet fauore mi
 litis r validitate sui testamēti secus si fili
 um se habere ignorat: qz tūc testamētū erit
 nullū: sicut testamētū pagani. psumitur
 autē sciuisse eo ipso q filium nominās ei le
 gauerit. h. d. cu. l. sequen. Alexan.
Idem. a. Valerio. j. Lex. ix.
Sicut certi iuris est militez q
 scit se filiū hfe aliosqz scripsit
 heredes tacite eū exheredare intel
 ligi: ita si ignorans se filiū habere
 alios scribat heredes: no obesse fi
 lio ademptam hereditatem: sed mi
 nime valēte testd (si sit i potestate)

si quis autem. r in auf. vt li. ma. r auie. s. j. colla. vij.
Q uerti iuris. posse. ff. eo. si in fraudem. s. miles. r. l. querebatur.
 r. l. miles ita. in prin. s. j. secus in puato. vt. ff. de heredi. insti.
 l. hereditas.
Sicut. itelligi. vt insti. de exhere. li. s. s. si in expeditioe. r. ff. de
 bo. lib. si patronus testamento. in prin. r. l. paulus. s. fi.
Adinime. s. ipso iure. vt. ff. e. l. militis. s. miles. r argu. ff. de lib. r
 posthu. titi. in pn. r sic idē ius est in milite r in puato qn ignorat sed
 quando sciunt diuersum: qz miles videt exheredasse. sed a puato fa
 ctum non valet ipso iure. vt insti. de exhereda. libe. in prin.
Si sit. s. filius. quid autem in emancipato. rñ. valet: sed rumpitur
 per contratabulas. vt. j. de li. prete. l. si. s. sancimus.
 no admit
 tit p ma
 trem etiā
 i testō mi
 litis.
 relinqnat questio: cum
 r puat hoc faciat. vt. ff.
 e. iam hoc iure. i. fi. r. ff.
 ad trebe. l. sceuola. Rñ.
 bic alique psumptiones
 erant cōtra euz. Alū di
 cunt qz probat eo ipso qz
 contrariū no probatur.
 Sed tu dicas cū hoc no
 probatur nullum habet
 miles priuilegium. sed
 hoc pbato habet. qz est
 directa substitutio nisi
 mater eēt in medio. sed
 si fuisset priuatus testa
 tor: hoc pbato qz hoc sen
 sit tm esset fideicommissa
 ria tm. r est bec va. Sed
 py. dicit qz bec erat fidei
 commissaria. r pro eo. j.
 de impu. r alts sub. pre
 cibus. r. ff. de vulga. sub
 sti. l. centurio. sed certe
 ibi mater in medio: con
 tra quas eius fauore no
 valet iure directo. r ita
 erat in nostro casu. fm
 hoc nullum est priuile
 gium quando mater est
 in medio. Item satis ha
 bet. l. qvifqz ad puberta
 tem valet iure directo.
 Item quero infra quan
 tum tempus valet bec
 substitutio fratri facta.
A testamento. q
 seruis erat.
Lego. s. decem.
**Non potes. nec le
 gatum. vt. j. de leg. ser
 uis. r de necessa. ser. be
 re. insti. l. h. Et sic nota
 qz huiusmodi denuncia
 tio no valet. Sed arg. p
 ff. de pact. l. tale. in pn.
 Itē videtur qz l3 legatū
 non valet qz tamē valeat
 libertas. vt. ff. de ma. te.
 diuus. licet ibi fuit sub
 stitutus cū libertate. vñ
 licet desierat pditio sub
 stitutionis: no tamē de
 bet deficere libertas.
**Non errore. qz cre
 debat eum esse seruuz r
 ob hoc vocauit eum li
 bertum quia volebat eū
 esse liberum. vt. s. de iu
 ris r facti ignoran. cum
 testamentum.**
**Habuit. quod pre
 sumitur. vt. ff. e. lucius.
 s. j. r in auf. vt li. dece. s.****

Substitu
 tioi pupil
 lari tria s
 necia.

Libertas
 valet l3
 legatūq
 valet.

Substitu
 tio tacita

Adenire, ab intestato, non autem per heredem cum ipso iure sit nullum testamentum nisi in casu quod voluit quilibet nascitur esse exheredatus, ut ff. de iur. l. q. iure.

Sicuti. mentione. et sic preterit, ut insti. de here. ab ite. §. eadem.

Infligit, ut §. l. proxi.

Legatum, presumitur enim quod sciuerit se filias habere, ut insti. de exhere. lib. §. s. feminini.

Exheredavit in testamento fictione, secus est in puato quia si ei in testamento reliquit legatum non videtur eam exheredasse. vii illud imputat in quartam et agit ad supplementum si quod deest, ut §. de inoffi. testa. l. omni modo. et l. sancim. Item hodie est contra nisi dicas militis privilegium, nam semper inferenda est causa ingratitudinis secundum azo, ut in aut. ex causa.

Aptatorias, captatorias de institutione cuius conditio preterit ad secretum aliene voluntatis puta instituo te si tunc voluerit, vel ille sit heres que titius voluerit, vel si sis heres si me institueris, sed in preteritis hoc valet ut sis heres si me institueris, ut ff. de here. in statu. l. captatorias et l. l. l. aut. et l. illa institutio. Item secus si dicat instituo te si eius capitulum ascendat quod expresse nocet non expressa non nocet, ut ff. de condi. et de mon. l. nonnunquam liberitas valet l. sit captatoria ut ff. de fideicommissis. l. l. fideicommissaria.

Manifestus est, ut ff. de leg. j. l. captatorie.

In testamento, scilicet iure militari facta extra militiam, secus si iure civili, ut §. e. l. pe. Item secus in veterano, ut et ff. ad legem falcidiam. l. ad veterani.

In legatis, ut §. ad legem falcidiam. l. in testamento. et ff. ad legem falcidiam. l. si post. et l. miles. et l. si. et ff. eo. si certax.

In fideicommissis, generalibus et specialibus, ut ff. ad trebellianicam. l. j. §. pen. Sed contra ff. eo. l. j. §. in filiis, sed ibi dicitur habere locum rebellianum in testamento militis quo ad alia remedia non quo ad quartam.

Sane, postulat a legatariis, nam a creditoribus etiam ultra potest peti, ut §. de iure deli. l. si. §. j.

Notes, nec enim ultra quod ad eum pervenit tenetur, ut hic. et ff. de si vo §. quid ergo. et ad legem falcidiam. ratione, §. quod vulgo. et ff. si cui plus quam per legem falcidiam. l. j. §. in quibusdam. et ad trebellianicam. l. j. §. pe. hoc autem hodie verum est si fecerit inventarium: alio tenetur in solidum, ut in aut. de here. et falcidiam. §. si vo non fecerit, colla. j.

Militibus, centurionibus, qui forte perant centum militibus.

Militare, que sunt multa, ut patet, ff. de re mili. p. totum.

Institu-
tio qm dicitur
captato-
ria.

ad successionem venire in duobus non habetur.

Intestatus vel iam natus a milite ignorante preteritus ab intestato ei succedit eo sciente habetur pro exheredato et scientia eius probatur si de eo fecit mentionem in testamento, h. d. Sali. p. cor. Bal.

Impa. philip. a. et philip. c. iustino militi. **Lex. x.**

Sicuti vel in utero habere filia inscio preterite ab eo preterita sit: vel cum in rebus humanis ea non esse falso rumore plato preputavit nullam eius testis fecit mentionem silentium homini exheredationis notat in equa infligit. **Is autem miles equi testis filiam suam appellavit: eius legatum dedit: non instituendo eam heredem exheredavit.**

Captatoria institutio non valet etiam in militis testamento, h. d. Bal. et Salice.

Fidem. aa. et cc. Emilio militi.

Captatorias institutio. **Lex. xi.**

Ques etiam in militis testamento nullius esse momenti manifestum est.

In testamento militis cessat falcidia et heres factio inventario ultra vires hereditarias non tenet, h. d. Saly. vel sic. Legata et fideicommissa a milite relicta non defalcant si vires premonstrant non excedunt, sed si excedunt diminuuntur quatenus excedunt, hoc dicit Alex.

Fide. aa. et cc. Domitiano. **Lex. xii.**

In testamento militis legem falcidiam et in legatis et in fideicommissis cessare explorati iuris est.

Sane si quid ultra vires patri monij postulatur: competenti defensione tueri te potes.

Reservatio testamenti facta militi da nato de crimine capitali non extenditur nisi ad castrensis, et ab intestato succedit si scus in paganis, h. d. Alexan.

Imperatores Valerius et Gal. aa. Claudie. **Lex. xiii.**

Quod militibus nostris centurionibusque ob flagitium militare dantur: non aliam quam castrensis rerum testamenta facere permittitur et intestatis iure proprio succeditur a fisco.

In testamento militis non requiritur solennitas iuris communis, h. d. Alexan. Et heres scriptus in eo preteritur succedenti ab intestato, Saly.

Impera. Diocle. et Max. aa. et cc. heredibus Maxime. **Lex. xiiii.**

Sicuti vestra scripta heres successione eius sibi acquisit (quis testamenti scriptura non pertinet iuris ob-

servationem) banc hereditatem fratrem testatoris vel eius filios ab intestato evincere non potuisse iure prestatit.

Militis in expeditione degentes privilegium habet ut testari valeat quomodo voluit et quomodo possunt: et ideo quod in vagina vel in clipeo vel pulvere cum gladio scripserit habetur per testamentum, solenni, h. d. Alexan.

Impa. Constanti. a. ad populuz.

Militis in expeditione. **Lex. xv.**

Degentes si uxores aut filios aut amicos aut comilitones suos postremo cuiuslibet generis homines amplecti voluerint supreme voluntatis affectu quo possunt ac velint testentur, nec uxores aut filios eorum cum voluntate preteritis reportaverint meritum aut libertas dignitasve querant.

Proinde sicut iuris rationibus licuit ac semper licebit si quod in vagina aut in clipeo lris sanguine suo rutilantibus adnotaverint aut in pulvere inscripserit gladio sub ipso tempore quod in prelo vite sorte derelinquit homini voluntatem stabilem esse oportet.

Motarij et apparitores militum non gaudent privilegio militari l. in matricula militum descripti sunt, h. d. Alex.

Imperator Anastasi. a. Porfirio prefecto pretorio. **Lex. xvi.**

Scriuarios vel apparitores qui virosum magnificorum magistrorum militum iussione vel actibus obtinerant: et si noia eorum matriculis militaribus referri videantur: nullatenus in ultimis a se prestandis voluntatibus iuris militaris habere facultatem decernimus.

Miles non militans non gaudet privilegio militis, h. d. Bal. Sali. et Alexan.

Impa. Just. a. Asenne. p. pro. **Lex. xvii.**

Non tunc licere militibus testamenta quoquo modo voluerint componere: sancimus his solis qui expeditionibus occupati sunt memoratum in dulgeri circa ultimas voluntates conficiendas beneficium.

Dupillus, licet sit tribunus seu capitaneus militum non potest testari, h. d. Alexander. concordat. Bal. et Salic.

Fide. a. Joanni p. p. **Lex. xviii.**

Item antiquis legibus permittitur pupillis si tribunatus numerum mereantur: ultimum elogium conficere posse. **Attamen indignum nostris temporibus esse videtur eum qui stabilem mentem non**

miles da
nat' d' cri
mine an
possit te/
stamentu
facere.

Naturus mortem reipublice causa.

Quidam componere, l. suum testamentum.

Beneficium, nota, ut et ff. eo. diuus. et institu. eo. §. illis. et §. qui. non ob. lon. temp. prescrip. l. sancimtis. et §. de resti. mili. l. fina.

Item pupillis, militibus sic et ff. de excusatio. tuto. sed et militibus, §. iam autem.

Privilegia. i. quia miles et tribunus.

Fieri. i. pupillum creati tribunum. vt. ff. de mu. et bono. l. ad re- publicam. Vel dic verius creatum posse testari.

Qui testamenta facere possunt. Qui testantur iure speciali. s. di- xit: nunc qui communi.

Quis. vt. ff. p socio. si societatis. et ff. pro socio. l. cum duobus. s. idem re- spondetur.

Successione. et. qm non haberet. pprium vi- debatur non posse testa- ri. et est eadem causa du- bitationis. in proxi. rñ.

Habuisse. ex alia ca- sa societatis.

Sis q. rabie. id est si pudore eris ali- eni. vt. ff. de iure fisci. si quis in fraudem. s. j.

Probationib. qd probat eo ipso q contra- rium no pbat. vt. ff. de bonis eoz qui mortem sibi conscinerunt. l. si. s. si. et sic. j. tit. j. l. oium. s. nec post. Vel hic erant psumptiones in crim.

Bona in- terficietis seipm an- obeat pu- blicari.

Et est hic annectenda vi- sio si morte sibi con- sciuit metu criminis cui- us accusatio poterat in- stitui post mortem. vt. ff. de accusa. l. ex iudiciorum. quo casu publicanda sut bona. si autem metu al- terius criminis qd esset publicum et capitale: si- qd ante q in eo depre- hendere vel lis aduer- sus eu testaret non pu- blicarent bona: aliogn- sic si conscientia criminis hoc fecerit vt p allegata l. si aut erat crime eoz dinariu: puta furtu vel simile: no publicant si- ue ante siue post mortem sibi psciuit. vt. ff. de bo- nis eoz. l. si. et ad idez. j. de bo. eoz. l. j. et ff. de in- iusto testa. si qs filio ex. s. pinde. et. s. sequenti. de dona. inter viru et vro. cum hic. s. si maritus. et j. si reus v lac. mor. fue. l. defuncti. et. ff. de redhi- bi. l. bouem. s. mortis.

Accite. i. qz mortez sibi conscinerit: qz seipm occiderit.

Connelli. i. remo- ueri.

Ratam. scilicet tali- ter testantis.

Eius. scilicet crimi- nosi.

Seniū. no aufer- re. nam qz non- erat sanus inferebatur q insan ergo furiosus s3 no valet. vt. s. de traf- actio. sanu. et. ff. eo. l. ij.

Filiuz. als. l. als. s. Non posse. etia cuz voluntate pris. vt insti.

dum adeptus est. ppter priuilegia- militu sapientum hominu iura per- tractare: et in tenera etate ex tali li- centia paratibus (forte suis vt alijs ppinquis) nocere: ppriam substā- tiam exneis relinquēdo. **I**deo qz hoc fieri nullo mō cōcedimus.

Qui testamēta facere possunt.

Societas vel communio incidens vel ex conventionē procedēs nō impedit ius testandi. b. d. Saly. vel sic. Habens cum alio bona cōmunia nō prohibetur de par- te sua testari. b. d. Alexan.

Imp. Gordian. a. Peculiō. Titu. xxij. Lex. j.

Quis oius bono- ru socer tuus iteqz frater eius socij fue- runt: tñ nō eo min⁹ idem frater ei⁹ (cū

ati mun⁹ ipleret) testō suo potuit sibi heredē instituere quem veller.

Iteqz nō idcirco min⁹ is testa- mēti factionē h3 qz indinifaz succes- sionē cū sorore sua dicat habuisse.

Licet testator seipsum interficiat testa- mentum eius non irritat si tēpore quo te- status est erat sane mentis. nisi se interfe- rit metu future pene alicuius delicti p euz commissi. Alexan.

Imp. Diocle. et Max. aa. et cc. Maxori et Pontie. Lex. ij.

Sis q te cū vxore tua heredē scripsit qñ testamētuz ordina- bat sane mētis fuerit: nec postea ali- cuius sceleris psciētia obstrict⁹: sed aut ipatēs doloris aut aliq furoris rabie⁹ pstrict⁹ se picipitem dederit: eiusqz innocētia liquidis pbationi- bus commendari pōt a te: accite⁹ mortis obtētū postremū eius iudi- cium pueli⁹ nō debet. **N**ō si fu- ture pene metu voluntaria morte suppliciu ante venerit: ratā volūta- tem eius pseruari leges vetant.

Senectus aut corporis infirmitas fa- ctionem testamēti nō impediūt in homine sane mentis: sed patria potestas bene im- pedit. b. d. Alexan. conco. Bal. et Saly.

Idem. aa. et cc. Licinio. Lex. iij.

Seniū quidē etatis vel egritu- dinē corpis sinceritatē men- tis tenētib⁹: testamēti factionē cer- tum est nō auferre. **F**iliū autē qui in ptāte est testm facere nō pos- se indubitati iuris est.

Pupillus nō pōt testari s3 ille qui ex- cessit pupillarem etatē potest: licet malitia non suppleat: vel licet nondum sit etatis xv. annorum. hoc dicit fm glo. et docto. Alex.

Idem. aa. et cc. Radoni. Lex. iij.

pe. S3 que est ratio. Rñ. qz testamēti factio est publici iuris: sed dona- tio priuati. vt. ff. eo. l. ij. Vel dic q institutio nō debet pendere ex alie- no arbitrio. vt. ff. de here. insti. illa institutio.

S3 frater patruelis. qs sit babes. insti. de gradi. cog. s. iij.

Non potuit. non etiam cū tutor: quia tutor datur vt viuo non vt ei mortuo consulat.

Testamentum. sed de facto fecit.

Judicio. sic ergo pu- pillus non testat vt h3 isti. e. s. ij. et. s. ti. j. l. vlti. et. j. quando prouo. non est ne. l. ij. et de le. here. sciant.

Etatem. s. xiiij. an.

Egressus. vel pdie ante. vt. ff. eo. qua etate.

Vestigia. s. etatem xv. an. vt. ff. de mino. l. j. vel nonduz potens erat coire.

Anuchis. oius. **E**rat autē dubita- tio ex eo q testes sūt ne- cessarij testamēto. sed en- nuchus nō h3 testes: s3 aliter hincinde accipit nomen testis.

S3 qs. iscribēdi. et ita iure puati vtif pnceps. vt. s. titu. j. l. ex- inspecto. et. l. oium. cir- ca si. et. l. nō dubius. et. s. d legi. et pstituti. digna. et. j. ad. legē falcidiam. l. iij. et. j. l. pxi. et. ff. de le- ga. iij. ex inspecto.

Am h3 des. ha- beant quo ad te- stamenti solennitatē. vt s. l. pri. et sic nō est con- tra. ff. de le. ij. qd pncipi.

Epistolet. vt. j. de fideicomis. l. et in epla.

Liceat. idem in pa- pa fm Joan.

Hac consultissi- ma. p nuncupa- tionē. i. per testm nūcu- patiu sine solennitate: nō tamē sine scriptura: vt insti. eo. s. cecus. S3 qre d3 hoc nūcupatiuz cū nō habeat tantam si- militudinem cum scri- pto. Respon. qz testator non signat nec subscri- bit nec nomen heredis scribit quod in eo esset necesse. vt. j. titu. j. iube- mus. Item testes debēt omnia scire que in hoc cōtinentur. ibi nō opoz- tet. vt hac. l. et. j. ti. j. hac pultissima.

Leci vtroqz lumine ex accidenti vel a natura possunt suas vltias volūtates p nū- cupationē pdere: suatis tñ solēnitatib⁹ in hac. l. comprehensis. hoc dicit Alex.

Imp. Justi. a. Demostheni. pfecto pretorio. Lex. viij.

Hac consultissima lege sanc- mus vt carentes oculis seu morbo vel ita nati p nūcupationē sue cōdāt moderamina volūtatē: pntib⁹ septē testibus quos alijs q3 testamētis interesse iuris est. Tabu- lario etiā pntē vt cunctis ibidē col- lectis primū ad se conuocatos oēs vt sine scriptis testentur edoceāt. Deinde exprimāt noia specialiter heredū et dignitates singuloz et in- dicia: ne sola noiaz cōmemoratio quicqz ambiguitatis pariat: et ex- quanta parte vel ex quot vncijs in- successione admitti obeāt: et qd vñū quēqz legatariū seu fideicommissa- riū alieq velint: oia deniqz palam

stiuat qui nunqz innenitur nisi hic.

Palam. quid sit palam dic. vt. ff. eo. l. beredes in principio. Codicillis.

Testm a- liq dicit nuncupa- tium.

Codicillis. sic ergo i codicillis hoc casu erunt octo testes qd est speciale. Vel dic no re ferri ad omnia pdicta: s; ad alia preter numerum testium r sic sufficiunt quinq; vt. j. de codicillis. l. si. §. in omni.

At cuz. hic versus nil hic addit: nisi hoc qd cecus sub obtetu testium non habet necesse face re scribi licet id dixerit s. poterit igif r alio tem pore pns scribi r tunc le gi r subscribi.

Ademozia. vt i aut. de triente r semisse. §. il lud colla. iij.

Eis. l. cecis.

Credere. i. concede re. puta prius.

Sed q; octauuz. er go tabularius coputat i numero octo testium q bic erigunt sic r in aut. de fide instru. §. oportet col. viij. r. ff. e. domici. Idem r in alijs testame tis: vt loco vnus com putetur: r sic sufficiant sex testes r tabellio ides vbicumq; exigitur duo vel quinq;. Sed bandi nus tra q; non proba tur per talem scriptura licet per testes pbetur inter quos sit tabellio: r sic erit hoc casu spale.

Testandi. na r ali; possunt pdicto modo te stari: sed non habent ne cesse.

Oculis. licet cecus non viderit.

Spectata. neutrali ter ponuntur hec noia: r sut pluralis numeri: r reguntur a verbo relin quat.

Sensib. homini bus habentibus sensuz.

Furiosum. pro nibilo esse. ni bil enim videt facere q parte indiuidui facit. vt hic. r. ff. de arbi. qualem §. sed si de plurib. r. l. qui tamen circa pn. vno enim cotextu testari de bet. vt. ff. eo. l. heredes.

Censemus. vt in/ stitu. eo. §. furiosi.

Discretis. idest separatis.

Concurrunt. lz vi deatur statim velle dice re quando sunt vitia se parata. premitit tamen duos casus quado sunt coniuncta.

edicat que vltimarū capit disposi tionū series lege pcessa. **Q**uib⁹ oibus ex ordine poratis vno eodē q; loco r tpe: sed r tabularij manu scriptis sub obtetu. vij. (vt dictuz est) testiu r eozūdez testiu manu sub scriptis debinc psignatis: tā ab his dē testibus q; a tabulario plenu ob tinebit robur testantis arbitrium.

Que r in eundē modū erunt ob seruāda: q;uis nō hōdes istituere: s; r legata solū vel fideicommissa r in summa que codicillis^a habent con grua duxerint ordinanda. **A**t cū⁹ humana fragilitas mortē preci pua cogitatioē pturbata: min⁹ me moria^a possit res plures psequi: pa tebit eis^a licētia voluntatē suaz siue in testamēti vel codicilli tenore cō positā cui velint scribēdā credere: vt in eodē loco postea collocatis te stibus r tabulario: re etiam (vt di ctum est) patefacta cuius cā conuo cati sunt etiā charta pzonaf: quaz susceptā testatori recitabit tabulari us simul r testib⁹. vt vbi tenoz eozū cunctis innotuerit: elogiū ipse suuz profiteat agnoscere: r ex animi sui (que lecta sunt) disposuisse snia: r in fine subscriptio sequat testium: nec non oīuz signacula tam testiu (put dictū est) q; tabularij. **S**ed quia tabulariorum copia in omnibus lo cis nō dat querentib⁹: iubem⁹ vbi tabularius reperiri nō possit octa uum⁹ adhiberi testes. vt qd tabula rio pro supradicto mō cōmisimus: id per octauū testem effectū capiat.

Libera ptate concedenda suas volūtates in predictū modum ordi nātibus chartulam ita subscriptaz: cita deniq; consignatam: vt antela te forme declarant: cui velint ex te stib⁹ custodiendā mādare. **S**ic fieri nanq; confidimus vt non reci piat se tantum in cecis testandi^a licē tia: sed nec locum quidem vllum re linquat: insidijs tot oculis^a spectata tot insinuata sensibus^a: tot insuper in tuto locata manibus.

Furiosus habens dilucida interualla pōt in illis interuallis p dēre testamētū dū modo anteq; furoz superuenerit ceperit te stari r finierit: s; si āteq; cōpleret supueni at furoz q ante factū est p nibilo habetur: ideo cessante furore nō poterit complere: sed habebit necesse de nouo incipere. hoc dicit Alexā.

Imp. iusti. a. iul. p. p. **L**ex. ix.

Furiosum in suis iudicijs vl timū cōdere elogiuz posse: lz ab antiqs dubitabat: tamen r re tro pncipibus r nobis placuit.

Nunc autē hoc decidēdū est qd simili mō antiquos aios mouit: si incepto testō furoz eū inuasit: sanc mus itaq; tale testm hoīs q in ipso actu testamēti aduersa valitudine tētus est pro nibilo esse. **S**idō

voluerit in dilucidis iternallis ali quod condere testm vel vltimā vo luntatez: r hoc sana mēte inceperit facere r psumauerit nullo tali mor bo iterueniēte stare testm siue quā cūq; vltimā voluntatē censem⁹: si r oia alia accesserint que in bmoī actibus legitima obfuoatio sequif.

Surdus r mutus a natura testari nō pōt. Si vero ex accidēti pōt: dūmodo scri bere sciat r manu sua scripserit volūtate su am. ille vō q mutus nō est s; tantū surd⁹ a natura vel ex accidenti pōt indistincte te stari: etiā si nesciat scribere si suā intentio nē verbis exprimere pōt: mutus antez qui surd⁹ nō est: testari nō pōt nisi scribere sci at: r manu sua scripserit. b. d. Alexan.

Idem. a. Jul. pze. pze. **L**ex. x.

Discretis^a surdo r muto qz non semper bmoī vitia sibi pcurrūt: sancimus si qs in vtroq; morbo simul laborat: id est vt neq; audire neq; loq possit r hoc ex ipsa natura habeat: neq; testm facere: neq; codicillos neq; fideicōmissuz relinquere: neq; mortē cā donatio nem celebrare pcedat: nec liberta tem^a siue p vindictā siue alio modo iponere eidem legi tā masculos q; feminas obedire iperātes. **U**bi autē r in bmoī vitijs nō naturalis si ue masculo siue femine accedit ca lamitas: s; morbo^a postea supueniēs r vocem abstulit r aures pclusit: si ponam⁹ bmoī psonam litteras sciē tem: oia que pzozi interdiximus: bec ei sua manu scribenti permitti mus⁹. **S**inaut ifortuniū discre tum est (qd ita raro ptingit) r sur dis lz naturaliter bmoī sensus va riatuz est: tamen oia facere: r in te stamentis r in codicillis: r in mortis causa donationibus: r in libertati bus: r in oibus alijs permittimus.

Si enim vox articulata ei a na tura^a cōcessa est: nil phibet euz oia que voluerit facere: qz scim⁹ quos dam iurisperitos r hoc subtili⁹ cog itasse^a r nullū esse exposuisse qui penitus^a nō exaudiat: si qs supra ce rebzum illius loquat: fm q; iuben tio celfo placuit. **I**n eo autē cui morbus postea supueniens auditū tantūmō abstulit: nec dubitari po test qn possit omnia sine aliquo ob staculo facere. **S**invero au res qdem apte sunt r vocē recipiēs lingua autē penit⁹ pzedita lz a veteribus auctoribus sepius de hoc variatuz est: attamen si r hunc peritum^a litterarū esse pponamus: nihil prohibet eum scribentem bec omnia facere. siue naturaliter. siue per interitum morbi huiusmodi in fortunium ei accessit: nullo disci mine^a neq; in masculis^a neq; in fe minis in omni ista cōstitutione ob seruando.

Filiuz familias non pōt testari vel eo.

Natura habeat. i. ab origine vel a natiuitate. nam quilibet homo de natura habet vt audiat r loquatur.

Libertatem. cōtra ff. qui r a qui. l. j. sed ibi erat separatum.

Abstulit. s. morbo^a.

Dermittimus. sed in supiori casu nullo tē pore potuit dicere. sed r per alium potest scribe re si hoc a pncipe im petret. vt. ff. e. si mutus. loquitur autē de eo mu to r surdo qui pzozius non audiunt nec loquū tur. als enim omnia fa cere possunt. vt insti. e. §. item mutus.

Raro. nota q raro ptingit q si aliqs sit sur dus qn mut⁹ sit r eō.

Natura. idest ab origine.

Cogitasse. subaudi r exposuisse.

Nullum. s. surduz.

Qui penitus. s. cui vox articulata fuit con cessa. S; videtur surdū nullo modo posse testa ri. vt. ff. vnde cog. l. octa ui. §. fratris. Respon. illud fm ius vetus fm quod nō poterat testari nisi impetraret a pnci pe. vt. ff. e. si mut⁹. Vel loquitur ibi de surdo r muto a natiuitate vel ex accidenti. sed ignorabat litteras.

Et hunc peritū. nō ergo als. argu. sumpto a contrario sensu ar. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. j. §. non aliter.

Discrimine. i. diffe rentia.

In masculis. nisi in militib⁹. vt isti. de test. mili. §. item surdus. Itē dicit eos qui non pos sunt facere testamētū. vt diximus institu. eo. §. si.

Liber sextus.

Demo. pmulganimus. vt. s. dixi de collatio. l. fina. vel dic. vt
 j. de bo. que libe. l. fi. s. filiū autem familias.
Permittimus. s. vt possit facere testamētum in aduentitū.
Antiqua lex. multe sunt. l. antique que hoc dicunt. vt. ff. de do.
 cā mortis. tam is. s. j. r. ff. eo. l. h. r. s. eo. seniu. in fi. r. insti. eo. in prin.

Certis. in castrensi
 vel qsi. vt. j. l. pri. in fi.
Personis. institue
 dis.

Facultatem. capa
 cem scilicet.

Cōcesse sunt. quasi
 dicat non relinquat nō
 capaci in illis casib⁹ in
 quib⁹ possunt facere te/
 stamentum.

Omnēs. ex legi
 b⁹. pmittit em
 et diversis legib⁹. vt. s.
 de epis. r. cler. sacrosan/
 cte. r. l. cur. lege. r. de ad
 uoca. diner. iudi. l. fori.

Constitutionis. vt
 s. de ioffi. testa. l. fi.

Prestant. in casu
 p. vt. s. de episco. r. cle.
 au. p. byteros. et. s. l.
 cū lege. r. dic vt ibi.

De testamētis r.
 Dixit de testante. hūc
 de testamento.

Est. i. bac
 cā. i. in cān
 primo hui⁹
 legis.

Signabatur. quo tē
 pore considerat p̄ditio ve
 rayl putatua: vt valeat
 testm. vt bic. r. ff. e. ad te
 stium. s. p̄ditio.

Omnium. error ergo
 cōis aliqd facit. vt. ff. de
 offi. prest. l. barbarius. r.
 j. de lati. li. tol. l. j. s. sed
 r. qui iudicium. r. ff. ad
 mace. l. iij. r. j. de sen. r.
 inter. o. iudi. si arbiter.

Asqz adhuc. s. qñ
 fuit adhibitus. Et not.
 qz valeat testm non ta
 men in iudicio poterit
 hic testis p̄duci. vt. s. de
 testi. l. qm̄ liberi. r. si vi
 cas. qd ergo prodest q
 valeat testm. Rñ. mul
 tū. qz pōt p̄bari per pu
 blicaz scripturā: vel for
 tē p̄stet aduersari⁹ tali
 ter cōditum esse testm.

Nam r. per eos qui mor
 tui sunt vel infames fa
 cti vel abñtes nō pōt p̄
 bari. vt. ff. de car. edic. l.
 iij. s. due cause. r. tñ va
 let. sic ergo r. in nūcupa
 tiuo pōt hec lex loqui qz
 vel per publicā scriptu
 ram: vel per confessio/
 nem p̄betur r. sic habet se cōsuetudo. r. facit ad hoc. j. de do. l. in dona
 tionibus. r. s. arb. tu. l. fi. r. j. de edic. vini adri. tollē. l. fi. Alij dicunt
 eam loqui tantū qñ fit in scriptis. r. sic intelligūt qd est insti. de testa. s.
 testes. r. nūcupatium dicunt non posse p̄bari per scripturaz publi
 cam cum illa tantum duorum testū vim obtineat. vt. s. de fide instru.
 in exercendis. r. sic oportet bodie viuētes esse. vñ. vt. j. de fideicō. l. fi. r.
 ibi plēnē de hoc dixi.

Publicati. hec publicatio sic fieri d̄z r. coraz iudice ordinario.
 vt. j. eo. testamēta oia. r. testm̄ aperiā r. testes iurēt ita esse ve
 rū sicut scriptū est. r. postea in publica charta p̄scribet s̄z Jo. Vel etiā
 in eadē vbi pus erat scriptū. sed si scriptū nō erat publicabif becvolu
 tas r. p̄derit: vt licet ammodo moriaf aliqs de testib⁹ p̄bet per scriptu

Scriptura testamēti publicata fidē fa
 cit: etiā si originalis scriptura sit deperdi
 ta. b. d. Alexan. concor. bal. r. Sali.

Impe. alex. a. expedito. l. ij.

dicillari in aduentitū: sed in castrensis
 vel quasi bñ pōt. b. d. cum. l. seq. Alexan.

Idem. a. Joā. pze. pze. l. x. ij.

Demo ex lege quaz nup pro
 mulganimus in rebus que
 parentibus acquiri non p̄nt existi
 met aliqd esse innouandum: r. per
 missum fuisse filijfamilias cuiuscū
 qz gradus vel sexus testamēta fa
 cere: siue sine patris consensu bona
 possideat s̄z legis nostre distinctio
 nem: siue cum eorum voluntate.

Nullo etenim modo permitti
 mus hoc eis: sed antiqua lex per
 omnia conseruetur: que filijfamili
 as (nisi in casibus certis) r. testamē
 tum facere nullo modo concedit r.
 in his personis que huiusmodi fa
 cultatem habere iā cōcesse sunt.

Idem. a. ioan. p̄se. p̄to. l. xij.

Omnēs omnino quib⁹ qua
 si castrensis peculia habere
 ex legibus concessum est. habeant
 licentiaz in ea tantūmodo vltimas
 voluntates condere: fm̄ nostre cō
 stitutionis tenorem que talibus te
 stamentis de inofficiosi querela im
 munitatem prestauit.

De testamentis r. quemadmo
 dum testamēta ordinentur.

Conditio testis spectat fm̄ tēpus quo
 testamētū signat. r. error cōis pro veritate
 habetur. b. d. Vel sic. Sufficit habilitas v̄a
 vel cōmuniter putatiua testis testamēta
 rñ fm̄ tempus signationis testamēti. b. d.
 Salice. vel sic. Valet testamētuz ad qd
 testis seruus cōmuni opinione repertus
 tunc liber fuit adhibitus. b. d. Alexā.

Impera. adrianus. a. catonio.

Estis serui an liberi
 fuerint nō in hac cau
 sa tractari oportet:
 cuz eo tpe in quo te/
 stamentum signabatur omnium
 consensu liberozū loco habitū sunt:
 nec quisqz eis vsqz adhuc stat⁹ cō
 trouersiam mouerit.

Scriptura testamēti publicata fidē fa
 cit: etiā si originalis scriptura sit deperdi
 ta. b. d. Alexan. concor. bal. r. Sali.

Impe. alex. a. expedito. l. ij.

Scriptura testamēti publicata fidē fa
 cit: etiā si originalis scriptura sit deperdi
 ta. b. d. Alexan. concor. bal. r. Sali.

Impe. alex. a. expedito. l. ij.

Scriptura testamēti publicata fidē fa
 cit: etiā si originalis scriptura sit deperdi
 ta. b. d. Alexan. concor. bal. r. Sali.

Impe. alex. a. expedito. l. ij.

ram que prius nō erat vel erat priuata. Alij dicūt qz hic fit publicatio:
 etiam viuente testatore. quod non placet.

Fides. fides que habet publicato testamento.

Materia. s. originali.

Dui. s. probandus est.

Publicati⁹ semel testamēti fi
 des: quā ipsa materia in
 qua primū a testatore scriptum re/
 lictum fuit casu qui probatur in
 tercidit: nihilominus valet.

Licet etiā iperatoz legibus sit solutus
 tñ viuere vult legib⁹. ideo nō admittit ex
 imperfecto testō. b. d. Salp. Vel sic. Si te
 stamētū est imperfectū non valet: etiā si
 princeps in eo sit institutus. b. d. Alexā.

Idem. a. atigonio. l. x. ij.

Imperfecto testō nec impe
 ratozem hereditatez v̄dica
 re posse. sepe p̄stitutū ē. **L**z em̄
 lex imperij solemnibus iuris impe
 ratoz soluerit: nihil tñ tam p̄pziū
 imperij est qz legibus viuere.

Erro: in nomine p̄prio vel appellati
 uo seu designatiuo singularis rei vel per
 sone non officit testamento nisi reddat di
 spositionem omnino incertam. b. d. Bal.
 vel sic. Falsa demonstratio non vitiat si
 de corpore constat. b. d. Alexan.

Imp. Gordi. a. Rufino. l. iij.

Seu in nomine vel p̄nomine
 seu cognomine seu agnomi
 ne testator errauerit: nec tamen de
 quo senserit incertū sit: error huius
 modi nihil officit veritati.

Assueratio alterius non facit filiū eū
 qui non est. r. quod relinquitur alicui vt fi
 lio nō debetur si appareat illuz non fuisse
 filij. b. d. Alexan.

Imperatores Valē. r. Bal. aa.
 Lucillio. l. x. v.

Neqz p̄fessio neqz assuera
 tio nūcupantium filios qui
 non sunt veritati p̄iudicāt. r. que
 vt filijs testamēto relinquunt iuxta
 ea que a principib⁹ statuta sunt: nō
 debent certi iuris est.

Verba enūciatina testatoris nō indu
 cunt dispositionez in p̄iudiciū eoz qz gra
 uare nō poterat. b. d. Alexan.

Impera. Diocle. r. Adaxi. aa. r.
 cc. Theren. l. x. vi.

Verba testamēti qbus ma
 ter vestra decedens nihil se
 cuiqz donasse significauit: si res se
 aliter habet fidē veri nō p̄stringūt.

Erro: scribentis veritati non nocet: r.
 ideo si apparet de voluntate testatoris lz
 per errorem scribentis scripta non fuerit
 habetur pro scripta. Alexan.

Vt fratrem instituit heredem r. sic rñ. j. ti. proxi. non ideo.

Verba donasse. r. in v̄itate donauerat. l. iter vinos. r. tunc nul
 lo modo v̄itas p̄stringit. vel dic causa mortis. r. tūc lz actio sit
 vñ veritas nō p̄stringit. obstat tñ exceptio. qz se heredem velle libera
 re ostēdit. vt. j. de fal. cau. adie. l. j. fm̄ Jo. Sed ecōtra si se donasse dice
 ret aliqd certum: vim habet relictū vt. ff. de dona. ex hac scriptura.

Se aliter. qz donauit.

Nō p̄stringūt. testatorib⁹ em̄ obtemperat nō etiā credif. vt. ff. ad
 sil. si qs in graui. s. j. Sed nōne volūtates defunctoz sunt suande. vt
 in aut. de nup. s. disponat. coll. iij. rñ. sic volūtates dispositiue. sed h
 dixit enunciando non disponendo. sic. s. de proba. rationes. r. cōmu
 nia v̄triusqz iudi. scriptura. r. in aut. de iureiur. a mo. s. j. colla. v.

Errore.

Continua
 tio.

Sern⁹ li
 ber repu
 tatus pōt
 esse testis
 in testō ta
 mē nō p̄t
 p̄duci te/
 stis in iu
 dicio.

Defecto
 rū volun
 tates dis/
 positiue
 sūt suade
 s̄z nō em̄
 ciatue.

A Proze mutilari. i. no valere.

Potest. vt. j. eo. ambiguitates.

Quando. als quis.

Heres esto. no q hoc totu desit s; deest heres aut deest esto. suffi-

Cit em scribere titi heres vt titius esto. No aut sicut dixit Pla. sufficit

scribere solu h' dis no

me. puta titi. s; hoc vo-

luerit dice p. l. ista. Sed

3 eu est. ff. de here. insti.

l. j. sin aut. Vel dic q

deerat hoc totu s; appo-

sita erat alia eqpollctia

vba: puta h' dicit me-

oas esto. vt. ff. de here.

insti. l. bis v'bis. i. pn. vt

ita p' tinea. titi h' dicit

timee r ita deerat heres

esto. r p hoc facit. ff. de

leg. h. vn' ex familia. s.

fi. r. l. cu p' s. cu impfe-

cta. r. j. eo. testm. No. er

go ex hac. l. plus dici q

scribi: vel aliter. vt. ff. s

here. insti. quoties. s. j.

Sed s. ff. de iure co. l. fi.

So. ibi fuit omissa testa-

toris voluntate hic scri-

bentis errore.

A sus. aduersus

idest propter.

Que. l. contagio.

Testes deterret. ti

morem in fert aliis.

Pro: sus. quin va-

leat testamentum.

Reliq. pcedetia. als

reliqua. i. facienda.

A diugi. i. distingi.

Sociari. i. dissociari

Remissus est. i. co-

tesum est eis dissociari

vti statim vt ipsi idem

redeat. vt. ff. eo. q testō.

s. fi. r. l. h' des. s. fi. vt si

neceffe erit ali suppona

tur q iterrogabūt testa-

Idem. aa. r. cc. rufine. **L. vii.**

A Proze scribetis testm iuris

solēnitas mutilari nequa q

pōt: qm min' scriptū plus nūcupa-

tū v' r. iō recte testō p dicit: qd de

sijt heres esto: sequēs est exite be-

rede legata seu fideicommissa iuxta

volūtate testatoris oportere dari.

Propter necessitatez dispositio iuris

interdum suspenditur: no autē in toto tol-

litur. b. d. Saly. r. Alexan.

Fidē. aa. r. cc. marcelli. **L. viij.**

A sus maioris ac noui cōtin-

gētis rōne aduersus timorē

ptagonis que testes deterret ali-

qd de iure relaxatū est: non tū proz

sus reliq' etiā testamētoz solenni-

tas pempta ē. **T**estes em hmoi

morbo opp'sos eo tpe adiūg' atqz

sociari remissuz ē: no etiā pueniē

di numeri eoz obseruatio sublata.

Testes adhibiti ad testamentū debent

esse in presentia testatoris r vno r eodē cō

textu fungi officio testiu: nisi ex privilegio

patrie pcesso aliud pmitteret: r non vale-

ret rescriptum propter qd rescinditur testa-

mentum iure factum. r non vitiatu testa-

mentum l3 per alium fuerit subtractum.

b. d. cum duabus. ll. sequē. Alexan.

Fidē. aa. r. cc. patroda. **L. ix.**

S i nō spāli privilegio patrie

tue iuris obfatio relaxata

est: r testes nō in cōspectu testato-

ris r testimonioz offō functi sunt

nullo iure r testamentum valet.

Testamentum iure perfectum non re-

scinditur per rescriptum. b. d. Saly.

Fidē. aa. r. cc. menophiliano.

Testm iure factū sit: **L. x.**

R heres sit capax: auctorita-

te rescripti nri rescindi non opz.

Furtum nō vitiat testamētum subtra-

ctū. b. d. Vel sic. Vitium furti vt extrin-

anulo dicit: pstat oēs vno posse signare. vt insti. eo. s. possunt. similr r

vñ. Sed an duobus vel tribus dubitant aliqui. sed dico q possunt.

Interleta. idest cancellata als inter signata.

Fidei. vt si verbū illud est deletū sup quo erat vis qōnis nō adhi-

beā ei fidē. vt. ff. de fide istru. l. h. nisi fm q b statim distinguitur. si aut

aliud valeat. vt. s. d. trāf

actio. si ex falsis.

Al apparet. i. in-

quirat ad hoc: vt pateat

quid iuris sit. r hoc qñ

deletum est verbum de

quo est questio.

Falso. dic noialit

vel aduerbialiter.

Cōmissa. an aliquo

casu. vt. j. e. l. pe. In pri

mo casu. qñ voluit testa

tor emēdari valet. vt h.

r. ff. de bis que in testa.

delē. l. j. s. j. r de bonoz

possessioe s; tabu. l. j. s.

si rose. r. ff. eo. ad testiu.

s. si igitur. r. ff. si ta. test.

nul. ex. l. j.

Estadi. s pecu-

nia. videbatur

que posse testari de suo.

vt vellet. vt. ff. ad. l. fal.

l. j. in prin. sed est itelli-

gendum legitime.

Certis. i. certz obser-

uatiōibus r solēnitatibz

a legibus inductis. non

aut derogare ē pmissuz.

vt r. s. de ioffi. test. si qñ

in pn. r. ff. de le. j. nemo

pōt r de adm. tuto. qdā

decedēs. sed arg. s. ff. de

le. h. codicillis. s. fi.

Non codicilluz

pone legatari-

us pētebat legatū heres

dicit nō valere testm: qz

tū. v. testes fuerunt. re

plicat legatari q fuit co

dicillus. duplicat heres

q testō: voluit testari.

Al apparet. i. in-

quirat ad hoc: vt pateat

quid iuris sit. r hoc qñ

deletum est verbum de

quo est questio.

Falso. dic noialit

vel aduerbialiter.

Cōmissa. an aliquo

casu. vt. j. e. l. pe. In pri

mo casu. qñ voluit testa

tor emēdari valet. vt h.

r. ff. de bis que in testa.

delē. l. j. s. j. r de bonoz

possessioe s; tabu. l. j. s.

si rose. r. ff. eo. ad testiu.

s. si igitur. r. ff. si ta. test.

nul. ex. l. j.

Estadi. s pecu-

nia. videbatur

que posse testari de suo.

vt vellet. vt. ff. ad. l. fal.

l. j. in prin. sed est itelli-

gendum legitime.

Certis. i. certz obser-

uatiōibus r solēnitatibz

a legibus inductis. non

aut derogare ē pmissuz.

vt r. s. de ioffi. test. si qñ

in pn. r. ff. de le. j. nemo

pōt r de adm. tuto. qdā

decedēs. sed arg. s. ff. de

le. h. codicillis. s. fi.

Non codicilluz

pone legatari-

us pētebat legatū heres

dicit nō valere testm: qz

tū. v. testes fuerunt. re

plicat legatari q fuit co

dicillus. duplicat heres

q testō: voluit testari.

qd p3 p'stutiones r ex

heredatiōes q sūt tm in

testō. vt. ff. de iure codi-

Testm n vitiat l3 bec vba b'is esto omittant

Additio

Inflexa q dicuntur

S ynus. anulo. i. sigillo.

Testm. vt. s. e. si nō spāli. r. j. e. bac p' sultissima. in pn. qd de

Seminecis. i. semimortui. sic ergo solennitas verborum tollitur.

vt. s. de formulis. l. j. r. h. r. j. eo. in testamentis.

Materia. membranis vel chartis. vt hic. r insti. eo. s. nihil. r de

bonorum possessione fm tabu. l. j. respon.

Rō dubia tandi.

Non dubiū, posse. nō videbat testator: sane mētis q talib⁹ vltā diuitib⁹ relinqbat sed tñ valet vt h. r. s. ti. j. cū bñ des. r. l. si qs. **Voluntas. codicillis declarata quando intestatus decessit.**

Agnouerit. l. soluendo sciēs volūtate non valere. vt. j. de fideicō. l. h. r. l. si vitas. vel alimēta p triēniū. vt. s. eo. ti. l. j. vel p mittēdo sciēs sifr nō valere. vt h. r. j. ad. l. fal. l. si. aliogn si ex iudiciūz dicat. approbo qd fecit p me⁹. nō pmit tēdo vlt solūdo nō p iudi cat sibi. vt. s. de iur. r. fa cti igno. l. si post diuisio nē. r. l. cū testm. Sz nun qd si vnū i totū soluit in alijs sibi p iudicat. rñ. nō ar. s. ne vro. p ma. l. si. r. s. d. ex cu. tu. l. volūtariē: nec obstat aut. sed cū te stator. r. j. ad. l. fal. qz lo quif ibi cū testm valuit. licet nimiz esset grana tus heres.

Implendi. quādo non soluit.

Aestamētū. hoc scz testamentū.

Deficiēs. i. testōz vt qz dixit vel iure testamē ti valeat vlt iure codicil loz. vt. j. de codicil. l. si.

Pretermissa. qd fit duz laboro fieri brenis. vt. j. de appel. l. si. s. in refutatorijs.

Cōtract⁹. l. aliqz nō aut testm vocat sctuz qz de eo spāliter subicit et qz verba pterunt rē. vt ff. de v. b. signi. l. verba.

Officiūt. i. nocent.

Voluntati. vt dixi mus. s. e. errore. in fine.

Cautela. duas nota regulas. p dia q abun dās cautela vel supflui tas nō vitiat p cū. vt h. r. ff. de neg. ge. si pupil li. s. j. r. ff. de re. iu. non solēt. r. de v. b. ob. l. q ex trinsec⁹. Scōa vt idē sit in testō vt h. r. ff. de adi mē. le. seruo. in fi. r. j. de insti. r. sub. l. repēden da. in fi. p ma fallit. ff. de re. iu. l. act⁹. r. de fideiū. grece. s. si qs stichuz. r. l. fideiūsores obligari. s. j. r. ff. d. serui. pro par te. s. fi.

Aestamēta oia. i scriptis. ergo r sine scriptis. vt. s. l. h. dixi.

Solēt. vt donatio nes r silia. vt. j. d. dōa. l. sm diui. Adodū et pra cticā publicādi testamē ta r alia instā docet hic familiariter Joannes fabri in suo breuiario.

Traslatio. vt apud aliū iudicē publicent. vt h. r. d. l. sm diui. r. j. eo. p sulta. r. s. de epi. r. cle. repetita. s. hodie vñ corā defensore ciuita tis. vt in auf. de defen. ciui. s. nulla q est s. Sol. bec lex cū p dicitis con cor. in ciuitate romana dicit r p stātinopolitana illa in puincijs r ex v z bem. vt. j. de do. l. in hac. Sed cōtra. j. l. pxi. in pn. sed expone. vt ibi.

Ados. idest consuetudo.

Quem. l. morem.

Irritam. non tamen erit irrita. vt. j. eo. consulta.

Ordiō lic s. Adniū testamentoz sic pstrue. i. testm qd t3 p sciētiā pncipis iter tot nobiles pbataz qz psonas illud dico insertū mera fide.

Precibus. l. de quo fit mētio in libello p cum porrectaruz pncipi: vt ipse interueniat superare rē. Ego aliter pstruo. oiz testamentozū

Non dubiū nec icertū ē sicut impatorib⁹ ita q libet digni tate vel ptate decorat viris: tā bñ di tatē q legatū seu fideicōmissuz re ling posse. **Illud etiā adijcien dū ē: vt q ex testō vlt ab intestato be res extiterit: r si voluntas⁹ defuncti circa legata seu fideicōmissa seu li bertates legibus nō sint subnixa: ta mē si sua sponte agnouerit implē di⁹ eam necessitatem habeat.**

Supflua nō vitiant sed omissio neces sarioz oēm dispositōez vitiat. b. d. Ale.

Impera. Archa. r hono. aa. Eternali pncōfuli asie. **Lxx. xvij.**

Testamentuz non ideo infir mari debet: q diuersis hoc⁹ deficiēs⁹ nominib⁹ appellauit cū supflua nō noceāt. **Nāqz ne cessaria ptermissa⁹ iminuunt cōtra ctus⁹: r testatoris officiūt⁹ volunta ti⁹ non abundans cautela.**

Insinuatio facta corā nō cōpetēti iu dice nō tenet. Bald. vel sic. p publicatio te stamenti fieri d3 corā magistro cēsus in v z be. r si fieret corā alio iudice tanq coram incompetenti facta nō valeret. b. d. Ale.

Iidē. aa. affricano. p. p. **Lxxviiij**

Aestamēta oia⁹ cetera qz q apud offm cēsuaie publica ri solēt in eodē loco referuent: nec vsqz p mittat fieri vlla translatio.

Ados⁹ nāqz retinēdus ē fidelif sine vetustatis: quē⁹ si quis in hac v z be voluerit imutare: irritā⁹ moz tuoz videri faciet voluntatem.

Testamētū factū corā pncipe seu pnci pi p oblatas pces insinuatū valet tanq so lennissimū: etiā sine solēnitate testiū. l3 pnc ept ad supplicationē nil rescripserit duz tñ illud testamentū sit vltimū. r heres scri ptus in eo pōt nedū bonoz possessionē ex eo agnoscere: s3 etiā hereditatē adire r oia facere q scriptis heredibus cōpetunt: dū modo testator habuerit factionē testamēti r nullus alius defect⁹ interuenerit qz nūe ri testium: requirit tamen q p alios testes p betur q pncipi fuerit insinuatum testa mentuz si de hoc dubitetur. b. d. Alexan. post Bal. r Saly.

Imp. hono. r theo. aa. ioā. p. p.

Adnū testamētoz⁹ **Lxxix.**

Solēnitate supare vñ: qd in

solennitate superare videtur subaudi id testamentum qd tenet etiam conscientiam pncipis subaudi existentis inter tot rē. insertum pre cibus. subaudi facta mera fide. i. bona fide.

Inter tot. q. d. multas qz pnceps nō potest esse sine multis: sicut nec episcopus. vt in auf. quomodo. o. episcopos. s. r illud.

Secur⁹. i. heres.

Publicauit. i. ma nifestauit. siue cōdidit. r sic nō est s. s. e. l. pxi. Alij dicūt loqui hic ex v z bez. ibi in v z beybi est magister census.

Successione. actiue idest de successione be redis qui succedit.

Qui. l. heres.

Predicis. i. impato re presente.

Teste. idest testificā te. sic insti. de pub. indi. s. item lex cor. de sic. ibi vltore ferro.

Rescripta. i. si no stra voluntas.

Responderint. i. l3 nō approbauerimus.

Rostrā. qui per pre sentiam colligitur.

Rōprobaf. qd ē eo iplo q nō pbat p rium r hic subicit. nec rē. sic r s. ti. j. l. si is.

Bonoz. i. nō est ne cesse vt successor adeat iudicē cā petēde bonozū possessionis. qz sufficit sola voluntas.

Rōplere. qd ad ac gitionē dñij plene daf p testm. pleni⁹ p mortē. plenissime p additionēz.

Lui. i. qd⁹ de plura li aut trāsit ad singulare sic. s. de in ius voc. l. si.

Oblatas. ipsum ve nisse r se institutum esse heredem fm Alzo.

Testib⁹. ex hoc vñ q solus impator nō suf ficeret. vt h. r. s. d. testi. l. iure iurādo. qd vey est s3 Alzo. r. h. s3 qdā vi cūt solū eum sufficere r qdaz vba in hac. l. illud velle vident. vt. s. e. in pn. ibi q nobis rē. r qd h dicit nō obstat: qz non exigif iudiciūz defuncti testib⁹ pbari: s3 pces pncipi porrectas s3 defun cti volūtate. qd g s3 pxi mos opaf impator. rñ. qz testm habet p publi cato. vt. s. e. l. j. ibi sicut igif rē. ordiaria sic. bec nō est bona rō vt ibi no. hoc non valet r ibi loq tur in originali. vñ l3 amittat originale nihilominus tñ pōt adiri bere ditas ex eo ac si esset publicatū corā magi o cēsus: qd nō esset als. vt. j. de cadu. tol. s. r cū triplici. Itē qz nō h3 necesse petere bonozū possessio nem l3 sit talis qui etiā iure nouo nō admittat sine ea vt habes in casu ff. de iniusto ru. test. l. posthum⁹. r als. vt no. s. vnde cog. l. si. Itē suf ficiunt hic duo testes. vt. j. e. l. hac consultissima.

Ei. heredi.

Non possunt. nec querela inofficiosi testamenti: nec contra tabu las r potuit testari defunctus r heres est capax.

Olumnus. volūtates. per non solennes vt subicit.

Scriptum. non solenne. aliud si esset solēne l3 nō scriptum. vt. s. eo. ex imperfecto. r insti. qui. mo. test. infir. s. fi.

Rōfirmat. ab aliquibus qui volūt nobis blādiri. r forte nō erat verū vt locum

Cautela abūdans nō nocet

Additio

Impator solus an sufficit i p dēdo te stamento

vt locum habeat qd sequitur de pena falsi: id est tamen si esset verum ex quo non est solenne. vel confirmatur. id est dicitur.

Herbibereant. i. dicimus vt non perhibeant. **S**uscipere. quis. s. iudex.

Hac consultissima. per scripturam. loquitur ergo de testamen tis in scriptis cui secre ta testes scire no opz. vt subicit. j. eo. l. ibi nec io zc. r. ff. e. qui testameto s. fi. s. aliud in nucupa tivo. vt. j. e. l. s. p. nucu patione. qz testes debet scire que in testamento scribuntur.

In eo. l. testis. **I**nvoluta. s. in lin theo. vt. ff. eo. ad testiu. s. fi. Alii dicit involuta i. valde obscuram quasi obscuris vbis dictataz. **C**oscriptam. i. sub scriptam hoc quo ad no men heredis corrigif. qz testator dz illud manu sua scribere si pot. vt. j. e. iubeamus. in prin. sed r illa corrigitur p aut. ibi postam r sic reditur ad istam.

Rogatis. vt. ff. eo. hdes. in fi. r. j. de codi cil. l. fi. r. s. fi. r. in auf. d testi. s. r. l. in fi. s. coll. vñ. Itē not. septē testes. r hoc regulariter. qnqz eniz octo. vt qñ testator non subscripsit. vt in fi ne huius rñ. Item in te stamento ceci. vt. s. ti. j. hac cōsultissima. Item quādoqz duo. vt. s. de te sta. mil. i. l. milites. Itē r quando ipse princeps hoc indulsit vt. s. eo. si non speciali. Itē r quā do ipse princeps inter fuit. vt. s. e. l. omniū te stamentoz. Item quan doqz quinqz. vt. j. e. l. fi. Item quādo pater testa tur inter filios sufficiūt minus septē. vt. j. eo. s. ex imperfecto.

Liberis. i. liberis hominibus. Item pube res. vt subicit. vt insti. eo. in prin.

Subscripsit. j. eo. cum antiquitas. in fi. cō tra so. illa corrigif istam in casu. s. quando testa tor scripsit totuz sua ma nus in alio non.

Nullo actu. s. alie no. vt. ff. eo. heredes. in fin. nisi ex necessitate. vt j. eo. l. cum antiquitas. circa prin.

Subscriptiones. j. eo. l. cum antiquitas. s. si tamē in quadā. cōtra. vbi dicit. r i media par te testamēti fieri posse scriptionem: sed ibi est spāle. vel corrigif. Vel dicit ibi de medio tēporis non de medio testamēti.

No subscriptū. i. subscriptione testis r dz ptineri nomen testis r testatoris r quilibet dz scribere pro se no vnus pro alio. vt. ff. eo. l. pe. nisi in testō rustici: vbi vnus pro alio subscribit. vt. j. eo. l. fi.

Ex imperfecto. scripto. vel non.

Liberos. iter eos ergo t3. Sed j. ff. de pñr. tu. l. q a pñe. vbi innuit no tenere. So. dicit qdā hāc scripturā eē codicillū nō testm r arbiter familie herciscūde sequit pñs volūtate i diuidēdo l3 ab itestato. vt. s. fami. her. iter oēs. Tu dic illā. l. q a pñe corrigi. p. l. pñtāni. s. iter oēs. q in parētib marib tñ dicit. s3 hec theodosij dicit etiā i feminis idē. sic em dicit vtriusqz sexus.

Ex ipfecto autē testō volūtatez teneri defuncti: nisi inter solos liberos a pentib vtriusqz sex habeat nō volum. **S**i vō i hmoi volū tate liberis alia sit cñea mixta pso na certū est eā volūtatem defuncti qstū ad illā dūtarat pmixtā psonā p nullo hēri. sed liberis accrescere.

Hodie testm in scriptis minus solēne inter liberos dicitur: ita demum valet si for ma h scripta seruat: r tūc in eo legata r fideicommissa ac libertates qbuscūqz relin qui possunt. h. d. Salz. r alex.

In autem. Colla. viij. pñi. ij. de testa. impfectis. s. nos igitur.

Quod sine subscriptione ita pcedit: si parēs lras doct manu ppria nō signis: sed lrarum psequētia declarat: r tps r liberozū noia. Itē r vntiaz nūerū seu signa rerū spālium: in quo r alijs legari r fideicomitti r libertas relinq pōt.

Testamentū factū inter liberos nō re uocat p aliud testm: nisi scdm testamen tū sit solenne r testator in scdo declarat se nolle illud prius testm valere. Alex.

In autem. Col. viij. cōsti. ij. de testa. l m pfe. s. si quidem.

Hoc iter liberos ita testm in firmatur si parens. vij. testi bus adhibitis declarat se nolle tale testamentū valere r aliam dispo nat volūtate: vel in testō pfecto: vel in non scripta perfecta voluntate.

Sinit tex. aut. seq. tex. c.

Testamentū nūcupatiū fieri debz co ram septē testibus ad hoc conuocatis r te statoris voluntate audientibus. h. d. vsqz ad. s. si quis autem. Alexan.

Per nūcupationē qz (hoc ē si ne scriptura) testamēta nō als vale re sancim: qz septē testes (vt supra dictū ē) siml i vno eodēqz tpe colle cti testatoris voluntate r testm sine scriptura faciētis audierint.

Primū testamentū pfectū r solenne nō tollit p scdōz imperfectū nisi trib cōcurrē tib. s. q in prio testō solēni fuerūt istituti eñei: r q in scdo nō solēni fuerūt istituti veniētes ab itestato: r q saltē i secūdo iter fuerunt qnqz testes: qbus pcurētib ad buc scdm testamentū nō valet vt testm s3 vt volūtas itestati. h. d. vsqz ad finē. alex.

Si qs aut testō iure pfecto po stea ad aliud puenerit testm nō als quod antea factuz est infirmari de cernimus: qz si id quod secundo fa cere testator instituit iure fuerit cō

Audierint. vt insti. eo. s. fi. r ar. s. ti. j. l. hac cōsultissima. non aut dico qz hec vba habeat testōz necesse dicere. vt. j. eo. in testamētis. vt si habebat necesse per. l. istam corrigifur per. l. illam.

Si qs aut. decernimus. s. p cōpositionē scōi: sed r alijs modis pōt infirmari vt per incisionem charte. vt. j. e. l. nostram. que est contra.

stamēto. Testm i perfectuz valet iter liberos.

em dicit vtriusqz sexus. Itē qd hic dicit quo ad eñeu nō valere ē ar. ff. de do. iter virū r vxor. cū h stat. s. fi. focer nurui Sed j. ff. de le. ij. peto. s. mī. s3 dic qz dixit ibi valere pro codicil. Vel dic qz pfectuz erat ibi te stamētū. s3 dī impfectū q ad tutoris dationē nō q ad fideicommissariuz ex eo dandum. Vel ibi de liberis erat fideicommissariuz.

Quod sine. s. te stamētuz pñs. r. r ptinuat hec auf. cū ea q est. s. fami. hercis. q incipit. si mō rē. r vtrā qz auf. itellererūt docto res nri cū testm cōdidit pñ in scriptis. si vō cōdi dit sine scriptis cur exi git subscriptio cū nulla pcessit scriptura. r ideo suam. s. ex impfecto. r l. illā. inter oēs. s. fami. hercis. vt min solennis valeat si ex duob tñ ma rib vñ feminis pbe. vt ff. de testa. mili. lutiuz. j. Rñ. l3 als repellanf se mine. vt. ff. de test. qd te stamēto. s. mulier. vero gat ergo pdicto. s. ex im pfecto i eo q fit i scriptis l3 gnāliter loqueret fm Alzo. Ad. vō putabat ei in totū derogatū: vt ho die p minus solenniter testari non possit: nisi fa ciat q hac auf. dñr r exi gebat numez. vñ. testiu si nō fit ibi hec obsuatio testiu cū in hac volūtate possit legari extraneis. p dicitū aut testm nō rumpitur nisi vt dicit se quens auf. hoc iter rē.

Hoc iter. valere facere h3 nisi dicat non obstatē pmo: qd nolo va lere. r sic ar. p rescriptis p legē dultis: vt nō va leat nisi dicat nō obstatē tali lege. vt. ff. d. le. iij. si qs ipñ. r ē ppter pce dētē solēnitatē als ex eo qd fit i scdōz rūpif pñū. vt. j. e. l. pe. r ambe iste sunt in auf. de tes. iper fec. s. nos igit. col. vij.

Sequit gl. tex. l. c. **S**ine scriptura. vel etiā scriptuz: sed ad hoc tm: vt probaref sic fuis se factum nūcupatiū testamentum.

Rescri ptuz p le gem non valet nisi dicat nō obstatē ta li lege.

Testes qz debet esse regularit i testamē tis.

testis vn an p alio scribere possit i te

Liber sextus.

Testm se
cudu i q/
tuor cas/
bus tollit
primum.

Sancimus. sic ergo solenis & valida tollit p no solenne in q sunt scripti pucti. & erat ide etia in veteri iure. vt. ff. de iniusto. te. l. ij. Vel dic illud ibi a copositorib codicis statutum. Sunt & alij duo casus vt qn scda volutas est militaris. vt. j. e. l. ij. Itē qn pma erat valida fauore militie. vt. ff. de testa. mili. l. eius militis. s. fi. Est bodie qrt. vt. j. e. sancimus. circa fi. Alibi aut sua regula vt no tollat pmuz p scdz min solenne. vt h & insti. qui. mo. test. in fr. s. ex eo. r. ff. d adime. le. ex pte. r. ff. eo. h des. s. si qd. Sz certe & als pter q in pdictis qtuor casib vt tolli pmu per min solene. vt. j. de his qui. vt in dig. l. h di tatis. que est s. h ibi no v r illa scda volutas cuz dicit no mereri: q i nul lu e collata: & ideo hie b3. Itē ad huc ide: vt. ff. de his qui. vt idig. l. cuz quida3. que est s. sed ibi scdm testm erat pfectu. & oi solenitate vallatus. & ideo tollit pmu l3 scri pti in eo scdo no essent capaces. Itē ad huc vt ide. vt. ff. de pdi. insti. l. pe. s. fin. vbi facto testō apponit testator pditio ne in codicillis q no cō pleta dicit hereditate au ferri istituto. Sed dic q in vanu cogitavit testa tor. Itē ide3 ad huc. ff. de acq. he. claudius. sed ibi pmuz solene no valet qz pus decessit beres q ex eo adiret hereditate. no aut rumpitur per scdm minus solene.

Depositiōes. h no. q sufficit si testes iurati dicat tabellio: ita testa tus est vt sit instm & te stamētū. sic r. j. e. l. fi. s. pe. Sz s est: qd em hic r j. d r intellige vt iurēt in cā corā iudice. nūq em repit q tabelliones pos sent recipere talia sacra. appellanē g depositōes scripture que sūt de his q sacro asserunt. vt h et sic ponit. s. de epif. audi entia. l. aubemus.

Quo no facto. i. no adhibitis qnqz testib. **V**alebit. nisi i qttu or casib qm no notauit. **G**rece. vt. ff. e. q te stamēto. sic r. ff. de vbo. ob. l. j. s. fi. Sz arg. s. ff. de bono. pos. si cum pa trono. s. fi. sed ibi notis scripsit non grecis lris.

Dictatib. dubi tanduz est. imo vt q no. vt. j. de his q si bi ascri. in test. l. ij. q est s. So. ibi dictauit & scri psit: hic tantuz dictauit.

Prohibetur. vt r ff. e. q testō. in pn. & isti. e. s. legatari. r. ff. d re. **D**ub. si quis ita.

Consulta diualia idest rescripta que sunt. s. de epif. & cle. repe tita. r. l. placet. r. j. de dona. l. in hac. r. l. fm diui. r. s. eo. testamenta.

Adonumentis. i. publicis scripturis.

Non soluz ecclesiarum. scilicet clerici. **O**fficia. vt r. s. de asse. l. nemo. r. s. de postul. quisquis. s. fi. **C**lericis. vt. d. l. s. de epi. & cle. repetita. **S**e velint. scilicet se ostendere. **A**uri. testamentum autem non ob h vitiat & reddit ratio r. l. d. subicit. nec enim r. c. **I**ncongruis. sic. s. eo. si minus ibi. vt abal tero r. c.

Ambiguitates. vt imperitia. vt errore. vt. s. eo. errore. **N**o ex mente. bodie idem & si ex mēte. vt in stitu. de le. s. ante here dis. Vel dic q hoc re ferf ad alia: no ad capi tulū primuz qnqz tñ ser uat ordo: vt pus institu tio q substitutio erit. vt ff. de vul. sub. morib. s. pus. Itē no dico q bec lex habeat locū si impe ritia tabellionis minor numerus testiu interne niat. Vel qd si iuris or dine. i. solenitate imute tur fm azo. transpositio g erronea no nocet: sed solenitatis omisso sic.

Scribit. qui tamen suis esse no dz. vt. j. de tabel. l. generali. li. x. **R**eposteri. i. p posteratiōis vi tium. preposteritas vi tiabat olim cōtractus & vltimas voluntates.

Quam. scilicet re prehensionem. **C**ōstitutio. vt. s. de iure do. si mulier. nā ibi pus continebat de vote & postea de testō. ip sa ve ro prius testari & postea vote reddi volebat. Itē fm Jo. si ita dicat. si da bis mihi noie dotis de cēpmittis te nupturam mihi. pmo em nubere. postea vos dari dz. s. h exēpluz no est hui. l.

Cōtractib. vt ecce si titius fuerit p sul vsq ad annū tunc ex hac die r. dare spōdes. tps eni3 dationis pcedit cōditio sequitur cuz ecōtra fieri debeat. vt insti. de iuti sti. s. item si quis.

Testamētis. vt si di cam. si nauis venerit ex asia qnqz vel infra an num: tūc infra pimum diē mortis mee. r. dato. nā primovenire: postea dari dz. vt. ff. de codi. r demō. q heredi. s. fi. r d pe. le. l. qdam. Sic ergo generaliter nota pposte rationē no nocere: sed h fallit. vt. s. de acq. here. l. vt debitu. r. j. d excep. rei indi. l. j. r de sen. r in terlo. l. plat3. que sunt ar. contra.

Cōpetente. vt arg. s. vt ac. ab ber. l. j. **I**n testamētis. amputamus. vt. s. eo. l. quoniam indignum.

Formalia vba. quoz sensus hic est iōqz eodē. Vel ppe bec erāt verba

testm an
vitiē p
postera
tionem.

Prohibetur. vt r ff. e. q testō. in pn. & isti. e. s. legatari. r. ff. d re. **D**ub. si quis ita.

Consulta diualia idest rescripta que sunt. s. de epif. & cle. repe tita. r. l. placet. r. j. de dona. l. in hac. r. l. fm diui. r. s. eo. testamenta.

Adonumentis. i. publicis scripturis.

Non soluz ecclesiarum. scilicet clerici. **O**fficia. vt r. s. de asse. l. nemo. r. s. de postul. quisquis. s. fi. **C**lericis. vt. d. l. s. de epi. & cle. repetita. **S**e velint. scilicet se ostendere. **A**uri. testamentum autem non ob h vitiat & reddit ratio r. l. d. subicit. nec enim r. c. **I**ncongruis. sic. s. eo. si minus ibi. vt abal tero r. c.

Ambiguitates. vt imperitia. vt errore. vt. s. eo. errore. **N**o ex mente. bodie idem & si ex mēte. vt in stitu. de le. s. ante here dis. Vel dic q hoc re ferf ad alia: no ad capi tulū primuz qnqz tñ ser uat ordo: vt pus institu tio q substitutio erit. vt ff. de vul. sub. morib. s. pus. Itē no dico q bec lex habeat locū si impe ritia tabellionis minor numerus testiu interne niat. Vel qd si iuris or dine. i. solenitate imute tur fm azo. transpositio g erronea no nocet: sed solenitatis omisso sic.

Scribit. qui tamen suis esse no dz. vt. j. de tabel. l. generali. li. x. **R**eposteri. i. p posteratiōis vi tium. preposteritas vi tiabat olim cōtractus & vltimas voluntates.

Quam. scilicet re prehensionem. **C**ōstitutio. vt. s. de iure do. si mulier. nā ibi pus continebat de vote & postea de testō. ip sa ve ro prius testari & postea vote reddi volebat. Itē fm Jo. si ita dicat. si da bis mihi noie dotis de cēpmittis te nupturam mihi. pmo em nubere. postea vos dari dz. s. h exēpluz no est hui. l.

Cōtractib. vt ecce si titius fuerit p sul vsq ad annū tunc ex hac die r. dare spōdes. tps eni3 dationis pcedit cōditio sequitur cuz ecōtra fieri debeat. vt insti. de iuti sti. s. item si quis.

Testamētis. vt si di cam. si nauis venerit ex asia qnqz vel infra an num: tūc infra pimum diē mortis mee. r. dato. nā primovenire: postea dari dz. vt. ff. de codi. r demō. q heredi. s. fi. r d pe. le. l. qdam. Sic ergo generaliter nota pposte rationē no nocere: sed h fallit. vt. s. de acq. here. l. vt debitu. r. j. d excep. rei indi. l. j. r de sen. r in terlo. l. plat3. que sunt ar. contra.

Cōpetente. vt arg. s. vt ac. ab ber. l. j. **I**n testamētis. amputamus. vt. s. eo. l. quoniam indignum.

Formalia vba. quoz sensus hic est iōqz eodē. Vel ppe bec erāt verba

Ambiguitates. vt imperitia. vt errore. vt. s. eo. errore. **N**o ex mente. bodie idem & si ex mēte. vt in stitu. de le. s. ante here dis. Vel dic q hoc re ferf ad alia: no ad capi tulū primuz qnqz tñ ser uat ordo: vt pus institu tio q substitutio erit. vt ff. de vul. sub. morib. s. pus. Itē no dico q bec lex habeat locū si impe ritia tabellionis minor numerus testiu interne niat. Vel qd si iuris or dine. i. solenitate imute tur fm azo. transpositio g erronea no nocet: sed solenitatis omisso sic.

Scribit. qui tamen suis esse no dz. vt. j. de tabel. l. generali. li. x. **R**eposteri. i. p posteratiōis vi tium. preposteritas vi tiabat olim cōtractus & vltimas voluntates.

Quam. scilicet re prehensionem. **C**ōstitutio. vt. s. de iure do. si mulier. nā ibi pus continebat de vote & postea de testō. ip sa ve ro prius testari & postea vote reddi volebat. Itē fm Jo. si ita dicat. si da bis mihi noie dotis de cēpmittis te nupturam mihi. pmo em nubere. postea vos dari dz. s. h exēpluz no est hui. l.

Cōtractib. vt ecce si titius fuerit p sul vsq ad annū tunc ex hac die r. dare spōdes. tps eni3 dationis pcedit cōditio sequitur cuz ecōtra fieri debeat. vt insti. de iuti sti. s. item si quis.

Testamētis. vt si di cam. si nauis venerit ex asia qnqz vel infra an num: tūc infra pimum diē mortis mee. r. dato. nā primovenire: postea dari dz. vt. ff. de codi. r demō. q heredi. s. fi. r d pe. le. l. qdam. Sic ergo generaliter nota pposte rationē no nocere: sed h fallit. vt. s. de acq. here. l. vt debitu. r. j. d excep. rei indi. l. j. r de sen. r in terlo. l. plat3. que sunt ar. contra.

Cōpetente. vt arg. s. vt ac. ab ber. l. j. **I**n testamētis. amputamus. vt. s. eo. l. quoniam indignum.

Formalia vba. quoz sensus hic est iōqz eodē. Vel ppe bec erāt verba

verba. Sed contra. s. qui testa. fa. pos. l. hac consultissima. Solu. ibi in ceco. hic in vidente.

S Ancimus. stare. certe pro nihilo. vt hic: r. j. de ap. precipim^o. in fi. r. s. de testa. tu. l. ij. r. in aut. qui. mo. na. eff. sui. s. trib^o. col. la. viij. sed arg. contra. ff. de adimē. le. l. alune. s. qui filias ex disparib^o.

Quoadmodū. i. qli ter. interrogatine loquitur. **E**fficif. certe nullo modo.

Ipsa iure. i. imo vi def ope exceptiois. vt ff. de bo. pos. fm tab. l. pe. s. testamēto. ibi nec pntauerit. qd r. c. So. lu. ibi vltime tabule nō erāt solēnes r. in eis dixerat quos in primis tabulis institui non me. ruerūt meū iudiciū vn de nō ipso iure ē irritū. vt. j. de bis q. vt indig. l. hereditas. sed p exceptioez vt ibi. hic vero vltimū testamentū solenne erat. Alij dicunt hic qd hoc ipso iure. scz exceptiois qd nō placz. Tu dic qd ibi dicit de exceptioe referatur nō ad primū: sed ad pmuz casuz. s. qn testator post testamentū fuit arrogatus: deinde sui iuris factus declarauit se vel le testm seruari. qz ergo sua voluntas non pōt facere: quin arrogatio tenuerit: r. ipm testamē tū primū irritū sit: non ipso iure reconualescit: sed exceptioe repelluntur veniētes ab intestato qui heredit^o i eo institutis volūt hereditate auferre. vñ dī ambulatoria r. c. vt. ff. de adimē. le. l. iij. in fi. r. l. iij. Nec obstat qd ibi dicuntur similia: qz in aliquo nō per oia similia sunt vtrobiz em statur primo iudicio qd quodā modo erat expugnatiū. Vel loquitur ibi cū testator icidit secūdas tabulas vt heredes in eis instituti exceptioe repellatur. non aut qd ille non tollant ipso iure pmas quis postea incidat et banc approbo. Al ibi non durauit scz testamentū cum tabulas inciderit hic durauit.

Suerit. als fiat. id est sit emersum a tpe. s. quo mōstrauit pziā voluntatē fm quodā. vt colligitur hic. Tu dica tē pore cōpositionis testamenti. vt patet in prin. huius. l. sed primi subaudiunt hoc post duos annos nos ante.

Cōstitutioibus. id est legibus.

Antiquādis. id est tollendis.

Am ātiquitas. voluit. vt. ff. e.

curso decennij ex tpe facti prioris testamēti. Alexan. post Bal. r. Salice.

Idem. a. Jul. pre. pre. l. xxvij.

S Ancim^o si qs legitimo mō p dicit testm: r. post ei^o pfectioez decēniū pfluxerit: si qdē nulla inno uatio vel pziā volūtas testatoris apparuerit: hoc esse firmū. **Q**uoadmodū em q testm fecit r. nihil voluit p trariū: intestat^o efficit^o.

Sin autē in medio tpe pziā testatoris volūtas ostēdit (sigdē pfectissima est scōi testamēti pfectio) ipso iure pzi^o tollit testm. si aut testator tm modo dixerit nō voluisse pzi^o stare testm vel alijs p bis vtēdo pziā aperuit volūtatē: r. hoc vel p testes idoneos nō minus trib^o vel inter acta manifestauerit: r. decēniū fuerit emersum. tūc irritū est testm tam ex cōtraria volūtatē qz ex cursu tpali.

Alter etem testamēta mortuoz pper decēnij trāscursionē euanescere nullo patimur mō pōzib^o cōstitutio nib^o q sup hmōi testamētis euacuādis late fuerāt penit^o antiquādis^o.

Codicillū interuallū siue act^o p trarius ex necessitate nature pueniens testator vlt testibus nō vitiat testamētū. b. d. sal. vñ sic. In testamētis r. quiblibet vltimis volūtatibus ordinādis nō dīz interuenire act^o vltius extrane^o nisi ex necessitate testatoris vlt testibus imminente: r. si necessitas breui tē pore possit trāsire expectād^o est ipse testis als loco eius est alius surrogandus. Et testamētū qd testator manu propria scripserit r. in aliqua parte testamēti aliud se scripserit significauit valet: licz aliter se testator non scripserit. hoc dicit. Alexan.

Idem. a. Jul. pre. p. l. xxvij.

Quā antiquitas testamēta sic tri voluit nullo actu interueniēte r. hmōi pboz cōpositio nō rite interpretata^o penit^o in pnicie r. testātiū r. testōz^o pcederet. sancim^o i tpe quo testm p dicit vel codicillus^o nascitur vel vltima quedā dispositio fm pristinā celebrat obseruationem (nihil em^o ex ea penit^o imutādū eē cēse mus) ea qdē q mīme necessaria sunt nullo pcedere mō: quippe cā subtriffima^o pposita ea q supflua^o sūt minime debēt itercedere. **S**i quid autē necessariū euenerit. r. i ipm corp^o laborātis respiciens p tegerit. i. vel vict^o necessarij: vel potiois oblatio: vel medicaminis datio: vel ipofitio qb^o relictis ipsa sanitas testatoris periclitat^o. vel si qs necessari^o nature vsus ad depositionē supflui pōderis imineat: vel testatoris vlt testibus nō esse ex ea cā testm subuerten dū: lz mort^o comitalis^o (qd r. factū esse comperim^o) vni ex testib^o cōti

heredes. l. fina.

Interpretata. passine.

Dene. i. fere. qui scz interim moriebantur.

Et testamentorum. que nihil valebant.

Codicillus. no. in singulari numero: vt diximus. s. de sacrosan.

gerit: s. eo qd vget r. iminet^o repleto^o vel deposito^o itez solita p testamētī factionē adimpleri. **E**t si qdē a testatore aliqd fiat^o testib^o paulisper sepatis: cū corā bis facere aliqd naturale testator erubescat: ite rū introductis testib^o psequētiāz factiois testamēti pcedere. **S**i tñ in quendā vel qsdā testm aliqd tale cōtingat: si qdē ex breui tpe iternal lo necessitas pōt trāsire itez eozūdē testm reuersum expectari r. solēnia peragi. **S**i autē lōgiori spacio reffectio casus fortuiti idigeat: r. maxime si salus testatoris periclitātis imineat tūc illo vel illis testib^o circa quos aliqd tale euenit sepatis alios surrogari: r. ab eo^o vel ab eis taz testatoz qz alios testes sciscitari^o: si ea que eoz p sentia antecedūt omia corā bis pcessissent. **E**t si b fuerit vndiqz manifestū: iubemus tunc eos^o vel eum vna cū alijs testib^o ea q oportet facere: r. si in medio^o subscriptiones testm iā fuerāt subsequente. **S**ic etenim et nature medemur: r. mortuoz elogia in suo statu facimus permanere.

Olīz testator necessario hēbat subscribere manu ppria. r. hoc bodie verū est nisi scribat testamentum manu propria: qz tunc nō habet necesse subscribere. b. d. fm Old. Et sic. no. qd scriptura pfati testatoris non requirit subscriptio Bal.

Cū autē pstone^o q de testamētis ordinādis pcessit caueat^o: qten^o septē testm p sentia in testamētis requiratur: r. subscriptio a testatore fiat: vel ab alio p eo: r. constitutio sic edixit octauo subscriproze adhibito: et si quidē testm suū omne manu ppria cōscripsit: r. post ei^o lras testes adhibiti suas subscriptioes supposuerūt aliqz oia solenniter in testamento peracta sunt: r. testamētū ex hoc de quo dubitabat irritū factum est: eādem pstone^o corrigentes^o sancim^o. Si quis sua manu totū testm vel codicillū cōscripserit: r. hoc specialiter in scriptura reposuerit: qd sua manu hoc fecerit: sufficiat ei totū testamēti scriptura: r. non alia subscriptio requiraf: neqz p eo ab alio neqz ab eo: sed sequatur hmōi scripturā r. lfe testium r. omis que expectatur obseruatio: r. sit testamētum validū r. codicillus. si. v. testium littere vel testatoris scripture coadiuuentur: in sua firmitate remaneāt: r. nemo callidus machinator hmōi iniquitatis in posterū inueniatur.

In testamento in scriptis nomen cuiuslibet heredis instituti dīz eē scriptū ma

ec. generali. r. die nascitur. i. incipit fieri.

Nihil em, interpositio est.

Subtilissima. ablatiui absoluti.

Superflua. i. extra nea facta nō supflua dicta. alioquin ptra. s. e. testamentū. Vel illem in vbis bec in actibus.

Comitalis. i. caducus vgeat pōdus.

Immiet. puta sitis.

Repleto. vt potu.

Deposito. vt onere

Fiat. vt cū iā inceptum est testamentū.

Ab eo. surrogato vel surrogatis.

Sciscitari. i. interrogari. q. d. cū breuiter repetita essent corā surrogatis q ante eoz p sentia facta erat querēt surrogati a testatore et a testib^o qui ibi semper fuerunt: repetitis corā nobis omnia que ante nos feceratis r. pro hoc. j. de ap. ampliorē: et. vñ. q. j. nihil. Alij dicūt qd in terrogabat an ea que facta fuerūt sint facta corā recedētibus. nec em est opus qd ipsi sciant q illa sunt. r. pro hoc ē. s. eo. hac cōsultissima. in prin. Expone ergo corā bis. i. surrogatis fm primā vel corā recedētibus fm aliam expositionem.

Tunc eos. surrogatos vel surrogatum.

Et si. i. quis.

In medio. s. tēpore postq quidā recesserūt et anteq alij surrogaretur: r. sic nō est ptra. s. eo. hac cōsultissima. s. fi. Item in eo qd hic diuersis temporibus subscribitur est contra. s. eo. l. hac cōsultissima. s. in omnibus. sed dic qd hoc fit hic ex necessitate.

Cum autem constitutione. que est contra s. e. hac cōsultissima. in fine. j. rñ. que modo corrigitur in eo capitulo. als casu.

Lauetur. modo recitat aliqua que dicuntur in eadez. l. s. hac cōsultissima. in principio legis.

Corrigentes. hoc scilicet casu quando testator scripsit sua manu. vt argu. s. eo. auf. quod sine.

Testatoris voluntas ē ambulatoria vsqz ad mortē

Textum duplici exponit.

Item, minime potuerit, vel voluerit, vt. j. dicitur. §. opoz
 tet enim rē. in fi. §.
Committit. i. committere de facili si permitteremus tales testari.
Quam, falsitatem.
Re publica, vt. j. de fideicō. l. fina.
Tota. i. omnia, sic. ff.
 de fideiuf. si debitori.
In ei⁹. valet ergo i
 nomiatis r nō in alijs.
 Sz videt in nullo vale
 re. vt. ff. eo. si is. q est §.
 Sol. hoc nouū illō ve
 tus ius. Vel ibi certuz
 erat qd alios erat istitu
 tur⁹ hic nō: sz certe r h
 dico certū aliogn nul
 la esset qstio. Sz tu dic
 q bic erat certū q alios
 erat institutur⁹ qz forte
 vni testū ei⁹ nomen ex
 presserat qui dixit alijs
 vel ipsemet dixerat eis
 ibi nō erat certū q ali
 os erat institutur⁹: et
 iō hic valet institut⁹ et
 alioz portio alijs accre
 scit ibi non valet.
Eos. l. testes.
Ex voce. imo r nu
 tu. vt. ff. de leg. ij. cū p
 ponebat. r. ff. de le. iij.
 nutu. q sunt ptra. Sol.
 hic in institutione here
 dis: ibi in legat⁹ r fidei
 cōmissis. Itē §. s. e. hac
 pultissima. in pn. So.
 vt ibi. v. cuiuslibet r.
Quēadmoduz. no.
 regulam vt q suant in
 vno fuerit r in alio. vt
 hic. r. s. ti. j. hac pultif
 sima. in pn. r in aut. de
 here. r fal. §. pe. coll. j.
 Sz qd si ali⁹ expmat et
 ipse pteat se agnosce
 re verbis. rñ. sufficit. vt
 s. ti. j. hac cōsultissima.
 §. at cū humana. naz et
 ibi nō ceco loquitur vt
 etiā ibi dī sic fieri rē. et
 p hoc est aut. signata h
 r nō obfuoato. vt. ff. eo.
 hīdes. in pn. r. §. q ve
 ro qd. nō tñ dī facere te
 stamētū p aliū illud em
 phibitū est. vt. ff. de be
 re. insti. illa institutio.
Heredes. vñ non
 valet testamētū sine he
 redis institutioe: vt. ff.
 de his q ab intest. de. l.
 proxi.
Quid em̄ antiqtas
 peccauit. q. d. nihil. vt
 h: r. j. in aut. vt fac. no.
 cō. §. sancim⁹. r in aut.
 bec pstitutio interpretat
 pstonē rē. r. j. de decu.
 l. pe. in fi. r. s. de leg. et
 cōsti. leges r pstones.
 r in aut. d triē. r semil.
 §. finaūt. col. iij. r in au
 tē. de nup. §. h. coll. iij.
Dolose. psumptio
 est iuris r de iure: cum
 pstones pncipiū ignora
 nerit. vt. s. d iur. r fac.
 igno. l. cōstitutiones.
Nō obserua
 to. redit ad le

Testm fa cere p ali um pbi bitū est.

nu testatoris aut eius voce nūcupatū corā
 testibus: r ab istis testibus in subscriptio
 nibus declaratū alioquin illi⁹ beredis in
 stitutio. nulla est in cuius persona bec for
 ma suata nō fuit qd in futuris tantū testa
 mentis post banc. l. locum habet et nota
 rius q cōtra fecerit falsi pena punif. Ale.

Idem. a. Iulio. p. p. Lex xxx.

Item oimodo testatorem
 (si vires ad subscribendū ha
 beat) nomē beredis vel heredu⁹ in
 sua subscriptioe vel in qcūqz pte te
 stamēti ponere: vt sit manifestū fm̄
 illi⁹ voluntatē hereditatē ei⁹ eē trās
 missam. **S**inautē forsitā ex mor
 bi acerbitate vel litteraz imperitia
 hoc facere minime potuerit testib⁹
 testamēti pntib⁹ nomē vel noīa be
 redis v. heredu⁹ ab eo nūcupari: vt
 oimodo sciāt testes si nō ipse subscri
 bere pōt q sunt scripti beredes: r ita
 certo beredis noīe successio pcedat

Si em̄ talis est testator qui neqz
 scribere: neqz articulate loqui pōt
 mortuo filis est: r falsitas in elogijs
 cōmittit. **Q**uā vt exul fiat a re
 publica nostra marie in testōz pfe
 ctioe cupietes: hāc edictalē leges in
 orbē terrarū ponim⁹. **D**si nō
 fuerit obseruatū r nomen beredis
 vel heredu⁹ nō fuerit manu testato
 ris scriptū: vel voce corā testib⁹ nū
 cupatuz hoc testm̄ stari minime pa
 timur: vel in totuz si tota beredum
 noīa fuerint ptermissa: vel in ei⁹ be
 redis institutioe cuius nomen neqz
 lingua: neqz man⁹ testatoris signifi
 cabat. **S**z ne aliqua forsitā obli
 uio testm̄ animis incūbat plurib⁹ in
 terdum noib⁹ beredum expressis:
 ipsi testes in suis suscriptionib⁹ cum
 testator nō hoc subscripsit sz nuncu
 paauerit eozū nomia subscribere nō
 differant ad eternam rei memoriā.

Sinvero ipse testator in qlicūqz
 parte testamēti noīa beredu⁹ (sicut
 hic dictum est) scripserit: supnacūū
 est postea testes in sua subscriptioe
 hoc exprimere: cuz forsitā nec scire
 eos⁹ testator suos heredes voluit: r
 semel cā ex ipsi⁹ testatoris scriptu
 ra appareat. **P**ortet em̄ oimo
 do vel ex lris testatoris: vel ex vo
 ce qdē testatoris: lris aut testuz qui
 ad elogiū pficiēduz fuerit puocati:
 noīa manifestari heredu⁹. **Q**uē
 admodū enī in elogio qd sine scri
 ptura pfici: necesse est testatorē vo
 ce exprimere nomē vel noīa beredu⁹:
 ita opz r in testamētis p scripturaz
 cōficiēdis: cū ipse testator manu sua
 scribere hīdes: vel noluerit vel mi
 nime potuerit: voce tñ ei⁹ eos mani

gem veterē. s. e. l. hac pultissima. in princi.
Inscribat. habet ergo locum qñ in scriptis fit testamentū. non er
 go corrigi ius vet⁹: cū testm̄ fit sine scriptis. idē tñ r ibi dici posse rē.
Dstram prouisionem. lino. in quo sigilla erant appensa inci
 derit testamentum in ambiguis.

festari opz. **Q**ue in posterū tātū
 modo obseruari cēsem⁹: vt q testa
 mēta post hāc nouellā nri noīs legē
 cōficiunt: bec cū tali obfuoatioe pce
 dāt. Quid em̄ antiqtas peccauit: q
 pntis legis inscia pstinā secuta ē ob
 seruationē. **S**cituris r tabellio
 nib⁹ r his q pfiēda testamēta pcu
 rāt q si aliter facere ausi fuerint: pe
 nā falsitatis nō euitabunt: qñ dolo
 se in tā necessaria causa versati.

Autem. vt spō. lar. §. penulti. collatio. viij. consti. ij.

Hodie testator non tenetur nūcupare
 nomen beredis qñ testat in scriptis. Sal.
 r Alexan. r satis est q p se vel p quēcūqz
 aliū scribat nomē hīdis. h. d. Alex.

Nō obseruato eo subuenit
 testamētis: siue p se siue p ali
 um qd inscribat nomen beredis.

Si testator testamentū iure factū inci
 derit vel signa remouerit consulto tūc nō
 valebit testamentuz: als aut remanebit va
 lidum. h. d. Alexan.

Idem. a. Iohan. p. p. L. xxx.

Dstrā prouisionē (maxie cir
 ca vltima elogia defuncto
 rū) nunc etiaz ostēdi pperam⁹. **U**n
 cū inuenim⁹ quāsdā prouersias ve
 terib⁹ iuris interpretatorib⁹ exortas:
 ppter testm̄ qd legitio mō pditū est
 septēqz testium signa habēs postea
 fortuito casu vel p ipsius testatoris
 operā lino r toto vel plurima ei⁹ pte
 incisa in ambiguitatē inciderit: soli
 tum ei pberem⁹ remedium: sancietes
 siquidē testator linū vel signacula in
 ciderit vel abstulerit: vtpote volun
 tate ei⁹ mutata testm̄ nō valere: sin
 autē ex alia quacūqz cā hoc cōtige
 rit durante testamento scriptos be
 redes ad hereditatē vocari (maxi
 me cū nra pstitutio quā sup tuitioe
 testamentoꝝ pmulgauimus) testa
 torem disposuit. vel sua manu no
 men beredis scribere: vel si iperitia
 lraz vt aduersa valitudine seu alio
 modo hoc facere non pōt testes ip
 sos audito noīe beredis sub presen
 tia ipsius testatoris nomen beredis
 suis suscriptionibus declarare.

Rusticani in locis in quibus est rari
 tas litteraruz testari possunt fm̄ eozum cō
 suetudinem: dum tamen septē litterati se
 subscribentes abbibeatur si haberi possunt
 aut non litterati si aliū haberi non possunt
 saltem quinqz adhibeantur qui mutua vi
 ce subscribant. h. d. Alexan.

Idem. a. Iohan. p. p. Lex xxxi.

Antiquis legibus r a di
 uersis retro principibus sem
 per rusticitati consultum est: et in
 multis legum subtilitatibus stricta

Nō valere. l. effica
 citer. vt. ff. e. ad testuz.
 §. h. signa turbata. nā si
 agāt hīdes obstat exce
 ptio. vt. ff. de bo. pos. h. z
 tabu. l. pe. r. l. qui ex li
 beris. §. testamēto. r. ff.
 eo. l. hīdes. r. ff. de his
 q in testa. del. l. j. §. sed
 cōsulto. **E**t em̄ nō psti
 tuit testm̄ nuda volun
 tate vl facto: ita nec dī
 tolli: vt eadē sit rō ptra
 rior: vt. ff. de re. in. nil
 tam naturale. Itē qbus
 applicabil bec heredi
 tas. **A**idet fisco: vt. ff.
 de his q in te. de. l. pzo.
 rime. in pn. Sed cōtra
 videt q venietibus ab
 intestato: vt. ff. si ta. te.
 nul. ex. l. j. §. pe. qre di
 cunt quidā pmo agna
 tos admitti: sed eis defi
 ciētibus fiscus. r sic lo
 quūtur dicte leges. Tu
 dic q si ideo icidat vt in
 testat⁹ decedat veniūt
 agnati. vt. ff. d bis que
 in te. de. l. si. h. ideo: qz
 reputat hīdes idignos
 tunc fiscus: vt. j. de his
 qui. vt indignis. l. here
 ditas. Sz qd si nō appa
 reat. **R**ñ. fiscus venit
 fauore legatoruz. soluet
 em̄ legata qd non face
 rēt venietes ab intesta
 to: vt. d. l. pri. §. sed in
 re dubia. r. ff. ad fill. cū
 fisco. rñ quis aliquē te.
 pro. l. si qd. §. si fidei. et
 ff. de his q. vt indig. l.
 cū quidā. §. vulgo.

Contigerit, vl a te
 statore vel ab alio ex
 traneo.

Ad hereditatē. vt
 s. e. si vn⁹. l. z nō def bo
 noꝝ possessio fm̄ ta. vt
 ff. de bo. pos. fm̄ ta. l. j.
 §. semel. r. §. si linuz. et
 §. si rose. r hoc si viuo
 testatore r nōdū prola
 tis tabulis corā iudice:
 als daf fm̄ tabulas. vt
 ff. si ta. te. nul. ex. l. j.

Maxime. maxie dī
 co hīdes iuari hoc ca
 su: qz r supiori lege in
 uātur. l. iubemus. licet
 testator eos nō scripsit:
 r hoc subicit rē.

Antiqs. ru
 sticitati. vt patz
 per alias leges. ff. ad fil
 leia. l. iij. §. si quis igno
 ras. r de iure fil. l. ij. §.
 si. et de ven. inspi. l. j. §.
 fina. r de iurif. om. in
 di. si quis id. §. ij. r de p
 batio. cuz de indebito.
 §. ij. r de eden. l. j. §. fi.
 r si quis in ius voc. nō
 ierit. l. ij. §. j. r. s. de rei
 vꝝo. ac.

Testm nuda vo lūtate nō cōstituit nec tolli tur.

vro. ac. s. ita enim. Sed arg. cōtra. s. de in ius vo. venia.

bononia est nutrit legum.

a Enim. pro certe.
b Humanitate. sic. s. de ve. in. e. l. tanta. in prin.
c Leges nostre. idem ergo in villis et castris bononiens. qz eam legi timā nutricem legū bene quis appellat: vt in probemio. ff. s. hoc aut.

d Consuetudinem. quam nescimus.
e Ita tamē. ex hoc aparet q loquit i castro vbi pcesserat psuetudo in confectione testamēti faciendi contra legē cui consuetudini deseruit: sed non per omnia vt subicit. si ergo in castro non sit cōsuetudo contraria legi: cōmunē legem seruabo.

f Scriptura. testamēti. et sic loquitur bec lex i testamēto in scriptis et nūcupatio sū qsdaz. Alii vt Azo dicunt loq tū in testamēto i scriptis: et exponit hoc. i. si ne subscriptioe testiu. sed alii subscribūt p eis vt. j. subicit in. s. si vo.

g Admitti. i. in testamento sine scriptis sū qsdā: vel i scptis sū az. quod ius tamē in vno est et in alio est obseruādū: vt diximus. s. eo. iu bemus. s. quēadmodū.

h Subscriptionē. fit per alium subscriptio. vt in auf. de fi. istru. s. opz vero. col. vi. Sz argu. s. s. de assel. l. n.

i Iurati. vt. s. eo. hac cōsultissima. s. pe.

De heredib' insti. tuendis rē supra dictū est de his qui instituuntur. Aliter. Au diuim. s. de testamēto quod est quoddā totū: nūc audiam' de ei' partibus. Et qz. s. tracta. uimus de pma parte. i. de institutibus: annectamus de heredib' instituentis: et que plone heredes institui nō possunt. azo.

Si deportatur. tāq. q. d. non est similitudo inter eos et peregrinos quia peregrini capiūt: vt in sti. e. s. si. bi autem nō. Alē dic q dicitio tanq notat veritatem. et sic in mala parte ponit peregrin': vt. ff. e. sed et si cōditionem. s. solemus. et ff. de in ius vo. sed et si hac. s. sed et si per penam.

Non possunt. qz ea que sunt iuris ciuilib' perdunt: sicut est ciuitas et similia: vt est hic. et ff. de testa. mil. l. neq. s. j. et de pe. l. quedaz. quia pro mortuis habentur. vt. ff. de cōtra tab. l. j. s. pe. et arg. de his qui p non scrip. ha. l. iij. sed q sunt iuris naturalis nō vt matrimoniu et libertatem. vt. ff. de sen. pal. l. n. et iij. Sed videtur eos capere posse: vt. ff. de re. du. si cognatis. que est ptra. vbi capit quis ex testamēto qui cognatus esse desinit: qd esse non potuit: nisi perderet ciuitatem: sed per maximā vel mediā capitis diminutionē. vt in sti. de ca. di. s. penul. Sol. loquitur ibi de ciuili cognatione. s. que per adoptionem erat quesita. vt. ff. de adop. qui in adoptionē. que per minimā capitis diminutionē perditur: scz per emancipationem. et sic nō amittitur ciuitas. vt in sti.

obseruatio eis remissa est qd ex ipsiis rerum inuenimus documentis. Cum enim testamentorum ordinatio sub certa diffinitione legum instituta est: boies rustici et quibus nō est litterarū peritia quomodo possunt tantā legū subtilitatē custodire in vltimis suis voluntatib'. Ideo ad dei humanitatē respiciētes: necessariū duxim' p hāc legē eoz simplicitati subuenire. Sciam' itaqz in eoz quidē ciuitatib' et in castris vrbis romane: vbi leges nre manifeste sunt et lraz viget scia omia q in libris nroz digestoz seu institutionū et imperialib' sanctionib': nostrisqz dispositionib' in cōdendis testamentis cā sunt obseruari: nullāqz ex p'senti lege fieri inuouationem. In illis vero locis in quibus inueniuntur raro boies litterati: p pntem leges rusticanis cōcedimus antiquā eoz cōsuetudinē legis nre vices obtinere.

Ita tñ vt si ibi scientes litteras inuenti fuerint septem testes (quos ad testimoniū conuocari necesse est) adhibeantur: et vnusquisqz pro sua psona subscribat. Ubi aut nō inueniuntur litterati septē testes et sine scriptura testimoniū adhibētes admitti'. Sin autē in illo loco minime inuenti fuerint septē testes vsqz ad quinque modis oib' testes adhiberi iubem': min' aut nullo mō cōcedimus. Si vno vnus aut duo vel plures fuerint lraz p'sentib' tñ subscriptio nem' suaz interponere. sic tñ vt ipsi testes cognoscant testatoris voluntatē et maxime quē vel quos heredes sibi relinqre voluerit: et post mortē testatoris iurati' deponant.

Quōd igit' quisqz rusticoz (sicut p dictum est) p suis reb' disposuerit hoc oimodo legū subtilitate remissa firmū validūqz consistat.

De heredib' instituendis et que persone heredes institui nō pnt.

Institutio deportati habetur pro non scripta. quia deportatus est incapax aditio

potest dici illa cōditio si heres nō erit: qz potest esse et non esse etiā dño iubente: et eum etiā excozante: et ita demū rē. si autē paruit sponte qrit dño et subicit. Aliter cōstrue: vt si nec per se aliuz fecerit heredē: ita demū substitutus admittat substitutioni locus non est. si tñ paruit sed coactus. Quidā dicūt dñm non fieri heredē: vt. ff. de acgr. here. l. qui in aliena. s. si. Tu dic q sic. vt. ff. si omis. cau. test. l. j. s. j. et i. d. l. qui in aliena. nec obst. d. l. qui in aliena. naz adiuu errans vel fuit ab alio non a domino coactus. Item no. q loquitur bec lex cum certū est de voluntate testatoris. si autem est dubiuz diuiditur hereditas inter dominū serui instituti et substitutum. vt. ff. eo. si pater. et plene distinxit. vt in sti. de vulg. substi. s. si. licet. p. et. R. intelligant legem istā cum dubitabatur an voluit defunctus per iulianum aliū fieri heredem an non. qd est expresse contra legem istam.

de ca. dimi. s. minima.

Non fuissent. hoc verū quantū ad institutionez: sed fiscus habet: vt. j. de bis qui. vt indig. l. hereditas.

Alter tunc. isqz. i. alter heres.

Conditionē. vt qz ex nepbario coitu est natus: vel als nō capax. vt no. in sti. de lega. s. legari. et in auf. qui. mo. na. ef. sui. s. si. p. Extitit. scilicet pater tunc.

Totum. vt et ff. de ver. sig. l. ceteroz. et ff. e. qz si meui'. et facit. ff. eo. Itē qz sabin'. s. s. si alle. et s. de testa. mil. l. p. i. si. et ff. de fideiul. amissi. in pn. et dōna. cā mor. l. ei qui.

Am pponas. qd si. ecce verba instituentis.

An tu. s. vitalis.

Libertū. futurum.

Voluit. i. dicit voluisse.

Hereditas est. imo videt qz nihil valeat totū testm: vt. ff. de mi. te. l. neqz em. s. si seruum propriū. que est p. Sol. ibi erat p prius testatoris erratis et credentis eū liberū. hic cōis: imo nec ibi nec hic tenet qz tum ad seruū. si autē sci misset seruū eēt et heres et liber. vt in sti. e. in prin. si alien' totus pōt istitui sine libertate. vt ff. eo. l. si seruus alien'. et l. si alienum seruum. si cōmunis etiā cum libertate si hoc exprimat et eum postea redimat. ff. eo. sed si in cōditioe. s. si seruum. hodie serua in alio vel cōmuni qd dicitur. j. cōmunia de manu. l. j.

Subscripte. in testamento.

Ad ius. id est ad eā significationem quam facit ius quando testator scit seruum. hoc est vel sibi facto libertoyl presenti vel futuro domino non acquirat. vt in sti. de vulg. substi. s. si. et hic subicit.

Retulit. i. retulisse dicitur.

Alium. scilicet dominum.

Dotuit em. interpositio est. et dic qz vere

de ca. dimi. s. minima.

Non fuissent. hoc verū quantū ad institutionez: sed fiscus habet: vt. j. de bis qui. vt indig. l. hereditas.

Alter tunc. isqz. i. alter heres.

Conditionē. vt qz ex nepbario coitu est natus: vel als nō capax. vt no. in sti. de lega. s. legari. et in auf. qui. mo. na. ef. sui. s. si. p. Extitit. scilicet pater tunc.

Totum. vt et ff. de ver. sig. l. ceteroz. et ff. e. qz si meui'. et facit. ff. eo. Itē qz sabin'. s. s. si alle. et s. de testa. mil. l. p. i. si. et ff. de fideiul. amissi. in pn. et dōna. cā mor. l. ei qui.

Am pponas. qd si. ecce verba instituentis.

An tu. s. vitalis.

Libertū. futurum.

Voluit. i. dicit voluisse.

Hereditas est. imo videt qz nihil valeat totū testm: vt. ff. de mi. te. l. neqz em. s. si seruum propriū. que est p. Sol. ibi erat p prius testatoris erratis et credentis eū liberū. hic cōis: imo nec ibi nec hic tenet qz tum ad seruū. si autē sci misset seruū eēt et heres et liber. vt in sti. e. in prin. si alien' totus pōt istitui sine libertate. vt ff. eo. l. si seruus alien'. et l. si alienum seruum. si cōmunis etiā cum libertate si hoc exprimat et eum postea redimat. ff. eo. sed si in cōditioe. s. si seruum. hodie serua in alio vel cōmuni qd dicitur. j. cōmunia de manu. l. j.

Subscripte. in testamento.

Ad ius. id est ad eā significationem quam facit ius quando testator scit seruum. hoc est vel sibi facto libertoyl presenti vel futuro domino non acquirat. vt in sti. de vulg. substi. s. si. et hic subicit.

Retulit. i. retulisse dicitur.

Alium. scilicet dominum.

Dotuit em. interpositio est. et dic qz vere

potest dici illa cōditio si heres nō erit: qz potest esse et non esse etiā dño iubente: et eum etiā excozante: et ita demū rē. si autē paruit sponte qrit dño et subicit. Aliter cōstrue: vt si nec per se aliuz fecerit heredē: ita demū substitutus admittat substitutioni locus non est. si tñ paruit sed coactus. Quidā dicūt dñm non fieri heredē: vt. ff. de acgr. here. l. qui in aliena. s. si. Tu dic q sic. vt. ff. si omis. cau. test. l. j. s. j. et i. d. l. qui in aliena. nec obst. d. l. qui in aliena. naz adiuu errans vel fuit ab alio non a domino coactus. Item no. q loquitur bec lex cum certū est de voluntate testatoris. si autem est dubiuz diuiditur hereditas inter dominū serui instituti et substitutum. vt. ff. eo. si pater. et plene distinxit. vt in sti. de vulg. substi. s. si. licet. p. et. R. intelligant legem istā cum dubitabatur an voluit defunctus per iulianum aliū fieri heredem an non. qd est expresse contra legem istam.

Subscripte. in testamento.

Ad ius. id est ad eā significationem quam facit ius quando testator scit seruum. hoc est vel sibi facto libertoyl presenti vel futuro domino non acquirat. vt in sti. de vulg. substi. s. si. et hic subicit.

de ca. dimi. s. minima.

Non fuissent. hoc verū quantū ad institutionez: sed fiscus habet: vt. j. de bis qui. vt indig. l. hereditas.

Alter tunc. isqz. i. alter heres.

Conditionē. vt qz ex nepbario coitu est natus: vel als nō capax. vt no. in sti. de lega. s. legari. et in auf. qui. mo. na. ef. sui. s. si. p. Extitit. scilicet pater tunc.

Totum. vt et ff. de ver. sig. l. ceteroz. et ff. e. qz si meui'. et facit. ff. eo. Itē qz sabin'. s. s. si alle. et s. de testa. mil. l. p. i. si. et ff. de fideiul. amissi. in pn. et dōna. cā mor. l. ei qui.

Am pponas. qd si. ecce verba instituentis.

An tu. s. vitalis.

Libertū. futurum.

Voluit. i. dicit voluisse.

Hereditas est. imo videt qz nihil valeat totū testm: vt. ff. de mi. te. l. neqz em. s. si seruum propriū. que est p. Sol. ibi erat p prius testatoris erratis et credentis eū liberū. hic cōis: imo nec ibi nec hic tenet qz tum ad seruū. si autē sci misset seruū eēt et heres et liber. vt in sti. e. in prin. si alien' totus pōt istitui sine libertate. vt ff. eo. l. si seruus alien'. et l. si alienum seruum. si cōmunis etiā cum libertate si hoc exprimat et eum postea redimat. ff. eo. sed si in cōditioe. s. si seruum. hodie serua in alio vel cōmuni qd dicitur. j. cōmunia de manu. l. j.

Subscripte. in testamento.

Ad ius. id est ad eā significationem quam facit ius quando testator scit seruum. hoc est vel sibi facto libertoyl presenti vel futuro domino non acquirat. vt in sti. de vulg. substi. s. si. et hic subicit.

Retulit. i. retulisse dicitur.

Alium. scilicet dominum.

Dotuit em. interpositio est. et dic qz vere

potest dici illa cōditio si heres nō erit: qz potest esse et non esse etiā dño iubente: et eum etiā excozante: et ita demū rē. si autē paruit sponte qrit dño et subicit. Aliter cōstrue: vt si nec per se aliuz fecerit heredē: ita demū substitutus admittat substitutioni locus non est. si tñ paruit sed coactus. Quidā dicūt dñm non fieri heredē: vt. ff. de acgr. here. l. qui in aliena. s. si. Tu dic q sic. vt. ff. si omis. cau. test. l. j. s. j. et i. d. l. qui in aliena. nec obst. d. l. qui in aliena. naz adiuu errans vel fuit ab alio non a domino coactus. Item no. q loquitur bec lex cum certū est de voluntate testatoris. si autem est dubiuz diuiditur hereditas inter dominū serui instituti et substitutum. vt. ff. eo. si pater. et plene distinxit. vt in sti. de vulg. substi. s. si. licet. p. et. R. intelligant legem istā cum dubitabatur an voluit defunctus per iulianum aliū fieri heredem an non. qd est expresse contra legem istam.

Subscripte. in testamento.

Ad ius. id est ad eā significationem quam facit ius quando testator scit seruum. hoc est vel sibi facto libertoyl presenti vel futuro domino non acquirat. vt in sti. de vulg. substi. s. si. et hic subicit.

Cōtinua tio.

Deporta ti quid p dunt.

Seruus etiā si excozaret a dño pōt nolle adire.

Liber Sextus

Locus nō est. nisi in casu cū duo scz erant dñi huius iuliani: r al-
 terius iussu adijt r alterius nō: vt. ff. de vulg. substi. l. si. in prin.
S pater. quasi filiū. secus ecōtra si vere filium vt extraneū insti-
 tuit qz valet: vt. ff. de carb. edi. l. j. §. si quis filium. Itē r illa in-
 stitutio valet. ille impfissimus fili⁹ heres esto. vt. ff. e. bis verbis. §. j.
 §. r illa exheredatio. il-
Le quē scio ex me natuz
 non esse exheres esto:
 nō valet. vt. ff. de libe.
 r posthu. si posthum⁹.
 §. si quis ita.
Nō instituitur⁹. qd
 presumit: secus si suuz
 nō crederet: licet filiu⁹
 noiaret. vt. ff. de cōdi. r
 demō. falsa. in prin.
Auferendā. vt. s.
 de testa. neqz p fessio. r
 j. de fideicō. eam quā. r
 de prescrip. long. tēp. si
 is. Sed argu. §. ff. de in-
 iur. l. eū qui. §. si iuria.
 r cum auferat huic vt
 indigno videt applica-
 ri fisco. vt. ff. de iure fil.
 lauferf. qd pōt esse ve-
 rum fm. j. d. r. l. h. cuz
 aliā ab itestato nō sunt
 aliter illi admittuntur.
 vt. j. eo. nec apud.
Nō ideo affi-
 nis. nō em ip-
 sa est affinis: sed cā affi-
 nitatis. vt dices. j. cōia
 de succes. l. affinitatis.
S cōpēlandi de-
 biti. qd vxor vi-
 ro debuit.
Tu. o vir.
Refragatur. i. resi-
 stit: r ideo nō audiris.
 vt hic. r. s. de neg. ges.
 si ab eo. r de acqui. her.
 vt debitum. r. j. de bo.
 auc. iud. pos. si vxor. et
 ff. de leg. ij. creditorē. et
 de cōdi. insti. mulier. r
 ad le. fal. si debitor. Sz
 arg. §. j. eo. ti. qd de bo-
 nis. §. cū fideicomissuz.
 vt ibi notatur.
Nec apud pere-
 grinos. i. iuris
 dictōez nō hntes. Vel
 dic. i. deportatos. Vel
 dic. i. barbaros siue ho-
 stes ppli romani. Sed
 certe nec apud aliquēz
 in fratē licet in filiū sic
 corā indice competēte.
Frater. q est rō q
 fratē non possum ad-
 optare. i. aliqez extra-
 neuz loco fris. Rñdef
 qz adoptio imitatur na-
 turā: vt insti. de adop.
 §. minorē. Sz h natura
 le ē q frater a fratre nō
 nascit: g adoptari nō pōt
 aliquis in fratrem.
Inbebit. vt. j. de fi-
 deic. l. eā quā. Sz ar. §.
 ff. e. l. nemo. §. q frat. et
 ff. de iure fil. auferf. in
 prin. r. ff. de edil. edic. l. cū autem. in fi.
Allegiū. nō posse. nullū aut ē subnixū nisi § pbe. vt. ff. de col.
 illi. l. iij. §. in summa. pbanf aut multa. r iō dic eis legari pōt:
 alijs nō: vt. ff. qd cuiusqz vniuer. l. j. r. s. de sacrosan. ec. l. j. r de re. du.
 cū senat⁹. r d le. j. si hēs. §. vicis. r ad treb. oib⁹. r. s. de iude. l. j.
Axtraneū. cū qz moreret. i. cū hac adiectiōe cū moreret. f. heres

Adoptō
 nō pōt
 ri de aliq
 an frām.

extraneus. q adiectio habet p nō adiecta. vt statim debeat eē heres ac
 si instituisse eū libere: vt. ff. e. hēditas. r. ff. de noua. si pupillus. §. si qz
 sub p ditione. l. j. in legato distiguat an dicat: lego tibi cū morieris quo
 casu valet statim l. j. differat: aut lego tibi cū morier heres. r tūc est p dī-
 tionale: vt nō trāsmittat interim si legatari⁹ viuo hīde decedat. vt. ff.

Legatus
 an valeat
 si dicat le-
 go tibi cū
 morieris

Neqz per se heredes institu-
 tos quib⁹ hoc cōcessum nō
 est: neqz p suos p prios hereditatē
 posse querere dicitur iuris ratio.
Ignotus pōt heres institui. Salyce.
Impera. Theo. r Na. aa. Die-
Axtraneū (etiā penit⁹ ignot⁹)
 heredem quis instituere potest.
Limitates pōt capere relicta tā vniuer-
 salia q p particularia corpalia r incorpalia. b.
 d. bal. vel sic. Limitates pōt heredes insti-
 tuti r eis legari r fideicomitti. Saly.
Imp. Leo. a. Eritrio. p. p. r. xij.
Hereditatis vel legati seu fi-
 deicomissi aut donatiōis ti-
 tulo: dom⁹ aut annone ciuiles: aut
 quelibet edificia vel mācipia ad ins-
 inclyte vrbis⁹ vt alterius cuiuslibet
 ciuitatis peruenire possunt.
Institutus in re certa habet loco lega-
 tari⁹ vniuersaliter instituto hereditatē ade-
 unte. sa. vt sic. Institutus in re certa vt ius
 sus esse pētus re certa p sua institutiōe ha-
 bet loco legatari⁹ quo ad hoc: vt actionib⁹
 hereditarijs vt nō posset. hoc dicit Alexā.
Imp. Iusti. a. mēne. p. p. r. xij.
Quotiens certi quidā ex cer-
 ta re scripti sunt heredes vt
 certis reb⁹ p sua institutiōe p tēti
 esse iussi sunt: quos legatariōz⁹ lo-
 co haberi certū est: alijs nō ex certa
 parte vel sine parte qui pro veterū
 legū tenore ad certā vnciarum insti-
 tutionez referūtur: eos tā tūmodo
 oibus hereditarijs actionib⁹ vt vt
 cōueniri decernim⁹: q ex certa pte
 vt sine pte scripti fuerint nec aliquā
 diminutionē earū dē actionū occa-
 sione hēdū ex certa re scriptoz⁹ fieri.
Institutio que non pōt saluari fm p-
 priū et directū significatū vboz saluat fm
 impropriū r indirectū si fieri pōt: als red-
 ditur nulla potius q sustineatur p tēxtu er-
 roris testatoris: si est talis error: qui osten-
 dit fatuitatē. b. d. Alex.
Idem. a. Johā. pre. pre. r. xij.
Am in libris vlpiani quos ad-
 massuriū sabinū scripsit: tatis
 spēs⁹ relata est hāc apert⁹ expedire
 nobis visum est. **Q**uidā testm fa-
 ciēs ita instituit. Sempioni⁹ plocij he-
 res esto. Veteres qdā existimabant
 errozē nois⁹ eē: r sic institutionē va-
 lere qsi testator ploci⁹ noiaret: r sem-
 proniū sibi scripsisset heredem. Sed
 cōmōi sniam grossioz⁹ existimam⁹.
Neqz em sic hō suppin⁹ (immo
 magis stult⁹) inueniet vt suū nomē
 pe. l. certū. Dic ergo q ibi nō erant ali⁹ instituti. vnde ne inueniat p
 familias decessisse pro parte testatus r pro parte intestatus dat eis to-
 tum. hic autē sunt r ali⁹ instituti qui sunt heredes in vniuerso.
Am in libris. species. i. questio.
Quidam. scz ticius.
Nominis. scz sui.
 Testatoris.

Hereditio
 loco an
 r p tē q
 ex certa
 re scribit

Testatoris esse heredem sunt et alij. vt. ff. de peti. here. l. j. h. r. iij. r. s. de usufruc. antiquitas. r. ff. de verb. sig. heredis. r. l. sciendum. r. ff. de acqui. here. si quis filium. s. fi.

Ex consequentia. i. quasi consequentia que fit ex nra interpretatione. Et no. vulgarem substitutionem fieri verbis affirmatiuis. sic. ff. eo. ti. eius. r. sic supple nec ipse testator plocius vocatur. na bic est indubita bilis casus.

Cotinuatio.

De institu. r. substi.

Dictus est. s. de hereditibus instituendis: s. qz heredis institutio fit sub conditione: ideo de institutione conditionali videndum est. l. 30.

Am auuz. manifestus est. na vide tur completa cu per ea no remaneat vt h. r. j. de his que sub modo. l. j. r. ff. de agr. here. l. ventre. r. qn di. le. ce. si post. s. s. si ita. Sed ptra. j. de codi. in ser. l. legatu. Solu. bic erat als relictus ibi no fm quosda. vel ibi fuit in mora. h. no. Tu disti que fm 30. aut coditio apposita pstitit in facto eius cui relinquit: aut eius tm cui relinquit: puta si manumiserit ser. nu suu tunc si pditio de ficit per factu suu no al sequit relictus: vt. ff. e. l. vl. si aut pditio def. cit per casum qz morif fuis cosequit relictu. vt. ff. de codi. instit. l. q sub conditione. s. quo ties. nisi fuerit in mora manumittedi. vt. ff. de codi. r. demo. l. pe. s. j. si deficit per alium: pu ta qz alius interficit ser. nu: tunc agit le. aql. co. tra interfectore ad esti. matione eius qd sibi re lictum erat: vt. ff. ad le. aqul. inde neratus. s. idem inlian. Sed ar. co. tra. ff. de condi. r. de mo. si ticius. Si aut no fit soluendo interfecto: ex equitate pot dici buc admittit ad id qd sibi re lictu erat. vt. ff. de con di r demo. ticio centuz. s. fi. r. de eo per quez fa ctum est. l. fi. Si vo pstitat ex facto eius cui relinquit: r. alterius si qui dem per casum fortuitu deficiat amittit relictu vt ibi. Sed arg. contra. ff. de leg. j. si fundus. s. iulianus. in fi. sed ibi no fuit conditio sed mo. dus. Item arg. contra. ff. de annu. le. l. annua. in prin. sed illud fauore alimentoz. Item arg. contra. ff. de condi. instit. vter ex fratribus. s. ibi no per casum: sed per alterius factum stetit si non per casuz: s. per alterius factum non admittit: vt bic. Et probat hec distinctio. ff. de condi. r. demon. in testamento. idem est in illa conditione. si decem ti cio dederit: quia constitit ex facto eius r. alterius: nisi aliud dicat fauo re libertatis: vt. ff. de condi. r. demon. cum ita dat. r. de condi. in sti. l. iij. Itz qd dicit hec lex est verum: si honeste pot nubere mulier als no excludit. vt. ff. de codi. r. demo. l. cum ita. Planius dic qz bic per aliuz in. l. 30. per casum fuit impedita.

Aditas vt legatu sub codi tione reli ctu an de leaf si co ditioi no pareat.

ignoret: s. si qd e ipse testator plocio cuida heres extitit manifestissimus est sibi sempromiu hfdes istituisse: vt p media ipst testatoris psona plo. cij heres instituat. Et hoc argu mentatur ex antiq regula q voluit hfdes hfdis testatoris esse heredes.

Sinaut nihil tale factu est: super uacua r inanem hmoi institutioez esse nisi pri hfdes plocio sibi instituto sic adiecerit sempromi plocij hfdes to.

Tuc etem estimandu est eu dixit se: si no ploci hfdes sibi fuerit. tuc sem proni in locu ptene plocij ex substi tutioe vocari: vt ita ex cosequentia verboz plocius qdes institut sem proniuz aut substitu inueniatur.

Sinaute neqz ipse testator plo. cio heres extitit: neqz plociu hfdes antea scripsit sic sempromiu plocio heredem voluit ee: nullius esse mo menti talem institutione cum no est verisite in suu nome queqz errasse.

De institutionibus r. substituti onibus r. restitutionibus sub con ditione factis.

Conditio mixta dependens ex facto tertij r instituti debet impleri vel ex facto illius tertij impediri ad hoc vt institutus possit adire. b. d. Saly. r Alex.

Imperato. Senec. r Antho. aa. Alexandro. Titu. rrv. l. ex. j.

Am auu maternu ea pditioe filia tua heredes istituisse p ponas si antilli filio nupisset: no pri ea hfdes existeret qz pdi tioni paruerit aut antilli filio recu sante matrimonium impedituz fue rit manifestum est.

Abi pditio non est turpis v3 heres institut parere als substitutus admittit r institut a successioe repellit. Sal. r Ale.

Impa. An. a. Tassie. l. ex. ij.

Conditioi sub q testu tue ma. tris heres instituta es: si non paruisti substitutio locu h3. Nec

non de iure poli.

Indiges. i. non habebis lz indigeas. vt. ff. de condi. r demo. ticio. s. j. qd extraordinarium locu haberet si staret per illum no per te. vt s. eo. ti. l. p. ori. Ordinarium aut quado esset pditio impleta. vt de con di. r demo. l. legata sub conditione. r hoc si honeste ei nubere poterat als psequit pure. vt. ff. de condi. r demon. cu3 ita. r. l. hoc modo. Itz arg. s. ff. de verb. obli. l. ticia.

em videri pot sub specie turpiu nu priaz viduitate tibi indixisse: cu te fi lio sororis sue plobzino tuo pbabi li filio mrimoio iugere voluerit.

Nec extraordinario auxilio in diges cu ex his p. cib que in libello coplexa es declares: no per eu stertis se quo minus supreme volutati ma tris tue testatris satisfieret.

Conditio emancipationis verificat etiā p morte naturalē pris vel eius depor tatione. b. d. Saly. post Bal. vel sic. Insti tutio collata in vnu casu extēdit ad alium sibi simile. b. d. vel sic. Non refert quid ex equipollentibus fiat. Alex.

Idē. a. Adaxē. r alijs. l. ex. iij.

Si mater vos sub conditione emancipationis heredes in stituit: r priuz voluntati defuncte parere sniaz deportatiois pr me ruit vl alit defuct e: morte ei vel alio mo pria ptate liberati: ius ade unde hfditatis cu3 sua ca questis.

Filius in ptate non pot heres institui a patre sub pditione q in eius ptate no sit: vt est casualis vel etiā mixta q pendet ex factu instituti r a casu fortuito. r si alit fiat non valet testm. r hereditas ab intestato potest adiri: nisi filius fuerit in defectum illius pditiois exheredatus. Alex.

Impa. Alexā. a. Emit. l. ex. iij.

Si pater filiu que in ptate ha bebat sub pditioe que in ipst ptate no erat herede scripsit: nec in defectu eius exheredauit: iure testa tus no videtur. Tu aut trasma re r longe te agentē sub hac pditio ne herede scriptu esse dicas: si in pa tria que in puicia mauritanie erat regressus fuisses: nec exheredatu te alleges: si in eum locu non redisses: manifestu est multis casib non vo luntarijs: s3 fortuitis euenire potuis se vt eaz implere non posses. Et io non probiberis adire hereditatez.

Conditio dirimedi matrimoniu tanq turpis reñitur de institutione r remanet institutio pura. r si de facto fuerit impleta conditio non cogitur in implemento per sistere: immo lz ab implemento recedat be

et sic exheredatio pure fieri v3: vt. ff. de lib. r posthu. s3 r si pepercerit. s. pure. sed vtruz simul fieri pot. s. institutio conditionalis r exhereda tio sub ptraria conditioe: vt h. r. ff. de lib. r posthu. filius a pre. in pn. Quid aut de nepote r aljs inferiorib. Rn. no idem qd in filio: s3 sub qualibet pditione pnt institui vel exheredari. vt. ff. de here. in sti. sed si sub pditioe. s. nepotes. fm quosda. Tu dic qz si nemo nepotez pcedat tpe testameti: r sic est suus. idē qd in filio. als no idē vt in filius. s. ne potes. Bul. tn distinxit cum fili instituit sub mixta conditione vtruz per eum stet quo minus impleat conditio an per casum. primo casu no admittit. scdo sic. vt arg. j. d. neces. ser. l. fi. Que distinctio non placz: cum statim sit nullum testamentu in quo sub conditioe casuali vel mi xta est filius institutus. bodie vo filius r quilibet suus heres institu tus v3 habere debitum bonoz subsidium sine oi conditione r dilatio ne. vt. s. de inoffi. testa. quonia in prioribus.

At ea. s. pditioe si in patria que siquide in terra rē. vt. ff. d. dona. cau. mor. l. senat. s. mortis. Alh ponit hac glo. sup verbo in patria.

Non probiberis non aperit ex testamento: vel ab intestato. Sed

Si mater. sniam. s. de deportationis. r sic filius factus e sui iuris. vt insti. quib mo. ius pa. po. sol. s. cu aut.

Delaliter. superi or em fuit mors. s. ciui lis. h naturalis. vt. ff. d. 3 tab. l. j. s. fi. r. ff. de co di. r demo. l. intercidit.

Liberati. qui modo sunt multi. vt insti. qui bus mo. ius pa. po. sol. per totum.

Sua ca. i. cum suo onere: r sic nota ex hac l. effectū no modū cōsi. derari. nihil em refert. quid de equipollētib fiat: vt bic. r. ff. de con di. r demo. inlian ait. r de leg. iij. fideicomis/ sa. s. si cui. r de codi. an debi. seruo. r. j. de do. que sub mo. l. si qd. r fa cit. s. de inof. tes. filius mrem. r. ff. ad treb. mu lier. in prin. Sed arg. s. s. de his gve. e. im. l. fi. r de nup. l. sancimus.

Si pater. ipst. sc3 filij.

Non videt. defici ente enim pditione iue nit suus heres: neqz in stituit neqz exheredat r sic non valet. vt isti. de exhere. lib. in prin.

Si pater. ipst. sc3 filij.

Non videt. defici ente enim pditione iue nit suus heres: neqz in stituit neqz exheredat r sic non valet. vt isti. de exhere. lib. in prin.

Te. filium.

Erat. vt statim po net exempluz. l. ista de mixta. Et sic no. qz fili sub casuali vl mixta co ditioe no potest institui: sed sub potestatiua sic. vt bic. r. ff. de here. in sti. suus. in prin. r. s. puto. r. l. ia dubitari. r de condi. in sti. l. fi. r de codi. r demo. l. lucius.

Fili an possit sub pditione institui.

Nepos an possit sub codi tione insti tui vel ex heredari

Libertus.

Defecti voluntas i ambiguo benigne e interpre/ tanda.

Jr. dicit ex testamēto benigne interpretatus voluntatē defuncti in am biguo quasi voluerit eū heredē esse si modo per eū non stetisset quo mi nus conditionē impleteret. et sic remota p̄ditione de medio valet testm̄. Sed dico tm̄ ab intestato: cum testm̄ ipso iure nullū sit. Sed p̄ hoc est valde qd̄ dī. ff. de secū. tabu. l. ij. §. si sub p̄ditioe. sed ibi in emancipato dicit. **Nel** dic q̄ ex te/ stamēto adire potest si vult: q̄ suo favore dici tur nullum. vt. ff. de in iust. rup. tes. l. filius. et ff. de iure do. si res. §. j. et sile no. §. de cōtra ta/ bu. l. ij. fm̄ 230.

Reprehēdenda. illa quidē est re p̄rehēdēda: q̄ voluit te heredē esse libere vt de bñt: sed tu plus.

Nellet. libere vt debuit.

Inutile. hoc. f. ma trimonium etc.

Cōprobasti. facto daf voluntas intelligi. vt hic. et ff. de legi. et se. cōsul. de quibus. in fi.

Hec. i. bñt tur / pes p̄ditioes: vt h. et s. de inof. test. l. cū te pie tatis. et j. de cōdi. inser. l. ij. et ff. de vsu et hab. §. neq̄. §. sed si vsus. et ar. ff. re ra. hab. l. ostēdit. et j. de his q̄ pe. nomi. l. j.

Onerafr. sine testō. hoc vide tur superflū. nā. §. di xit intestat⁹ vel intesta ta. vnde qdā hoc dam nat. S; dic q̄ ideo dicit vt det intelligere q̄ nō refert an dicat per bec verba intestat⁹. vt per bec sine testamēto. et p hoc dicit ant: s; in alijs dicit vel. et sic tm̄ fuerūt tres p̄ditioes vt h patz: s; aliter supflū esset.

Decesserit. l. ei sub stituo talē: vel restituat hereditatē tali.

Restitutio. ponit ergo vel pet. vt. ff. de verb. sig. sepe.

Incert⁹. si em̄ distū ctive accipere dubiuz esset propter quem ca/ sum non existentem ad mitteretur substitutus quod esse non debz. vt ff. quando di. leg. ce. l. huius. nunc vero sci mus q̄ propter vnum casum tm̄ admittitur: id est quando nihil ho rum interuenit.

Dene. hoc dicit p pter falcidiā. et facit ad hoc. j. de verb. sig. cum quidam. et ad trebel. ex facto. et de verb. oblig. si ita quis stipulatus.

Cum autē. s. inter pretatus est cōditioem nō existere que extitit. hic contra tacitam in telligi interpretatur.

Substituit. per fideicōmissum. sed an idem in matre. qd̄ videt vt argu. j. proxi. responso.

Liberorum. si em̄ dixit de filijs: tunc id qd̄ dixit seruandum est dū

reditatē bñt sicut si non iplenisset. Alexā.

Imp. Na. et gal. aa. mari. **Lex. v.**

Reprehēdēda tu magis es q̄ mater tua. illa enī si heredē te sibi esse velle id quod est inutile matrimonium te dirimere cum vi ro non iuberet: tu porro voluntates ei⁹ diuortio cōprobasti. **P**or tuerat autē et si cōditio bñt admittit tere p̄ferre lucro et cordiā marita lē. **E**nuero cū boni mores bec obfuarivētāt: sine villo dāno cōiun ctioez retinere potuisti. Redi igitur ad maritū sciēs bñditatē m̄fis etiaz si redieris retēturā: q̄ppe quā reti neres l; p̄sus ab eo nō recessisses.

Distinctua posita inter cōditiones ne gatiuas resolut in cōiunctiuaz favore li beror: qd̄ ad eñneos est extensus. Salp ce. vel sic. Substitutio vel fideicōmissuz reli ctum p̄ testatorē sub p̄ditioe si institut⁹ seu grauatus dcesserit sine liberis vna cū plu rib⁹ alijs cōditioib⁹ alternative positus nō bñt effectū nisi oēs p̄ditioes existāt: et sic al ternatiua ponit p̄ copulatiua. Alex.

Imp. Iusti. ad senatū. **Lex. vi.**

Oneraliter sancim⁹ si q̄s ita verba sua cōposuerit: vt di cat si fili⁹ vt filia intestat⁹ vt itestata vt sine liberis vt sine testamēto: vt sine nuptijs dcesserit⁹ et ipse vt ipa li beros vt liberas sustulerit: siue nu ptias p̄xerit siue testm̄ fecerit: firmi ter res possideriz nō esse locū substi tutioi eoz vt restitutiōib⁹. **S**i em̄ nihil ex his fuerit subsecutu: tūc va lere cōditioez et res fm̄ verba testa menti restitui vt incert⁹ successiois morietis exitus videat certo sub cō stitutionis vel restitutionis sine cō cludi. **C**ui em̄ ferendus est intel lectus si forsitan testm̄ quidē nō fe cerit: posteritatē aut habuerit: pro pter bñt hōroz angustias libe ros ei⁹ omni pene fructu p̄no de fraudari. **Q**uā itaqz ipiā obstru entes vt ne q̄s ali⁹ denauerit: hu iusmodi facim⁹ sanctioez: et hanc le gez in perpetuū valiturā inducim⁹ tā p̄rib⁹ q̄ liberis gratā: q̄ exēplo et alijs p̄sonis l; extranee sint de qb⁹ bñt aliqd̄ sc̄ptū fuerit medemur.

Substitutio facta p̄ fideicōmissū gene rale vt particulare liberis nedū legitimis et naturalib⁹: s; et naturalib⁹ tm̄ post mor tē eoz itelligit facta: si ipsi liberi sine legiti mis descēditib⁹ dcesserūt. b. d. Alex.

Cū autē inuenim⁹ excelsi ingenij papinianū in bñt casu in quo p̄ fi lijs suis substituit nulla liberor⁹ ex bñt p̄creandoz adiectioe habita

modo non sit contrarius.

Intelligentem. f. papinianum.

Naturales. s. tm̄ et non legitimos. in his em̄ addit iustinianum.

Filios. idem em̄ in omni posteritate: vt. j. de fideicō. l. cū acutissi mi. in extraneis vero cōtra. l; in primo casu huius legis idē ius sit in extraneis qd̄ in suis.

optimo intellectu disposuisse euane scere substitutioez: si his qui substi tutioe p̄grauat⁹ est p̄ efficiat: et li beros sustulerit: et intelligētes nō eē verisimile p̄ez si de nepotib⁹ cogi tauerit talē fecisse substitutioez hūani tatis intuitu etiā h lat⁹ et pingui⁹ in terptādū eē credidim⁹ vt si q̄s natu rales babuerit filios et p̄ez eis re liq̄rit vel dederit vsqz ad modū quē nos statuim⁹ et subōni eos subiuga uerit (nulla liberor⁹ eoz mētioe fa cta) et h intelligi euanescere substitu tioez liberis eā excludētib⁹. **E**tia intellectum optimo bis q̄ ad substōnē vocāt obsistēter nō p̄cedēte ad eos eā ptē venire: s; ad filios vel filias: nepotes vt neptes: p̄nepotes vt p neptes moriet⁹ trāsmittēte et nō alit substitutioe locū accipiēte: nisi ipsi li beri sine iusta sobole dcesserit: vt qd̄ inter iustos liberos sancitū est h et in naturales filios extendatur.

Que oia et in legatis vt fideicō missis specialib⁹ locū h̄re sancim⁹.

Sufficit conditionē causalē vt potesta tiuaz non facile impleri viuo testatore vt hereditas legatum vel fideicōmissum po stea debeat. b. d. Salp. vel sic. Sufficit cō ditionem casualem vel mixtam semel im pletam fuisse: etiā testatore vinēte: licet im plementum non durauerit. Alexan.

Idem. a. Jobā. p̄ze. p̄ze. **Lex. vii.**

Si q̄s heredē scripserit sub ta li p̄ditioe: si ille p̄sul fuerit fa ctus vel p̄tor: vt ita filiā suā heredē instituerit si nupta fuerit. viuo autē testatore vel ille p̄sul p̄cesserit vt p̄ tor fuerit fact⁹: vt filia ei⁹ nupta fue rit: et adhuc viuo testatore p̄sulatus qd̄ vel p̄turaz ille deposuerit: filia aut ei⁹ a marito diuerterit oī dubi tatioe vetez explosa sancim⁹: q̄nqz impleta fuerit p̄ditio sine viuo eo sine mortis tpe sine post mortē p̄ditioez videri eē cōpletā. **Q**uō i legatis et in fideicōmissis et in libertatib⁹ ob tinendū eē censem⁹: ne dum nimia vtimur circa bñt sensus subtilita te: iudicia testatium defraudentur.

Accidētia deficiētia nō vitiat testm̄. b. d. §. Ja. Bu. vt sic. Licet testator omiserit exprimere p̄ditioes quas pollicitus fuit di cere nō vitiat testamētū: s; postea i q̄cūqz pte testamēti adiecte dispositionē reddūt p̄ditioalē. b. d. sal. vt sic. Institutio sc̄a sub p̄ditioe vt modo vt demonstratioe inferius expm̄edis a testatore nō vitiat: l; postea nō exprimant. Si vō exprimant p̄ditio etiam in sine testamēti reddit institutionē p̄ditio nalem sicut si a principio fuisset appo sita. Alexan.

interest. et l. conditionū. et de here. insti. l. si quis instituat. Item nota hic q̄ sufficit factum l; non duret factū. vt. ff. loca. l. marit⁹. Sed ar. §. ff. de in rem verso. si pro patre. §. versum.

Statuim⁹. §. de na tu. lib. humanitatis. et autētica ibi signata. vnde apparet leges istam esse iustiniani: l; quidā aliter habeat. **Nel** dic q̄ de scōa lege isti titu li sit hic mentio.

Sobole. non ergo natural soboles exclu dit substitutionē nisi id voluerit testator: vel in dignitate non erat posi tus: vel soboles erat li bertina testatori forte: vel rogato. vt. ff. ad tre bel. l. ex facto. §. iij. fm̄ 230. **A**lii dicūt natura lē excludere substitutū vt. d. Lex facto. et d. §. et l. heredib⁹. §. si. et de leg. §. cū pater. §. volo. et l. lucius. §. si. q̄ sunt p̄tra. et h subandies ma xime. vt refert an prin cept subintelligat: qz testator dixit in institu tione te instituo et si de cesseris hereditatē resti tuas tali: quo casu lex i telligit si dcesserit sine liberis. et tunc obtinet: qd̄ dic h an testator ex pressit: et tūc naturales excludit substitutio. vt refert fit natural de na turali quo casu excludi tur substitut⁹ vel de le gitimo: quo casu p̄ na turalē nō excludit sub stitut⁹. vt arg. §. de na. libe. l. si. et facit ad hoc qd̄ no. ff. de leg. §. l. an tepenul. §. si.

Sancitū est. a papi niano.

Naturales. s. tm̄.

Extendatur. scz a nobis.

Si q̄s heredē. cō pletā. h dic q̄ si cōditio est casualis etiā ante mortē pōt impleri et etiā ignorāte eo cui p̄ ficit eā impleri. si aut non est casualis siqdē est in dādo tūc mortuo dein de testatore implet et a sciente. si aut in facto si quidē tale est qd̄ facile fieri pōt: vt ascendere ca pitoliū: tūc idē sicut in dādo dixi. si vō nō faci le: vt si ticius erit cōsul vt nupserit illi: tūc etiā viuo testatore. vt dixi in casuali etiā ab igno rāte. et p̄banē bec h. et ff. de cōdi. et demō. l. ij. et l. bec p̄ditio. et l. si iā. et l. publi⁹. et l. multuz

Substitu tus an ex cludat p̄ naturalē sobolem.

Si testamētum

Testamentu purā habere institutionē. immo videtur non va- lere. vt. ff. de here. insti. l. quotiens. §. tantūdem. Solu. ibi sen- tentia marcelli dicitur mala. vt. j. e. ti. l. ij. Vel dic fm Jo. ibi loquitur cuz testator destinauerat et in animo babuerat inserere conditionē: s; pze- uentus morte nō inferuit. hic autem nō: licz esset pollicitus se insertu- rum. Vel aliter hic di- xit. heres esto fm cōdi- tionē rē. ibi heres eris fm cōditionē rē. Vel ibi non est heres vt vo- luit testator. s. sub cōdi- tione: sed pure vt hic. Vel dic ibi habuit in animo perficere testa- mentū et morte pzeuen- tus est et sic ex imperfe- cto testamēto nihil de- betur. vt. ff. de testa. l. ex ea scriptura. hic cō- plerit rē.

Pris esto fm condi- tiones ifra- scriptas si non scri- bat an te- stamentū valeat.

Sapinian⁹ respōdit. sic. ff. de lega. ij. cuz pater. §. si. **C**ertamis. als cer- tam in his: et als certa- uimus. **E**non fecit. idest nō declarauit fines vl for- mam certaminis. **E**populasset. que em̄ incontinenti sunt vi- dendē inesse. vt. ff. si cer- peta. lecta. r. ff. de con- di. r. demon. nō ad ea. r. ff. de verb. obli. si ita stipulatus. §. grifogon- nus. r. argu. ff. de here. insti. l. asse. r. de cōdi. in- sti. l. institutio. **A**m quidā. opi- nabatur. nō au- tem pro certo dicebat. vnde in fine corrigitur in eo scilz q; dubitabat: quoniam dubitandum non erat. **E**deo. quia expssam pupillares nō fecit. sed tacitam. Item q; partē ei reliquit vt subicit. **E**sue. s. testatoris. **E**dereliquit. scilicet testator. **E**multomagis. i. nō minus. **E**luctuosam. sic in- sti. ad tertul. in prin. et j. de his qui ante aper. tab. l. j. in fi. **E**prior. idest prius q; partus. Sic ergo nō. q; tacita substitutio cō- tra matrem non admit- titur: sed hoc dicūt esse verum cuz et ipsa sit in- stituta non aliter nos idem semper: vt. j. tit. j. precibus. nisi in breui- loqua duobus impube- ribus facta. sic r. vos in- uicem substituo. nam quattuor substitutiōes videntur. vt. ff. de vul- ga. substi. l. cius. Sed nunquid tacita vulga- ris que intelligitur i ex- pressa pupillari. vt. ff. eo. l. nam hoc iure. r. l. quis excludit matres. Respōdetur sic: q; tra-

Idem. a. Joā. pfe. p. Lex. viii.

S testamentū ita scriptū inue- niat: ille heres esto fm condi- tiones infra scriptas: siqdem nihil est adiectum: neq; aliqua conditio in testamento posita est supuacuas esse pditionū pollicitatōez sancim⁹ et testamētuz purā habere institutio- nez. **E**t argumento vtimur qd papinian⁹ rīdit. vicos reipublice relictos q; pprios fines babebāt nō ideo ex fideicomisso min⁹ deberi q; testator fines eoz r certaminis⁹ for- mā quā celebrare singulis ānis vo- luit alia scriptura se declaraturū p- misit ac postea morte pūctus nō fe- cit. **E** Sinaut pditiones qsdā in q- uis pte testamenti posuit. tūc videri ab initio pditionalē eē institutiōez r sic oīa cōpleri tanq; si testator ipas in- stitutiōes hisdem conditiōibus cō- pulasset que infra conscripte sunt.

Tacita pupillaris non admittit cōtra matrem duz uiuit: sed si mater ante mortem impuberis exst⁹ o medio admittitur substi- tutus. h. d. fm cōem opinionem glosatorū r doctorum. Alex. concor. Bal. r Saly.

Idē. a. Joāni. pfe. p. Lex. ix.

Am qdaz pgnantē habēs cō- tingē scripsit bñdes: ipsaz qdaz vxorē ex pte. ventrē r o ex alia pte. r adiecit si nō posthum⁹ nat⁹ fuerit aliū sibi esse heredē. posthum⁹ autē nat⁹ ipubes decessit. Dubitabat qd iuris sit. tā vlpiano q; papiniano vi- cris disertissimis volūtatis esse qstio- nē scribētib⁹: cū opinabat⁹ papinia- n⁹ iō⁹ testatores voluisse posthumo- nato r ipubere defuncto mrez ma- gis ad ei⁹ venire successiōez q; sub- stituti. **E** Si em̄ r sue substātie pte vxori dereliquit: multomagis⁹ r lu- ctuosaz bñditatē ad mrez venire cu- rrauit. **E** Nos itaq; i hac spē papi- niani dubitatiōez refecātes: substi- tutiōez quidē in hmōi casu vbi post- hum⁹ natus adhuc impubes viua matre decesserit: respuendā esse cen- semus. **E** Tunc autez tantūmodo substitutiōne admittim⁹ cuz pstobu- mus minime edit⁹ fuerit: vel post- eius partū mater pziō^m decesserit.

De impuberum et alijs substi- tutionibus.

Portiones assignate in institutiōe vi- dentur repetite in substitutiōe reciproca h. d. Bal. vel sic. Portiones in institutio- ne adiecte itelligūtur in substitutiōe bre- uiloqua tacite repetite. h. d. Saly. vel sic. Partes adiecte in institutiōe repetite cen- sentur in substitutiōe. h. d. Alex.

Imperatores Titus Elius An- tho. aaa. Secundo.

Titulus. xxvi. Lex. j.

etatur de successione viri nō hereditate filij sed mariti: cuz filius non fuerit heres. ideo ex vulgari tacita que inerat vel expressa admittitur substitutus: sed non tenetur rē.

De impuberum rē. Id est dicere de pupillari substitutiōe r alijs que fiunt alijs sunt em̄ multe vt dicet. j. e. precibus.

Am bñdes ex dispa- rib⁹ ptrib⁹ instituti et inuicēz substituti sunt: nec in substitu- tione facta est vlla- rum⁹ partiū mētio: verū est non alias partes testatorē substitutiōi tacite inseruisse: q; que manifeste in institutiōe expsse sunt.

Substitutiō breuiloqua seu reciproca facta psonis iparibus nō pmet pupillare in psona ipuberis: s; in psona omniū pti- net vulgare tm̄ q; poterit oib⁹ fieri. h. d. ale.

Imp. Seue. r Ant. aa. Fromie.

Hereditatē quidem **Lex. ii.**

Intestati filij delatā tibi⁹ du- bitari non oportet. **S**ubstitutiō em̄ testamēto pfiis facta ad tpa⁹ pu- bertatis⁹ corrigi non pōt: q; ipso et alijs nō eiusdē pditionis⁹ heredib⁹ institutis r inuicē substitutis ppter eoz personā qbus in vnū casuz dū taxat⁹ substitui pōt: etiā in filio idez debere obseruari. r ratio⁹ suadet et diuus marcus pater constituit.

Verba si heres nō erit intelligunt⁹ scz ex testamēto: r iō substitutiō vulgaris cau- sā intestati excludit. h. d. bal. vel sic. Reputi- diate instituto sit loc⁹ vulgariter substitu- to: r q; eū ademptez cōpetūt actiōes heredi- tarie. h. d. Saly. vel sic. **E** Verba si heres nō erit apposita in substitutiōe vulgari in- telligunt⁹. scz ex testamēto: iō si institut⁹ re- pudiat ex testamēto facit locuz substituto: nec pōt institut⁹ succedere ab itestato si qd tū sibi debebat a defuncto illud totū a substi- tuto petere pōt. h. d. Alexan.

Imp. alex. a. archi. Lex. iiii.

Heres instituta mris testō si successiōne ex testō omisit: r ab ite- stato bonoz possessiōis ius hñe vo- luit⁹ substituto locū qn feceris i du- biū nō vēit. **P**roide si substitut⁹ bñditatē āplex⁹ ē: actiōib⁹ q; tibi ad- uer⁹ mrez ppetebāt ip⁹ pūēire nō successiōne ab itestō potes vēdicar⁹.

Natura copule ē restringere copulata ad vniformē interpretatiōne iuris nō ad dif- formē. h. d. bal. vl sic. **V**erbū cōe parit rela- tuz ad duo v; opari pariter in vtroq; h. d. s; Ja. bu. vel sic. **V**ulgaris facta filio ipu- beri cōprehēdit pupillare ex interpretata- mēte: r facta simul duob⁹ inequalib⁹ i neu- tro pupillare cōtinet. h. d. vel sic. **V**ulga- ris expssa facta simul filio ipuberi r alteri cui nō poterat fieri pupillaris substitutiō nō pmet tacitā pupillare in psona ipube- ris ob euitadā ineq;litatē. h. d. Alexan.

Idē. a. Firmio. Lex. liii.

Quāuis placuerit substitutiō- nē ipuberi⁹ q; in ptate testatoris fue- rat a parēte factā ita si heres nō erit⁹ pōrri- gi ad eū casum q; postea q; be- res extitit ipubes decessit⁹ si mō nō pziā defuncti volūtate extitisse pbe- tur cuz tū pponas ita substitutiōne factā esse: si mihi firmianus filius et

Am here- des. ex vi- sparibus. ptribus pu- tarvms ex- ser: alius ex qttuor: ali- us ex duabus vncijs.

Allarū. si em̄ facta esset mentio in partib⁹ in substitutiōe seruare⁹ hoc qd dictum est.

Expresse sunt. vt si nō sit heres q; fuit in- stitut⁹ ex ser: qttuor: ac crescēt habēti qttuor: r due habēti duas: vt h r insti. e. §. r si ex dispari- bus. r. ff. e. qui liberis. in fi. r. l. sed si plures. r l. coheredi. §. j. Sic er- go prima voluntas tra- hit ad se vltimaz. vt. ff. de lega. j. si mihi r tibi. §. si. Itē hoc v; in om- nibus appellatiuis po- sitis in substitutiōe. se- cus si in proprijs. vt. ff. ad treb. nōnunq; r. l. quoties. Item secus si quādā parē quatitatez iussit eis dari. vt. ff. ad treb. quoties. r de reb⁹ du. vtrū. §. si.

Casuz po- nit.

Volūtas prima tra- hit ad se vltimā.

Ereditatez. ti- bi. s. matri. **E**tempora. s. futura. **E**pubertatis. i. a tē- pore pupillaris etatis vsq; ad vltimā etatem. **C**onditionis. q; pu- bes: vel q; nō erant in potestate. **E**ditaxat. i. tm̄mō. **E**trō. scz equalita- tis. sic. j. de pri. sa. scri. l. in sacris. li. xij. vbi di- cit equalitatē litigatori- bus volo seruari. **E**stituit. vt. ff. e. iā als nā hoc iure. §. ij. r ad idē. s. de testa. mi- li. l. in testamēto. r. j. eo. l. quis. in fi.

Heres. volui- sti. vñ legi. vt ff. vñ legi. l. ij. in fi. l. ij.

Iplum. vt. s. de in- offi. testa. si maritus.

Mendicare. huic em̄ locus nō est nisi pri- us testamētaria ois defi- ciat. vt. ff. d. re. in. qdm r. ff. de acq. her. qditi.

Quāuis. placu- erit. sapiētib⁹.

Impuberi. si solus fuerit institutus.

Non erit. ille. scili- cet heres.

Decessit. regulari- ter. vt h. r. ff. e. l. iā hoc iure. §. ij. s; fallit i duo- bus casib⁹. vt. ff. e. iam. in fine. r. l. cuz ex filio. §. filio.

Substitu- tio tacita an admit- tatur con- tra mrez.

En enim. s. vulgarē. vt. j. e. cum quidā. r. s. eo. l. n. sed argu. p. ff. de cōdi. r. demon. falsa. s. n. vbi pluralis sermo pro singulari accipitur. sed fallit illa regula hoc casu qñ cum alio instituitur.

Directe. i. vulgares: vt h. r. j. de lega. si legata. sed etiā in

substitui pōt etiam directe i. puberib⁹ post aditam hereditatem.

ipuberib⁹. idem dici dōz licz remaneat tacita pupillarior: vt. s. l. pxi. in prin. Illud tñ verū est qd impuberib⁹ etiā directe pōt substitui post aditam hereditatez qd in alijs fieri non pōt. s. de inoffi. test. ex tribus.

Solent. imo cōtra in aut. de here. r. fal. s. si vero institutio. col. j. Solu. hec corrigi vel ibi ex vi legis nō substitutiois admittit. Itē qd si minor adit r. restitutus est. Rñ. substitutio locū hz. vt. ff. de mio. r. si sine. s. s. qd papinia. nus. r. ff. e. l. n. s. ergo.

Aestamēto. ac crescit. vt. s. qñ nō pe. ptes. l. j. r. de suc. edic. l. j. r. ff. d. suis r. leg. be. si ex plurib⁹. r. etiā inuitis: vt hic dicit. si r. suā partē velint. vt. r. j. de iure deli. qui dam. in fi. r. de ca. tol. l. j. s. bis ita. r. ff. de acq. here. l. j. r. j. r. l. cūz hereditate. r. de leg. n. ne minē. Sed nunqd hoc cāu poterit admitti substitut⁹. Rñ. sic. vt. ff. de acq. here. l. si qs heres.

Stestō. r. in sua. scz patris.

Factum. s. substitutum pupillariter.

Successionē. i. venientes ab intestato exclusisti cū heres sis ex testamento: vt. ff. de acqui. here. l. iij.

Recibus tuis. o mater.

Debueras. benigne rñdet. vt. s. de transac. vt respōsus. r. repetit qōnē impatoris. als nō benigne. vt. ff. de testa. l. domitius.

Quem. scz maritum.

Proponis. scz tu o mater.

Heredem. s. r. substitutum: nec aperit qualem vulgarē vel compendiosam. exprime ergo vtrum rē.

Primū. i. vulgarē fecit scōm heredem.

Annum. accipe decesserit r. est pupillaris.

An postea. l. qñcūqz r. hec est fideicommissaria vel compendiosa. Et vere distinguendi fuerūt singuli casus: cū in vno quoqz casu propria r. distincta habeatur rō. vt ecce nam rē.

Potestate. maxime. s.

Primo casu. i. in vulgarem. vt si heres nō erit fili⁹: titi⁹ sit heres.

Ertitit. sicqz expirauit substitutio. vt. s. e. post aditam.

Defuncto. filio scz.

Ad te. scz matrem.

Oimodo. imo ex tacita pupillari videt vulgarit substitut⁹ admitti. vt. ff. e. iā hoc iure. s. pe. r. s. e. l. quis. q. est p. Sol. spāle h in matre vt pēā tacita pupillaris nō admittat. Sz an pōt admitti phatio in p. iū s. qd defunct⁹ voluit per tacitam excludere matre. Rñ. sic. vt. ff. de testa. mil. in testamēto. in fi. r. ff. e. iam hoc. in fi.

Et in scōm casum. scōm casum appellat pupillare r. compendiosaz qz vtraqz locū hz si pupillus sit heres r. postea desinat: r. ideo hūc casum scōm diuidit in exp̄ssam pupillare que sic fit. Si filius me⁹ erit heres r. in pupillari etate decesserit. ille sit heres. Et compendiosa sic. quo quo tempore filius meus decessat: ille sit heres. r. sic directis verbis: r. sic rogo vt hereditas ad ticiū perueniat. r. subaudi. i. non vsqz rē. quia hoc est exemplum compendiose.

Expressa. s. pupillaris.

Cōpēdiōsa. idē in pupillo his vbi qñcūqz decesserit ipē sit heres.

Cōpēdiōsa. in qua tacita inest pupillaris r. fideicommissaria.

Certam. maxime. nam idēz si vsqz ad. xxv. an. vt. l. centurio. Vel

dic etatem. s. xiiij. annorum.

Siquidē. ad vtrūqz se refert ad pupillare r. compendiosam.

Decesserit. s. filius.

Heredes. s. directo substituti. sine pupillaris siue compendiosa sit.

Constituit. i. substituit.

redis instituti excludit: nec admittit ex tacita pupillari si mater pupilli erat i medio ille vō q fuit exp̄sse pupillari substitut⁹ p aditionē hereditatis si excludit: s. m̄e excludit admittit ad h̄r ditatē pupilli i pupillari etate decedētis. idē si sit cōpēdiōse substitut⁹ r. pupillus decessit i pupillari etate. si vō decessit post n̄ admittit substitut⁹ ex pupillari ad h̄r ditatē pupilli s. ex fideicommissaria ad bona tñ testatoris sibi restituēda p m̄ez q fuit heres ab intestato filij. h. d. ale.

Fidē. aa. Patrone. Lex. viij.

Recibus tuis manifesti ex primere debueras maritus quondaz tuus miles defunct⁹ quē testamēto facto heredē cōez v̄m filiū instituisse pponis: r. scōz h̄r des⁹ scripsisse vtrū ne in primū casuz an in scōo filio suo quē habuit in p̄tate mortis tpe: si itra. xiiij. annuz⁹ etatis sue an⁹ postea aut decesserit substituit. **N**ā nō est icerti iuris qz si qdē in p̄ris militis posit⁹ p̄tate p̄mo casu tñ hūit substitutū r. p̄ri h̄r extitit: eo defuncto ad te oimō eius p̄tineat successio. **S**i vō substitutio r. in scōz casuz v̄l expressa v̄l cōpēdiōsa nō vsqz ad certaz etatē scā repiat: si qdē itra pubertatē decesserit eos h̄at h̄r des⁹ quos p̄ ei cōstituit r. adierit h̄r ditatē. **S**i vero post pubertatē te ei⁹ successioez obtinēte velut ex iusta cā fideicommissi si bona que cū moreret⁹ patris ei⁹

do. **D**y. tñ dixit qz miles puberi directe substituere non pōt: s. p fideicommissum. vbi ergo puberi substituit miles cōpēdiōse. s. sic qñcūqz decesserit ille sit heres ei: nō attēdit sit mater vel non: qz semp valet iure directo. at vbi sit ita cōpēdiōsa impuberi a milite satis hz lex q vsqz ad pubertatē valeat iure directo postea p fideicommissum ppter matre. vt hac. l. v̄. r. hic est casus hui⁹ legis. **D**icitur q cōpēdiōsa: qz sub cōpendio verborū p̄tinetur pupillaris si ipubes decessat. si aut postea verba directa trabunt ad fideicommissum: r. sic duas continet. r. sit directis verbis r. pupillo tñ. **E**t sic pupillaris alia exp̄ssa alia tacita r. cōtinet in cōpēdiōsa: vt h̄ d. Sz in pagano dic si pagano ita substituat. si fili⁹ mens qñcūqz decesserit tici⁹ sit heres: substitut⁹ capiet bona iure directo: si decessat in pupillari etate r. mater oimō repellit. si autē decessat postea nihil habebit substitut⁹. r. sic nihil differt paganus a milite. vt ff. e. in pupillari. r. l. cēturio. r. l. v̄bis. r. hoc iure admittit: r. qlibet ab intestato. nec ex fideicommissis bona restituit. vt ex p̄dicta. l. cēturio. p̄z per p̄iū sensum: qz ita dicit in milite. sec⁹ ergo in pagano. Sz si ita substituat: si filius me⁹ qñcūqz decessat: substituo sibi illū. hāc semp reputo fideicommissaria. qz v̄bū substituo aptat ad fideicommissaria. vt. s. ti. j. generalr. s. si. r. est alia q cōpēdiōsa. r. qz talis interpretatio oī tpe rem valere suadet. vt. ff. de re. du. quoties. sed supiori casu v̄ba directa hoc interpretari nō pmittūt. r. h̄ semp mater admittit r. restituit. vt. ff. d. vul. sub. coheredi. s. cū filie. **S**i vō ita substituat: si fili⁹ qñcūqz decesserit si ne liberis ille sit heres: vel aliū substituo. hāc semp interpretor fideicommissaria: qz talibus verbis nō directa sed fideicommissa. cōsuevit de iure r. de facto fieri. nam si directa nō valet post pubertatē: ergo nec ante. Itē vna est sed nō est directa: ergo fideicommissa: pro tpe toto. r. qz illud verbū sine liberis inuit qd etiā in pupillari etate substituit p fideicommissum: qz tunc liberos habere non pōt r. verba directa trabunt ad fideicommissum: vt. ff. ad treb. sceuola. hoc casu sicut supiori admittitur mater: sed restituit detracta quarta. vt. d. l. coheredi. s. cū filie. **S**i vō sic dicat: si filius meus decesserit in pupillari etate: vel postea sine liberis. illū substituo. due sunt substitutiones pupillaris exp̄ssa r. fideicommissaria ppter distinctionē r. alternationē tempoz ad que singula verbum substituo adaptatur diuersis modis.

Ahoreretur. s. pater miles.

Adierint. als etiā ad matre venient vt r in supiori casu qz si substitutus nō adierit institut⁹ trāsmittit hereditatē ad suos heredes.

Si vō post. hoc referas ad cōpēdiōsaz tñ nā si tñ vulgariter vel pupillariter substituit. set heres licz decesseret pubes fact⁹ iā vt h̄ decessit m̄ h̄et totuz r. nihil redderet.

Pubertatez. si decessit filius.

Sideicommissi. secus dicerē si maf nō esset in medio. i. si n̄ supessz. nā tūc facta cōpēdiōsa a milite intelligere eam substitutionē esse directā oī tpe: tam post pubertatē q ante: cū videam milite post pubertatē posse facere directaz substitutionē. vt. s. de testa. mil. in testamēto. in fi. r. ff. de mil. tel. milites etiā in bis. **S**ic et als fauet matris: qz tacita pupillaris r. matres nō admittit etiā iure fideicommissi: licz alios venientes ab intestato repellat dicta substitutio tacita. vt. s. tit. j. l. n. sed ibi fuit vulgaris exp̄ssa hic cōpēdiōsa. r. ideo hic non est bona situ

Substitutio cōpēdiōsa facta a milite: an sit directa oī tempore.

Substitutio pupillaris eouplex.

Substitutio v̄bz aptat ad fideicommissarias substitutionem.

Substitutio pupillaris exp̄ssa qualifit.

Substitutio cōpēdiōsa qua liter fit.

Trebelli
anū an lo
cum beāt
i testamē
to militis.

A te, matre.
Possunt peti, als peti possunt: r als petere pnt, r idem est sensus q, d. substituti petēt a matre, restituit ergo mī fm Jr. retēta quarta per trebellianum. Tu dic immo nō retenta si miles erat, vt. j. ad le. fal. in testamēto. r. s. de testa. mil. in testamēto. r. ff. ad treb. l. j. s. is qui. ver.

Aliud si fuisset veteran^o v^l pagan^o, vt ad. l. fal. l. ad veterani. Nec obstat qd dicit. ff. ad trebel. l. j. s. in fi. r. l. ff. qz quātū ad alia cōmoda locū hz trebellianum in testamēto militis, non aut quantū ad hoc: intra tamen sepulchroz remanent, vt. ff. ad trebel. qz pinde. Itē bona filij que aliunde habuit, vt hic i fi. ibi bona rē. r. d. l. cēturio, et de test. mil. l. miles ita. s. exheredato. Item in falcidia iure nature debita nō potuit granari filius: vt. s. de inoffi. testa. l. qm in prioribus, quā habet mater. Item notant hic quidam, vt Jr. qz tacita substitutio p̄ matrē admittit hic fauore militis qd nihil est immo non, vt. s. in primo casu hui⁹ legis, vt s. de testa. mil. in testamēto. r. qd hic dicit loquū in cōpendiosa que sub cōpendio verborū continet expressam pupillares: lz nō specifica tam r fideicommissaria si decedat pubes, r idē in breuiloqua que etiā cōtra matrē admittitur, vt. ff. e. l. uci⁹, qz ex significatione illoz verborū vos inuicē substituo: quattuor substitutiōes breuiter declarant. scz due pupillares et due vulgares: r omnes expresse, sed tacita pupillaris que cōtinetur in vulgari nō declaratur ex significatione verborum s; ex interpretatio ne legis colligif. r idō contra matrē non admittit. Nel ideo sic dicitur breuiloqua: qz nō est verisimile qz testator vxorem suā hoc est matrē impuberis voluerit preferre alij filio suo: scus ergo in extraneo vulgariter substituto. **A**ltimo distingue, vt insti. eo. diximus.

Amanitatis, parentibus, masculis r feminis, vt. j. e. l. ibi qui vel que rē.
Nepotem, filio suo mortuo.
Legitima, ad minus.
Substituere, in illa legitima.
Pupillaris, vt em i bonoz debito subsidio substituit pupillo sic huic, vt. s. de inoffi. testa. ex tribus nec pōt cōqueri cum magis sit eis cōsultum qz sit granatus, nam ipsi tunc sibi testari non possunt, vt in/ sti. eo. s. j. In multis tamen beca pupillari differt vt quilibet per hāc legem videre potest.
Quiatur, nam curator furiosi diceret inofficiosum nomine furiosi etiā in legitima sit grauat⁹, sed nō potest hoc dicere: vt ibi.
Resipuerint, facte sane mentis.
Cesset, vt si filius ei filio nascatur, vt. ff. eodem ex facto, in princi pio. Accursius.
Nel, pio sed.

fuerunt a te possunt peti.

Parētibus vtriusqz sexus p̄mittit si lās mētecaptis saltē in legitima institutis substituere directo ad similitudinē pupillaris cū illi p se si pnt testari sicut nec pupillus r finit substitutio cū puenerit ad sanaz mētē: n̄ tñ debēt substituere ex neū si tales mētecapti haberēt filios: s; alterū de filijs, vt si n̄ hient filios s; frēs alter d̄ ipsi, alex.

Impa. iusti. a. mēne. p. p. l. r.

Amanitatis intuitu parētibus indulgem⁹ vt si filiū v^l filiā nepotē v^l p̄nepotē cuiuscūqz sexus habeāt: nec alia ples descēdētū eis sit: iste tamē fili⁹ vel filia: vel nepos vel neptis pronepos vel proneptis mētecapt⁹ vel mētecapta p̄petuo sit: vel si duo vel plures isti fuerint: nullus hō eoz saperet liceat hīdē parētibus legitima⁹ portioe ei v^l eis relicta quos voluerint substituere v^l occasioe h̄mōi substitutiōis ad exēpluz pupillaris nulla q̄ rela cōtra testamētuz eoz oriatur.

Ita tñ vt si postea resipuerit talis substitutio cesset. **N**el si filij aut alij descēdētes ex h̄mōi mētecapta p̄sona sapiētes sunt: nō liceat parenti q vel q̄ testat alios qz ex eo descēdētes vel vnū vel certos v^l om̄s oīs substituere. **S**i hō alij etiā liberi testatoris v^l testatricis sint sapiētes: ex his hō p̄sonis que mētecapte sunt nullus descēderit ad fratres eoz vnū vel certos v^l om̄s eādē fieri substitutiōem oportet.

Substitutus pupillaris duob⁹ ipuberibus cū exp̄sione nois collectiui, s. si ambo seu vterqz decesserit i pupillari etate nō admittit si vn⁹ p̄mo decesserit i pupillari etate altero sup̄stite nisi et alter, r sic vterqz i pupillari etate decedat, alex. post. bal. r Sal.

Idem. a. Jobā. p̄ze. p̄ze. l. r. r.

Quidam duobus impuberibus filijs suis heredibus institutis adiecit: si vterqz ipubes decesserit illū sibi esse heredem: dubitabat apud antiquos legū auctores:

Certos, mirabile videtur qz ponit de vno vel de certis, quia fm hoc quidā ex filijs furiosi vident a sua successione contra pietatē repellitur sus substitutionē esse nullam dici non pōt: qz huius legis auctoritate firmat, vt insti. de exhere. lib. in princi. Sed respondeo hoc esse verum cum pater quosdam substituit r alios exheredat hi postea per querelaz rescindēt testamentuz. Si vero ab initio p̄teratuz: nulla erit substitutio, sicut si ipse furiosus factus sane mētis fecisset testm r p̄terisset vnuz de filijs.

Utrū ne tūc voluit admitti substitutum tñ modo cū vterqz fili⁹ ei⁹ i p̄ma etate decesserit an alterutro decedente illico substituit⁹ in ei⁹ p̄tez succedat. **E**t placuit sabino substitutionē tunc locū h̄re cū vterqz decesserit, cogitasse em̄ p̄tez p̄tio filio decedente fratrem suū in eius portio nem succedere. **N**os eiusdem sabini veriozem sniam estimantes nō aliter substitutionem admittendam esse censemus nisi vterqz eozū in prima etate decesserit.

Substitutus p̄prio noie cū heredibus institutis p̄ vba distributiua qzqz mibi heres erit admittit p virili: r pater adiectus vna cū filijs ad vnā virilē tm. b. d. Sal. r. v^l sic. Si cū pluribus institutis terti⁹ substituat cū additiōe nois distributiua admittitur qlibet p virili. **U**bi aut testator dixit titius cum filijs suis r sempronius heredes sumpto r titiū vna cū filijs in semissez semproniū i alij semissez instituisse v^l, b. d. alex.

Idem. a. Jobā. p̄fec. p̄to. l. r. r.

Sis duob⁹ heredibus institutis filio suo ipuberi eos vna cū alio tertio substituerit: r vba testamentaria p̄posuerit: qzqz mibi heres erit: r tici⁹ filio meo heres esto fm qz apud vlpianū inuenim⁹ mortuo ipubere filio q̄rebat quō ad substitutiōez vocant tres substituti, vtz ne duo priores qui r patri heredes fuerāt scripti in dimidiā vocant et tici⁹ in reliquā dimidiā an tres substituti vnusqzqz ex triente ab substitutiōez vocat. **A**lia applicata duob⁹ si qz heredē ita scripsit: tici⁹ vna cū filijs suis r semproni⁹ heredes mibi sumpto. **I**n p̄nti etem specie q̄rebat fm vlpianuz volūtas testātis vtrū ne ticiū vna cum filijs suis i dimidiā vocat r semproniuz in aliā dimidiā an oēs i virilez portione. **N**obis aut qdez in prima spē v^l tres substitutos vnūquēqz in trientē vocari. **I**n scda aut spē: cū r natura pater r fili⁹ eadem esse

utrum ne tunc voluit admitti substitutum tñ modo cū vterqz fili⁹ ei⁹ i p̄ma etate decesserit an alterutro decedente illico substituit⁹ in ei⁹ p̄tez succedat.

Quidam duobus impuberibus filijs suis heredibus institutis adiecit: si vterqz ipubes decesserit illū sibi esse heredem: dubitabat apud antiquos legū auctores:

Utrū ne tūc voluit admitti substitutum tñ modo cū vterqz fili⁹ ei⁹ i p̄ma etate decesserit an alterutro decedente illico substituit⁹ in ei⁹ p̄tez succedat. **E**t placuit sabino substitutionē tunc locū h̄re cū vterqz decesserit, cogitasse em̄ p̄tez p̄tio filio decedente fratrem suū in eius portio nem succedere. **N**os eiusdem sabini veriozem sniam estimantes nō aliter substitutionem admittendam esse censemus nisi vterqz eozū in prima etate decesserit. **S**ubstitutus p̄prio noie cū heredibus institutis p̄ vba distributiua qzqz mibi heres erit admittit p virili: r pater adiectus vna cū filijs ad vnā virilē tm. b. d. Sal. r. v^l sic. Si cū pluribus institutis terti⁹ substituat cū additiōe nois distributiua admittitur qlibet p virili. **U**bi aut testator dixit titius cum filijs suis r sempronius heredes sumpto r titiū vna cū filijs in semissez semproniū i alij semissez instituisse v^l, b. d. alex. **I**dem. a. Jobā. p̄fec. p̄to. l. r. r. **S**is duob⁹ heredibus institutis filio suo ipuberi eos vna cū alio tertio substituerit: r vba testamentaria p̄posuerit: qzqz mibi heres erit: r tici⁹ filio meo heres esto fm qz apud vlpianū inuenim⁹ mortuo ipubere filio q̄rebat quō ad substitutiōez vocant tres substituti, vtz ne duo priores qui r patri heredes fuerāt scripti in dimidiā vocant et tici⁹ in reliquā dimidiā an tres substituti vnusqzqz ex triente ab substitutiōez vocat. **A**lia applicata duob⁹ si qz heredē ita scripsit: tici⁹ vna cū filijs suis r semproni⁹ heredes mibi sumpto. **I**n p̄nti etem specie q̄rebat fm vlpianuz volūtas testātis vtrū ne ticiū vna cum filijs suis i dimidiā vocat r semproniuz in aliā dimidiā an oēs i virilez portione. **N**obis aut qdez in prima spē v^l tres substitutos vnūquēqz in trientē vocari. **I**n scda aut spē: cū r natura pater r fili⁹ eadem esse

Succedere, vt. ff. eo. q. duos. r. l. si pater impuberē. r. l. v^l singulis r isti. eo. s. vt singulis. r. ff. ad trebellia. l. euz qui.

Sis institutis, preter filiū ipuberē quez et instituit. Et nota qz duas premittit questiones, postea per ordinem soluit.

Heres esto, nota ex hoc qz dicit filio meo qz pupillaris fuit substi-

tutio: non autem dixit mibi.
Utrū filijs, secus si dixisset cū heredibus fm quosdā vt statim dices.
In trientē, vt. ff. de leg. ij. l. antepe. s. lucius tici⁹ testamēto. s; ar. cōtra. ff. e. q. liberis. in fi. r. l. si pater, vbi dicit heredes in vnā dimidiā r extraneū in aliā dimidiā vocari. Sol. hic corrigif. Nel hoc in p̄ntis bonis r illud in bonis filij, vt illa lex si p̄ videtur distinguere, v^l melius h̄ habet triētes in substitutiōez: qz r triētes h̄nt in substitutiōe: vt indicat bec lra. instituit em̄ filium r duos alios sepatim queqz instituit do. sec⁹ si ita instituisset illos duos r filij: qz tūc haberēt dimidiā in substitutionis iure tm r aliā filius, vt. ff. de here. instit. titi⁹ fundi. r. l. liber homo. s. tici⁹. r sic iure institutionis haberēt dimidiā tm, r ita loquitur bec lex s; Nec obstat huic solutioni. ff. e. qui cū plures, vbi dicit extraneū habere virilē substitutionis, qz loquitur qm heredes separati fuerūt in institutione sicut r in nostra lege enenit, nam r hic habet virilem. Item contra huic respon. ff. de vsufruc. accres. si quis ticio. j. respon. so. Sed expone ibi ticio r heredibus suis, scilicet tici⁹ legatarij nō suis: scilicet testatoris.
Essē persona pene intelligitur, vñ qd vn⁹ dicit r alter videtur

Institu
tis pluri
bus si ter
tius sub
stituat p
qb⁹ por
tiōib⁹ ad
mittunt.

dicere, vt in sti. de inuti. stipu. §. ei qui. r ubi est vnus r alter videtur esse. vt. j. de agri. r censi. cu scim. §. si. r idem in berede r in testatore. vt in aut. de iureiur. a mo. p. ref. §. j. Ac.

A Filij. amo ticius tertia r filij tertia debet habere. vt. ff. de vsufu. acce. si quis ticio. ff. respo. que est cōtra. Solu. verbū vna hic positus tollit puz. ptingit em r facit q qsi idem sit cū filijs. vt arg. j. de cadu. tol. §. sin autez ex his. r ff. de le. j. plae. n. respō for ideo vna portio oi b assignat. vt hic hoc nō valet: qz r si non po natur verbū vna: idez est vt. ff. de here. insti. titi fundi. r. l. liber bo mo. §. titius. r. l. inter duz. j. respōso. Tu dic q ibi dicit cuz heredib scilicet defuncti nō sui scilicet legatarij. sic er go duo ibi adiecti debet habere viriles r here des defuncti alia: quas inter se diuidet pro be reditaria portioe. vt. ff. eo. qui cū plures. Vel ibi dixit heredibus: hic filijs. quod non placet per aut. de iureiurando a mo. circa pi. Vel re fert quando vnus mis cetur cum alijs. An po nantur aliozuz propria nomina que denotant singulos. an appellati ua que generaliter oēs nō singulariter singu los demōstrent. In pri mo iungūtur oēs nomi natiz in viriles partes eius partis que eis dat puta titi meui r sem pronins hēdes gayus heres esto. In scdo om nes qui appellatio no mine continent coniu guntur. vt ibi fit de be redibus. Sed alius cu ius nomen propriū po situm est. vt est ibi. titi habet virile de inre cō muni vt ibi: sed excipi tur in pte: vt h q nihil habet nisi in pte filioz.

De necessarijs ser uis hēdib instituedis. Quia quedaz specialia in seruis institutis ser uatur ideo de his spe cialiter dicit.

persona pene intelligitur: dimidiā quidem ptem ticio cū filijs: alterā aut partem sempzonio assignari.

De necessarijs seruis heredib instituedis vel substituendis.

Institutio de suo non spāliter pigno rato facta ab oino nō existente soluendo facit eum liberū r heredez necessarium. r etiam in puidiciū creditoris. h. d. Saly. Vel sic. Ille qui nō est soluendo pōt vnū ex seruis suis instituere r eum sibi necessa riū heredē et liberū facere: fallit nisi illum suū spāliter creditoribus obligasset. Ale.

Imperator Pertinax. a. Lucretio. Titu. xxvij. lxx. j.

Si quis soluendo nō est heredem necessa rium etiam in fran dem creditoz relin quere pōt. Sed si pignori dat fuisse r in eadem cā permanisset nec ab eo quidem debi toze qui soluendo nō fuit: liber r be res necessarius existere potuisti.

In institutioe qui scienter enunciati ue dicit seruū suuz esse liberūz videt sibi li bertatez relinquere fauore libertatis et in stitutionis q est caput r fundamentum te stamenti. secus igit in legato. h. d. Alexā.

Impa. Anto. a. aufidio. lxx. ij.

Quam serui cōstituti sub appel latioe libertoz heredes scri pti essetis ea scriptura benigna in terpretatione pinde hēda est ac si li beri r heredes instituti fuissetis: qō in legato locum non habet.

Tutor non potest seruū pupilli sui facere sibi necessarium heredem. si tamen ipsuz instituit remanet seruus: r iussu pu pilli potest adire r sibi hereditatem acqui rere. h. d. Alexan.

Idem. a. Felici. lxx. iij.

Si tutor ancillā tuā contuber nio suo cōiunxit: ac post bere dem cā instituit: neqz dominiuz ex huiusmōi facto tibi auferri potuit.

Et vt eius aditione iussu tuo ti bi per hāc successio queratur: iure concessam habes facultatem.

Licet seruus pupillo substitut a gra du institutorū adeuntū sit consecutus di rectam libertatem: tamē postea ex substitu tione pupillari efficit pupillo heres neces sarius. h. d. Alexan. post. Sali.

Impa. Iusti. a. iuliano. pze. pze.

Am quidā suum pu pilluz heredē instituit: r suo directis hōis libertatē reliquit r i scdo gradu in quo pupillarez substi tutionē faciebat ipm suū sine liber tate pupillo suo substituit. qrebat inter prudentes si ex hōi substitui tione heres necessarius pupillo exi stat. Causa em altercationis ex veteri regula orta ē: qua oibus pla cuerat hunc seruū necessariuz bere

ff. qui can. pig. ta. contra. l. est differentia.

Suisti. tu serue.

Permanisset. secus enim si ipse seruus offerat pecuniam. vt. ff. de

Am serui. appellatione. immo etiā si simpliciter. vt. j. eo. l. pe. Sed contra. s. de here. insti. cū proponas sed ibi cōmunis: hic propri us instituentis. Itē hic scies: ibi errās. vt. ff. d test. mil. neqz. §. si suū.

dem dño fieri. cui in eodē gradu et hereditas r libertas relinquebatur.

In pñenti aut nō in vnū tā liber tas qz substitutio rgregata est: s in alium r alium graduz. **N**obis itaqz eadē altercationez decidētib mirabile visum est. **S**i qs putet ex hōi scrupulositate ipediri testa tozis voluntatē r maxime dñi: r exi stimet nō fieri seruū heredē necessa rium: sed ei licentiaz prestet: r liber tatem psequi r hereditatem respue re r dñi voluntatē reclamare. Qui si hoc differre tentauerit etiā puni endus est. fit itaqz r viuo pupillo li ber: quia testator hoc voluit r moz tuo pupillo necessarius heres: qz r hoc voluit testator.

Institutio facta de seruo pprio tacite eidē tribuit libertatē sicut tacita tutoris fa ctio de eo nec renocat p simplex legatū de eo postea factū. h. d. Salye. vel sic Tacita libertas vel expssa pualet legato. h. d. sm Jaco. but. vl sic. Si seruus fuerit heres in stitutus in totum vel in partem vel tutor datus erit heres ac tutor r vtroqz casu erit liber lz de libertate nulla fuerit facta men tio in testamento: nec reuocatur libertas per simplex legatum de eo postea factum hoc dicit prima pars vsqz ad. §. sed cum ve teres. Alexander.

Idem. a. Joan. pze. pze. l. v.

Quidam cum testamētuz cō deret duobus heredib scri ptis: vnum quidem ex parte insti tuit: seruū autez suū cui et nomen addidit ex reliqua parte sine liber tate scripsit heredē r postea eundē seruū alij legauit: vel post institutio nem heredis seruū legatum alij as signauit r tūc heredē eū sine liberta te instituit. **D**ubitabatur si hu iusmodi legatum vel institutio ali quas vires potest habere: r cui ac quirat legatū vel institutio.

Du bitationis autē materia erat q ad huc seruū suū pstituti heredez sine libertate scripserat: r tanta inter ve teres exorta est cōtentio: vt vix pos sibile sit videri eandē decidere: s an tiquitatem qdē h altercātem relin quendo. **N**obis alius modis hōi decisionis inuētus est: qz sem per vestigia volūtatis sequimur te statoz. **C**um igitur inuenimus ea nostro iure hoc esse inductuz: vt si quis seruū suū tutorē filijs suis reli querit sine libertate: ex ipsa tutele datioe psumit etiā libertatē ei fauo re pupilloz imposuisse: quare non hoc r in hereditate r humani r fa uore libertatis inducim: vt si quis seruuz suū scripserit hēdē sine liber tate omnimodo ciuis roman effi

Scripti ecclis. a do mino vestro. **Q**uod in legato. i. dicere si lego s3 Jobā. modo his verbis lego tali liberto meo. r. non erit per hoc liber.

Ilabet. vt. s. de tes. mil. l. ex his.

Si tutor. instituit. eam ancillam.

Potuit. sic. ff. pro pto. qui fundū. §. si tu tor. r dñr. iterdū. §. si.

Aditione. sc3 an cille tue iussu pupilli.

Successio. tutoris.

Quam qdā. pupil lum. quia r fili erat in potestate.

Sine liberate. i. nō scā mētionē libertatis.

Aliū r aliū ex pino eni testō videt q sit p se cut libertatē ex pupil lari hēditate. Itā r in fi deicōmissaria hēditatis restitutōe video itereffe an ab eo. qdu reliquat libertas r fideicōmissa ria hēditas suo an a di uersis. vt. ff. ad trebe. si res. §. si su. r facit ad l. ff. de vulg. r pu. sub. sed r si plures. §. quos.

Quia et hoc. sc3 q esset necessarius heres mortuo pupillo.

Quidam. duo bus. id est libe ro r seruo. vt subicit.

Anum sc3 liberū.

Institut. q. d. lega uit enndē vl anteq in stitueretur vel post.

Libertate. i. suū mē tioe scā libertat. Itāz si cū libertate instituit si ue anteq legaret nō re uocaret per legatū sine post q legauit sicqz re uocauit legatū. vt. ff. d libe. et postu. si ita. §. regula. nec esset aliqua dubitatio.

Heredis. s. c3 nei.

Sine libertate. dic vt. s.

Imposuisse. no. ex ipa datioe tutele ē liber vt h. r. j. de fideicō. li. r si nō ascripta. r. ff. de fi deicō. lib gñalif. §. si qs tutorē. r isti. qui da. tu. possunt. in prin. Item non ostat huic. l. in sti. de here insti. §. seruus. quia ibi alienauit i vita hic in morte instituit. r postea

Moia pro pria rap pellatina magnam inducunt diuersita tem.

Seru ex datioe tu tele liber fit.

postea legavit. Sed si primo instituit & postea legavit non videbitur destitisse a prima voluntate: vt. ff. de vulg. sub. si quis eum que. Rñ. nō est ita. vt. ff. de lib. & posthu. si ita. §. regula. & de leg. ff. si idē nisi in ca. su. vt. ff. de leg. j. seruum. §. si idem.

A Inducto. i. ista tali q̄stione expedita. s. q̄ debeat esse liber & heres. **B** Supponere. id est significare.

C Quosdā. testātes. **D** Supinos. certe im mo is de quo. s. dictuz est ita fuit supinus. sed dicit hic sine libertate. i. vt nolit eum p̄sequi li bertatem. & vt non pre sumatur ei dōisse liber tatem.

E Assignēt. testātes. **F** Dari. directe sed p obliquū pōt. vt. j. d. co. di. hereditatem. & ff. ad treb. scenola.

G Scripta. scilicet li bertas.

H Cū tāta. arg. a ma iori. q. d. cū instituit eū heredem & nihil dixit de libertate erit heres & liber multomagis q̄n dixit cū libertate q̄uis non in testamento sed in codicillis.

I Effusa est. vt. s. eo. in p̄ma parte. l.

K Relicta. vt nihil de libertate sit dictum.

L Libertates. i. nulla mentione de libertate facta.

M Illo. maneāt i ser uitate. vt. ff. de adimē. le. & si trāsserā. & j. de fi deic. l. ex fideicomisso. & ff. fami. her. cis. ex par te. §. seruo. & de ma. te. sta. qui potuerit. & ff. d. lega. iij. legatari. §. j. et insti. de leg. §. an suo.

N Donēt. qd̄ certe si fecerint. i. nō dederint legatum a testatore opi monē suam aggrauāt. huius tñ relictī nulla petitio est. sic. s. de re. lig. militis. & sic nō est contra. j. de le. seruos. Alī dicūt q̄ non valz legatum vt ibi: nisi sit modicum: vt hic. Alī dicunt q̄ nulluz valet nisi in alimenta relictū vt. ff. de ali. le. seruos. & tūc officio iudicis pe titur. s. certe ibi alieni non heredis serui erāt. vt. ff. de libe. causa ser uos. In nostro ergo ca su nec in alimēta vale. bit. & qd̄ hic dicit ad ex hortationē nō coactio nem dixit: vt primo di xi. Quid ergo si seruuz sub conditione liberū esse iussit & ei legatuz de dit. Siquidē conditio nem extitū certuz est tenet legatum. si vero incertum est legatum est in suspensio. si vero libertas propter condi tionē est inutiliter da

ciatur. quo inducto neqz acquisitio neqz tā effusus veterē atqz iextrica bilis tractat locū hēat. Neqz em̄ fe rēdū est supponere q̄sdā ita eē su pinos vt eundē suū & heredē insti tuāt sine libertate: & iterū alij per le gatū eundē seruum assignent.

E Utiliter datū ex inutili cōfirmatione nō vitiaf. b. d. Ja. bu. fm bal. vel sic. Sim plex heredis institutio facta de seruo in te stamēto nō vitiaf lz postea libertas relinq̄ tur in codicillis in q̄b̄ dari nō pōt heredi tas. & hoc iō q̄ p̄ simplicē institutionē factā in testamēto intelligit̄ relicta libertas. b. d. secūda pars vsqz ad. §. illo. Alexan.

Sed cuz veteres & aliā p̄posue runt ambiguitatē dicētes: si qs̄ suū suū in testō qd̄ heredē ex pte sine li bertate scripserit. in codicillis aut li bertatē ei reliq̄set: si possit institutio valere: & ille tā heres q̄ liber fieri q̄ rebat: ne videat̄ p̄ codicillos heredi tas p̄firmari i q̄b̄ h̄ditas dari fm̄ veterē regulā non pōt. Nos ita qz in tali dispositiōe licet i codicillis fuerit scripta & libertatē & heredita tē simul seruis p̄ n̄raz liberalitatē et benignā interpretatiōē indulgem̄: vt gratulent̄ cū nō serui remaneāt: s̄z etiā liberi & heredes efficiant̄. cuz Etantā in eos n̄fi nois beniuolētia ef fusā est: vt & libertas eis neqz testa mēto neqz codicillis data est: tamē hereditate seruis suis relicta quasi iniunctam eē libertatem videri.

Aliquid debet ex vrb̄anitate qd̄ non debet obligationis necessitate. b. d. Bald. Vel sic. Licet legatum factuz seruo p̄prio sine libertate nō valeat de rigore iuris nec vlla actio pro illa cōpetit: impius tñ & in gratus est heres q̄ illō soluere negat. b. d. vsqz ad. §. Due iuris. Alexan.

Illo videlicet obseruādo: vt si legatū vel fideicomissum eis sine li bertate relinquat̄ maneant in ser uitate: non tñ ita impj̄ heredes exi stant: vt liberalitatē testatoris serui lis laboris debita remuneratiōe de fraudare conent̄: & non derelictū lz adhuc seruis p̄stitutis donent̄.

Secūdus grad⁹ inducit suspēsiōē in primo & videt̄ ordo p̄uersus: s̄z nō est p̄p̄ libertatē. b. d. Bal. vel sic. Hec est vltima pars que hoc intendit. Si seruo a p̄mo gra du legat⁹ est & postea pupillariter substitu atur p̄det legatū ex euētū pupillaris p̄di ctionis. qz si p̄dictio eueniat erit liber. & be res pupillo & legatum deficiet als aut vale bit legatum. b. d. vsqz ad finem. Alexan.

Que iuris n̄fi diffinitio etiā ad aliā sp̄m dubitatā benigne extēda tur. Si qs̄ etem̄ in p̄ncipali testō seruum suū cuidā legauerit i pupilla ri aut substitutiōe eundē suū filio suo sine libertate substituerit: q̄rebat̄ si vtilis eēt substitutio & p̄ suū legatū

ta nec tenet legatum. vt. ff. de ma. testa. si quis. ita sit legatus. & l. sti / cbus. Item cōtra. ff. de ma. testa. diuus pius. in eo q̄ hic remanet ser uus. tñ habet p̄cise legatum. sed ibi videtur repetita cōdictio liberta tis. sic & ff. de cōdi. in sti. l. cum seruus.

Diffinitio. vt intelligatur liber ex substitutiōe licz aliquid non sit dictū de libertate.

substitutio post mortē pupilli lega tario acgrat: siue inutilis est h̄mōi substitutio: qz sine libertate in seruum p̄p̄riū facta est. Melius itaqz nobis videt̄ legatario eū nō statim acquiri sancire: s̄z expectādū eē sub stitutiōis euētum. Et siq̄dez pu pillo mortuo loc⁹ fuerit substitutiōi vt liber & heres efficiat̄: sinantē sub stitutiō minime locuz habuit forsitā pupillo iā in p̄b̄rtatē pueniēte tūc ad legatarij dñuz trāseat. Quē admodū em̄ veteres si cū libertate substitutiō fuisse b̄ inducebāt q̄ten⁹ in suspensio fiat libertas & statuliber intelligat̄. ita ex n̄ra interpretatiōe & sine adiectione libertatis in substitutiōe & liber & heres pupillo existat.

Si seruo pure instituto a domino reli quaf libertas sub p̄dictiōe q̄ nō existat: si q̄ dez erit potestatiua nō erit heres nec liber Si aut casualis vel mixta et per eū nō stat quomin⁹ existat erit liber & nō heres si be reditas est soluēdo s̄z si nō est soluēdo erit heres & liber. b. d. ista lex singularis. Al.

Idem. a. Jobā. p̄fec. p̄to. l. vj.

Decisiōe n̄ra quā fecimus sancientes eū qui a dño suo si ne libertate heres instituit videri li bertatē accepisse in p̄pria firmitate durate. Si qs̄ suū suū pure qd̄ heredē instituit libertatē aut sub cō dictiōe ei donauit: siquidez p̄dictio talis sit q̄ in p̄tate serui posita sit: ille autē eā neglexerit: minimeqz cōple uerit & libertate eū & hereditate sua culpa defraudari. Sinantez ca sualis est p̄dictio & ex fortune isidj̄s defecerit: tūc humanitatis intuitu li bertatē quidē ei oimodo p̄petere. hereditatē aut si qd̄ soluendo sit ad alios venire quos leges vocāt si nō aliqs̄ fuisse substitutus. Sinan tem soluēdo nō sit vt necessari⁹ be res institut⁹ simul & libertatē & here ditatē obrineat. Tūc em̄ fm̄ dif finitiōe tā veteris q̄ n̄re decisiōis & liber et heres existat necessarius.

De liberis p̄teritis vl̄ exheredatis.

Exheredatio ab oibus gradibus facta exp̄sse vl̄ tacite facit valere gradus qui als ratione p̄teritiōis vitiarētur. & in dubio in telligit̄ facta ex omnibus gradib⁹ si est fa cta post omnes gradus nisi de contraria ratione appareat. b. d. Al. post bal. & sal.

Imperator Anto. a. Fauio. Titu. xvij. l. x. j.

Quam post oēs here duz gradus exhere datio scribat̄ si adij ciat̄ testator ab oib⁹ sese gradib⁹ exhere dare non dubitatur iuri satisfactuz esse. Et iō etiā si id⁹ non adijciat̄

P Legauerit. & filius suum pupilluz heredē instituit.

Qum. s. seruum.

Euētum. hoc ideo qz incertum est an con dictio libertati apposi ta existet. aliogn si cer tum esset eā extitutam ab initio. inutile esset le gatum serui. vt. ff. d. le ga. j. si post mortem. §. fina. & de ma. testa. si pe culium p̄leg. §. si ser uus. in legato tamē re licto ab extraneo ip̄st seruo cui a domino re licta est libertas nulla sit suspēsiō. vt. ff. de le ga. j. si post mortem. j. re spon. Al. & facit. ff. de fideicommiss. liberta. si seruus. & ff. de vulga. substitū. si quis. & de le ga. j. si fundum. §. cum ita.

Inducebant. & nō aliter. nec obstat. ff. de ma. testa. diuus pius. quia ibi p̄uilegiū fuit indultum. Vel verius aliud est ibi casus.

Quatenus. p vt.

Decisiōe. vt s. l. p̄xi. §. cuz igitur.

Culpa. vt & als. j. de ma. testa. l. si. §. si ve ro quidam.

Competere. s̄z qua voluntate. dic ex insti tutione.

Soluendo non sit. sic. ff. de minoribus. et si sine. §. sed quod papi nianus.

De liberis p̄teritis vel exheredatis.

Quia in testamētis ex heredantur & p̄terere untur liberi: ideo dicit de hoc.

Quam post grad⁹. pri mus gra dus dici tur institu torum. Secundus sub stitutorum. & sic de sin gulis. vt insti. de vulg. substi. in prin.

Si id. id est si non expressit testator velle ab omnibus gradibus exheredare.

argumē. tuz a ma iori ē va lidum.

Legatus seruo p̄ prio scm̄ sine liber tate an valeat.

Liber Sextus.

- a **C**onsilio. i. animo qd presumitur nisi dicat se ab vno exheredare. vt. ff. e. ti. l. iij. §. si. r. j. subiciet statim.
- b **C**oninde. qd dicit in genere dicit in specie.
- c **I**nstituti. hic est primus gradus.
- d **S**ubstituti. hic est secundus.
- e **E**xheredauerit. et sic post oēs gradus.

Exheredatio fit multipliciter et in veris locis testamenti

Ab vtroq. l. insti-
tutiois et substitutiois.
Instituti. sunt. l. et
qui substituti.
Nulla. videt ergo
ab omnibus exheredasse
nec pbatio in prius ad
mittit. vt. ff. de verbo.
obli. a. ticio. i. fi. Et no.
q. exheredatio qnq. fit
ante oēs gradus: et tuc
ab oibus videtur exhe-
redasse. vt. ff. eo. l. iij. §.
ante heredis. qnq. post
et tunc idē vt hic. qnq.
inter gradus vt in in-
stituti et substituti: et
tunc idē. vt. ff. eo. l. iij.
§. si. r. intra. sed ibi sub-
audiunt quidā nisi testa-
tor dicat q. vel a primo
tantū gradu exheredet
vel a scdo: q. tunc ille
gradus a quo exheredat
valeat: alius nō a quo
non exheredat: et sic in-
telligunt. ff. e. l. iij. §. si.
et de iust. test. l. iij. §. si.
Sed nos dicimus fm
Azo. r. B. q. sic dicere
non pōt: quia sic a per-
sona certa exheredasset
scz instituti vel substi-
tuti qd nō valet. vt. ff.
eo. l. iij. §. nisi forte. Tu
dic a persona non pōt
a gradu vno toto pōt.
vt no. ff. eo. l. iij. §. fili.
quandoq. forte fit itra
gradū. vt inter vnū in-
stituti et aliū: vel inter
vnū substituti et aliū.
et tunc ab eo gradu to-
to valet: vt. ff. e. l. iij. §.
filius. in alio non valz.
Et sic euenit mirabile
qd incipit valere testm
qnq. ab institutioe: qn
q. a substitutioe: vt. ff.
de iust. test. l. pe. §. si. r.
sic intelligo. ff. e. l. iij. §.
si. de iusto testō. l. iij. §.
si. A re autē certa non
valet exheredatio: licz
valeat institutio. vt. ff.
eo. l. cū quidā. r. s. d. be-
re. insti. q. tiens.

appareat tñ cū eo filio scriptis
se vt ab oib⁹ exheredaret: recte fa-
ctū testm videt. **C**oninde cū pa-
ter familias filijs institutis et inuicē
substitutis filij exheredauerit itel-
ligēd⁹ est exheredatioe ab vtroq.
gradu fecisse. Nā cū iudē hdes in-
stituti sunt nulla ratio reddi pōt: q.
re videtur in posteriore tantum ca-
su exheredare voluisse.

Mepos qui post mortē patris incipit
tenere primum locū in iustate si reperitur
p̄teritus testamentum rumpit. Alex.

Impa. Alex. a. Eracle. l. ex. ij.

Sicut quis portioib⁹ hdes isti-
tuit: cuz te qz haberet in p̄tate testa-
mēto noiatiz nō exheredauit: mor-
tuo patre tuo viuo ano sine ipedi-
mēto legis velleie ei succedēdo i pa-
tris tui locum rupisti aui tui testm:
et ad te hereditas ei⁹ tota p̄tinuit.

Interpretatio nō d̄ fieri ad litterā sed
ad sensū: q. sensus v̄borū p̄ualet. b. d. bal.
vel sic. Qui alienus a substātia testatoris
eē p̄cipit exheredari dicit. b. d. v̄ sic. Vbi
mens ē certa nō curat interpretatio a mēte
aliena. b. d. Sali. Al sic. Ad exheredatio-
nem inducendā sufficiūt quecūq. verba p̄
que constat q. testator voluit filium a sua
hereditate esse alienum. b. d. Alex.

Impa. Iusti. a. Julia. p. p. l. iij.

Sicut quis filius p̄p̄riū ita exhere-
dauit ille filius me⁹ alienus
mee substātie fiat: talis fili⁹ ab hmoi
verborū p̄ceptioe nō p̄teritus: s̄ ex-
heredat⁹ intelligatur. **C**uz em̄
manifestissimus est sensus testato-
ris verborum interpretatio nūq.
tñ valeat vt melior sensu existat.

Hec lex est obscura et h̄ intendit. Sub-
latis aliqb⁹ vitis antiqs hodie idē statuit
in filijs marib⁹ qd in femis et ecōtra: tā in
successioib⁹ ex testamēto q. ab intestato. et
in iure dicendi nullū vel ecōtra tabulandi
ac etiā in modo exheredandi qd obtinet et
in nepotibus et in iaz natis vel nascituris
b. d. Saly. Vel sic. Femine exequant ma-
sculis et nepotes filijs et posthumis iā na-
tis vt eodē modo sint instituēdi omnes et eo-
dē modo debeāt exheredari. et si p̄tereatur
eadē habēt remedia rūpēdi: s̄ de media iu-

Satus. nouercam. scilicet patris tui vxorem.

Portionibus. i. quēlibet in dimidiam.

Cum te. nepotem.

Viuo auo. quid autem si post mortē aui decessit pater. Nā. non
rumpitur testamētum: vt. ff. de lib. et posthu. si quis posthumos. §. j. r.
s. de inoffi. testa. si quis filium.

Sine impedimēto. i. lege velleia concedēte fm quosdā. Melius
ergo dixisset cum auxilio legis velleie. Nam non tñ impedit sed etiā
suis vires sibi ex toto porrigit vt sui patris locuz obtineat et aui testm
expugnet: vt. ff. de inoffi. test. l. posthumoz. et isti. de exhere. l. i. §. post-
humoz. Sed illud forte ideo dixit q. certus modus instituēdi vel ex-
heredādi per legē velleiā est introduct⁹. Nā nō videbat debere habe-
re beneficiū legis velleie cū ita nō esset institut⁹. vt. ff. de libe. et posthu.
l. gallus. vel aliter beneficiū legis velle. in his locū h̄z ex verbis legis
vel q. nascunt mortuo patre et viuo ano. sed ex interpretatione legis vel
leie h̄z et ille qui natus est viuo patre et ano. vt. d. l. gallus. §. nunc de

Lex vel-
leia certū
modū isti-
tuēdi vel
exheredā-
di introdu-
xit.

lege. Tu dic verius ideo nepotē istū videri repellendū per. l. velleiā
q. exheredat⁹ erat inter ceteros vt innuit bec lra qd sufficiebat panti
qua iura. et per. l. velleiā. et sic per eā valet exheredatio et impedit. S̄
hodie exheredādi sunt noiatim oēs: vt h̄. et insti. de exhere. lib. §. post-
humoz. in fi. §. ibi ne §. r. c. r. j. e. l. fi. in prin. ibi etiā inter nepotes r. c.
r. §. sancimus. et sic hic
habet mētio noui iuris

ris prudētia masculi essent melioris cōdi-
tionis q. femine in plurib⁹. **P**rimo q. l̄
ab intestato essent pares: si tñ fiebat testm
plus erat relinquēdū masculo q. femine
p̄ sua legitima. et si exheredabant debebāt
masculi exheredari noiatiz. femine aut po-
terāt exheredari inter ceteros. Si v̄o p̄teri-
ebant instituto ex̄neo poterat mascul⁹ to-
tū testm impugnare: et tā de iure civili q. p̄
bonoz possessionē de iure p̄torio et totam
hereditatē cōsequi. femina v̄o nō impugna-
bit testm nisi p̄ dimidia per ins accrescēdi
et de illa dimidia cogi poterat etiā ad solu-
tionē legatoz vsq. ad dodrantē illius di-
midie et sic remanebat sibi tñ v̄cia cū di-
midia totius hereditatis que dicit sexcun-
z erat deterioris p̄dictiois q. si fuisset exhe-
redata: quo casu habuisset q̄relā in toto: ni-
si sibi fuisset relicta q̄rta ps totius. et filiter
nascituri erāt alterius p̄dictiois q. iā nati
in modo exheredatiois. sed hodie idēz ins
seruat in oibus et debent exheredari nomia-
tim nepotes et posthumi sicut filij iam na-
ti Alexan.

Idem. a. Jobāni. p. p. l. ex. iij.

Maximū vitū antique subtili-
tatis p̄senti lege corrigim⁹ q.
putauit alia iura eē obseruanda in
successioe parētum. (Si ex testō ve-
niāt) in masculis et alia in femis: cū
ab intestato file ins vtriq. sexui re-
seruauerit. **E**t alijs v̄bis exhe-
redari filijs debere sanxerunt alijs
filiā. et inter nepotes exheredādos
alia iura civilia alia p̄toria introdu-
xerunt et si p̄teritus fuerat filius vel
cipso iure testm euertebat vel q̄ tabu-
las bonoz possessionē in totuz acci-
piebat. **F**ilia autē p̄terita ius ac-
crescēdi ex iure veteri accipiebat et
eodē momēto et testm p̄ris qdāmō
ex pte iuris accrescēdi euertebat: et
ipsa q̄si scripta legatis supponere-
tur. ex p̄toze autē hēbat q̄ tabulas
bonoz possessionē in totuz. **C**on-
stitutio autē magni antonini eā i to-
tuz coartabat in quātū ius accrescē-
di p̄petebat. **Q**ui em̄ tales diffe-
rentias iducūt q̄si nature accusato-
res existūt: cur nō totos masculos
generauit vt vñ generent nō fiant⁹

Naz hoc corrigētes et maior⁹

l̄i qui petit contra tabulas.

Ex p̄toze. i. ex iure p̄torio.

Habebat. scz filia.

Coartabat. scz in bonoz possessionē petenda in quantuz iure civili
prius petebat. s. femissem petebat per bonoz possessionē et p̄stet lega-
ta vsq. ad dodrantē eius semissis vt erat de iure primo civili: quā con-
stitutionem antonini nō habemus.

Accrescēdi. scz de iure civili.

Tales differentias. ratio quare sint vitia omnia p̄ter tria p̄e-
cedentia.

Inducunt. s. inter masculos et feminas.

Totos. i. omnes. Et nota nō licere accusare naturā. vt. j. de leg.
bere. l. lege. r̄ij. tabular. et insti. de exhere. lib. §. nostra.

Non fiant. mulieres.

Maiorum. scilicet ab antiquissimis temporibus. vt in. l. r̄ij. tabu-
larum. r. j. de le. bere. l. lege.

et sic hic

Siquis filij. alio
instituto herede
exheredauit. aliū
filium vel extraneum
herede instituit.

Intelligat. nā p̄e-
terire est nullā de eo fa-
cere mētionē. vt insti.
de here. ab intest. §. ea-
dez. sed bis v̄bis r̄c. vt
ff. de here. insti. l. bis
verbis.

Sensus. i. mens.
Interpretatio. i. ve-
rus sensus q. sic p̄teri-
tionē sicut exheredatio-
nem designat.

Sensu. vt. ff. de ali.
leg. l. iij. §. condictio. r̄
xxvij. distic. c. sedulo.
Sedar. §. ff. de v̄sufu.
le. l. si alij. in fi. r̄ de re
indi. in summa.

Maximū. in fe-
minis. primum
vitium.

Ab intestato. ratio
quare sit vitium.

Et alijs. scdm vi-
tium. q. filij noiatim: si
lie inter ceteros.

Nepotes. tertius vi-
tium.

Alia. i. alia vitia.
Preterita. quartū
vitium. Vel dic q. ex-
plicat primum.

Accrescēdi. idest
accrescebat sine dabat
ei semis eius que ab in-
testato erat habitura et
vsq. ad dodrantē eius
semissis poterat graua-
ri legatis: vt. j. ibi cum
enim r̄c.

Accipiebat. nō an-
tem poterat dicere nul-
lum: vt insti. de exher.
libe. in prin.

Accrescēdi. ac-
crescebat enim: idest ac-
cedebat ei et decrese-
bat in stituto.

Et ipsa. scz filia p̄e-
terita.

Legatis. ab intesta-
to relictis ad instar fi-

Preteri-
re in testa-
mēto qd
est.

Natura
nō est ac-
cusanda.

a Vestigia. quo ad eqlitate maris et femine no quo ad exheredatione.
b Antea. i. antiquissimo tempore ante predicta iura.
c Inter ceteros: id est non nominatum.
d Centumviri. nota tria esse iura in filia. Primum qd filia inter ce-
teros. Secundum qd in alijs verbis. Item de iure accrescendi.

d Centumviri. id est se-
natores qd cetu numero
erat: vt h. r. s. de pe bz.
l. fina. et est hic quintu
vitiu.

e Introduxerunt. itro-
ducetes petitionem he-
reditatis. acta pri qrela.

f Ad edictus. scz ex-
ponendum.

g Et nemo. repete-
cum r.

h Ortus. i. filius. naz-
nati filij dicuntur. Mel-
dic. i. fret. q. d. qui ha-
bet aliud auxiliu no ha-
bet querelam. vt hic. r.

i Ad banc. scz que-
relam.

k Semissem. i. eius
partis quam ab intesta-
to haberet.

l Sextantia. i. vncia
r dimidia. vt. ff. de ioff.
tel. papinian. s. pinde.
si sint. r h facta relatioe
ad totu qd ab intestato
erat habitura cum pri-
mo vnus semis ei aufer-
ratur: postea dodrans
remanens semis.

m Toti substitue. i.
toti sibi debite portio-
nis ab intestato. pte-
ra vo habebat dimidia il-
li portiois r in dodra-
te illi dimidie granaba-
tur ad legata. h Dec ta-
men iniuria alibi repe-
rit. vt. ff. de cotra tabu.
l. no putauit. in fi. na et
emacipat filij si fuit p-
terit r petebat ptra ta-
bu. certis psonis pstat
legata. exheredatus vo
nullis oino. vt. ff. de leg.
presta. l. j. S; hodie iu-
re atiquo ide pot pbari
Done qd me exhereda-
uit pater meus non ad-
iecta causa r legatu mi-
hi reliquit. Testamen-
tum non valet quantu
ad institutione: sed quantum ad legata sic. ergo habeo legatum r pari-
ter succedam cum fratribus quasi ab intestato. r ita plus habeo qd etia
ipsi instituti vel multo magis qd preteriti. Sed quida dicunt non tene-
re hoc legatum cum non est verisimile qd testator voluerit me habere
si testamentum non valeret.

n Institutione de alio facta.

o Et si. id est quis.

p Constitutionis. que est. s. de inoffi. test. l. si quis filiu. s. sancim.
Mel verius illa omnimodo.

q Exheredate. r non preterite.

r Et ita. qd pterita pstat ex sua portioe legata s; no exheredata.

s Sentiret. qd no dedimus supplementu preterite.

t Vocantur. vt. s. e. l. in prin.

v Honorari. hoc ad primum.

x Noiatim. qd sit noiatim. habes. ff. e. l. j. r. h. r. hoc ad scdm.

y Procedere. de secundo vitio.

z Talem habere. quartum r quintu vitium.

a Suis. qui habet vtruzq. emancipatus tm alterum. similis cofusio
s. de colla. illam. et insti. qui da. tu. pos. s. fi.

b Ipsa. scz filia.

c Non patiat. na r suis preteritis datur q tabulas: vt hic. r insti. de
bere. que ab intesta. s. eadem.

d Et hoc. hoc ad tertium.

e Progeniti. na nepotes ex filia cu diminutione tertie partis veni-
unt. vt. s. de colla. illam. qd tm corrigif per auf. ibi positam. Ac.

f Sed qd. hoc erat se-
xtum vitium.

g In posthumis. ho-
die posthumi exhereda-
ri non pnt cum nullaz
caz ingratitudinis pnt
committere. s. de inoffi.
test. si qs in suo. s. legis
r est iustini r post istaz
que est s. Itz per auf.
est ide. Nam dz cam in-
gratitudinis inserere:
qua ergo inseret i post-
humo: r hoc dicit auf.
no lz. r. qua lege h. et
postea auf. ex causa.

h Posthuma. i. non
dum natam.

i Non licz par-
ti. mari vel fe-
mine cu de pteritioe di-
cat. vt insti. de exhere.
lib. s. mater.

k Preterire. i. nec in-
stituire nec exhereda-
re. vt insti. de here. ab
intesta. s. eadem.

l Probet. ab here-
dit. vt. s. de inof. te. l.
liberi. r. l. oimodo. acc.

m Quattuordecim. in
quib filij a paritib ex-
heredatur: s; sept sunt
in gbus exheredant su-
periores ab inferioribus
vt in cor. auf. vn be su-
munf in. s. aliud. r cuz
seq. s. r. s. sigde. r tres
qb exheredant frat et
soroz etia turpi psona i-
stituta. vt i auf. d nup.
s. ingratitudinis. col. iij.

n Ex ca. omisa in
testamento. r tuc
ponit irrituz ipso iure.
Mel scdo casu fuit i-
sera in test: sed p herede
no pbata. r tuc irritum
id est irritandum.

o Irritu est. ipso iure
ca inserta r no pbata.
r sic non hz bodie locu
qrela nisi inter fratres
turpib psonis scriptis
beredib. Naz aut non

testm ipso iure euertat: vel p q tabu-
las bonoz possessione stare h no pa-
tiatur. Et hoc no solu in filiab
obtinere: s; etia in nepotib r nepti-
bus r deinceps obseruari cesemus
si tm ex masculis pgeniti snt. S;
qz r aliud vituz fuerat sub obtentu
differetie introductu: r alia iura ex-
heredationis in posthumis: alia in-
iam natis obseruabatur: cum neces-
se fuerit posthuma inter ceteros ex-
heredat etia legato honozari: filia
autem ia pgenita etia sine datioe r
hoc breuissimo incremeto r boz ad
plenissima diffinitionez deduxim.
Sancietes eade iura obtinere r
in posthumis exheredatis. s. siue ma-
sculini siue feminini sexus sint: que r
in filijs r filiab iam statuim vt etia
ipsi r noiatim exheredent. i. posthu-
mi vel posthume facta mentione.

Ma autem. vt cu d ap.
cog. s. aliud
cum sequentib. s. col. viij. Const. xj.

In exheredatioe requir expssio cause
legitime que ab herede pbari dz als exhe-
redatio non valet. b. d. Saly. r Alexan.

Non licet paritib si que ex li-
beris velit exheredare vel
preterire nisi is pber ingrat vl igra-
titudinis cas noiatim inserat test.

Cause vo ingratitudis noua co-
stitutione expsse sunt quattuordecim
sub titulo de inofficioso testamento.

Ma autem. vt cum de
aliud. r. s. seq. r. s. s; hic. r. s. si igitur
colla. viij. Const. xj.

Propter breuitate no summat sed po-
test diuidi in tres partes. Primo vnuz di-
ctum ponit. Secudo illud limitat. r restri-
git. Tertio dubium remouet. secunda ibi
optum. tertia ibi cetera. b. d. Alexan.

Ex causa exheredationis vel
preteritionis irritum est testa-

est inserta causa: r sic no valet. vt. s. auf. non licet. aut inserta r pbata.
r tuc sic inexpugnabiliter valet: vt in auf. de her. r fal. s. exheredatos.
col. j. aut no pbata: r tuc ipso iure no valz: vt h: r hoc fm. Qd. Tu dic-
fm fo. qd hz locu qn est inserta r no pbata. r verbu hoc irritu non est
in corpore sed est ibi euacuato in. s. si qs de pdictis. r in. s. siue igitur.
Subaudi ergo per querelam vel per cotra tabulas si fuerit preteritus
emancipatus vel suus: sed suus si vult pot etia dicere nullum cum est
preterit. Nec obstat qd alibi dz no esse differentia patrie potestatz. vt
in auf. de here. ab intest. s. nullam vero. colla. ix. Naz veruz est vtruzq
admittis: sed queq suo iure. per ius autē civile soli sui admitebantur.
Et eodem modo respon. ad illa insti. de exhere. lib. s. nostra. Item lo-
quitur dicta auf. cum nullum factu est testamentu. r fm hoc irrituz. i.
irritandu. Mel si dicas ipso iure. expone ex causa. s. omisa vt sequitur
sed ab intestato succedit. Item si predictu verbum esset in corpe auf.
tamen precedunt verba illa ex causa illa preteritionis qsi sola pteritio
vel exheredatio no sit ca q testamentu sit ipso iure nullum. s; etia illa
scz si exheredatio no sit rite facta. i. si legitima ca non sit inserta qre fiat
exheredatio. Si ergo otinuat dz aliquod esse testm fm omnes sed ir-
ritandum est per querelaz vel alijs comunib modis. Ande dic gene-
raliter qois exheredat vel p exheredato habit r solus hz qrelam et

Posthu-
mi no pos-
sunt exhe-
redari.

Testamē-
tu duobus
modis ir-
ritatur.

Querela
r bonozu
possessio
ptra tabu-
las quib
dantur.

Senato-
res dicun-
tur centu
viri.

Testm
pot vale-
re qtu ad
legata lz
no qtu
ad institu-
tionem.

Liber Sextus.

solā querelā. in offi. testa. Igitur si est in ptate exheredatus bz querelā
z solā querelā in offi. testa. si pteritus ipso iure nullū dicit. Itē bo. pos.
contra tabulas petere pōt si sit emācipatus z exheredat⁹ querelā bz z
illam solā. vt. ff. de lib. z posthu. l. vl. z de bo. pos. cōtra tabu. l. j. si pte
ritus bz solam q̄ tabulas. si aut sit preterit⁹ vel exheredat⁹ ab ascēden
tibus per matrē. z sem

per dic cū causa. qz eoz
preteritio p exhereda
tione habet solā habet
querelā. idē intelligo si
mater vel aliqs ascen
dēs p matrē ptereat a fi
lio vt habeat p exhere
dato: vt. s. de inoffi. te
sta. cū filiū. z hoc cū tra
ctat de successiōe ascen
dentū. Si autē ecōtra
siquidē erat fili⁹ z in po
testate et sit testat⁹ sup
reb⁹ non castrētib⁹ vel
quasi nō valet testm̄. vt
j. de bo. que libe. l. si. s.
filij aut. Si autē super ca
strensi vel quasi: cōstat
q nulli subiacet q̄rele:
vt. s. de inoffi. test. l. si.
s. si. Si autē est emācipa
tus z patres exheredat
bz q̄relā. si pterit⁹ bz cō
tra tabulas pater. vt. ff.
si a patre q̄ sue. manu
mis. l. j. in pn. z. ff. de in
offi. testa. p̄. Itē oppo
nitur. s. de test. hac cō
sultissima. s. ex impfe
cto. Sed ibi de imperfe
cto quo ad numerū te
stū z aliāz solēnitatūz
hic quo ad p̄teritionēz
vel exheredationē. z
sm hoc facit. j. pr. glo.
in fine.

mentū: q̄stum ad instituciones cete
ra⁹ namqz firma permanent.

**De posthumis heredib⁹ istitu
endis vel exheredādis vel p̄teritis.**

¶ Per natiuitatē posthumi p̄teriti testa
mentum rumpit z legata non debentur.
hoc dicit Alex. post bal. z Saly.

¶ Impera. Anto. Brutatio.

Tim. xxix. Lex. j.

S post testm̄ factum
quo posthumorum
suoz nullā mētiōez
testator fecit filius si
liāne suscepit itestato⁹ vita funct⁹ ē
cū agnatiōe posthumi posthumeqz
cui⁹ nomē meminit testm̄ ruptū sit.

¶ Ex rupto autē testō nihil⁹ deberi
nec peti posse explozati iuris est.

¶ Abortiuus non rumpit testamentūz
sed natus viuis lz illico decesserit. hoc di
cit. Alex. post. Bal. z Saly.

¶ Impera. Diocle. et Max. aa.

Sotherico. Lex. ij.

¶ Foris ab ortu⁹ testamētum
mariti nō solui⁹: posthumoz p̄te
rito q̄uis nat⁹ illico decesserit⁹ nō
restitu⁹ ruptū iuris euidentissimi est.

¶ Posthumus natus viuis lz illico de
cedat rūpit testm̄ si ipse ad nullum decli
nat monstrū vl⁹ pdigiū. b. d. Sali. z Alex.

¶ Impera. Just. a. Julia. p̄fe. p̄to.

¶ Quod certatum est **Lex. iij.**

Q apud veteres nos dicitur⁹

¶ Quisqz is qui in vētrez porta
bas p̄terit⁹ fuerat: qui si ad lucē fue
rit⁹ redact⁹ suus heres p̄ri existeret
si nō⁹ ali⁹ eū antecederet: z nascēdo
ruptū testamentūz faciebat. **¶** Si
posthum⁹ in hūc q̄dez orbē deuolu
tus est voce aut nō emissa ab hac lu
ce subtract⁹ est: dubitabat⁹ si is post
hum⁹ ruptū facere testamētūz pos

Testm̄
quādoqz
valz q̄ ad
quid et q̄
ad qd nō

¶ Cetera. sic ergo pe
tentur legata actiōe ex
testamēto quasi non re
scisso. vt h z in corp. au
ten. s. siue igitur. in fi.
s. z tñ fili⁹ succedit ab
intestato quo ad qd. er
go est testat⁹ quo ad qd
z quo ad qd nō. sic. s. s.
test. hac cōsultissima. s.
ex ipfecto. Vel dic agi
cōdictiōe ex lege ad bec
legata. Sz pone qz testa
tor dixit si nō valet iure
testamēti valeat iure codicilloz vel alterius cuiuslibet vltime volun
tatis. An petent legata: vt ab intestato. Rñ. bec aut. videt velle solū
ex testamēto. verū videt eo casu loqui quo alio modo nō poterāt vale
re legata. sed certe nec bec alio mō valent: lz bec verba sint adiecta. si
nō valet zc. vt. ff. de inof. tes. ticia. in fi. z de leg. iij. l. patron⁹. s. si. Itē
si bec vba dixit si nō valet zc. nunqd beres script⁹ poterit tanq̄ ab in
testato relictū petere ex cā fideicō. a filio existente herede ab intestato
vt sibi restituat hereditatē retenta quarta q̄si trabat heredis institutio
directa ad fideicō. vt dicit lex in substitutiōe: vt. ff. ad trebel. scenola.
Rñ. ita videt quidā tñ p̄tra quasi predicta adiectio nil operet⁹ hic. Sz
tunc tñ operet cum deficit testm̄ solēnitatē iuris: qz ibi nō est solē
nis numerus testm̄: vel septē sigilla: vel hmōi. secus vbi deficit ratiōe
preteritionis. qd est verū per. l. ticia. sed ibi non pōt dici inofficiosum
secus dicam. vt. d. l. ticia. z. ff. de testa. l. ex ea scriptura.

¶ De posthu. heredi. insti. **¶** Quinqz modis fit posthum⁹. s. nat⁹
post mortē patris. Item post testm̄ ante mortē. vt. ff. de iniust. tes. l. iij.
s. j. Itē arrogato filio post testm̄. Itē post mortēz auis: qz incipit nepos
in sui patris potestate esse vt posthumus. Item nepos auo moriente
filio. vt. ff. de libe. z posthu. filius a patre. s. j.

¶ Post. intestato. nunc respondet.

¶ Ruptum sit. vt insti. de exhere. li. s. j.
¶ Nihil deberi. vt. ff. de iniust. tes. q̄ vxoz. z. ff. de leg. ij. si
quis testamēto. z. ff. de fideicō. li. generalr. s. ex testamēto.
secus autē iure aut. hoc casu: vt. s. tit. j. aut. ex causa. Vel dic qz ibi lo

Posthu
mus dicit
tur quicqz
modis.

quis in nato p̄terito: hic in posthumo. Item s. ff. de iniust. te. posthu
mus. z. l. filio. solu. vt dices. j. l. p̄oxi.
¶ Foris ab ortu. puta mortuūz fecit.
¶ Non solui. cū nec natus videatur: vt. ff. de ver. sig. l. si qui mortui.
¶ Decesserit. emisit tñ vocem vt differat a. l. seq.

set veterū animi turbati sunt: qd de
p̄fno clogio⁹ statuēduz sit. **¶** Quis
fabiniani existimabāt si viuis⁹ nat⁹
z si vocē nō emisit: rūpi testm̄ ap
pareret. **¶** Quō z si mur⁹ fuerat b⁹
ipfuz faciebat. Eoz etiāz nos lauda
mus sniam et sancim⁹: si viuis p̄fe
cte natus est lz illico postq̄ in terrā
cecidit vel in manib⁹ obstetricis de
cesserit nihilominus testm̄ rumpi⁹.

¶ Hoc tantūmodo regrēdo si vi
uis ad orbē tor⁹ processit ad nullūz
declinās monstrū⁹ vel prodigium.

¶ In vltimis voluntatib⁹ casus omiffus
habetur p̄ exp̄sso si nō sit diuersitatis ratio
z tractet de fauore nō de odio. b. d. Saly.
vel sic. Institutio scā de posthumo nasci
turo post mortē trahit ad posthumū natū
in vita si testator putabat ipfū nasciturum
demū post mortē. qz verisimile est qz si pu
tasset eū nasci in vita eodē modo instituisset
b. d. sm cōmunē intellectūz docto. Alex.

¶ Idē. a. Julia. p̄fec. p̄to **Lex. iij.**

Quidā⁹ cū testm̄ faciebat his
vobis vsus est: si fili⁹ vl⁹ filia
itra⁹ decē mēsiū⁹ spaciū post mortēz
meā⁹ fuerit editi: h̄f des sūpto. vl⁹ ita
dixit: fili⁹ vl⁹ filia q̄ itra decē mēses
p̄rios mortē⁹ mee nascēt: h̄f des sū
pto. iurgū ātiqz ipatorib⁹ leguz ex
ortū est anvideant⁹ nō p̄tineri⁹ testō
z hoc ruptūz facere. **¶** Nobis ita
qz eoz sniaz decidētib⁹: frequētissī
mas leges posuim⁹ testamētoz vo
lūtates adiunātes ex neutra hmōi
vboz p̄positiōe ruptū fieri testm̄ vi
deat: lz siue viuo testatore siue post
mortē ei⁹ itra. x. mēses a morte testa
toris nūerandos fili⁹ vel filia fuerit
p̄geniti: maneat testatoris volūtates
immutata: neqz penā patiat⁹ p̄teri
tiōis qui suos filios nō p̄terijt⁹.

qz ad decem menses cōpletos qui menses cōputentur post mortē meā
z sm hunc scōm casum ponitur intra pro citra. in primo non.

¶ Intra. id est citra.
¶ Decem mensium. ex tunc currentium.
¶ Post mortem meam. computandos an cucurrerint.
¶ Mortis. i. post mortē sm primum casuz videant⁹ filij nati in vita.
¶ Videantur. filij nati in vita.
¶ Non contineri. z sic preteriti.
¶ Nō p̄terijt. ergo bec lex interpretat⁹ qz sicut testator voluit eum esse
heredē si nasceret post mortē: sic eadem ratiōe z si in vita. vt hic arg.
s. eo. de inof. tes. l. iij. z. ff. eo. titu. l. si ita. j. respō. z. ff. de condi. cau. da.
si extraneus. nisi appareat testatorem contra sensisse. scilz qz in vnum
casum tantūz voluit prouidere. vt. ff. e. cōmodissime. que est contra.
z. ff. so. ma. si cum votem. in prin. que est arg. cōtra. Vel solue qz hoc
nonum illud aut vetus qd est in. l. cōmodissime. Vel dic tertio qz hic
subaudiatur etiam in his verbis testatoris. q. d. etiam post mortēz que
non placet. quia sic posset et ibi subaudiri. Dic ergo quarto. z est scū
da positio casuz qz bec verba fuerūt edicti q̄ sunt in p̄mo dicto. itez na
scēt qd est in secūdo. nō determinet per illa vba post mortē lz p̄ illa
infra decē mēses connumerādos z currētes ex nūc z cōputādos. i. in
uestigādos post mortē an currāt āte vl⁹ post z nō refert an cucurrerūt
ān mortē vel post. nā z illi mēses q̄ p̄cedūt mortē sunt primi mortū si
cut z qui sequunt⁹. z sic ponit itra p̄ citra. Itē qd in fi. dicit a morte cō
numerādos expone. i. uestigādos an etiā in vita cucurrerūt. Itē p̄tra
sm primum

¶ Restitui. vt. ff. s. l. j.
be. z posthu. l. qd dicit. et
institu. de exher. li. s. j.
Sz s. ff. de iniust. test.
posthum⁹. z. l. filio. so
lu. ibi viuo testatore et
nat⁹ fuit z decessit: hic
post. Vel ibi de egate
vt ibi dicit. z h̄ de rigo
re. Itē s. ff. de iust. tes.
l. filio. Sol. ibi i nato p̄
terito h̄ in posthumo.
Vel ibi de equitate. vt
ibi dicit. h̄ de rigore.

¶ Quod fuerit. i.
fuitz viuo p̄e
¶ Si nō. si p̄ qz. cum
em̄ sit fili⁹ ali⁹ eū ante
cedere nō pōt. vt insti.
de her. qua. z dif. s. sui.
Secus qz si alius p̄cede
ret. vt qz h̄ esset nepos
qui nascit⁹: vt. ff. s. test.
mil. si filiusfamilias.

¶ Nascēdo. s. viuis z
durasset viuis.

¶ Elogio. i. testō.

¶ Quis. z decesserit.

¶ Hoc ipm. i. vocem
non emitteret.

¶ Rumpi. vt. s. l. p
xi. z. ff. eo. l. qd dicitur.

¶ Adstrū. h̄ em̄ nō
sunt liberi. vt. ff. de sta.
ho. l. nō sunt liberi. et
de ver. sig. l. ostensum.
Sed arg. cōtra. e. tit. de
ver. sig. l. queret aliqs.
sz ibi quo ad hoc vt ma
tri p̄ficiant non vt sibi.

¶ Refert an ex bestia.
¶ Quidā. duob⁹
modis dic ca
sum. Primo instituo
posthumū qui mihi na
scet post mortē meā in
fra decē mēses lz h̄ na
tus i vita. post testm̄ sin
git institut⁹ lz non sit.
Secō instituo posthu
mū qui mihi nascet vl⁹

Filiū ali
us antec
dere non
potest.

Casuz po
nit dupl

fm primu castum. ff. de ve. in pos. mit. l. j. sed si qs vtrez. vbi tm post mortē z tm in tps qd testator expst videt cautu. Sz ibi in exheredatio ne. hic in institutioe: vt. ff. e. l. cu quida. z facit. l. gallus. s. nuc de lege.

De iure deliberadi. De hoc dicit. l. cu antiquiorib. z. l. fi. Adeuda. ab extraneo. sz sui dicunt se imiscere. vt insti. de bere. q.

De iure deliberadi z de aduenda vel acquirēda hereditate.

S Ja pte. obli gata. sic sub/ andi iog zc. z sic no. q p pter talia no videt gere re p herede: vt h. z. ff. de reli. l. at si qs. s. iter/ du. Sed s. ff. e. sz de ac qui. bere. l. inlia. z alibi incipit. si pupillus. s. si seruu. vbi manumitten do fit beres. Sol. h de filiamācipata ibi de fi/ lio i ptate q fit beres ni si ptestet. vt. ff. e. ti. l. p herede. s. j. z. j. de rep. be. l. j. Fallit tm i filio familias milite q ma/ numittēdo suum pns no fit beres quis sit in ptate. vt. ff. e. l. iulia. s. fi. vt ibi in. d. s. fi. est io in milite qz pns se absti nuerat vn no videt pe nitere de abstinetia ma numittendo.

Az debitu. be/ reditaria. i. por/ tioe q tageret te si exps/ sevelles adire hēditate.

Ambigif. vt. s. de inof. test. parētib. z. ff. eo. sz de acq. bere. pro berede. s. j. Argu. ptra j. d re iu. l. ad solutiōez.

S fris. ex pte. h speciale in filijs vter pte hēdes possint adire clausis tabulis se cus in alijs sz antiq iu ra. vt. ff. de iur. z fac. i. g. l. j. s. fi. Sed hodie etiā qlibet clausis tabul po test adire hereditatez et ex pte beres. vt. j. de ca du. tol. l. j. s. cuz igit. et s. in nouissimo. i. pn. s.

Satur. atē q adiret hereditatem.

Successioez. nā cū sit de suis trāsmittit ad posteros. etiā nō aditā qd est speciale in filijs. in alijs sec. vt de bis qui ate aper. tab. l. j. z d cadu. tol. s. in nouissi/ mo. fm quosdam. Vel hadinerat qd est verū.

Qd si cuz. dic q in prima pte erat in ptate z adimit: z tūc trāsmittit ad posteros. z sic nō habet patru. vel nō adiuuit: z tūc similiter non habet patruus vt beres fratris: lz possit adire vt beres nepotis si pri/ miores nō habet vel alios nō instituat. In secūda vero erat emancipa tus filius z nō adiuuit: vnde frater succedit fratri ab intestato non ba/ benti inferiores vel superiores.

Aditam hereditatem. iure civili.

Prefinita. iure pretorio.

Restituētur. atē cū descendētib. v. ascendētib. eū nō adiuerūt.

Flios familias. satisfactuz. z sic est beres fili. vt. h. z. j. de bo. que libe. l. fi. s. vbi aut in vnū. z. s. d. peti. be. si fili. z. ff. eo. is qui. s. finali.

Suo patris tui.

Decreuit. sciēs sibi relictas. als nō. vt. j. l. pri. sz in legato hic pl. est qz ab ignorante trāsmittitur. vt. ff. de leg. j. seruum filij. s. si quis re et. l. si fundum. s. si titius.

Quoniam. suos. id est quos habet etiam filios cum venit a fra tre.

Trāsmittere. vt. s. qui admit. ad bonoz pos. l. emācipata. sz hic in suis hētib. vt. j. de bis qui ate aper. tabu. l. j. z facit. s. l. proxi.

Icet. longi. lōgissima aut possent. qz ois actio eo tpe tollitur. vt. j. de pscip. xxx. annoz. l. sicut. z. l. oēs. z facit. j. l. pri.

Poterat. vt insti.

Potuit pupillus. sine sit maior ifante siue nō. vt. ff. ad treb. ser uo inuito. s. pupillo. alij exigunt q sit maior ifante lz nō in/ telligat. vt. ff. eo. l. pupill. sed ego subaudio ibi maxie fm az. Item qd dicit ibi pro herede expone idest pro vo domino. vt isti. de bere. qua. z dif. s. fi. Itē qd dicit tutore auctore no. nō als. vt insti. de auct. tu. s. neqz. z. ff. eo. pupilluz. sic z hereditas est h pu pillo restituēda cū tute la. vt. ff. ad treb. restitu ta. s. fi. Idēz in bonozū possessione: nisi ptoz sci ens zc. vt. s. q admi. ad bono. posse. l. bonoz. z ff. de bono. pos. l. j. z. l. si seru. s. ipubel. Aliō in possessioe rei singula ris quā sol. qrit. vt. ff. de acquiren. pos. qzuis. Curatoris autē auctas fm Az. in adēdo non sufficit pupillo. vt. ff. d ap. cuz in vna. s. tutor. qd verū est in pupillo. in adulto sec. vt. s. de admi. tu. cum quidam.

Hereditatem delatā pupillo debet pu pillus adire cum auctoritate tutoris: z al/ ter sine altero adire nō potest. b. d. Alexā. concoz. bal. z Saly.

Impa. Val. z Gal. aa. Paulo.

Potuit pupillus p herede tutore auctore se ge rēte psequi successione: sz ipm act. z voluntas fuit necessaria.

Nā si quid nesciente eo tutor egerit illi hereditate nō potuit acquirere.

Qui de hereditate sibi relicta testat eo ipso ipsam adire videtur. Bal. vel sic. So lo animo aditur hereditas quaz sufficit in vltima voluntate ostendere. b. d. Alexā.

Impa. Dio. z mari. aa. Pbilli.

Sauia tua patrē tuuz z. vi. Sex duab. vncijs scripsit bere dē: ex sola animi destinatioe p tu. beres fieri poterat.

Igitur si te stamēto suo. eadē vncias ad te pti nere decreuit: apō rectorē puicie duaz vnciaz ius psequi poteris.

Hereditas fratris nō adita non trans/ mittitur. b. d. bald. z Saly. vel sic. Heredi tas fratris nō adita nō trāsmittit. Alexā.

Iidē. aa. z. cc. eusebio. z. vii.

Quonia forozē tuam pri. de functā eē pponis qz cogno sceret an a fratre sibi aliqd heredita tis fuisset relictū: manifestū atqz eui dens est ante qz pro herede gereret vel bonoz possessionē admiserit de functi successionem eā non potuisse ad heredes suos trāsmittere.

Non videt qui diu tacuit renunciaffe hereditati paterne. bald. vel sic. Jus ade/ undi vel immiscendi se hereditati nō tolli tur spacio lōgi tps. b. d. alex. post bal. z sa.

Iidē. aa. z. cc. Claudio. z. viii.

Icet icōtinēti sui heredes se pnis nō imiscuerit bōis: tm ignorātes delatā sibi eē hēditatē lō gi tps pscriptioe quomin. hāc re cte vendicēt: excludi non possunt.

Ille cui delata est hereditas ad instan tiam creditorū interrogari pōt an velit ef se beres vel non z si petat terminuz ad de liberandum debet sibi moderate statui p iudicē. b. d. Alex. concoz. bal. z Saly.

Idem. aa. z. cc. platon. z. ix.

Suo patris tui.

Decreuit. sciēs sibi relictas. als nō. vt. j. l. pri. sz in legato hic pl. est qz ab ignorante trāsmittitur. vt. ff. de leg. j. seruum filij. s. si quis re et. l. si fundum. s. si titius.

Hereditas solavolū tate sine actu adi ri potest.

Emanci patus ma numittēs non vide turgere/ re.

Liber Sextus.

S Curatoris, delata, scilicet alicui et loquitur adulto qui vult venire heredem curatoris.
Liceat adire, infra annum s. m. p. et s. m. nos perpetuo, vt argu. s. l. proxi. et dices. j. e. cum antiquioribus.
Heredes, necne et hoc ad petitionem tuam.
Statuet, vt. ff. e. l. j. in fi. et l. iij. et j. eo. l. fi. s. si vero post. et arg. ff. ex qui. cau. in pos. ea. si diu. et de bon. auc. iud. pos. l. iij. et de cura. bo. da. l. j. et ad trebel. s. et si. s. plane. et de iterro. actio. q. interrogat. et de iureiur. iusturandum. et ad pecunias. n. rñ.

S te, maior, si minor esset restitui posses.
Inopia, na etia vt travires hereditas cre ditorib' tenet heres sed non legataris: vt. ff. ad trebel. l. j. s. is qui qua dringenta.
Sratris, qd est nul lum.
Arcere, i. liberare et ab arce qd est locus tutissim' per similitudi ne. vt. ff. ad le. iul. ma. Fielia. l. iij. Sic nota qd licet ab aliquo patiaris i iuria: non tñ ali' p hoc iniuriosus eris. vt. ff. fami. berc. si filia. i. pzi.

Rentete, i. con tradicete.
Assumere, scilicet re pudia do. sic. s. de repu di. bo. pos. l. filio. et j. d bo. que liber. l. fi. s. j. et ff. de acq. bo. pos. is qui heres. s. fi.
Servos, vt. j. d bis qui a no do. ma. l. j.
Aberé agno scenté, olim p decretu: hodie non.
Ambigitur, mira bile est qd hic dicitur: qui cuq' d iure civili adire potest si petat bonoz possessione videf p herede gerere: et ita adire de iure civili pt. Quid ergo facit ei postea da ta bonoz possessio de cretalis. Rñ. pro bere de gerit. scz de iure pre torio. et sic iproprie po nitur p herede. na licet vno iure repudiare et al tero amplecti. vt. ff. de iniusto testameto. l. fi. lio. et de leg. prestá. pe. bono. pos. is qui in. po. testate. et j. l. proxi. sed no est hodie necesse vt a indice decernat. s. q admit. ad bo. pos. l. pe. et l. fina.

Aum beredez, secus in emanci pato. vt. s. e. l. j. It' hoc intellige nisi sit institutus et habeat substitutu ad quem prius possessio defertur: vt. s. de impu. et ali. substi. l. iij.
Omissa, i. repudiata.
Potuisse, de iure civili.
Sozori, tenuisse, no enim hoc et. vt. s. vnde cognat. l. no hoc.

S Curatoris qndaz tui i testō iure facto: vel ab intestato lra delata e successio. B casu ei q no repudiant b' ditate eaz liceat adire.
Rector igit adit' puicie: si b' diti tati necdū sunt obligati: eos an heredes sint interrogare debet: at si tempus ad deliberaduz petierint: moderatum statuet.
Expulsus siue spoliatus no est ppter ea a suis creditoribus liberatus. b. d. quia violentia tertij no excusat debitorem nec inopia Jac. bu. sm bal. vel sic. Inopia de functivel iniuria illata a tertio non excusat heredē qn teneat creditoribus. Alexā.

S te bonis p'nis maior. v. et xx. annorum immiscuisti: nec inopia p'ris te excusat neq' vis fris' portionem tuaz vel testamētuz eris pientis arcere de exactioe credito rñ qui iure civili p hereditaria por tione te conveniunt: potest.
Pater hereditate filio delata sine filij voluntate repudiare non pot. b. d. Alex. vel servos hereditarios manumittere. b. d. Bal. et Saly.
Fidē. aa. et cc. philomene. l. xj.

Rentete te p' tuus in cui' fui sti p'ate: neq' spē delate tibi legitime q'rede successiois absume re: neq' b' ditarios māumittēdo servos' his p' stare libertatē potuit.
Agnoscentis bonoz possessionē de iure p'torio p'legatur in effectu illud qd p'legit ille qadit de iure civili. b. d. s. vñ intelle ctū. vel sic. s. intellectu bar. Qui agnoscit de iure p'torio videf adire de iure civili. b. d. h. s. bar. subdentem hoc esse verum nisi pmo fuisset exclus' de iure civili. b. d. alex.
Fidem. aa. et cc. Anto. l. xj.

Aberem agnoscentē bonoz rum possessionē: posteaq' ei fuerit hereditas delata: pro bere de gerere no ambigitur.
Obmisso p'torij beneficio pot' suus sine cedere de iure civili. b. d. Bal. et Saly. vel sic. Qui perdidit possessionem bonozū no propterea a iure adeūdi excluditur de iure civili. b. d. Alexan.
Fidem. aa. et cc. Sclepolidi.
Aum beredem. l. xj.

S obmissa' bonozū possessione paternam successionez obtinere potuisse' certi iuris est.
Hereditas pot' qri licz bona no possi deant. b. d. bal. vel sic. App'hesio bonoz no est de substātia aditiois hereditatis. b. d. Sali. vel sic. Per aditionē hereditatis acquirit heres dñum rerū hereditariarū etiā si possessionē no app'ndat: et eas vē.

Aum beredez, secus in emanci pato. vt. s. e. l. j. It' hoc intellige nisi sit institutus et habeat substitutu ad quem prius possessio defertur: vt. s. de impu. et ali. substi. l. iij.
Omissa, i. repudiata.
Potuisse, de iure civili.
Sozori, tenuisse, no enim hoc et. vt. s. vnde cognat. l. no hoc.

et ff. de rei vendi. si ager. et ad trebel. facta. et de bono. pos. l. iij. s. bere ditatis. et s. bonorum.
Experiri pot. petitione hereditatis contra possidentes pro bere de vel pro possessore. si autem titulo tunc rei v'edicatione: vt. s. de pe ti. heredi. l. hereditatis.

Dicare pot' aduers' possidētes. b. d. Alexā.
Fidē. aa. et cc. Flamie. l. xj.
Sozori sue frater tuus civili vel honorario successit iure lz res ex eius bonis descēdētes no p'bet tenuisse: heres tñ effectus cō tra possidentes experiri potest.
In querēdo hereditatis p'modo tēpus aditionis inspiciet. b. d. bal. vel sic. In que rēdo cōmodo hereditatis patritēp' aditio nis filij inspiciet. b. d. Sali. vel sic. Si tēpo re adite hereditatis reperiat qd esse sui iuris acquirit eā sibi: lz tēpoze quo fuit dela ta esset in patria potestate. b. d. Alexan.

Impe. Constan. a. ad Leontinz comitem orientis. l. xj.
Don est dubiū si priusq' fili' iussu p'ris adierit b' ditatez p'rie p'atis effect' sit arbitrio suo cundez banc sibi potuisse querere.
Ad cōtrabendum vel quasi nemo in vitus cōpellit. b. d. bal. et Sali.
Imp. archa. et bono. aa. synodo

Ec emere nec do l. xvj.
Naturz assequi: nec damno saz quisq' b' ditate' adire cōpellit.
Quolibet die potest hereditas adiri. hoc dicit Saly. et Alexan.
Imperator Theodo. Anthe. p'fecto p'etozio. l. xvj.

Retionum' scrupulosam so lennitatem hac lege penitus amputare decernimus.
Hereditatē infanti delatā ascendens p' lineā paternā siue in ei' potestate sit siue no solus pot' adire tā viuo infante et illius infātis noie q' eo mortuo: et tūc suo p'prio noie tanq' ad ipsū transmissā. Si vō talē ascendētē no bz s. bz tutorē: tunc tutor pot' adire tutoris noie viuetē infāte: s. eo mor tuo hereditate no adita no trāsmittit hereditas: et p'inde est acsi hereditas non fuisset delata infanti. et idem si tutorē no haberet delatam vō pupillo maiori nec solus pater nec solus intor adire pot': sed ipse pupil lus cum illoz cōsensu. et si neutrum eozū habet tunc auctoritate iudicis. b. d. alex.
Imperatores Theo. et Val. aa. ad senatum. l. xvij.

In infanti id est miori septē an nis' in p'ate p'ris v' ani v' p' au' p'stituto vel p'stitute b' ditas sit derelicta: vel ab intestato delata a m're v' lineā ex q' m' descēdit: v' alijs qbuscuq' p'sonis: licebit parētibus ei' sub quoz p'ate est adire no mine ei' b' ditate' v' bonoz' posses sionē petere.
Sz si hoc parens neglexerit: et in memorata etate in fans decesserit: tūc parētē qdez sup stitē oia ex q'cuq' successioe ad eū dē

Derelicta, scz ex testamento.
Hereditatem, de iure civili.
Bonorum, de iure p'etozio.
Petere, ex persona impuberis non sua: vt. ff. de bo. pos. l. servus. s. impubes. et s. fi. que est contra.

Don est dubiū, querere, idē in legato. vt. ff. de reg. iur. que legata. et. ff. qñ di. le. ce. si usufruc. s. si. se cus in stipulatione. vt ff. de v' b. ob. si filius. sic et in seruo. vt et insti. de bere. insti. s. sius aut.
Ec emere, re gularit' hoc ac cipe. vt. s. de pben. em ptio. l. inuitū. Sed fal lit vt dixi. ff. de act. em ptio. l. inlia. s. idem cel sus. Scdm filiter regu lare: vt. ff. de regu. iur. l. inito. et de dona. hoc iure. s. no pot. et hoc di recto: sed per mediū fal lit: vt si quis meo credi tori soluat. vt insti. qui. mo. tol. ob. in pñ. et ff. de neg. gest. soluendo. et de solu. l. solutionē.

Hereditatē, nec bo noz possessionē. vt. ff. de bo. pos. l. iij. s. inini to. et s. vnde cognat. l. certuz est. Sz hoc fallit in herede rogato de re stituendo. vt. ff. ad tre bel. ille a quo. s. tempe stiuuz. et l. qz poterat. et i seruo necessario be rede instituto. vt insti. de bere. qua. et dif. s. j. et ff. de vulg. sub. s. et si plures. s. filie. et j. e. cū aliquis. et s. de neces. ser. l. fina.

Retionū, crisis iudicium: crisis natura. vnde cretici di es dicuntur in quib' me lins cōfortatur natura vt oēs impares. vt. iij. v. vñ. in quibus tñ die bus olim adire licebat sm l. 30. et l. 31. sed sm l. 32. cretio est certus nu merus dierū intra quē testator volebat adire. Vel pone casuz. vt. ff. eo. si quis heres.

Don est dubiū, querere, idē in legato. vt. ff. de reg. iur. que legata. et. ff. qñ di. le. ce. si usufruc. s. si. se cus in stipulatione. vt ff. de v' b. ob. si filius. sic et in seruo. vt et insti. de bere. insti. s. sius aut.

Ec emere, re gularit' hoc ac cipe. vt. s. de pben. em ptio. l. inuitū. Sed fal lit vt dixi. ff. de act. em ptio. l. inlia. s. idem cel sus. Scdm filiter regu lare: vt. ff. de regu. iur. l. inito. et de dona. hoc iure. s. no pot. et hoc di recto: sed per mediū fal lit: vt si quis meo credi tori soluat. vt insti. qui. mo. tol. ob. in pñ. et ff. de neg. gest. soluendo. et de solu. l. solutionē.

Hereditatē, nec bo noz possessionē. vt. ff. de bo. pos. l. iij. s. inini to. et s. vnde cognat. l. certuz est. Sz hoc fallit in herede rogato de re stituendo. vt. ff. ad tre bel. ille a quo. s. tempe stiuuz. et l. qz poterat. et i seruo necessario be rede instituto. vt insti. de bere. qua. et dif. s. j. et ff. de vulg. sub. s. et si plures. s. filie. et j. e. cū aliquis. et s. de neces. ser. l. fina.

Retionū, crisis iudicium: crisis natura. vnde cretici di es dicuntur in quib' me lins cōfortatur natura vt oēs impares. vt. iij. v. vñ. in quibus tñ die bus olim adire licebat sm l. 30. et l. 31. sed sm l. 32. cretio est certus nu merus dierū intra quē testator volebat adire. Vel pone casuz. vt. ff. eo. si quis heres.

In infanti, septē an nis, qd si ē maior infante. rñ. p'sentiēte eo demū adit' p' et ipse fi li' p'ze p'sentiēte. vt. j. e. l. s. fi. et ar. s. e. potuit. et ff. de acq. her. is qui be res. s. fi. et l. is p't repu diare. Sed argu. s. j. de bo. que liber. l. fi. s. vbi autēz puerilis etas. vbi indistictē dicit p'ez pos se adire si filius est i eta te puerili. Sed ibi expo ne puerilis. i. infantis.

Crisis iudicium: crisis natura. vnde cretici di es dicuntur in quib' me lins cōfortatur natura vt oēs impares. vt. iij. v. vñ. in quibus tñ die bus olim adire licebat sm l. 30. et l. 31. sed sm l. 32. cretio est certus nu merus dierū intra quē testator volebat adire. Vel pone casuz. vt. ff. eo. si quis heres.

In infanti, septē an nis, qd si ē maior infante. rñ. p'sentiēte eo demū adit' p' et ipse fi li' p'ze p'sentiēte. vt. j. e. l. s. fi. et ar. s. e. potuit. et ff. de acq. her. is qui be res. s. fi. et l. is p't repu diare. Sed argu. s. j. de bo. que liber. l. fi. s. vbi autēz puerilis etas. vbi indistictē dicit p'ez pos se adire si filius est i eta te puerili. Sed ibi expo ne puerilis. i. infantis.

Crisis iudicium: crisis natura. vnde cretici di es dicuntur in quib' me lins cōfortatur natura vt oēs impares. vt. iij. v. vñ. in quibus tñ die bus olim adire licebat sm l. 30. et l. 31. sed sm l. 32. cretio est certus nu merus dierū intra quē testator volebat adire. Vel pone casuz. vt. ff. eo. si quis heres.

In infanti, septē an nis, qd si ē maior infante. rñ. p'sentiēte eo demū adit' p' et ipse fi li' p'ze p'sentiēte. vt. j. e. l. s. fi. et ar. s. e. potuit. et ff. de acq. her. is qui be res. s. fi. et l. is p't repu diare. Sed argu. s. j. de bo. que liber. l. fi. s. vbi autēz puerilis etas. vbi indistictē dicit p'ez pos se adire si filius est i eta te puerili. Sed ibi expo ne puerilis. i. infantis.

Hereditas p'vno iure repudiari et alte ro amplecti.

Crisis iudicium: crisis natura. vnde cretici di es dicuntur in quib' me lins cōfortatur natura vt oēs impares. vt. iij. v. vñ. in quibus tñ die bus olim adire licebat sm l. 30. et l. 31. sed sm l. 32. cretio est certus nu merus dierū intra quē testator volebat adire. Vel pone casuz. vt. ff. eo. si quis heres.

Cretio quid est

Infanti

hereditate infantis delata an sit necesse patre adire.

Infranti quesita. ex quo videt qd patri no sit necesse adire: sed vt ce...

Infanti quesita. ex quo videt qd patri no sit necesse adire: sed vt ce...

infante deuoluta: iure patrio quasi iam ifanti quesita capere. Pa...

cipis. vt. j. de emancipatio. l. iubemus. Accur. florenti. Inueniatur. cu3 pater superest: alioquin si decesserit diuersa sunt...

nu a die scientie vt possit adire infra resi. duu teporis quo elapso excludent beredes a iure adeundi. b. d. hec lex singu. Alex. Impa. Iusti. a. demosteni. p. p. Am antiquozib9 legi. l. xix. bus 7 precipue in qstionibus iulij pauli inuenimus: filiofamilias paternā hereditatē deliberantes...

Et continet. vt ita de mu trāsmittat pupillus hereditatē si ipse quesit vel tutor vel cura...

Sui etiaz ignoratē transmitunt bere ditatem. Deliberā di tps a tē pore sciē/ tie currit. Intestat9 gs pprie dicit. Suis po test perpe tuo adire 7 ppetuo trāsmitte re ad suos

autē cū decesserit si ignoraret sibi delataz oino heres eius excludit. vt s. e. l. qm. Si autē scuit sigdē cesserat dies hī ditatis: qz potuit adiri aut decessit infra annū: tunc reliquū tps trāsmitit ad heredē: vt hic. aut post: tunc nihil habebit heres. vt hic dicit si autē dies nō cessit: vt qz sub p̄ditōe erat relicta: vel s̄m veteres leges si erat heres ex pte: cū nō erant apte tabule nihil

ad heredē quicūqz dece dat trāsmitit: vt. j. de cadu. tol. §. si autē sub cō ditione. si vō nō dece/ sit perpetuo pōt adire si cut et sū si nō repudia/ uit vel certū tps a iudi/ ce sibi statutū nō fluxit. Sed. p̄. intra annum tm̄ dicebat extraneū ad mitti. Sed p̄tra eū facit apte qd dicit. s. d. inof. testa. scimus. §. si. Item regula facit p̄tra eū que ita dicit indefinite here di qui nō repudiamit lz adire. vt. s. eo. l. si cura toris. Itēz aditio est de iure civili: nō ergo ter/ minat anno. vt insti. d. ppe. et tēp. ac. i. p̄n. et fa/ cit. s. de nō nu. pecu. l. si intra.

Relinquat. et ita fa cit. ff. de acquir. here. l. ventre. Seruabit. imo p̄ter hoc d̄z habere quat/ tuor mēses. vt. j. si pen. app. si vn̄. §. si. que est p̄. Sol. ibi q̄ttuor mēses q̄ vltra tēpus delibera di dant ad appellatio/ nis exercitiū n̄ dant ad delibera dū. vel hic a iudice indultū est tem/ pus ibi a principe p̄ma verior est.

Quidā elogio. id est testō. Tantas. i. totidez. Quātas cūqz. id est quocūqz. Quē. s. extraneum. Admittant. vt. j. de cadu. tol. §. bis ita. et s. de impu. et ali. sub. l. testamēto. et ff. de here. insti. l. liber homo. §. si. ff. de bo. lib. si libertus preterito. S̄z certe imo videt q̄ licet paternam acceperit non tm̄ cogat pupillares accipere. vt ff. de acquir. here. si tu ex parte. §. si. et l. quesitū. Sol. quidā dicit spe ciale in fratre instituto p̄ parte et substituto fra tri pupillo. vt. j. e. l. que situm. Alī q̄ hec corri git illas. Tu dic si sub/ stitutus p̄mo adinit paternā pupillare admittere cogit vt hic. Si autē nō adinit paternā et vult habere pupillare: si quidē pupillus abstinit ab hereditate paternā recusando eā pōt substitutus h̄re pupillare. hoc ita si pupillus h̄at coheredē q̄ adierit. als nō. cū pupillare nō h̄at nō adita hereditate ex p̄ncipali. vt. ff. de vulg. et pup. substi. l. h̄. Si autē nō abstinit. nō pōt separe paternā si vult pupillare licz pupillus potuit qd est notabile s̄m Jo. nisi hic substitutus sit frater iuberis. hic em̄ et si pupillus abstinit: ipse tm̄ abstinere nō potuit. vt. d. l. quesitū. et l. in lia. et de p̄iul. credi. pater. et de vulg. sub. s̄z si plures. §. filios. et l. si fi/ lius. Itē cū vnus ex heredibus adit alter postea repudiat q̄ primo adi/ uit etiā totā pōt repudiare hereditatē vbi creditores p̄cti sunt sua pte. vt. ff. de acq. here. l. cū hereditate. et hoc in hereditatibus. Secus in le/

quat: quo cōpleto nec heredibus eius alius regressus in hereditatez habendam seruabitur.

Institutus in diuersis partib⁹ nō pōt vnā partē amplecti: et alteram repudiare: hoc p̄mo. Institutus et pupillariter substi tutus nō pōt institutionē amplecti substi tutionē repudiare. b. d. s̄m Oldra. bal. vel sic. Institutus in diuersis partiōibus eius dē h̄ditatē et ab eodē testatore si vnā agno scit oēs agnoscere videt. Item q̄ agnoscat paternā cogit agnosce pupillare. b. d. al.

Idē. a. Jo. p̄fec. p̄e. Lex. ix.

Quidā elogio: cōdito heredē scripsit in certas vncias et post certa verba testamēti eundē in alias vncias vel tantas vel quātas cūqz: et tertio in aliā partē heredi tatis vel quēdaz vnciaz modū: ille autē vnā institutionē vel duas ad/ mittens: vnā vel duas vel quantaf cūqz respuendas esse censuit: que rebat apud veteres si hoc ei facere pmittit. Similiqz modo dubi tabat si impuberē quis filiū suū be redē ex parte instituit: et quendā ex traneū in aliā partē quē pupillari/ ter substituit: et postqz testator de cessit: pupillus quidem patri heres extitit. extrane⁹ autē h̄ditatē adijr: et postea ad huc in p̄ma etate pupil/ lus p̄stitutus ab hac luce subtract⁹ est: et pupillaris substitutio locū sibi vendicauit. Cūqz substitut⁹ ean dem partē admittere noluit quesitū est si pōt iam heres ex p̄ncipali testō factus pupillare substitutionē repudiare. Atrāqz igit dubita/ tionē simul decidēdā esse censem⁹.

Placuit etem nobis siue in in/ stitutiōibus siue in pupillari substi/ tutiōe: vt vel oīa admittant⁹ vel oīa repudientur: et necessitas imponat heredi particulari facto: vel aliam aut alias partes h̄ditatis admittere: vel etiā substitutionē pupillare.

Obedientia ad vnū effectū nō extēdit se ad aliū. b. d. Bal. vel sic. Obediēs obedi tione coacta nō pōt ius cōtradici in ac/ tibus in q̄bus nō tenet obedire. b. d. vel sic. Compulsio iur̄ nō facit quē teneri ad obe diētā nisi q̄ten⁹ ē de iure. b. d. vel sic. Obe diētā circa vnū actū in q̄ qz tenet obedire

gatis. nā quotiēs plures res enumerate mihi relinquunt. vnā repu/ dio alterā admitto si volo. si autē nō enumerant: vt puta gregē reliquit nō possum vnā ouē admittere et alterā repudiare: qz vnū legatū est. lz heredes mei possint. vt. ff. de leg. j. si legatarius. et de leg. ii. neminē. et l. si ex duobus. et l. grege. At autē sit tibi certū de hereditate hoīs vine/

nō p̄ndicat in alio actu in quo qz nō tene tur obedire. Vel sic. Per cōpulsionē lega lē nō acquiritur aliqua possessio in subdito nisi ea que debet de iure. vel sic. Si ille q̄ litigat sup libertate instituat heres tanqz seruus illius cū quo litigat compellit p̄ in dicē cause sine p̄iudicio litis adire hereditē iussu illius et ei acquirere. Si vero tanqz liber tūc expectatur finis litis: et si p̄nūcia bi⁹ seruus idē erit: si vero liber secus: quia poterit adire per se. hoc dicit Alexan.

Idem. a. Jo. p̄e. p̄e. Lex. xij.

Am aliquis scripsit heredez cū qui de sua cōditione ei qui dñiū eius vendicabat in iudicio aduersabat: is autē qui dñm se esse dicebat adire eum hereditatē im/ perabat vt acquisitio hereditatis per eū celebraret q̄ indignat⁹ est q̄si dño parere ei dubitatio veteribus exorta est: si qua pena imponit hu/ iusmodi insolentie. Veteres in multas retrabunt sentētias: s̄z nos eoz discordiam sic esse decidēdaz censemus: vt distinctio subtilis cau se eis imponat. Et siquidem ita scripta est institutio. Illum seruū il lius heredem instituo: (qz apertissi mū est intuitu dñi esse institutionez cōscriptam) necesse est omnimodo per cōpetentē iudicē eū cōpelli adire quidē hereditatē: et eā acquirere nulli aut ex postfacto subijci graua mini si liber p̄nunciet: sed omne si ue lucrum siue damnū ad eum re/ dundare qui in seruitutē eū trabe/ bat et denegare ei et aduersus eum omnes hereditarias actiones nul lo ei ex hoc p̄iudicio generādo. Sinantes quasi liber institutus est nulla domini vel serui mentio/ ne in institutione habita: tunc nullo cōpelli modo eum adire heredita/ tem: nec denegari ei liberale iudi/ cium: sed hereditatem per suoz ius decurrere: et liberale iudicium suaz expectare sententiam: siue agēte eo siue pulsato. vt siquidem seruus p̄ nunciet tunc dño suo hereditatem acquirat: sin autē liber eaz adipisca/ tur si adire maluerit.

Ex causis in hac lege expressis est idu ctum qz certus de viribus hereditarijs po

ne fuit institutus. Vel precepto pōt resistere. vt ibi. nō aut coactione vt hic. Vel ibi a dño hic a iudice. Vel aliter dicas ibi dicit de cōpul/ sione faciēda a domino hic a iudice.

Ex hoc. arg. qz fines plebatū vel curiarū nō p̄bant per insti m inter alios p̄fectū. et est sic. ff. de leg. iij. p̄dictis. §. titio. et ff. de ori. iur. l. h̄. §. hic liber. et ff. ad velleia. l. seia mācipia. arg. p̄tra. j. de cōtrahē. et cōmut. si. optimā. et facit. j. de fideiuss. s̄z eū. et de reb. du. l. h̄. et d. cōdi. et demon. filio. in fi. et de annu. lega. l. annua. §. j. et de acq. here. aditio. et l. q̄ in aliena. et de libe. cau. scui. in prin. et de acq. re. do. l. liber homo.

Ex hoc. ergo creditores ex hoc q̄ adinit vel ex hoc qz dixit talem seruum illius instituo heredem et hec verior.

Si libero facto.

Legata plura si ei dē relin/ quunt p̄ vnū repu diare: ali ud acce/ ptare.

Seru⁹ ita vendicat si cut asin⁹.

Fines plebatū an possint p̄bari p̄ i trumēū

Heredita tē pupilla rē an pos sit repu diare qui paternaz accepta/ uerit.

stitutus p̄mo adinit paternā pupillare admittere cogit vt hic. Si autē nō adinit paternā et vult habere pupillare: si quidē pupillus abstinit ab hereditate paternā recusando eā pōt substitutus h̄re pupillare. hoc ita si pupillus h̄at coheredē q̄ adierit. als nō. cū pupillare nō h̄at nō adita hereditate ex p̄ncipali. vt. ff. de vulg. et pup. substi. l. h̄. Si autē nō abstinit. nō pōt separe paternā si vult pupillare licz pupillus potuit qd est notabile s̄m Jo. nisi hic substitutus sit frater iuberis. hic em̄ et si pupillus abstinit: ipse tm̄ abstinere nō potuit. vt. d. l. quesitū. et l. in lia. et de p̄iul. credi. pater. et de vulg. sub. s̄z si plures. §. filios. et l. si fi/ lius. Itē cū vnus ex heredibus adit alter postea repudiat q̄ primo adi/ uit etiā totā pōt repudiare hereditatē vbi creditores p̄cti sunt sua pte. vt. ff. de acq. here. l. cū hereditate. et hoc in hereditatibus. Secus in le/

Simus. vna illa forte que est. s. cu antiquioribus.
Alliam. banc non habemus.
Lentus sensus. quasi dicat verba gordiane constitutiois no habem⁹ sed eius snia est coprebensa in vna pfataru pstitutionu. s. illa qua non habemus cuius gordiane meminit. in sti. de here. qua. r. dif. s. scienduz.
Arma. vt. s. loca. r. pduc. l. milites. r. de inr. r. facti igno. l. j. r. i auf. quib⁹ mo. na. effi. le. s. si qs. colla. vii. sic r. i cle ricis ne faciant pphibita vt. s. d. episc. r. cle. repe tita. Sed cōtra. s. de le. r. cōsti. l. leges. Solutio hic no negat quin debe ant scire leges s; magis arma. vel ab illa excipe milites r. etiam quosdā alios vt. ff. de inr. r. fac. ignoran. l. regula.
Annēiat. s. ab initio.
Formidolosis. facit j. e. s. sed quia quidā. r. ff. de condi. insti. l. que sub cōditione. circa pn. r. ff. qd met. cau. l. nec ti morem. s. pinde.
Immiscuerit. imif cere est suoz; s; adire ex traneozū. vt in sti. de here. q. r. dif. s. extraneis vero.
Omnibus credito ribus r. legataris sine falcidie legis beneficio vt. j. e. s. si qs aut teme rario. fm quosdā. Vel verins ibi loquitur cuz dicit legē r. creditores in dilatione petēda. vt i s. pcedenti dicitur. hic autē fm leges veteres i quibus nil de inuenta rio cōtinebat d; habere falcidiaz. S; hodie sec⁹ per auf. nam non habe bat falcidia locuz. vt. j. ad legē falc. auf. sed cū testator.
Adensum. sed non ne spacium sex mensū statuit. s. de inoffi. testa l. scimus. s. fina. que est cōtra. Sol. illud ppter querelā inofficiosi testa menti q sperabat moue ri. hic ppter creditores statuitur minus. Sed r pterea ibi no dicebat eē respuēdā h aut credebat vel respuēdā vl abstinē dā no tñ respuit vel ab stinet s; se repudiatū dicebat. r. ideo tā breue spacium ei datur. als ni si ppter creditores vel nisi exheredatus esset p petuo adire possit. vt di xi. ff. de administra. tut. l. tutor qui reper. s. eo. l. cum antiquioribus.
Sese imisceat. non em puenit interi donec fiat inuentariū. vt. j. eo. s. donec
Delata. supple r. aditā. nā demū post aditā currit hoc tēp⁹. vt. j. e. s. si vero postq. Itē r. q; dicit hoc post aptas tabulas. nā demū postea olim poterat adiri. vt. j. de cad. tollen. s. j.
Capiat. secus in tutoribus r. curatoribus q; in cōtinēti debent in cipere. vt. s. d. admi. tuto. l. tutores. r. ff. d. admi. tu. l. tutor q repto;

Admitt extranei immiscet sui.

test adire eam vel repudiare pro libito vo lūtatis absq; alia solennitate put sibi ma gis expedire videbit. Dubi⁹ vo si vel it cau te agere vt no teneat vltra vires heredita rias d; cōficere inuentariuz fm formā hic traditam. b. d. vsq; ad. s. r. si pfataz. Alex.
Idem. a. ad senatū. **Lex. xxij.**
Simus iam duas esse pmul gatas a nostra clementia cō stitutiones. Anā quidē de his q de liberandum pro hereditate sibi de lata existimauerunt. Aliā autez de improuisis debitis: r. in certo exitu per diuersas species eis imposito.
Ed etiā veterem constitutionē no ignoramus q; diuus gordian⁹ ad platonē scripsit de militib⁹ qui p ignorantiā hereditatē adierūt: qua tenus p his tñmō rebus cōueniā tur. quas in hereditate defuncti in uenerint: ipsoz aut bōa a creditori bus hereditarijs no inquietentur.
Cuius sensus ad vna pfatarum constitutionū a nobis redactus est.
Arma⁴ eteniz magis q; iura sci re milites sacratissim⁹ legislatoz exi stimauit. **Ex** omnib⁹ itaq; istis vnam leges colligere nobis appa ruit esse humanū r. no solū milites adiuuare hmōi beneficio: sed et ad omnes hoc extendere non tantum si improuisum emerferit debitū: s; et si onerosam qs inueniat esse quā adierit hereditatē. ita em nec satis necessarium erit deliberationis au xiliū nisi hominibus formidolosis⁹ qui timent ea que nulla sunt suspi tione digna. **C**um igitur heredi tas ad quendam siue ex testō siue ab intestato fuerit delata. siue ex asse si ue ex parte. siquidē recta via adire maluerit hereditatē r. spe certissima hoc fecerit. vel se imiscuerit⁹ vt no postea eam repudiet: nullo indiget inuentario: cum omnibus credito ribus supposit⁹ est. vtpote heredi tate ei ex sua volūtate infra. **S**i miliq; modo si no titubante animo respuēdā vel abstinēdā esse credi derit hereditatem. r. apertissime in fra trium mensuz spacium ex quo ei cognitū fuerit scriptū se esse vel vo catum heredem renūciet: nullo nec inuentario faciendo: nec alio circui tu expectādo: sit alienus ab huius modi hereditate siue onerosa siue lucrosa sit. **S**in autē dubius est vtz ne admittenda sit necne defun

Seraginta dies. sic ergo tres menses sunt.
Tabularioz. i. tabularij. sic. plurare ponitur p singulari. s. de his qui in eccl. ina. l. j. r. de epi. r. cler. l. orphanotrophos. r. ff. vi bo. rap. l. ij. s. qd ait ptoz. sed ar. ptra in auf. de here. r. fal. s. si vo absunt. sed ia men illō negari no pōt qn qn duo necessarij sunt vt statz subicit ibi subscriptionez r. c. Ac.
Leteroz. puta triū testiu r. legatarioz r. cre ditorz. vt in auf. de be. re. r. fal. s. sacm⁹. r. s. si vero absunt. colla. j.
Quantitatē reruz mobilū r. imobiluz. vt j. de bo. pscip. l. si quis intra. r. s. de admi. tut. tutores. r. j. de bo. va. l. ij. nam sufficit q; dicat: recognosco omnia mo bilia r. imobilia scripta a notario supius me ha bere r. tenere.
Speciali tabulario his duobus casibus ne cessarij sunt duo tabula ruz: alias vnus sufficit vt modo dixi.
Cognoscāt. no. ar. de testibus qui apponū tur in cōtractibus q; de bent cognoscere cōtra hētes. vt hic. r. in auf. d. here. r. fal. s. si vero ab sunt. colla. j. Sed specia le est in inuentario. vt in auf. de fide instrua. s. oportet vero. S; ibi spā le qn ab iperitis r. in scri ptis. Item vt in auf. de testi. s. j. colla. vii. s; ibi qn p testes pbare r. dic vt. ff. de testi. l. testium s. ideoq; si antē p istr in tūc etiā ignoti. vt i auf. d. testi. s. r. licet sic ergo tribus casibus debēt co gnoscere: vbi imperit⁹ ptrahit r. in scriptis r. in inuentario. r. vbi non sit instrumentum.
Intestatarie. scz tote.
Consummationē. sed h qd tepus dabim⁹ ad inchoationē. Rñ. s; pportione scz tertia par te annvt em supra vnu menses de tribus dedit sic hic. iij. d. xij. Itē q; di cit a morte testatoris su ple r. eū mortuū sciuir r. adiuit. vt. j. e. s. si vero postq.
Tamē. nā licet etiā tā magnū habeat spacium scz anū vt p se possit ad esse in eo loco vbi sunt res ad faciēdū inuētari um vl in ea psete: tñ r. c.
Attendos. scilicet procuratores.
Solidauerit. i. in so lidū omnia capitula muē tarij obseruauerint.
Hereditatem. nūc respōdet. r. dic dare. id est damus.
Sine periculo. creditorū vltra vires.
Falcidie. h intellige in diuersis casib⁹ vt vbi ē soluēdo hereditas pstat lagata qten⁹ patif falcidia si non sit soluēdo non valent legata. vnde nec heres detrahit falcidiam. vt. ff. ad trebell. l. j. s. penult.
Valeant. secus si non fecerint inuentarium.

Plurale p singula r. quado q; ponit.

Testes an cogno scere de beant cō trabētes.

Inuenta ruz intra qd tps d; incipi.

Libertus Sextus.

a Repellant, ab herede et a creditoribus suis persecutis quibus licuit vigilare ad suum sequendum, ut ff. que in frau. cre. pupillus. nisi postea riores potiores sint in pignore, ut j. §. licentia.

b Sperant heredes, scilicet faciendo inventarium.

c Satisfaciant, si putant sibi legata deberi alioquin tenent alios quasi dolo deserunt possidere, ut ff. ad l. fal. dolo.

d Post emensum, id est finitum.

e Ab eo, scilicet herede.

f Hypothecis, i. hypothecaria actione.

g Indebiti conditione, alius ergo soluit et alius condicit, ut ff. de condi. inde. non est novum.

h Accommodare prius ergo es soluit alienum quam legata, ut hic et ff. de re gu. iur. l. non dicitur, §. in re obscura, et ff. de collati. bo. cum emancipati, §. j. et de separa. quotiens, et de inoffi. testa. papinianus §. quarta, et j. de bo. auc. indi. pos. l. j. et ff. que in frau. credi. l. qui autem, §. p. Sed arg. contra ff. de trasfac. cum hi, §. plane de alimentis ubi plus factum est alimentis in testamento constitutis quam inter vivos sed ibi plus factum quo ad transigendum hic quo ad excipiendum, Item contra, §. de here. act. l. si, ubi dicitur heredes conveniri a creditoribus non legatarios, sed ibi quod solvendo est hereditas hic non, Item hic alia actione quando non faciunt inventarium tenent legatarii quam defunctus tenebat illa enim soli heredes conveniunt, ut ibi.

i Sinnero heredes, qualiter creditores aduersus legatarios veniant dixit: nunc qualiter primi creditores veniant aduersus posteriores, et ad hoc, ff. de condi. inde. tutores.

k Hypothecaria, quam res date sunt in solutum.

l Per conditionem, quam vendite sunt et estimatio data, Et intellige quam apud emptorem esse deserunt, alius cuius possit agi hypothecaria contra emptorem non daretur conditio ex lege, contra creditorem ad id quod est solutum sicut per, ut arg. ff. de condi. ex le. l. j. Sed hic videatur vel etiam si extant non teneri emptorem, et est ad hoc, j. de quadri. prescrip. l. bene a zenone, Item est argu. contra ff. que in frau. cre. l. pupillus, in fi. Solu. hic prebus obligatis agit prior, vel ibi non extorsit, hic sic.

m Dicitur est, §. prius, et ad idem, ff. de reli. at si quis, §. j.

n Emptores, apud quos deserunt esse.

o Donisus est, §. §. prius, et hic dicit ad idem, j. qui pro, in pig. ha. l. j.

p In computatione, in funus, que expensa omnes alienum excedit, ut ff. de relig. l. p. et ad leg. fal. l. j. §. p. et in sti. ad leg. falci. §. j.

q Insinuatione, in qua expendit coram magistro census, ut §. de testi. l. consulta.

r Approbaverit, testibus vel suo forsitan sacramento, ut ff. de re mili. non oēs, §. a barbaris, et de legi. tu. legitimos, ut arg. §. de fi. instru. l. si.

s Confundatur, quantum ad effectum: nisi sint tales que et morte pereant, quod non erant transire ad heredes, ut ff. de here. ven. l. iij. in fi. et ad hoc j. ad legem falci. in imponenda, Sed quod si defunctus titio tenebat de emptione in duplum: et tunc titium re evicta fecit heredem: nunquam contra creditores heres computabit duplum, Arg. quod non, ut ff. ad leg. fal. cum emptor Sed forte ibi non fecerat inventarium unde hic totum duplum reputabitur ut hic dicit, Item quid si defunctus vendidit fundum filii sui, duto si-

Legata solvant post solutionem eris alieni.

liquum est posteriores venientes repellatur: et nihil ex sua substantia penitus heredes amittant: ne dum lucrum facere sperant in damnum incidant. Sed si legatarii interea venerint: eis satisfaciatur ex hereditate defuncti: vel ex ipsis rebus vel ex earum forsitan venditione. Sin vero creditores qui post emensum patrimonium: necdum sunt completi superveniant neque ipsum heredem inquietare cedant: neque eos qui ab eo comparaverit res quarum portio in legata: vel fideicommissa vel alios creditores precesserunt, licentia creditoribus non deneganda aduersus legatarios venire: vel hypothecis vel indebitis conditione uti: et hec qui acceperit recuperare: cum satis absurdum est creditoribus quidem suum insequerentibus legitimis auxiliis denegari. Legatariis vero qui pro lucro certant suas partes legem accommodare. Sin vero heredes res hereditarias creditoribus hereditariis pro debito dederit in solutum vel pro donatione pecuniarum satis ei fecerit: liceat aliis creditoribus qui ex anterioribus veniunt hypothecis aduersus eos venire: et a posterioribus creditoribus sine leges eas abstrahere vel pro hypothecaria actione: vel pro conditione ex lege (nisi voluerint) debitum eis offerre. Contra ipsum tamen heredem (sine quo sepius dictum est) qui quantitate rerum hereditariarum expenderit nulla actio extendatur. Sed nec aduersus emptores rerum hereditariarum quas ipse heres pro solvendis vendidit debitis vel legatis venire aliis cedat cum satis anterioribus a nobis creditoribus priussum est vel ad posteriores creditores vel ad legatarios peruenientibus et suum

lium facientem inventarium eatenus tamen pati exceptionem quatenus habet ex hereditate ultra debitum bonorum subsidium, ut ff. de fun. do. l. dotale, §. si uxorem, et ff. de lega. ij. impator, §. si, et §. de rei ven. cum a matre, et hoc subicit in fi. §. prius, ubi dicit nullum damnum et cetera. Sed si habet debitum bonorum subsidium tamen in nullo patitur exceptionem: cum sine ulla gravamine illud habere debeat, ut §. de in offi. testa. qm. Item quid si est extraneus heres, Item secus, ut cum dicas eum pati pro quarta parte exceptionem, quod si tunc habeat quartam iure institutionis tantum tamen patitur exceptionem pro ea quarta, Quarta enim debita iure institutionis, bene videtur posse dari cum onere, ut ff. ad treb. l. ius, §. maritus, et ad legem fal. si debitor, Sed arg. contra ff. de leg. ij. cum pater, §. titio, Sed si ultra quartam quid habeat pro toto: eo quod quasi heres habeat patitur exceptionem: ubi vero non fecit inventarium: idem dico, sed ut in solidum repellatur etiam si sola quarta habet, Sed si ultra partem in re vendita exceptionem pro ea parte pro qua heres est computata esse heres pro dimidia parte hereditatis: etiam si illa dimidia non valeat nisi vnum denarium: tamen in dimidia patitur exceptionem, Et hec omnia que dicta sunt in filio habet locus ubi est solvendo hereditas: tunc enim sine onere debet quartam iure natura habere, si vero non est solvendo hereditas: non est locus debito bonorum subsidio, ut ff. de inoffi. testa. papinianus, §. quarta, et ff. de col. bo. cum emancipati, §. illud, Sed arg. contra ff. de inoffi. testa. papinianus, §. si quis impubes, ergo in eo casu si fecit inventarium de munitotum vendicat, si non fecit nihil petet, ut in auf. de here. et falci, §. si vero non fecit colla, j. Sed quid si statutus erat in ci-

uitate ut nemo veniret contra instrumentum a se factum vel heres eius et testator obligavit fundum eius quem postea fecit heredem: quod audiens fecit inventarium: nunquam poterit a creditore vindicare, Videatur quod sic, ut hic dicitur, et j. e. §. prius, Materiam quam in hac glo. profuse tractavi: enucleat hic luculenter ut solitum est Joba. fabri, in breuiario suo, Et ibi videre poteris.

t Seruada, quo ad hypothecaria, ut j. qui pro, in pig. ha. si fundus, §. agentes personali non sortiuntur prerogativam ex tpe, ut ff. de privileg. cre. l. privilegia, et de re iudi. l. iudicati, nisi in casibus, ut ff. de re iudi. in ter eos, et ff. quod cum eo, qui in alie. po. l. ij.

v Forsitan, facti notat varietatem.

x Legem, que est, §. de iura. cal. l. j. Vel dicitur, ut j. de questio. l. de tormentis, et l. fina.

y Illius, scilicet heredis de sua ergo conscientia satisfacere tenet quod est notandum, ut j. de bo. auc. iur. pos. l. si, in fi. et de iure do. l. si, in fi. et ff. de ede. l. pretor, §. sed si inscio, et j. de pena iudi. qui male iudi. in auf. nouo iure, et §. de fi. instru. l. si, et de his qui ad ec. cofu. l. si, §. sicubi, Item ad hoc §. de reb. credi. et iure iur. l. in bonafidei, et ff. de lega. j. l. ab omnibus.

z Surripuerint, vel celauerint.

a Amovendum, ad quod facit, ff. de acqui. here. l. si seruum, §. amovisse vsq. ad §. hec verba, et vsq. ad §. pretor, et §. heredi, vsq. in finem, l. j.

b Compellant, sed nunquam erit inventarium in quo apparet omnes res hereditarias esse non scriptas, Item pone quod idem heres quasdam res quas credebatur

Quarta iure institutionis debita an possit dari cum onere.

Additio

credebat hereditarias scribi fecit in inventario nunc comperto erro-
re vellet eas abstrahere: vel nolet teneri amplius propter istas res qua
si videatur locupletior.

a Anteriores. quam habes. s. eo. s. sin aut dubius. r. s. sequen.

b Generando. sic nec qualibet legali dilatioe. vt. ff. de in. l. ij. in fi. r
ff. vt in pos. le. is cui. s.

cessatum. r. de iti. actuq
pri. l. j. s. si quis propter
r. ff. de verb. ob. si pupil
lus. Et sic nota q non
videf negligere vel mo
raz facere q petere non
potest vt. j. de anna. ex
ceptio. l. j. in fine. r. de v
bo. obliga. si pupill. i. fi.

c Postq adierit. sci
licz extranei.

d Sese. scilicz sui.

e A nobis tempus.
scilz tres menses quan
do sunt res presentes vt
annus qn absentes.

f Omnimodo. certe
no sunt ex eo heredes.
immo quia adierunt. re
fertur ergo ad id quod
sequitur. r. debitis r. c.

g Censuerunt. scz istaz
legē r. et ad solida lega
ta tenebunt hodie vt in
auten. de here. r. fal. s. si
vero non fecerit. coll. j.
Et nota hic q qui legē
spertit no dz eius auxi
lio vt. vt. ff. de minori
auxilium. in fine. r. j. d
exec. rei iudi. l. j. s. d epi
scopa. audie. l. ij. r. s. de
transac. si quis maior r
in auten. de rap. mulie.
s. sancimus. collat. iij.
et in auten. vt li. mat.
r. anie. s. qz vero ita. col
la. viij.

h Quam. scilicz deli
berationem.

i Sed qz qda. formi
dine. vt dixi. s. eo. s. j.

k Accipere. vt liceat

l Cōtēptozes. sic. s. d
testamen. l. testamta.

m Nouem mensib.
sed nunquid. l. ista dero
gat superiori cū antigo
ribus que loquit de an
no. hic de nouē mētib
rñ. vt. j. eo. s. fi. dices.

n Et no sepis. suffi
cit semel. sic. s. si sepis
in integ. resti. l. fi. r. j. d
penis. l. oēs quos. r. ff.
de lega. iij. l. fideicō. s. si
qs decē. Sed arg. cōtra
ff. vt. le. vel fideicō. no.
ca. l. j. s. si cui. Jtez d. ff.
eo. l. iij. vbi pluries daf
ius deliberadi. Sol. hic
corrigit vel infra annū
vel nouē mēses pluries
ei daf nō aut q excedat.

o Sin aut hoc aliqs
fecerit. i. petierit tēpus
ad deliberadum r est ei
datum.

p Necessē em est. in
terpositio est.

q Facere. si velit vti
beneficio legis falcidie.

r Restitutum. ad deliberandum.

s Recusauerit. hoc est nouū per. l. istam. vt petens tempus ad deli

vel legataris conueniri. ideo interim tem
pus agendi creditoribus non currit. b. d.
vsq ad. s. Sin vero postq. Alexan.

t Donec tñ inuētariū scribit: vt
si res psto sint infra tres mēses: vel si
abfuerint itra annale spaciū fm an
teriozē distinctionē nulla erit licen
tia: neqz creditorib⁹ neqz legatarijf
vel fideicōmissarijs eos inquietare
vel ad iudiciū vocare: vt res here
ditarias qñ hypothecaz auctorita
te vēdicare. **u** Sz sit hoc spaciū ip
so iure p deliberatiōe heredib⁹ cō
cessuz. **v** Nullo. s. ex hoc itervallo
creditorib⁹ hēditarijs circa tpalē p
scriptionē pziudicio generando.

w Qui inuentarium solenniter non fa
cit creditoribus insolidum tenetur r fal
cidiam non detrahit. hoc dicit vsq ad. s.
r hec quidem. Alexander.

x Sin vero postq adierint vt se
se imiscuerint pteses vt absentes
inuētariū facere distulerit: r datus
iā a nobis tēpus ad inuētarij cōse
ctionē effluxerit: tūc ex eo ipso q in
uētariū fm formā ptesentis pstitutio
nis nō fecerint: r heredes eē oīmo
do intelligāz r debitis hereditarijs
insolidū teneant. **y** Nec legis no
stre beneficio perfruatur quā cōtē
pendam esse censuerunt.

z Tempus ad deliberandum qd hodie
non est necessariū volentibus solenniter
pficere inuētariū est tēpus anni qñ impe
tratur a principe: sed quādo impetratur a
iudice est tēpus nomen mensium: nec se
pins conceditur. b. d. Alexan.

aa Et hec qdē de his sancim⁹ q de
liberationē nullā petēdā eē curauē
rint: quā putam⁹ qdē penitus post
hāc legē eē supuacua: r dberē ei de
rogari. **ab** Eū em liceat ei et adire
hereditatē: r sine dāno ab ea disce
dere ex ptesentē legis auctoritate: qz
locus deliberatiōi relinq. **ac** Sed
qz qdā vel vana formidine⁹ vt calli
da machinatiōe: p deliberādo no
bis supplicādū necessariū eē existi
māt qten⁹ eis liceat annale tps ter
giuersari: r hereditatem ispiciere: r
alias ptra eā machinatiōes excogi
tare: eandē deliberatiōē flebilib⁹
assertionib⁹ repetita pce sepi⁹ acci
pere: ne qs nos putauerit antiqta
tis penit⁹ eē cōtēptozes: idulgē
qdē eis petere deliberationez vel a
nobis vel a nostris iudicibus: nō tñ
amplius qdē ab imperiali culmine
vno anno: a nostris vero iudicibus
nouē mētib⁹: vt neqz ex imperia
li largitate aliud tēp⁹ eis indulgeat
sedz si fuerit datū pro nibilo habea

berandū nisi repudiet ladhisse tacite videat vt hic. r in multis locis in
hoc. s. Aliud olim. vt. s. eo. cū antiquioribus. r. ff. de acqui. here. l. q
diu institutus. in fine. vbi dicit q si nō aduit repudiasse videt que sunt
cōtra. sed corrigunt. Nec pōt dici q hic fecerit inuentariū ibi. s. in con
trariis nō. qz idem est qd hic dicit. r si nō fecit inuentariū. vt. j. proxi.

ad Semel em r nō sepis⁹ eaz
peti concedimus.

ae Qui petit tēpus ad deliberādū licz in
uentariū fecerit: r hereditatē adierit vt in
fra dictū tēpus nō repudiasse videt que sunt
aditiōe habet: tenef creditorib⁹ hereditarijs
insolidū: r vti falcidia sicut olim. Sin ve
ro inuentariū nō cōfecit: s. solū tēp⁹ ad de
liberādū petierit r nō repudiasse videt que sunt
aditiōe habet: tenef creditoribus insolidū:
r falcidiam perdit: sin autem repudiasse videt que sunt
tunc tenef res hereditarias restituere. hoc
dicit vsq ad. s. notissimum. Alexan.

af Sin aut⁹ hoc aliqs fecerit r inuē
tariū pscripterit (necessē em est oī
modo deliberatē inuētariū cū oī sub
tilitate facere⁹) nō liceat ei post tps
pstitū⁹ (si nō recusauerit⁹ heredita
tem: s. adire maluerit) nostre legis
vti bñficio: s. isolidū fm antiqua iu
ra oib⁹ creditorib⁹ teneat. **ag** Euz
em gemini tramites inuēti sunt vn⁹
qdem ex anteriorib⁹ q deliberatio
nē dederit: alter aut rudis r nouus
a nostro numine repr⁹ p quēz adeū
tes sine dāno cōseruatur: electionē
ei dam⁹ vt nostrā pstitutionē elige
re r bñficiū ei⁹ sentire. vt si eā asper
nādā existimauerit: r ad delibera
tionis auxiliū pvolauerit eius effe
ctū habere: r si nō intra datū tps re
cusauerit hereditatē: oib⁹ insoliduz
debitis hereditarijs teneat: r nō s. z
modū patrimonij s. etiā si exiguus
sit cēsus hereditatē tñ qñ herede euz
in totū obligari. r sibi iputet q. p no
uo beneficio vetus elegerit grana
men. r ideoz in ipam deliberatiōis
dationē r diuinū rescriptū sup hoc
pulgandū hoc adijci volum⁹: vt
sciāt omnes q omnimodo post pe
titā deliberationem⁹ si adierint vel
pro herede gesserint vel nō recusa
uerint hereditatē omnib⁹ insolidū
hereditarijs oneribus teneantur.

ah Si qs autē temerario pposito
deliberatiōē quidē petierit: inuen
tariū at minime pscripterit vt adie
rit hereditatē: vel minime eā repu
diasse videt que sunt solū creditorib⁹ insoli
dum teneat: sed etiā legis falcidie
beneficio minime vtatur. **ai** Qd si
post deliberationez recusauerit⁹ in
uētario minime cōscripto: tūc res
hēditatis creditorib⁹ vt his q ad be
reditatē vocant⁹ legib⁹ reddere cō
pellef. **aj** Quāritate earū sacramē
to⁹ res accipiētū manifestāda: cum
taxatione tñ a iudice statuenda.

ak Per hanc cōstitutionē est derogatuz
tribus pstitutionibus de qbus est facta mē
tio in principio huius. l. quarū summa ad
terz hoc. Sed hodie oī sublato circuitu: si nō fiat inuentarium omnib⁹
creditoribus insolidū tenef. r legata prestant l. z transcēdat substan

al Tertū dicunt habere
locū hoc quādo fuit ad
iectū in cōcessionē iure
deliberadi vt hic dicit.
Sed pma verior est. vt
hec corrigat alias leges
am Vti beneficio, qz p
inde est ac si sponte ab
initio adijisset. vt. ff. ad
treb. sed si alio. s. j. r. j.
ad. l. falcidiā. aut. sed cū
testator. Sed cū superi⁹
datus sit annus pro re
bus absentibus ad inuē
tariū: nōne post nouē
menses deliberationis
inuentariū facere pōt r
cōsequi beneficium hu
ius. l. l. z videat sibi pre
iudicasse qz nō repudia
uit. Rūderi pōt illi dari
annum ad inuentariū
quādo nō petijt tēpus
ad deliberādū: sed cuz
petijt nō videf vltra no
uem menses extēdi. vt
s. s. sin autz hoc. Alij
dicunt post tēpus deli
berationis finitū inte
grū tempus dari ad in
uentarium quod non
placet.

an Post petitam deli
beratiōē. id est postea
q tēpus datū est ad de
liberandū non autem
finitum.

ao Recusauerit. scilz
hereditatem.

ap Vocantur. vt he
redes.

aq Sacramēto. in litē
si non restitnat oēs res
quas cōstat eū habuisse
qz in hypothecaria vel
petitione hereditatis iu
ratur in litē cū altera ar
bitraria: altera benefi
dei sit vt. ff. de in litē in
ran. l. in actionib⁹. Bre
uiter ergo collige qz be
res aut neutrū fecit. id
est neqz deliberauit ne
qz inuentariū fecit sed
sponte adijt: r tunc ser
ua qd dicitur. s. e. s. cū
igitur. Si vero fecit in
uentariū r nō delibera
uit vtroqz cōmodo gau
det r falcidia r credito
ribus vltra vires here
ditarias non tenebitur
vt. s. eo. s. r si pefatā.
Si autē petijt delibera
tionē nec fecit inuenta
rium neutrū cōmoduz
habet vt hic. s. si quis
autz temerario. Si ve
ro petijt deliberatiōē.
r fecit inuentarium in
solidum tenef credito
ribus. sed. l. falcidia vte
tur. vt. s. proxi. s. sin autz

Deliberā
di tēpus
petēs: an
tacite vi
deat ad
re.

Inramē
tū in litēz
prestaf in
hypothe
caria r in
petitione
heredita
tis.

Legis an
xilio care
at q illaz
peccat.

Ins deli
beradi an
possit plu
ries dari.

Liber Sextus.

tlam defuncti. vt in autenti. de hered. r fal. s. hinc autem nobis. colla. j. secus per. ll. veteres. vt. ff. ad trebellianum. l. j. s. is qui quadrigenta In quarta tñ iure nature puto q non preiudicat sibi filius quo ad legata l3 non faciat inuentarium.

A Motissimum. r tribus. scz duabus primis r gordianam tertias. vt s. eo. l. j. in pncipio.

B Anterioribus. cõstitutionibus.

C Obseruauerint. te/ net ergo gordiana psti/ tutio etiã tpe huius. l. l3

per auf. videatur corre/ cta. vt in auf. de here. r

fal. s. si. Sed an deroga/ tũ est per. l. iustitiani il/ li legi cuz antiquiorib9

s. e. in eo q ibi dicit de/ anno dando ad delibe/ randũ. hic aut de. ix. mē

sibus. nam r eius fecit/ mentionē. s. ea. l. in pn.

rñ. nō cũ illa loquit cuz/ non fuit tempus petitũ

ad deliberãdũ: hec autē/ qñ fuit petitum. sed cer/ te imo loquit ibi qñ fuit

petitũ r quãdo nō fuit/ petitũ. Dic ergo q ei de/ rogat in aliquo: nō au/

tez tota abrogat. In eo/ enim quod in principio

ponitur de eo qui mern/ it deliberationez ab ho/ mine vt infra annũ trãf/ mittat derogatur vt mi/ nus tēpus qñq def. vt

s. eo. s. sed quia quidaz/ in alio vero qui nō pe/ tũt sed a lege habet ni/ bil est innouatum: sed

artatur primus magis/ q̄ secundus qz prim9 si/ nō adeat hoc ipso q nō

recusat videt adire. vt/ s. s. si nãut hoc. i. secun/ do contra. vt ibi. Item

q nō sit correcta. est ar/ t. de cad. tol. s. in nouis/ simo. naz ibi confirmat/ ea que dicta sũt de deli/ berantibus.

Derepudiãda r ab/ stinē. r. Dixit s acgrē/ da: nunc econtra de re/ pudianãda. r dic repudi/ are est exneozũ abstinere suoꝝ. vt istit. debere. qua. r disse. s. exneis.

Spaterna. abstinuif/ se. ergo e/ rat suus.

Liquido. quod nō/ oportet pbari si primũ fuit probatum scz q abstinuerat.

Probatum. a te. nã cũ sis filius talia faciẽdo videris velle esse he/ res nisi cõtrariũ probes p protestationē vel alio modo vt h. r. ff. eo. l. pro herede. r. l. iulianus. s. si quis seruũ. r. s. de natu. libe. l. iij. s. r qd de subeunda. secus in emãcipato. vt. s. ti. j. l. j. Itē no. q si qd surripiat suus heres de hereditate si nō abstinnit abstinere nō pōt. sed si absti/ nuerit nō ideo obligetur. vt. ff. eo. si seruuz quis. s. pretor. in extraneo secus est. vt. ff. e. si quis extraneus.

Cõueniri. scz a fisco. vt. s. vnde cognati. l. nō hoc.

Procurator. qui est iudex inter fiscum r priuatum.

Spaterna. abstinuisti. dicendo volo esse heres.

Creditoribus. scz prioribus.

Bona fide. secus si mala. vt. ff. eo. si is qui bonis. r de auc. tu. l. pu/ pillus. s. pupillus. Item secus si omnia bona. vt. d. l. si is qui.

Cõueniris. actione hypothecaria. vt. j. si antiqui. credi. l. j. r arg. ff. de leg. ij. l. fi. s. quattuor. Sed qd si nō abstinnuerit: sed immiscuit r a/ creditoribus emit. Adidē idem. nam tanq̄ heres nō tenet hypotheca

ria: qz ius succedēdi nō habuit. vt. ff. de diner. r tēp. prescrip. an vituz/ s. ex facto. Itē tanq̄ simplex possessor: nō. qz emit a primo creditore. vt. j. de distrac. pig. l. iij. r. j. si antiqui. cre. l. j. r. ij. in fi. nam contingit quãdoqz q l3 aliquis sit heres: si tñ nō possideat tanq̄ heres: nō cõue/ nit vt heres. vt. ff. ad legem falcidia. l. iij. Sed cõtradico: qz tenet by/

pothecaria: r sue rei em/ ptio nō valuit. vt. ff. de cõtraben. emp. l. sine rei/ r. ff. qui. mo. pig. vel by/ po. sol. sicut. s. illud. r/ ff. de pigno. actio. l. de/ bitoz. r dic vt ibi.

Sus. pacti. id/ est trãfactionis.

Assenerans. ideo/ qz immiscuisse se credif/ vt argu. ff. de bo. pos. l. cũ quidam. naz agebat/ petitiõẽ hereditatis cuz/ exciperet institutus se/ inscriptũ hic fili9 repli/ cabat r dicebat q erat/ iniustum testamentũ.

Postea. processu/ temporis.

Donationis. qz cũ/ nesciret an sibi ius agē/ di cõpeteret donare nō/ proposuit: sed trãfingere/ puta si dixerit remitto ti/ bi si mibi. x. des. qd nō/ admisisti vel tacuisti. Ande mibi non prein/ dico.

Quesitam. i. sic per/ agitionē. secus si ipso/ iure tñ vt qz est suus fi/ lius r non agnouit ad/ huc. naz dimittere pōt. vt insti. de here. quali. r disse. s. sui aut. r. s. s3/ r bis. r. ff. e. l. ei qui se.

Requirit. tria alle/ gabat p se institutus. i. donationē: trãfactionē: r repudiationē que nō/ valent.

Procedat. vt. s. d/ trãfac. l. trãfactio.

Non pōt. vi trãsa/ ctionis: vt qz non va/ luit vt trãfactio. Item/ nec vi pacti gratuiti. qz/ noluit l3 potuerit quo/ ad aduersariũ non quo/ ad alios cuz agnouerit. vt. s. de pac. l. postq̄. r/ de in integ. resti. mi. in/ tra. Vel dic nō submo/ uet ab alijs: sed ab eo q/ fuit cõuentus. sic. vt. ff. de pac. si vn9. s. i sũma. Vel verius hic errãdo

remisit credēs trãfactionē tenere hoc placet. vt. ff. de cõdi. inde. l. ele/ gãter. in prin. que nō tenebat: tum qz nihil dabat: tum qz ab hereditate/ separari nō poterat. Vel dic nō potest submoueri quin sit heres: sed a/ rebus hereditarijs submouet quas possidet. vt. ff. de mino. r si sine. s. sed quod papinianus. ff. de succes. e. l. j. s. decretalis. r. ff. eo. impuberi/ bus. r. j. l. proxi.

Sicut maior. nō pōt. vt. s. de rep. bo. pos. l. j. nisi in casu. vt. j. eo. l. fi. r in alio. vt. ff. ad trebel. l. nam quod. s. j.

Retinet. vt. s. eo. l. proxi.

Repudiantis hereditatē. Sed nonne valet repndiatio in iudicio/ cũ alius de hereditate aduer satur vt remoueat pacti r exceptione. Et/ respondet. sic puto. arg. s. de pac. postq̄. Sed tñ nō definit esse heres/ in preiudicium alioꝝum creditorũ.

Pertinet. vt. ff. de cõfes. l. j. Et no. q dicit certũ. vt. ff. de cõfes. l. certum. sed certe neqz ad q̄titatē solam. vt. ff. eo. l. certum. r est ratio/ quare repudiatio nō valet in iure. quia que valet extra ius valet in iu/ re. r que nō valet extra ius nec in iure valet. sed cõfessio in iudicio fa/ cta tenet;

ria: qz ius succedēdi nō habuit. vt. ff. de diner. r tēp. prescrip. an vituz/ s. ex facto. Itē tanq̄ simplex possessor: nō. qz emit a primo creditore. vt. j. de distrac. pig. l. iij. r. j. si antiqui. cre. l. j. r. ij. in fi. nam contingit quãdoqz q l3 aliquis sit heres: si tñ nō possideat tanq̄ heres: nō cõue/ nit vt heres. vt. ff. ad legem falcidia. l. iij. Sed cõtradico: qz tenet by/

Spaterna bñditate abstinui/ sti: nō ideo qz a creditorib9/ fundũ cõparasti (si modo id bona/ si/ de fecisti) a posteriorib9 q sub hisdē/ obligationibus pecuniã patri cre/ diderunt: iure cõueniris.

Inutilis trãfactio nō habet in se pactũ/ h. d. bal. vel sic. Confessio erronea ex cau/ sa trãfactiõis putatiue nō p̄iudicat. h. d. sa. vel sic. Inutilis trãfactio facta sup heredi/ tate quã quis petẽdo admit nō habet vim/ repudiatiõis cũ fieri nō possit de heredita/ te semel acq̄sita: nec vim pacti gratuiti. qz/ non cõsetur velle donare q trãsgit. s3 solũ/ a lite recedere: ideo ea nō obfãte potest trã/ figēs litem prosequi. h. d. Alex.

Impa. dioc. r maxi. aa. theodo.

Sus heres exceptio/ r. iij. S/ ne pacti q testm̄ iniustus asse/ uerans: postea9 nihil se de paterna/ successione petiturũ: nō ex cã dona/ tionis. s3 trãsgendi aĩo in iure/ p̄fessus est: cũ respuere quesitã ne/ quiret9 hereditatē: r trãfactio nullo/ dato vel retẽto: seu promissio mini/ me pcedat9 submoueri nō pōt.

Semel heres p repudiationē nō desi/ nit esse heres: s3 cõfessus in iudicio p̄ iudi/ cato habet. h. d. bal. vel sic. Semel heres/ repudiãdo nō desinit r cõtra. Et cõfessio/ facta ad propriũ cõmodũ nihil operat9 fm/ Ja. bu. vel confessio in bis que solo ani/ mo r verbo nō possũt induci nihil operat9/ h. d. sali. vel sic. Inutilis repudiatio nō ha/ bet vim vtilis cõfessiõis in preiudiciũ re/ pudiatũ q pmo adiuerat hoc dicit r casuz/ vide per Ly. r melius p Bal. r Alexan.

Sidē. aa. modestio militi. r. iij.

Sicut maior qnz r viginti an/ nis anteq̄z adeat bñditatē de/ latã repudiãs successiõnē post qre/ re nō pōt: ita quesitã renuciãdo ni/ bil agit: sed ius qd habuit retinet.

Nec qz cõfessios p iudicatis ha/ beri placuit ad vocē repudiãtis9 he/ reditatem: sed ad certam quantita/ tem se deberi cõfitemtem pertinet.

Dupillus hereditatē etiam damnosã/ repudiare nō pōt. h. d. bal. vel sic. Dupil/ lus sine tutore nō potest hereditatez repu/ diare. h. d. sali. r Alexan.

remisit credēs trãfactionē tenere hoc placet. vt. ff. de cõdi. inde. l. ele/ gãter. in prin. que nō tenebat: tum qz nihil dabat: tum qz ab hereditate/ separari nō poterat. Vel dic nō potest submoueri quin sit heres: sed a/ rebus hereditarijs submouet quas possidet. vt. ff. de mino. r si sine. s. sed quod papinianus. ff. de succes. e. l. j. s. decretalis. r. ff. eo. impuberi/ bus. r. j. l. proxi.

Sicut maior. nō pōt. vt. s. de rep. bo. pos. l. j. nisi in casu. vt. j. eo. l. fi. r in alio. vt. ff. ad trebel. l. nam quod. s. j.

Retinet. vt. s. eo. l. proxi.

Repudiantis hereditatē. Sed nonne valet repndiatio in iudicio/ cũ alius de hereditate aduer satur vt remoueat pacti r exceptione. Et/ respondet. sic puto. arg. s. de pac. postq̄. Sed tñ nō definit esse heres/ in preiudicium alioꝝum creditorũ.

Pertinet. vt. ff. de cõfes. l. j. Et no. q dicit certũ. vt. ff. de cõfes. l. certum. sed certe neqz ad q̄titatē solam. vt. ff. eo. l. certum. r est ratio/ quare repudiatio nō valet in iure. quia que valet extra ius valet in iu/ re. r que nō valet extra ius nec in iure valet. sed cõfessio in iudicio fa/ cta tenet;

Emere/ rē meam/ nō possũ.

Cōfessio
indicialis
tenet sed
nō extra
iudicialis

eta tenet: extra ins facta non t3. Itē est alia melior qz p̄fessio fit p̄tra se. als nec illa teneret. vt. ff. de interrog. acti. l. de etate. §. j. sed repudiatio p̄ se fit. Unde nō debet tenere cū ideo fiat vt creditoribus nō teneat. Itē est p̄tra banc. l. ff. de interro. acti. si filius. vbi cōfitendo se heredes fit heres l3 repudianerit prius. Sol. ibi nō fit heres: sed quantū ad aduersariū pro herede reputat nō quantū ad alios. vt. j. eo. ti. l. fi.

Pupilloz repudiatio expressa. tacite nō pōt vt ipediendo conditionē. vt. ff. de adi. r. demō. l. cū pupillus. j. rñ. r ecōtra nō potest adire: l3 lucrosa fit. vt insti. de auc. tu. §. ne qz aut. r facit. §. de auc. prestan. l. j.

Eis pupillis. Hocet. naz tutores vt ipsi facti maiores poterūt petere hanc hereditatē nisi esset in repudiatione.

Siquis paternā. qd in materna. rñ. vsqz ad annū admittitur post repudiationē. vt. ff. ad tertull. l. filij. r §. de iur. r fac. ignorā. l. ij. Itē qd in emancipato. Rñ. vt. ff. de colla. bono. nōnunq̄.

Reseruet. hic cōtinua qd est in fi. nisi forte r. Item cōtra ad se. quēs responsū. §. de iur. r fac. igno. l. ij. r. ij. Sol. vt ibi. Vel hic nō habebat substitutū vel cōiunctū. legitimis em infra hoc spaciū obstarē nō videt. vt. ff. vnde leg. l. ij. r de suc. edi. l. j. §. quibus. Item ad hoc ff. ad treb. l. nā qd. §. j. r. §. si omis. h. di. l. ij.

Annis. xv.

Tempora. l. xix.

Licentia. ad idē qz vbi res alienate nō sunt qd admittatur. ff. de iure delib. l. si quis seruus.

Cōstitutus. tēpore repudiatiōis. r hoc est mirū qz post. xv. ānos iure ipso subuenit non prestitionē. vt. §. de in integ. resti. l. ea que.

Abdicationē. idest repudiationem.

Reseruetur. dixit rebus in suo statu durātibz cū admitti r non aliter nisi r. c. vel continua vt modo dixi.

Recupare. imo videt qz nō. vt. ff. de mino. qz si minor. §. scenola. in ver. si vō. q est cōtra. Sol. hic corrigit vel ibi habuit substitutū h non. Vel sol. vt ibi.

Quoadmodum testamenta aperiuntur.

Untestamentū. dicitur loquitur legatario. Subebit. p hoc interdictū sine edictū sine titulū qñ non negat se habere: als locū habet interdictū de tabulis exhi. vt. ff. eo. l. ij. §. vlti. Et est ratio qz non aliter veritas r. c. vt ff. e. l. r de transac. de his. r h3 locū hec. l. legatarijs petētibus vel similibus qui volūt scire an possunt petere r q̄tum heres quidē habet rei vendicationē. vt. ff. eo. ipfi.

Estamenti. potes r debes.

At testibus. scriptis in testamento. vel vic in ipsa conditione potest resolui sine testibus.

Pro tribunali. sedentem.

Per libellū. s. p aliu quē rector delegabit. tūc em rector sedet p libellū. i. p procuratorem. Vel dic qz iste poterit adire p libellū. i. p procuratorem. r honestos. sic. ff. e. si quis ex signatoribus. r. ff. de po. l. j. §. si pecunia in sacculo. r. §. sed r si res. Itē nunqd illi aderūt qui sigillauerūt.

Alexander. concor. Bal. r salice.

Imperatores Valē. r Gal. aa. Alexandro.

Estamēti tabulas ad hoc transferant affirmās potes illuc pferre vt fm leges moresqz locoꝝ insinuetur. Itā scz vt testibz nō p̄stitibz adire p̄ri vel p tribunali vel p libellū rectorē puincie p̄cures: ac p mittēte eo honestos viros adesse facias: qbus p̄sentibus aperiantur r ab his rursum obsignentur.

Qui petit aperiri testamentū debet iurare de calūnia asserēdo putare sua inter esse nō omnes ptes testamenti debēt aperiri vt in textu declaratur: nec datur copia diei r consulis. r idem est in codicillis qd in testamento. h. d. cum. l. sequē. Alexan.

Imperatores Diocle. r Maximi. aa. Aristoteli.

Aus qd ad causam nouissimi p̄ris vestri iudicij pertinet de calūnia tibi iurāti p̄ter p̄tē quā aperiri d̄fuit vtur vt ad ignominia alicui p̄tinere d̄z īspiciēdi ac describēdi p̄ter diē r p̄sulē tibi rector p̄ puincie facultatē fieri iubebit.

Eodem modo publicantur r aperiantur codicilli qz r testamentū. h. d. bal. r sal.

Impa. Gratia Valē. r Theod. aaa. ad Desperiu. p̄e. p̄e. r. x. iij.

Codicillos seu scripturā q̄libet tenore formatā ea oportebit obseruationē in publicū proferri qua testamenta panduntur.

De edicto diui adriani tollēdo r quemadmodū scriptus heres in possessionem mittatur.

In adipiscenda possessione institutus preferi substituto vulgari. h. d. Alexan. concor. Baldus. r salicetus.

Imperatores Sene. et Anto. aa. Lillo.

Titu. xxxij. r. x. j.

Um inter institutū r substitutū cōtrouerfia moueat: euz qui primo loco institutus est: induci in possessionem oportet.

Intitū testamēti inuisibile nō impedit heredē mitti in possessionē. h. d. Alex. Sa.

De edicto r. c. Adita hereditate ex testamēto delata qd fit animo. vt insti. de here. qua. r disse. §. si. petit scriptus mitti in possessionē: qd olim per edictū hodie per hunc titulum fit.

Um inter. moueat. p se hēbat substitutus qz institutus sub cōditione h3 bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de secū. tab. l. ij. §. sed si sub p̄ditione. at substitutus est sub p̄ditione institutus. Itē facit p eo qz ois substitutus est institutus. vt ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. pe. Itē forte qz dicebat substitutus filiū testatoris a primo gradu p̄teritū. r ideo illū gradū esse ruptū r a secūdo exhibēdatū. vt. ff. de libe. r posthu. r si p̄p̄erit. §. si. Vel dicebat substitutus se institutum vel aliud huiusmodi.

Oportet. idē in bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de bo. pos. fm tab. l. ij. §. deferi. idē de ipsa p̄p̄ietate hereditatis. vt. ff. de acq. here. l. l.

De edicto r. c. Adita hereditate ex testamēto delata qd fit animo. vt insti. de here. qua. r disse. §. si. petit scriptus mitti in possessionē: qd olim per edictū hodie per hunc titulum fit.

Um inter. moueat. p se hēbat substitutus qz institutus sub cōditione h3 bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de secū. tab. l. ij. §. sed si sub p̄ditione. at substitutus est sub p̄ditione institutus. Itē facit p eo qz ois substitutus est institutus. vt ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. pe. Itē forte qz dicebat substitutus filiū testatoris a primo gradu p̄teritū. r ideo illū gradū esse ruptū r a secūdo exhibēdatū. vt. ff. de libe. r posthu. r si p̄p̄erit. §. si. Vel dicebat substitutus se institutum vel aliud huiusmodi.

Oportet. idē in bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de bo. pos. fm tab. l. ij. §. deferi. idē de ipsa p̄p̄ietate hereditatis. vt. ff. de acq. here. l. l.

Um inter. moueat. p se hēbat substitutus qz institutus sub cōditione h3 bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de secū. tab. l. ij. §. sed si sub p̄ditione. at substitutus est sub p̄ditione institutus. Itē facit p eo qz ois substitutus est institutus. vt ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. pe. Itē forte qz dicebat substitutus filiū testatoris a primo gradu p̄teritū. r ideo illū gradū esse ruptū r a secūdo exhibēdatū. vt. ff. de libe. r posthu. r si p̄p̄erit. §. si. Vel dicebat substitutus se institutum vel aliud huiusmodi.

Oportet. idē in bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de bo. pos. fm tab. l. ij. §. deferi. idē de ipsa p̄p̄ietate hereditatis. vt. ff. de acq. here. l. l.

Um inter. moueat. p se hēbat substitutus qz institutus sub cōditione h3 bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de secū. tab. l. ij. §. sed si sub p̄ditione. at substitutus est sub p̄ditione institutus. Itē facit p eo qz ois substitutus est institutus. vt ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. pe. Itē forte qz dicebat substitutus filiū testatoris a primo gradu p̄teritū. r ideo illū gradū esse ruptū r a secūdo exhibēdatū. vt. ff. de libe. r posthu. r si p̄p̄erit. §. si. Vel dicebat substitutus se institutum vel aliud huiusmodi.

Oportet. idē in bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de bo. pos. fm tab. l. ij. §. deferi. idē de ipsa p̄p̄ietate hereditatis. vt. ff. de acq. here. l. l.

Libellus qñqz delegatū qñqz p̄curatorē rē significat.

Rñ. vtiqz si fieri pōt. vt ff. e. cum ab initio. r alij qñqz. vt. ff. e. l3 r si quis r mittat ad testes testamenti absentes vt recognoſcant. vt. d. l. sed r si quis.

Viros. q nō sunt de testibus testamēti.

Obsignent. qd si testes non assunt qz mortui sunt. Rñ. non poterit aliquid probari p testamentū nec em est publica scriptura. Sz arg. cōtra. vt. ff. e. tabularū. in prin. s̄naut insinuet poterit ammodo p̄bari fm legē vt. §. de testa. cōsulta. r. l. testamēta. r l. publicati. r ad hoc. l. omnium.

Aus. scripti. Et ut. vt qz ad decennij vel ex p̄sse vt tacite. vt. ff. eo. pupillares. Itē nec viuo testatore. vt. ff. eo. l. ij. §. si dubitetur.

Ad ignominia. vt qz legauit filio quem ex monacha habebat: nec videt legatū sic relictū ad ignominia valere cū nec institutio. vt. ff. de here. insti. l. quoties. §. si quis nomen.

Diem. ne def materia falsum fabricadi. vt ff. e. l. j. §. diē. r de eden. l. j. §. editiōes. secus irationibus. vt eo. titu. de edē. l. j. §. rationes. Et no. qz l3 sit dñs qui agit hoc interdicto vel alio p̄hibēdo testō: exhibet tñ sine die. nā h agebat filius q heres p̄sumitur. secus si agat rei v̄dicatione. Sed. p. dixit dño indistincte exhibēdū cū die. r h dicebat filios nō esse heredes sed legatarios.

Codicillos. seu scripturā. p̄tinētem ad testm. vt. ff. e. l. §. causam.

Observatione. vt def r demonstret p̄ter eam partē quā testator vetuit. vt. §. l. pri.

Codicillos. seu scripturā. p̄tinētem ad testm. vt. ff. e. l. §. causam.

Observatione. vt def r demonstret p̄ter eam partē quā testator vetuit. vt. §. l. pri.

De edicto r. c. Adita hereditate ex testamēto delata qd fit animo. vt insti. de here. qua. r disse. §. si. petit scriptus mitti in possessionē: qd olim per edictū hodie per hunc titulum fit.

Um inter. moueat. p se hēbat substitutus qz institutus sub cōditione h3 bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de secū. tab. l. ij. §. sed si sub p̄ditione. at substitutus est sub p̄ditione institutus. Itē facit p eo qz ois substitutus est institutus. vt ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. pe. Itē forte qz dicebat substitutus filiū testatoris a primo gradu p̄teritū. r ideo illū gradū esse ruptū r a secūdo exhibēdatū. vt. ff. de libe. r posthu. r si p̄p̄erit. §. si. Vel dicebat substitutus se institutum vel aliud huiusmodi.

Oportet. idē in bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de bo. pos. fm tab. l. ij. §. deferi. idē de ipsa p̄p̄ietate hereditatis. vt. ff. de acq. here. l. l.

Um inter. moueat. p se hēbat substitutus qz institutus sub cōditione h3 bonoꝝ possessionē fm tabulas. vt. ff. de secū. tab. l. ij. §. sed si sub p̄ditione. at substitutus est sub p̄ditione institutus. Itē facit p eo qz ois substitutus est institutus. vt ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. pe. Itē forte qz dicebat substitutus filiū testatoris a primo gradu p̄teritū. r ideo illū gradū esse ruptū r a secūdo exhibēdatū. vt. ff. de libe. r posthu. r si p̄p̄erit. §. si. Vel dicebat substitutus se institutum vel aliud huiusmodi.

Testamē tū etiā so leniter factū nō est publica scriptura

Legatuz ad ignominia relicto non valet.

bonoz. Itē per peti. heredi. & nullum est supvacuū vt dictum est.

Eam possessionem.

Publicarum. scz executorum & tabellionis.

Contradictor. qui etiā dicit se heredē & insolidū vel cū legitimus si dicit testm̄ vituperatū nō aut talis contradictor. vt in. l. h. huius tituli nisi incōtinēti possit p̄bare.

In possessionē. hoc facit p̄ eo: vt causa sit in libello inserēda vt ar. ff. ad. l. iul. de adul. denū. c. i. ff. de edē. edita.

Diffus est. i. mitti desiderat. Vel dic pro prie. vt. s. p̄xi. & qd̄ dicit possessio. i. pp̄ietas. Et qd̄ subicit d̄dicendū dic qd̄ post sniam i hoc possessorio latā p̄tradi. cebat verbis & dolebat de ea snia nō tñ pōt refi stere re vel de iure nec etiā appellare. vt. j. quo rū ap. nō reci. l. q̄ quis. Sed qd̄ si talia testamē ta a duobus p̄ferant & eodē die & tēpore facta videant & vnū dicit t̄tū insolidū institutum alterū semp̄oniū insolidū an admittet vterqz vel neuter. Rñ. questio est sabbatina. scz pilei. & qd̄ vterqz sit admittē. dus est ar. ff. de dona. i ter vi. & vxo. cū hic sta. tus. s. si ambo. & ff. de bo. pos. sm̄ tab. l. q̄ ex li beris. in prin. & l. j. s. s. si quis in duobus. & de re. du. g. duos. & j. de fi. deico. libe. l. cū inter. & de leg. ij. si qs̄ titio. s. j. Sed arg. p̄tra qd̄ neuter ff. ad. treb. l. euz. & de rei ven. p̄ponius. s. fi. & ff. de vsuf. ad. bu. s. si vo similis. & de fun. in stru. & instru. lega. que situm. s. si quis. & de te. sta. tu. l. duo. sunt titij.

Angustis. s. anti. qs̄ & solitis. s. āni qd̄ no cebat scripto s̄z edictū. **S**ive premature. i. intra annum. **A**rbitrium. i. potestas huius legis. **V**el missio. i. missionis postulatio. **S**ine enim. exponit quod dixerat. **F**uerit missus. i. postulatur mitti. **D**ominio. scz in vsucapione. **P**restare. als quādo est heres testamentarius. **E**xcludere. ergo pōt excludi petitor. x. vel. xx. annis. **E**x vna parte. i. odio t̄m̄ & est in p̄scriptiōe. xxx. annoz q̄ t̄m̄ odio nō p̄tentū est inuēta: nec exigit possessoris bona fides. vt. j. de an. ex. cep. l. fina. & j. de p̄scrip. xxx. anno. si qs̄ emptionis. idē in vsucapioē que tantū fauore possidentis videtur inducta. **E**x vtroqz. i. fauore & odio vt est in p̄scriptione. x. vel. x. an. que odio nō p̄tentis & fauore possidentis est inuēta: & exigit bonā fidē pos sessoris. vt insti. de vsucap. in prin. **P**incipale. i. petitionē hereditatis. sic ergo. x. annis tollit petitiō hereditatis. s̄z p̄. s. de peti. here. hereditatis. vbi dicit. xxx. ānis dura re. Sol. ibi de directā. hic de vtili. imo ibi loquit cū daf̄ p̄ eū qui possi. det p̄ herede vel p̄ possessore. hic aut̄ p̄tra eū q̄ titulo possidet. vñ cū su os terminos excedat excedit a nō suis terminis. sui termini sunt vt p̄ eū q̄ p̄ herede vel p̄ possessore possidet t̄m̄ def. vt. ff. de peti. here. p̄ be. rede sm̄. B. s̄z fallit. ff. p̄ lega. l. iij. & l. fi. vbi p̄tra eū q̄ nō h̄z titulu nō durat petitiō h̄reditatis nisi. x. an. s̄z ibi iust̄ error loco tituli est. vel dic sm̄ fo. q̄ loquit h̄ de rei vendicatione. cū dicit principale causam &c.

Si quis aliquē testari p̄buerit &c. Qualiter repellat heres pro-

alio detinent: & eā cū testificatiōe p sonaz publicariū accipiat. **S**in aut̄ aliqs̄ p̄tradicor extiterit: tūc i iudicio p̄petit cause ip̄ossessiōez mis sionis & subsecute p̄dictiōis vtilent & ei possessio acgrat q̄ potiora ex le gitimis modis iura ostēderit siue q̄ missus est: siue qui antea detinēs p̄ dicēdū putauerit. **N**ullis angu stijs tēporez h̄mōi missiōe coartāda: sed siue tardius siue p̄mature ali quis missus est: legis t̄m̄ modo arbi triū p̄grat: & cā vñ vel missio v̄l p̄ dictio exozif. **S**iuē eniz post an nale tēp̄ siue post maioris eui cur rricula aliqs̄ fuerit missus: si t̄m̄ ex le gitio formato testamēto missio p̄ce dat nullū ei t̄pis obijciat obstaculū nisi t̄m̄ t̄pis effluerit q̄ possit v̄l pos sessori plenissime securitatez (et su p̄ dñio) p̄stare v̄l ipsi q̄ missus est oēs intētionē excludere. **S**i enī vel ex vna pte vel ex vtroqz late re tēporez pliritas occurrerit: ma nifestissimū est nō solū missiōe s̄z et ipsā principalē causam esse sopitā.

Si quis aliquem testari probi buerit vel coegerit.

Cōpellens aliquē testari punitur cri minaliter. & venienti ab intestato q̄ defun ctū testari p̄buit hereditas auferit velut indigno. & institutio facta a testatore q̄ ad hoc blando sermone inductus est non cē setur vitiosa. b. d. totus titulus. Alex.

Imperator Alexander. a. Se. **T**itu. xxxij. Lex. j.

Iulio disceptatōi cri men adijgit: si testa tor nō sua spōte testa mētū fecit s̄z p̄pulsus ab eo q̄ heres institu

pter vitupationē testamēti a possessione dixit. nunc qualiter a tota be reditate propter aliud vitium audi.

Iulii. i. petitioni hereditatis: que cū sit a senatoribus indu cta. vt. ff. de peti. here. l. itē veniunt. s. cū p̄diximus. ergo est civilis: vt insti. de ppe. & temp. actio. in prin.

Crimen. scz extra ordinarium. **N**oluerit. als vo luerit. **S**cripserit. an isti sint heredes. dic vt. j. l. p̄xi. in glo.

Os. legitimos. **O**rdinetur. vel in totū vel in partē. **R**emoueri. vt. ff. d̄ bis q̄. vt indig. l. eū qui s. fi. & ff. eo. l. j. in prin. & l. ij. in prin. & s. de ioffi. test. l. testamēti. & i. aut. vt cū de app. cog. s. cau sas. coll. viij. Itēz tenet leso in duplū cui legan dū vel relinquēdū erat. vt in aut. vt nulli indi. s. hoc peruenit. coll. ix. Sed qd̄ si quis te cōpu lerit vt me instituas an hereditatē habebō. que stio sabbatina eē posset. nā in lucrū cōuertit alie nuz metū nō opz. vt. ff. qd̄ me. cā. si cū. s. p̄di. puto t̄m̄ nō nocere here di instituto sm̄. b. vt. ff. qd̄ me. can. metū. s. sed licz. & ff. eo. l. j. s. j. in fi.

Adiciū. marita li. i. blādo mari ti sermone. vt. ff. e. l. fi. s̄z ar. p̄. ff. de inoffi. te. sta. l. nō est. & de do. in. ter vir. & vxo. l. j. in fi. & l. ij. & iij. in prin. & s. de sta. & ima. l. j. & ff. de be redibns instituendis. l. captatorias.

De his q̄bus vt in dignis &c. **A**nā causaz dixit supiori ti. quare vt indign⁹ heres repellit nūc gnali. **E**redes. iul tā. vlcisci eiz d̄z ab heredi

Imperator Severus & An tonius Lelen. **T**itu. xxxv. Lex. j.

Eredes quos necē testatoris inultam omisse constiterit: fruct⁹ integros cogantur reddere. **N**eqz enī bone fidei possessores ante controuersā illatam videntur fuisse qui debituz officium pietatis scientes omiserit **E**x hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Eredes quos necē testatoris inultam omisse constiterit: fruct⁹ integros cogantur reddere. **N**eqz enī bone fidei possessores ante controuersā illatam videntur fuisse qui debituz officium pietatis scientes omiserit **E**x hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Imperator Severus & An tonius Lelen. **T**itu. xxxv. Lex. j.

Eredes quos necē testatoris inultam omisse constiterit: fruct⁹ integros cogantur reddere. **N**eqz enī bone fidei possessores ante controuersā illatam videntur fuisse qui debituz officium pietatis scientes omiserit **E**x hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Ex hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Ex hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Ex hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Ex hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Ex hereditate aut̄ rerum distra ctarū v̄l a debitorib⁹ accepte pecu nie post motā litē bonoz vsuras ife

Questio sabbatina

Herēs q̄ liter vlcisci d̄z mor tē defun/ cti.

Clericus nō deser uis in di uinis te net oēs fruct⁹ re/ stituere.

Ure a q̄ tpe sunt restituēde p̄ possessō rē malefi dei.

Cōtinua tio.

Liber Sextus.

An fructibus. i. precio fructuum: et sic in quolibet qui petitione hereditatis tenetur. vt. s. de peti. here. l. j. et ad hoc. ff. de his q. vt indig. l. eum qui hereditatis. et ff. de vsur. cu. quidam. s. in tacito.

Semisses. i. x. vel. xx. solidis. in ano. vt. s. de vsur. eos. et tales di. cuius fiscales. vt. ff. de vsur. cu. qda. s. si obitores. et j. de vsur. fisca. l. si. li. x.

Polla. polla fu. rt instituta cu. fratre suo ipubere et cu. duobus extraneis. pol. la qdē dicit testamentū falsum qz volebat repel. lere extraneos tādē trā. segit cum eis de sua por. tione. defūcta polla pu. pillus frater eius ei suc. cedit. nūc vult tutor pu. pilli dicere falsuz. tā p. pte polle: qz pte pupil. li. pro pma. s. pte pol. le non potest: p scōa sic. s. videat qd agat: qz si nō. probauerit auferē here. ditas pupillo et tenet tu. tor ei reddere de bursa. sua pact. tutele.

Potestatiē. vt. r. s. mādati. l. in re mādata.

Alli heres. p qd vo. lebat etiā polle portio. nē reuocare s. nō potest. nō em̄ ex persona here. dis conditio obligatio. nis mutat. vt. hic. r. ff. de verb. ob. l. ij. circa pñ. ci. Et est hic ar. contra. abbatē q volebat in ec. clesia quā patronus sū. dator: ei cōtulerat habe. re tale ius ac si ipse sim. dasset et quale habebat. in ceteris suis ecclesijs. Et est simile. ff. de iure. fisca. l. si. s. de non. nume. pecu. si intra. r. ff. de iudi. heres absens. in prin. r. ff. qui. ex cau. in posses. ea. apud iulianum. Sed arg. contra. j. de prescrip. xxx. ann. sicut. s. sed pupillari.

Dupilli noie. immovidef q tuo possis noie nō alterius accusare. vt. j. q. accu. nō pos. l. ij. que est ptra. Sol. hic civiliter: ibi crialiter. hoc. nō placet qz. j. dicit de calū. r. c. Dic ergo hic noie pupilli. i. ppter pu. pillum et ad eius vtilitatem sed noie tuo accusas.

Transactum est. p portione sua cum coheredibus. l. que trāfactio. valet. vt. s. de transact. l. transigere.

Nō obtinueris. i. succubueris. nā opz sniam pferre. vt. j. eo. alia.

Saluam facturū. p actionē tutele. vt. s. de admi. tuto. l. nō est.

Dupillo. vt indigno. cū eius noie appareat calūniosas accusatio. nē instituta. vt. j. eo. alia. r. j. ad. l. cor. de fal. l. q. falsas. Sed ibi legata. tutor nō pdit. qz necessitate officij fecit. vt. ff. de his q. vt indig. l. tutorē. in pn. Sed certe imo videf q eius etati parcaf vt nō pdat l. calūniosas. accusatiōnē instituit tutor: vt. ff. de his q. vt indig. l. post legatū. s. eta. ti. que est ptra. rñ. duas bz vias. vel pati amissum et agere p tutorē vt h: vel petere restitutionē in integrū vt sibi nō noceat accusatio. vt ar. s. si. tu. vel cu. inter. l. si. vel aliter loquit ibi qñ tutor nō est soluēdo. als ob. tinet qz hic dicit. vt arg. j. vñ vi. l. meminerint. r. s. de iudi. pperādū. i. si. l. Vel tertio pōt eē q est soluēdo nec tñ tenetur tutele: qz suadēte ma. tre et agnatis pupilli accessit ad dictā accusatiōnē. vt. ff. de his q. vt in. dig. l. tutorē. in pn. et hoc casu loquit. s. etati. Vel quarto pōt eē q pdi. tis instrumentis et mortuis testibus obtinere nō potuit ptra tutorē. vñ. a principe petat restitui. vt. d. s. etati. Itē nota qz caute h dicit pte pupil. li amitti tantū. An aut et parte polle amittet. rñ. hic innuit eā nō amit. ti: vt ar. ff. de his qui. vt indig. post le. s. q. accusauit. et de vul. substi. ex. facto. s. iulianus. Et est rō qz p pte polle nō potuit dicere falsuz. vt in. prin. huins. l. dicit. s. arg. ptra. ff. de bo. lib. q. in seruitute. r. ff. de his q. vt indig. post legatū. s. si pater. r. s. si fili. r. s. etati. in fi. et de fideicō. li. ber. si filius. s. j. Itē no. qz hic dicit falsum. secus si qs dicat nō iure fa. ctū qz nō pdit l. succumbat. vt. ff. de his q. vt indig. post legatū. s. j.

Calumniā. si sit euīdēs. non als. vt. ff. de his qui. vt indig. l. tutores. r. j. qui accusa. non pos. l. ij.

Dupilli noie. i. ad eius cōmodū vel incōmodum. vt. s. dixi.

Retractas. i. iterum tractas. i. ponis in dubio: nec em̄ potes retra. ctare p parte polle. vt. s. ea. l. in prin.

Sea. filijs. qui sunt tui piores sobrini. vt insti. de gradi. s. v.

Haberef. in domo: nō dico in iudicio.

Et recitate. et adita est hereditas: alioqn nō ei auferē vt ab indigno. vt. ff. ad silleianū. l. si. r. l. si qs in graui. s. nō tm̄. r. l. necessarios. s. nō. als. r. l. ppter veneni. Sed alij dicūt aperturā sufficere. qd nō placet:

ob aperturā tñ solaz sta. tuit in eū pena. c. aureo. rñ. vt. ff. ad sille. l. lege. cornelia. s. si.

Suerunt. tunc em̄. nō noceret eis. vt. j. eo. l. minorib. r. s. in qui. cau. in integ. resti. l. j.

Hereditas. admi. s. directo. nec dari sed per fideicō. missuz. sic. vt. j. ti. j. l. ij. et insti. de codicil. s. hereditas. nec obstat. ff. de. condi. insti. l. pe. s. si. qz. ibi in vanū cogitauit.

Ad alium. scz quia. ille indign. cui fuerat. relicta iaz alienauerat.

Nel dic qz testator alij. nō capaci reliquit p qd. priori videt adimi: licz. scōs nō habeat. vt. ff. de. leg. j. plane. in pn. Vel. dic qz ad nullū aliū trā. stulerit: et qz nō iure trā. lata: qz nullo mō trans. lata: s. simpliciter insti. tuto ablata.

Vendicata est. qz. indignus est q nō habz. supremā voluntatez. vt. ff. de his qui. vt indig. cum quidam.

Peti poterūt. a fi. sco. vt. ff. de iure fil. l. di. cit. et ad hoc. j. de fidei. cō. l. et in epla. Itē ad id.

qd dicit fisco vendicata est ptra. ff. de adimē. leg. l. ex pte. vbi remanet ei. Sed hic expisse ademit ibi tacite: psequēdo inimicitias et aliud testm̄ in. cobādo. Est em̄ adēptio expissa: vt cū dicit nolo sibi legatū debere: vel. cū facit aliud testm̄ pfectū i quo nō legat ei. Tacita cū dicit. nolo testm̄. meū valere. Vel dicit inimicitias esse inter se et eū cui reliquit: vel secū. dū cepit facere et nō fecit. nā nō ideo mutauit primū bis tribus casibus. qz pōt esse qz secūdo loco vult esse hunc heredē: vel res est dānosa vnde. magis vult habere eū qz inimici sunt: vt sic grauetur: qd ibi dicit non. denegari actionē instituto. verū est cōtra extraneū: sed aduersus fisco. denegabunt pure: legatū ideo nō habet qz est heres vt ibi dicit. sed pri. ma est tatio: Itē cōtra. vt. ff. si tab. test. nul. extab. l. j. s. pe. vbi dicit. deferri veniētibz ab intestato cū mutauit voluntatē cancellādo vel ali. quo alio modo. So. distingue vtrū ille qui extitit indignus sit in pri. miori gradu testatoris: et tunc applicaf fisco vt bic an in remotiori et tuc. nō vt ibi. vel ibi oēs instituti erāt indigni et circa oēs mutauit volun. tatē vnde nullus eoz institutoz admittit ex eo testamento sicqz locus. est ab intestato. hic circa vñ tm̄ mutauit vnde alij remanēt heredes. si ergo portio deficiēs deferret ab intestato inueniref idē testatus et in. testatus decessisse: qd esse nō debet. remanet ergo heres s. eius partem. accipiat fisco: vt hic. Itē cōtra. s. de testa. hac pultissima. s. pe. in pn. So. vt ibi. Et vt plene scias cui detur portio alicui ablata dic cū insti. tutus heres capere nō pōt: aut ppter delictū testatoris: aut ppter suū: aut ideo qz als deficit testamentū. Primo casu nō fit fisco statim loc. qz quidā cognati ei preferunt. vt. s. de secū. nup. l. j. s. pterea. r. s. om. nū. et de natu. libe. l. j. et de incest. et in nti. nup. l. si quis incesti. In se. cūdo est statim locus fisco. vt. ff. de his qui. vt indig. claudius. s. j. r. l. mulier. r. ff. de leg. iij. si de portati. vel in totū vñ in partē si pars tm̄ de. ferebat delinquēt: vt. ff. si quis aliquē testa. probi. l. j. rñ. r. l. ij. s. fra. tris. et hic. Excipit tamē in casu. vt. ff. de his que p nō scrip. hab. l. ij. r. s. de secum. nup. l. j. s. bis etiam. In tertio casu si quidē deficiat testa. mentū ppter errorē testatoris locus est cognatis. vt. s. de here. in insti. nec apud. r. l. si pater nec obstat. ff. de iur. fil. auferf: qz ibi non extabāt. cognati. Si aut deficiat: qz testator non obseruauit solennitatez testa. menti succedunt bi qui veniunt ab intestato. vel qui als in alio testa. mēto solēni erāt instituti. vt insti. de here. qz ab intest. dese. in pn. r. ff. de. adimē. leg. ex parte. idē et si ademit in codicillis vt bic in prin. dicit: sed. hoc fallit in casu rōne cursus tēporis. vt. s. de testa. sancimus. Si vō. solennia.

Tutor si calūnio. sam accu. sationē in. stituat an. pupillo. noccat.

Adēptio. ē duplex.

Hereditas. indi. gno abla. ta cui ap. plicabit.

solennia seruauit: s; vnū vel omnes dixit nō mereri voluntatē suā lo-
cus est fisco: vt sic presūmā heredē suo delicto nō succedere. vt hic i. fi.
Si autē tabulas incidit tunc distinguā aut qz voluit intestatus dece-
dere. et sic loquit. ff. si tabu. testa. nul. exta. l. vna. §. pe. et de his que in
testa. delen. l. fi. et tūc nō prestarent legata. aut heredes reputauit indi-

gnos et tunc est locus
fisco: vt. ff. de his q in te
sta. delen. l. prime. idēz
et si onbitet vt ibidē no
tas. In hoc casu et in su
periori non tollit forte
ipso iure testm. vt not.
§. de test. l. nram. et hoc
cu3 testator als poterat
facere testm. als si inter
nullos poterat testari
ppter pditionē sue eta-
tis: vt qz pupillus vel
furiosus cognati tm suc-
cedūt nisi impediānt p
pter delictū suū. tūc em
fisco seruatur bona: vt
ff. de suis et legu. l. j. rñ.
et §. plane. et de testa. l.
eius. §. j. vsq; i. fi. l. et fa-
cit ad hāc. l. ff. de his q.
vt indig. l. si inimicitie.
et de leg. iij. cu3 quis. §.
sciam. et de doli except.
apud. §. pterea. et de adi-
men. lega. diui. et de do-
na. quidā in iure.

Non oportet. si
fuit mi-
nus legitima voluntas
planū est. vt. ff. de pdi.
insti. quidā. et de lega. j.
seruo alieno. §. si. et arg.
ff. de v. sig. cū in testō
idem et si fuit legitima.
vt. §. de religio. et sum.
fune. l. militis. et ff. de
relig. si qs. §. idēz. in fi.
§. et in hoc casu tñ cū est
legitima si sunt plures
heredes vnus alterum
familie heriscūde indi-
cio ad faciendūz cōpel-
let: vt. ff. fami. heriscū.
his cōsequēter. Sed si
vnus tm cogēt auctori-
tate pontificali. vt. ff. de
peti. heredi. hereditas.
in fi. et ff. de an. leg. qñ-
tus. Itē cōtra. hui. l. j.
de fideicō. l. fi. in fi. sed
ibi precepit testator ad-
dens vt si nō faceret p-
ceptū amitteret relictūz
quod hic non adiecit s; in
Joban. Alī q; bec corrigitur
per illā qd nō placet.
sed per autē. ibi positam
videtur hic corrigi. Vel dic
non fuit pecuniarium
preceptum.

Inozibus. vos. scz
minores.
Mertulisse. nō tantū
instituisse sed ad finem
duxisse. lz ad hoc nō
astringeremini cū sitis
minores. vt in prin. huius.
l. et §. eo. si ea questio.
in fi. et §. in qui. cau. in
integ. resti. nō est neces.
l. j.
Cōuenit. a. pueniens est:
nō tamē necesse: nec ex
necessitate ad causam
appellationis prosequendam
estis astricti.
Respondere. et agere. Et
no. hic q; qui appellat
causaz appellatio nis
debet ad hēre vt hic. et ff.
de appella. scio. in fi. et
extra de appella. vt
debitus honoz. qd nō
placet per eandē. l. scio.
et ita decretalis de in-
terlocutoria dicit. Sed
quid si eo tempore quo
adierunt minores fue-
runt nunc cū cōueniunt
ex appellatione sunt
maiores vel statim post
aditionē facti sunt
maiores nunquid tenebunt
accusare. Rñ. nō qua-
si initium sit spectandū.
vt. ff. de mino. l. iij. §. scio.
et ideo nō amittunt
beneficium qd debet eis
esse perpetuum. vt in
auf. consti. que de dig.
§. illud quoq; colla. vj.
Implere deberetis. hoc
est §. ff. ad sille. ppter
veneni. §. si. So. ibi
ppter inopiā excusant.
sic. ff. man. si pcuratorē.
§. si ignorātes.
Ideo. est desiderata. i. cū
desiderio vltā. Et no. q;
nō imputa-

Idem. a. Tyranno. Lex. v.
Non oportet vt indignis
heredibus successiones auferri
pretextu q; i sepultura
supremis iudicijs vel
volūtātibus defuncto-
rum obtemperatum non
fuisse.

Crimen inulte necis non
obijcit minoribus s; maioribus.
et appellatio interposita
ab aduersario minor habet
psequi pietatis officio sed de
necessitate nō tenet maior
vero sic. b. d. Sali. et Alexan.

Idem. a. Aenusto. Lex. vj.
Inozibus. v. et xx. annis
heredibus nō obesse crimē
inulte mortis placuit. Cū
āt vos etiā accusatiōē
ptulisse et quosdā ex
reis punitos pponatis: lz
is qui mādasse cedem dicit
prouocauerit vereri nō
debetis ne quā hereditatis
paterne qōnez a fisco meo
patiamini. Conuenit enim
pietati vestre respōdere
causam appellatiōis reddēti.
Nō si maioris etatis
fuissetis etiā ex necessitate
prouocationis certamen
implere debetis vt possitis
adire hereditatem.

Qui nō est in culpa nō
debet esse i pena. b. d. bal.
vel sic. Si occisores nō
reperiuntur nō punitur
heres si eos nō accusat.
hoc dicit Alexan.

Idem. a. Vitale. Lex. vij.
Ideo vltio necis testatoris
non est desiderata qz
cedis auctores reperiri
nō potuerūt obesse
heredibus ex quo nulla
eorum culpa detegitur:
non oportet.

Delictū persistēte
purgatur p desistētiā.
et nō dicit perfectū nisi
per psequeratiā. b. d. bal.
vel sic. Accusans testamētūz
de falso ita demum perdit
qd in eo relictū est si
perseuerauerit in accusatiōe
vsq; ad sententiam
diffinitiuam et succubuit:
secus si ante sententiam
desistit hoc dicit Alexā.

Imp. Gord. a. Tacie. Lex. viij.
Lia cā eius q; falsi
instituta accusatiōē ad
finē vsq; quod

tu si facit qd pot. vt. §. de
inoffi. testa. l. contra.
Lia. accusatiōe. contra
heredes.
Hereditas. idem etiā si
pro se. qz cum sit falsum
nō debentur ex eo legata.
vt. j. de fideicom. si
veritas.
Nō perdat. sic
distinguit. ff. de inoffi. test.
papinianus. §. meminif
se. et ff. de bo. liberto. q
cū maior. §. accusasse. et
l. in seruitutē. §. q. et j. d
falsis. qui falsas. et acci-
piēs relictū nō ageret d
inoffi. testa. sed de falso
vt irrito. sic. vt. ff. de in-
offici. testa. si pars. et de
his q. vt indig. post le-
gatū. in prin. Sed videt
nō amittere relictū lz p-
dat. ff. de leg. ij. luci. §.
sempronius. q est §. So.
ibi egit ptra eū qui pbi-
buit se institui nō ptra
testm hic contra testm.
Itē cōtra. ff. de his qui.
vt indi. post legatū. §. j.
lz illā intellige s; m hāc
vt cām peregerit.

insimulabat pduxit: et
pria sententiā meruit:
alia ei q; inchoatā accusa-
tiōē nō ptulit. Cū in illi
qdem partē succedat fisco:
hic aut q; ptra riaz iudicis
sniam non sustinuit sue
partis nō perdat persecutionem.

Si occisores ignorentur
potest hereditas adiri
impune. et cū postea ad
notitiā duenerit debet p
heredes accusari si nolūt
hereditate pnuari. Alex.
post bal. et salic.

Imperatores Diocletianus
et Maximianus. Lex. ix.

Am fratres tuū veneno
perceptū esse asseueras vt
effectus successiōis ei tibi
nō auferat: mortem ei
vltisci te necesse est. Licz
em hēditatē eoz q; clādestinis
institutiōis perimunt h; q;
iure vocant adire nō vetant:
tñ si interitū nō fuerit
vlti: successiōē obtinere
nō pnt.

Hereditas scripta a legitimo
puento nō auferit hereditas
a fisco si mora vel culpa
non possit ei imputari. b. d.
Salic. vel sic. Nō imputat
heredi si nō vindicat si ab
alio fuit puentus atēq; esset
in mora. b. d. alexā.

Idē. aa. et cc. siluane. Lex. x.

Mortē fratris necem iure
liber scripta recte successiōē
nō cōuenit. s; m q; si
fiduciā innocētie geris et
neq; dolo malo maritū
necatū neq; als indignā
te successiōē posse p bari
cōfidis: aduersus oēm
calumniam maximā habes
securitatem.

Legalis dilatio nemini
debet esse dānosa. et mora
heredis nō officit libertatib;
eorū qbus est relicta
libertas vel genitorū ex
ipsis nec etiā legalis et
fideicommissis inde pendē-
tibus vel alijs quibuscunq;
hoc dicit bal. vel sic.
Dilatio ad vindicandum
necq; defuncti non nocet
heredi interim morienti:
nec seruis libertati
donatis: nec alijs legatarijs.
b. d. Sali. et Alexan.

Impa. Iusti. a. Jo. p. p. Lex. xi.

Am silleianū senatuscōsul-
tum et a nobis tam laudādū

dominum non inuerunt cum
possent. lex autem cornelia
que illud secuta est dat
premium necem accusantibus
quinq; aureoz liberis seruis
libertatem. vt. ff. ad silleia.
l. lex cornelia. et §. de
preci. impera. off. l. j. et j.
pro quib. cau. serui pro
pre. lib. ac. l. j. et ff. qui
sine ma. ad liber. perue.
l. j. at senatusconsultum
silleianum dat actionem
emptori qui emit seruum
qui postea vindicauit necem
defuncti: et sic peruenit ad
libertatem. scz ad repetendum
precium. vt. ff. ad silleia.
l. si quis. §. si ex stipulatu.
et l. si seruus a testatore.
et l. pro domino. et j. p
qui. cau. serui. p pre. lib.
ac. l. j. et l. ij.

Obtinere. i. retinere.
Dorem. nō conuenit. ita
tamē si vxor: nō fuit in
mora. ar. ff. ad stertul.
l. ij. §. si mater. et §. cō-
festim. et ff. de iu. fil. l.
dicto. §. cum aut. Itē
alia ratione: qz nō ei
sorozi s; fisco applicaret.
vt. ff. ad sil. si seque-
ns. in prin. et ff. de iur.
fil. l. lucius. et §. eo. l. j.
et l. hereditas.

Heris. o vxor.
Indignā. qd semp
presumit. vt. ff. de his
qui. vt indig. l. indignū.
Sed et si ponas heredem
institutum cōcubuisse
cum vxore testatoris
quondam. videtur idem
indignus. vt arg. ff. de
adimen. leg. l. iij. in fi.
et l. sequen. et l. lex parte.

Am silleianū. vnuz
dixit senatuscōsultum et
alind oratio diui marci
que cōfirmat hic. s; i
qñq; deficit oratio. l. lib-
ertatib; et in

Appel-
lans cām
appella-
tionis ex
pmer de
bet.

Oratio di-
ui marci
qñq; defi-
cit.

legatis siue in fideicommissis. Item in questis p seruos medio tpe iustos esse liberos. Item in partu ancillarū que erant iusse esse libere. Quanto si moriant serui et habeat filios liberos: puta ex libera femina. an succedent patri predicti liberi. in qbus quinqz supplet iustinianus.

Eū silleianū. qd vetat adiri hrditate occiso dño a familia. nisi prius q stio familie habeat. vt s. eo. si ea dicebat et alia vt diximus. s. eo. cum fratrem.

Oratio. qnā nō habemus. Vel dic q cōtinuabat in ea vt si interim heres decedat atēqz habeat de familia questio nē trāsmittat hereditate nō aditā ad heredem suū vt nullū damnū trabat occasiōe dilatio nis circa hanc questio nez. vt. ff. ad fil. l. iij. §. elegāter. qd nō eēt si alis adire impediret qd p se natus cōsultū. vt ea. l. iij. §. si. hoc beneficiū trāsmittendi et euitādi dāni et in libertatibus et in legatis locū habebit per banc. l.

Veteres. repete cū. **D**e libertatibus. ecce primum.

Accipissent. destitutione fm Jo. imo re ipa. i. si manumissi eēt fm azo. vt directo. quo casu post aditā hereditatem essent liberi.

In medio tpe. idest post mortē et ante aditā hereditatem.

Poterant. ecce secundum.

Derelictabant. i. piculū patiebant in rebus medio tēpore questis. Azo.

Adita. ab institutis. vel ab his ad quos trāsmittitur.

Impfectū. non statuit princeps aliqd imperfectū vt hic. r. j. qui ma. non pos. l. fi. et vic philosophie. s. legalis. vt de testa. omnium.

Eius oratio. hoc tamē si fuit adita hereditas ad instituto: vel ab eo ad quē etiā nō adita transit. naz quasi retro fuissent liberi hec omnia cōsequuntur.

Restitua. ad hoc ff. de minoz. si tñ. et de fideicō. libe. cū vero. §. apparet.

Seruo. no. qd seruus hz heredē. sic. ff. de suis et leg. l. j. §. qri pōt. et j. ad ori. l. fi. et de leg. ij. si quis seruu. als nō. vt in sti. de serui. cog. r. j. cōmuniā de suc. seruus. s. bodie secus. vt. d. titu. institū. dixi. sed ibi erant liberi facti.

Derito. no. sic. ff. de bo. libe. q cū maior. §. accusasse. et s. de emē. iusti. codi. in pn. et ff. de vb. sig. soluēdo. et s. q testa. face. pos. furiosuz. et ff. de edē. l. j. §. pe. et de ori. iur. l. j. et i decre. vñ. q. j. c. nihil. et ff. de in iur. itē apd. §. adduxisse. Sz ar. s. ff. arb. fur. ce. furtim. §. etiā si nō totā.

Alis. seruos. i. nō ipuberes q solēt ferula cedi ad inquirendū nō ad puniendū: vt. ff. ad fil. l. j. §. impuberes. et l. excipiunt.

Supplicio. s. capitis. vt. ff. eo. l. j. in prin. Azo.

qz corrobordandum est: nec nō diui marci oratio q circa id facta est: in uenimus aut in ea nullā mētionē libertatis factā: et veteres mouit qdam de libertatibz relictis in testō necati testatoris qd: necessarius nō bis visum est et hanc dirimere.

Qui em q libertati fuerant i hoc testō dōati: et si eā accepissent lucrū qd eis i medio tpe accidit poterāt sibi acqrere. **I**nterea aut pcrastinatioē pp necis vindictaz habita hoc minime ad eos puenit et postea in libertatē deducti periclitabant.

Sed ne mediū tps fieret eis dānosum: et maxime si ancille i medio pepererint et postea hereditas aditabatur: bellissimum nobis videt diu marci prudentissimi principis orationē et in libertatibz producere. ne princeps philosophie plenū aliquid videat imperfectū sanxisse: sed ita i hereditatibus et in legatis et in fideicommissis: et maxie in libertatibz qz semp summa philosophia amplectitur extendat eius oratio: vt et lucz q in medio accidit eis post libertatem acceptaz restitua. et ptus liber et ingenuus esse intelligat: nullaqz machinatione hmoi peditio damnum aliqd irrogare pcedat: et vt libera eius posteritas si in medio fuerit ab hac luce patres subtracti: suorum genitorū cōmodū consequatur.

Derito em nobis sacratissimi marci per omnia pstitutionē replere placuit: nihil etenim actū esse credimus dū aliquid supest addēduz.

Sicut puniuntur serui q erant sub eodē tecto in quo dominus fuit occisus: vel erāt presētes et ipsi auxiliū non prestiterūt ita etiam si erant in quocūqz loco vbi vocem clamantis audire potuerūt et insidias sentire quasi tunc satis intelligantur esse sub eodem tecto seu presētes. h. d. Alex. post Bal. et Salp.

Idem. a Jobāni pre. pre. l. xij. **A**lis de antiquo iure dubie

Atas nostre serenitati suggesta est pp senatuscōsultū silleianū: et pp seruos q supplicio afficiuntur sub eodē tecto cōmorantes: et non suū auxiliū dño p insidias occiso prebentes. **V**eteres em certū nō faciunt qz intellectus de verbis sub eo

test. in fir. §. posterior. in fi. §. et de leg. iij. l. j. §. j.

Testamēto. testamēto ergo fuerat relictū. Vel dic in codicillis relictū qd videt in testamentis relinqui cum ex eo pendeant et petetur vt ex nouis codicillis factis per litteras.

Codicillis. vltimis quos vocauit supra epistolam. **H**ereditatē. verbis tñ. nō directo dat: sed p fideicommissū. vt et s. de necessarijs seruis. l. qdā. §. j. meli. m. §. s. et veteres. et ff. eo. l. ij. §. si. et l. qd p man. et s. ti. j. l. hereditas. et in sti. e. §. pe. et de cōdi. in sti. l. pe. §. si. et ad trebellia. s. ceuola. et s. de testa. nō codicillum.

Sine in agro. facit. s. de incest. nup. cū ancillis. in fi. et ad. l. totam con. cor. j. ad. l. cor. de sicca. l. fi. et l. j. §. hic autem. et §. seq. et l. iij. §. iij. et §. subuenitur. et §. sequen.

Derelictatē. poterit tñ gratificare vni si plures sint. vt. ff. eo. si qs in graui. §. si cum omnes.

dem tecto significat: siue in eodē cubiculo siue i triclinio vel porticu vel i aula hec appellatio accipi debeat cadūciētes si dñs in via vel in agro fuerit interfectus eos seruos puniri q psto erāt et nō auxiliū ad pbibendū periculū pbuerūt: nulla distinctione sup qualitate p̄sentie seruoꝝ vtētes. **N**os igit oēm eis occasionē ad declināda supplicia suę negligētia salutis dñi sui amputātes sancim⁹ oēs suos ex qcūqz loco: siue i domo siue i via siue i agro possint clamorē exaudire vel insidias sentire et nō auxiliū tulerint supplicio senatuscōsulti subiaccere.

Portet em eos vbicūqz senserint dñm piclitantē ad probibendas insidias concurrere.

De codicillis. **S**tatiuitate posthumi preteriti rumpit testamentum et etiam codicilli ab eo depēdentes rumpunt. et si testator testamentū ruptum confirmat coram quinqz testibus ipsum iure codicilloꝝ valere facit. hoc dicit Alexan. post bal. et Salice.

Imperator Alexander. a. **A**de cinio et alijs. **T**it. xxxvj. **L**ex. j.

Rupto quidem testamento posthūi agnatione codicillos quoqz ad testamentū pertinentes non valere: in dubium non venit. **S**ed cuz post ruptum testamentum patrem pupilloꝝ vestroꝝ litteras emisisse pponatis qb? pcedens iudiciū cōfirmavit. ptoꝝ nihil cōtra ius fecit: si nouissimā ei? voluntatē secutus relictū testamēto reipublice fideicommissum: velut ex codicillis relictum prestandū esse pnuinciauit.

In codicillis non potest directo dari vel adimi hrditas sed per fideicommissum sic. h. d. Bal. Salice. et Alex.

Imp. **P**hilip. a. **A**sclepiodote. **H**ereditatē qdē neqz dari neqz adimi codicillis posse māifestū ē. **V**erbis tñ pcarijs per huiuscemodi nouissimi iudicij ordinationē iura nō faciunt irritas volūtates. **U**nde ineffaciter te codicillis rogatā esse: vt qbusdā rebus p̄teta portionē quā testamēto fueras cōsecuta alijs resti

test. in fir. §. posterior. in fi. §. et de leg. iij. l. j. §. j.

Testamēto. testamēto ergo fuerat relictū. Vel dic in codicillis relictū qd videt in testamentis relinqui cum ex eo pendeant et petetur vt ex nouis codicillis factis per litteras.

Codicillis. vltimis quos vocauit supra epistolam. **H**ereditatē. verbis tñ. nō directo dat: sed p fideicommissū. vt et s. de necessarijs seruis. l. qdā. §. j. meli. m. §. s. et veteres. et ff. eo. l. ij. §. si. et l. qd p man. et s. ti. j. l. hereditas. et in sti. e. §. pe. et de cōdi. in sti. l. pe. §. si. et ad trebellia. s. ceuola. et s. de testa. nō codicillum. **S**alio. cur

De codicill. Post maiores volūtates sequitur de minoribz. s. de codicillis: qz sine scriptis fieri possūt. vt. s. de bo. libe. l. fi. et de sac. san. ec. l. gnali. et j. e. l. fi. in fi. l. z quidā dubitat quare dicuntur codicilli et qnqz ponunt p scriptura qā pncipe fit sup p̄ferenda dignitate. vt in au. vt iud. sine quoqz suf. §. h. aut. et §. sic ergo. col. ij.

Apto. agnatione. vt. s. de pos. bere. l. j.

Non veniunt. vt. ff. eo. si qs cū. §. si. et dicunt p̄tinere ad testm siue ante testm facti sint siue post: siue ex p̄esse p̄firmati siue nō. nā semp ius eoz p̄det ex testō. vt. d. l. si qs cū §. si. et l. ab intestato. in fi. Sed qd si nullū fecit testm. rñ. nō rumpunt codicilli agnatione posthumi. vt. ff. eo. si qs cū ij. rñ. et l. qui grani. et l. ab intestato. et l. penul. in prin.

Vestroz. tutoribz loquit. sic. j. eo. cum pponatis.

Litteras. in qbus aderāt qnqz testes: als nō valerēt: qz nuda volūtate non restituerent testm et codicilli. vt. ff. de bo. pos. fm tab. l. fi. et j. e. l. fi. in fi. §. et p̄ter has lras valet bodie relictuz cū irritaret testm ex causa preteritionis. vt. s. de libe. p̄ete. au. ten. ex causa.

Iudiciū. s. testamēti. et p cōsequēs codicilloꝝ cum testm semp sequat. vt. ff. e. si qs cū. in fi. et l. ab intestato. in fi. Sz quō poterit qnqz testibus cōfirmari qd factū erat coraz septem: et post ruptū. rñ. vt debeat ex vltima volūtate nō vt ex testamēto: sicut et cū dicit. si nō valet in re testamēti valeat iure vltime volūtatis. vt. j. eo. l. fi. in fi. sic ergo valet vt ex nūc nō vt ex tunc. vt. ff. ad treb. l. si qs priore. et in sti. g. mo.

Codicilli sine scriptis possunt fieri.

Codicilli qualiter dicuntur p̄tinere ad testm.

Falso, cur preces plus valent q̄ institutio. Rñ, quia non totum auferunt preces quia non quartam.

Am pponatis, p̄traria, aliogn si nō eēt p̄trariū ambo tenerēt: vt insti. eo. §. fi. r. ff. e. diuus. §. codicillos, secus aut̄ in testamē

Codicilli
studeant
esse cōtra
rñ qd in
ris.

dicilli: in quoz vno di
caſ illū fundū titio lego
in alio illū eūdē fundū
ei non lego: r̄ ignozet q̄
posterius facti sunt qd
iudiciuz valeat. Videſ
neutrū valere rōne in
certitudinis: vt arg. ff.
de re. du. l. si fuerit ibi.
idē si ex pluribus r̄c. de
testa. tu. l. duo. S̄z si cō
tra inueniat idē vno
legatū in diuersis codi
cillis videſ esse p̄curſus
vt. ff. de leg. j. si plurib⁹
r̄. j. de cadu. tol. §. pe.

Renocātū esse. nec
em̄ eā. l. q̄ sibi pōt im
ponere vt a priorē nō li
ceat recedere. vt. ff. de
leg. iij. si q̄. in prin.

On idcirco ab
fente. nō em̄ q̄
rim⁹ cū quo de suppre
mis iudicijs q̄ loquat
s̄z in quē voluntatis in
tētio dirigat. vt. ff. de le
ga. ij. cū pater. §. dōatio
nis. r. l. miles r. s. e. l. j.

Ec codicillos
nō solū testm̄.

Certissimi iuris est
vt. ff. eo. l. ij. §. furiosus.

Drolata. ad hoc vt
aliqud r̄c. r̄ sic bec deter
minatio vt aliqd ex hac
r̄c. respicit p̄cedētia. sed
si diceret lra adimpleri
nō possit. tūc respiceret
sequētia.

Tue. scz negantis.
scz fuisse eum cōpotem
mentis.

Drobari. pbat er
go qui negat. r̄ sic est p̄
ff. de pba. l. ij. r. s. de p
ba. l. actor. Sol. hic ne
gatio p̄ affirmatiōe po
nit. cū em̄ negat cōpotē
mētis affirmat furiosū.

Siue in initio que fuerat co

vix em̄ est aliqua negatiua q̄ equipollētē nō hēat affirmatiua. p̄tereā r̄ si
esset negatio: p̄sumptio tñ onus p̄bandi ab vno in aliū trāſfert. nā hic
est p̄sumptio. p̄ aduersa pte. p̄sumit em̄ sane mētis nisi p̄tra p̄bē. vt
s̄. q̄ testa. fa. pol. l. ij. Itē ex sermonib⁹ eius p̄sumit q̄ furiosus. vt. ff. d̄
cōdi. insti. quidā r̄ de tuto. r̄ curato. da. ab. l. is cui. §. fina.

Siue in initio. hic dicit siue prius fecerit testm̄ r̄ mādauerit ser
uari q̄ codicillis erat relicturus. siue ecōtra pri⁹ fecit codicillos
r̄ postea testō cōfirmet q̄ dederat codicillis idē est vt valeat vt hic. r. ff.
eo. s̄z cū causa. s̄z aliter nō valebat prius facti nisi cōfirmarent̄ exp̄res
sim. vt. ff. e. l. ante tabulas. Sed hodie p̄. nā semp cōfirmati habent: vt
insti. eo. §. j. melius. §. s̄z cū ante. r̄ valēt. vt. ff. de cōdi. r̄ demō. si ita. s̄z
vt ex tpe codicilloz factorū. vt. j. de testa. ma. l. j. Accur.

Adunitus. scz tu legatarius.

Siue in istis. i. volutatibus. sic dicit q̄ instruūt h̄ dē qd faciat.
Nocabulū. r̄ diuersis titulis: aliogn nō est ratio. nā idē est
testamentū qd est elogiū r̄ tñ sunt diuersa vocabula. s̄z certe immo est
bona: q̄ vix inuenit aliqd nomē qd oīno idēz significet qd aliud. sem
per enim plus vel minus vel aliter significat vel alio modo.

Ana. vel nomen vel aduerbum.

Instituendi. vt directo valeat sed trahit ad fideicommissum. vt. ff.
ad treb. l. scenola. r̄ facit. s̄. eo. l. ij.

Siue extraneus. q̄ aliud in p̄pings. vt. j. ea. l. §. si q̄s vero.

Siue voluerit. i. elegerit agere iure directo. vt. j. eo. §. si. dicens
se directo heredem.

Dersecutionē. quā p̄ petit ab aliquo p̄cedēte in gradu q̄ est h̄s.

tueres falso tibi persuasum est.

Der sequētes codicillos non deroga
tur p̄cedētibus: nisi q̄tenus inuicēz sint
p̄rj. b. d. Alex. concoz. bal. r̄ Saly.

Imp. Diocl. r̄ Abaxi. aa. iacito.

Am pponatis pu. Lex. iij.

Apiloz vestroz matrē diuer
sis tēporib⁹ ac dissonis volūtatib⁹
duos codicillos ordinasse i dubiuz
nō venit id qd p̄ozi codicillo i scrip
serat: p̄ eū in quē postea secreta vo
luntatis sue p̄tulerat: si a prioris te
noze discrepat: r̄ contrariam⁹ vo
luntatem continet: reuocatum⁹ esse

In vltima volūtatē non requirit p̄sen
tia grauari vel onerati: nec etiam p̄sen
tia coniuictorū. bal. vel sic. Absentia he
redis legitimi non impedit codicillari. b.
d. Sali. vel sic. P̄ vltimā voluntatē pōt
grauari absens r̄ ignozans. b. d. Alexan.

Fidē. aa. r. cc. stratonico. Lex. iij.

On idcirco minus q̄ ab in
testato te absente⁹ codicil
los mater tua fecit: hi qd⁹ p̄carj
verbis ascripta sunt relicta capiūt.

Quilibet p̄sumit esse talis q̄lis natu
raliter esse d̄z seu solet: r̄ ideoq̄ qlibet sa
ne mentis p̄sumit: nisi p̄rjū p̄bē. b. d. fm
flico. d̄ mat. bal. vt sic. Et q̄ negat aliq̄e
fuisse sane mētis icūbit on⁹ p̄badi. b. d. ale.

Fidem. aa. r. cc. flauie. Lex. v.

Ec codicillos qdē furētez
posse facē: certissimi iuris
est.

Si igit scriptura velut codi
cilloz patris tui fuit. plata vt aliqd
ex hac peti. possit: assenerationi tue
mētis eū cōpotē fuisse: negātis fidē
adesse probari conuenit.

Codicilli cōfirmati in testamēto valēt
siue p̄cedat testamentū siue sequat. b. di.
Alexan. concoz. dat Bal. r̄ Salice.

Fidē. aa. Demoste. Lex. vi.

Siue in initio que fuerat co

eligit q̄ semp q̄ petit h̄ ditate r̄ maxie ip̄e heres certus de suo iure esse
d̄z. vt. ff. de acq. bere. s̄z r̄ si de sua. §. cur aut. r. l. cū falsum s̄z ibi de fa
cto alterius p̄babiliter errat. Vel solue vt dixim⁹. ff. de tribu. l. qd in
heredē. §. eligere. Vel hic loquit̄ de pluralitate causarū: vt ita dixerim
id est vbi sunt varie cause agendi. ibi cū pluralitas est actionum.

Preclusisse. rōne electiōis p̄rior. S̄z p̄. s̄. de peti. here. l. h̄ ditas. i
pn. So. si petij iure directo h̄ ditate ex testō petitiōe h̄ ditas r̄ succu
bui: si postea ab intestato s̄lr directo velim petere possuz vt ibi. r. ff. de
inoffi. test. l. mater. r̄ ff. de peti. here. l. legitimā. Nec ob. de excep. rei in
di. l. ex sextate. in pn. l. q̄ ibi gnāl̄ p̄posuit hereditatis petitiōne nō di
cēs ex testō vel ab intestato vñ in vtraq̄ sibi p̄iudicat cū sit in re. vt. ff.
de exce. re iudi. si m̄. §. eadē. Si vō directo pri⁹ petij ex testō r̄ postea
peto ex fideicommissō p̄pter idē testm̄ ex eadē scriptura r̄ eiusdē testator
reducēdo illud testm̄ ad codicillos nō possuz siue testator nō exp̄res
rit vt p̄ codicillis valeret siue exp̄serit vt h̄ q̄ p̄rius est sibi q̄ ex eadez
scriptura petit tā p̄rj̄s modis. s̄z hoc fallit in q̄busdā. vt. j. p̄ri. §. p̄ter
ea. in illa. l. h̄ ditas. ab alia p̄sona deferebat sc̄do h̄ ditas eadē. Si vō
petij ex testō iure directo r̄ succubui: r̄ postea peto ex alia scriptura q̄si
ex codicillis possuz q̄ ex alia vltia volūtatē nūc exp̄io: q̄ exp̄tus sum.
Alj̄ tñ vt. p. in oib⁹ modis p̄dictis dicūt me repellendū si semel suc
cubui: r̄ caue tibi q̄ dixit testator valeat iure testamēti r̄ codicilloz. um.
Idē dicā si dixerit. si nō valeat iure testamēti valeat iure codicilloz. l̄z
improprie ibi sit electio cum tantū vna habeat locum.

Similes. vt extraordinariam septimam.

Postulauerit. i. postulare propoluerit.

Cupiēns. i. postea minime r̄c. Sed nōne egit actiōe p̄sonali r̄ cau
sa exp̄ressa. ergo pōt ex alia causa agere. vt. ff. de excep. rei iudi. l. r̄ an ea
dē. in prin. r̄. §. actiōes. Rñ. hoc facit hic ratio cōtrarioz quoz vnum
nō patit aliud. q̄ sibi cōtrarius est: q̄ petēdo sibi hereditatē dicit teneri
testm̄ petēdo fideicommissum dicit codicillū. Itē si egi ex inofficioſo.

dicillis relicturus generaliter: siue
nouissime relicta seruari mandau
erit p̄firmatiōe munitus nullam iu
stam gerere sollicitudinem potes.

Illā q̄ habēt diuersa nomina r̄ q̄ habēt
diuersos tractat⁹ dicūtur habere diuersos
effectus. b. d. Alexan. cōcoz. bal. r̄ Saly.

Imp. Cōstā. a. Abaxi. p̄fec. p̄to.

Si idē codicilli qd Lex. vij.

Testamēta possent: cur diuer
suz i his instrumētis vocabulū mā
daret: q̄ vis ac potestas vna social
set. Igit specialiter codicillis in
stituendū ac substituēdi potestas iu
ris auctoritate data non est.

Ex eadē scriptura non pōt q̄s petere
hereditatē ex testamēto r̄ codicillis s̄z vna
via intētata tollit altera: nisi intētato sit d̄
cōiunctis p̄sonis: r̄ testamētū ratiōe solen
nitatis imperfectū nō valet etiā iure codi
cilloz: nisi sit dictū r̄ in omni vltima volū
tate sufficiūt quinq̄z testes excepto testamē
to. si tñ vltima volūtas conficit in scriptis
testes debēt se subscribere. b. d. Saly.

Imp. the. a. asclepiadoto. p. p.

Si q̄s agere ex testō Lex. vij.

Quolibet mō siue scripto siue
siue scriptura p̄fecto de hereditate
voluerit: ad fideicommissi p̄secutio
nē aspirare cupiēs minime p̄mit
tatur. Tātū em̄ abest vt adituz
cuiq̄ p̄ suo migrādi desiderio p̄ce
damus vt etiā illō sanciam⁹. si testa
tor facies testamētū i eodē codicillo
etiā id valere p̄plexus ē q̄ h̄ ditate
petit ab ip̄is itentōis exordijs vtrū
velit eligēdi habeat potestatē sciēs
se vni⁹ elictione alterius sibi adituz
preclusisse. Ita vt sine bonozū
possessiōe fm tabulas aut fm nūcu
pationē ceterasq̄ similes postula
uerit aut certe mitti se in possessio

possum postea de falso
testamēto agere r̄ econ
tra. vt. s̄. de inof. testa.
Leū qui. r̄ vno mō pe
tebaz testamentū rescin
disicq̄z valere dicebaz.
Quare hoc rñ. ibi ad re
scindendum duo cōtra
ria iura p̄ponunt hic
vt valeant. Sed adhuc
quare diuersum. rñ. ibi
vtraq̄ via est directa:
hic altera directa et nō
p̄ mediū altera indire
cta r̄ p̄cedentē. s̄. mē
diū. Itēz intelligit hoc
principiū qñ non dixit
testator vt pro codicil
lis valeat: nā r̄ si dixit:
l̄z ibi videat vna via r̄
alia agi tñ adhuc idē est
vt subijcit tantū em̄ r̄c.

Abest. scz a iure.

Valere. dixit en im
valeat iure testamēti r̄
iure codicilloz. Quid
aut̄ si dixit. si nō valet iu
re testamēti valeat iure
codicilloz. rñ. tunc nō
habet nisi vna viam. si
em̄ testm̄ tenet nō habz
locū codicillus. si non
tenet tū habet locuz co
dicillus: r̄ adhuc dicaz
habere locū. l. istam.

Itatē. q̄ eligat. s̄z
n̄ citatē vt eligat. ff. d̄ tu
te. q̄ h̄z. §. si pupill⁹. r̄ su
p̄ hoc iterogabit a iudi
ce an velet eligē: vt. ff.
d̄ iterro. ac. si defensor.
§. illud. Itē hoc intelli
go siue volūtas erat ta
lis que vtroq̄ mō pote
rat valere siue vno mō
tñ. S̄z videſ nō cōpelli
eligere s̄z vtrūq̄z possit p̄
pōere. vt. ff. quoz lega.
l. j. §. q̄ aut̄ ait. Sol. h̄ iō

Heredita
tē ex testō
r̄ fideicō
missuz ex
codicillis
q̄s petere
nō pōt.

Heredita
tate petēs
petitione
heredita
tis si suc
cubat pōt
postea il
lā ab inte
stato pete
re.

Presūm
q̄libz sane
mentis.

Liber Sextus.

a **E**x more, vt. s. de edic. diui adri. tol. l. fi. Sed quomodo possessori
um tollit petitoriu. rñ. illud possessoriu pambulū est illius petitoriu tñ
quo iure directo agit. vnde perinde p̄iudicatur iuri civili per possesso
rium sicut per petitorium directum. An ergo poterit petere mitti in
possessionem q̄ ex codicillis habet hereditatem. rñ. nō. cū em̄ haberetur
vt fideicommissum qua
si legitimi videantur ro
gati. vt. ff. e. l. cōficiun/
tur. ergo in eo locuz nō
h̄z. vt dixim⁹. s. de edi.
diui. adri. tol. l. fi. s. j.

b **P**etierit. id est pro
posuerit petere.

c **A**uspicia. i. initia.

d **P**ropositus. i. eli
gat vel illā vtilē vel di
rectā: si em̄ adhuc eligit.

e **R**equirit. fm solē
nitatē iuris v̄l de facto.

f **D**efunct⁹. vt r. ff.
eo. l. j. r. j. de ma. test. l.
si de iure. r. de vulga.
substi. cob̄di. s. q̄sta.

g **P**erdurante. quā
do est cōplexus vt va
leat iure codicillozum.

h **S**oluerit. supple r
succubuit.

i **P**ossit. predicta in
extraneis.

k **A**gnationis. intel
ligūt quidā in agnatis.
r cognatis parētibz r
liberis tñ. naz r supio
res r inferiores reperit
tur agnati quidā vt an⁹
paternus r ex filio ne
potes. Alij cognati. vt
auus maternus r ex fi
lia nepotes: non autē de
collateralibus dicit: sed
p̄. etiā d̄ collateralib⁹
dicit ar. j. p̄ri. nō est r. c.
s̄lz differāt h̄ agnati a
cognatis hodie nō dis
ferunt. vt in aul. de be
re. ab intesta. s. nullam
sed illud cū ab intesta
to hic quodā modo ex
testō. Sed quā actionez
pponit q̄ ex codicillis
habet hereditatē vel le
gatū. rñ. ex officio iudi
cis. vt insti. de fideicō.
bere. s. j. vel vtilē ex te
stamēto q̄ si vim capiūt
ex testamēto si qd̄ est factum: vel si nullū exhibent vim testamēti qua
si sint legitimi instituti. vt. ff. e. l. ab intestato. r. l. cōficiunf. circa prin.

l **A**gens. scz iure directo.

m **S**ponte. forte nondum superatus in directo.

n **C**ōnolare. alius heres precedebat gradu.

o **D**ebita. est enim talium cognatorū hereditas vt debita. vt. j. de ad
op. l. pe. s. omnia igif. r. s. de impo. lucra. descript. l. j. circa prin. li. r.
s. de cura. fur. l. fina. s. h̄. r. ff. pro socio. r. qz imp̄prie tñ possint gra
uari in eo q̄ habent vltra debitum bonoz subsidium.

p **L**ucra nō capere. que ab extraneis oīno possunt adimū instituen
do alios. vnde debet dinerfuz statui. vt hic r. ff. de succes. edi. l. j. s. lar
gius. r. j. qui po. in pig. ba. assiduis. in fi.

q **V**oluntate. siue inter absentes siue inter presentes. siue de oibus
bonis siue de parte. vel de re certa: siue relinquatur suis vel extraneis
siue priuatis vel collegiatis.

r **E**xcepto. testamēto in quo septem rogati interuenire debēt. vt. ff.
de test. heredes. s. in testamētis. p̄ter q̄ inter liberos. vt. s. famil. her. l.
fi. r. de testa. hac cōsultissima. s. ex imp̄fecto. nā ibi sufficiūt qualiacūqz
indicia etiā per duos testes fortuitos.

s **Q**uinqz testes. vt. j. de do. cā mor. l. fi. r. s. de his qui in ec. ma. l. fi.
r insti. de fideicō. bere. s. fi. r. etiā femia cū nō p̄hibet. ar. ff. de testa. l. j.
t **S**criptis. dic vt in rubrica. s. eo.

v **S**ubnotationē. id est subscriptionem.

De legatis. Vidimus de testamētis r codicillis, nūc de his que

nē ex more petierit: statim inter ipsa
huius iuris auspicia p̄propositū sue
intētiōis explanet. **E** Illud quoqz
pari ratioe seruādū est: vt testator
q̄ decreuerit facere testamētū: si id
implere nequinerit intestatus vide
atur esse defunctus. nec trāsduce
re liceat ad fideicommissi interpretatio
nē velut ex codicillis vltimā volūta
tē: nisi id ille complexus sit: vt v̄t
codicillozū scriptura debeat obtine
re. Illo iure (videlicet electiōis) per
duratē vt q̄ ex testamēto agere vo
luerit ad fideicommissuz migrare nō
possit. **E** Si qz vero ex parētibz
vtriusqz sexus ac liberis vsqz ad q̄r
tū gradū agnationis vinculis alli
gat⁹: vel cognatiōis nexu cōstrict⁹
vsqz ad tertiu gradū script⁹ heres
fuerit vel nuncupatus in eo videli
cet testamēto quo testator vicē quo
qz codicillozū voluit obtinere: lice
bit ei (si de hereditate ex testamēto
fm mortui voluntatē agens fuerit
forte superat⁹: vel certe si ipse forte
spōtē voluerit) ad fideicommissi sub
sidium cōnolare. **E** Non em̄ par
eademqz ratio videt amittere debi
ta r lucra nō capere. **E** In omni
autē vltima volūtatē (excepto tes
tamēto) qnqz testes v̄l rogati v̄l q
fortuitu venerit i vno eodēqz tēpo
re debēt adhiberi: siue i scriptis siue
siue scriptis volūtas p̄ficiat testib⁹
videlicet quādo in scriptis volun
tas componitur: subnotationem
suam accomodantibus.

De legatis.

Conditio mixta deficiens per casum
non facit deficere relictum alimentorum
hoc dicit fm vnum intellectum glo. vel
sic. Alimēta relicta legatariis quousqz cuz

in illis relinquunt. Accur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

titio morati fuerint etiam debetur pro pte
secuta post mortem titū. Alex.

Simpator Anto. a. pius libertis
fertile. **Tim. xxxvij. Lex. j.**

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

Clandio. pprium nomen.
Festiarium. hoc superabundat cuz appellatione ali
mentorū hoc contineatur.

a **P**ost mortē. immo
videt q̄ nō debeant. vt
ff. de an. leg. seio. in pn.
r. j. de p̄di. inser. l. si ea.
Sed distingue cuz cō
templatione sunt reli
cta: an eoz legatariorū
an eoz cū quib⁹ morari
debeat. Sic ergo p̄tem
platione legatariorū
quasi cōmodius possint
percipere existētes apud
eū. sed in. l. p̄tra: cōtem
platione eoz cum qui
bus morari debeāt. vn
de deficiat legatū p̄ par
te r p̄ parte moriūtur:
vel ex toto si non habi
tent cuz eis. r p̄bat bec
distinctione. ff. e. ti. ānua.
in prin. r. de cōdi. r. de
mon. l. illis maxime. qz
simpliciter alimēta per
petuo relinqui intelli
gunt. vt. ff. de ali. leg. l.
gaio. s. j. in prin. Item
adhuc. cōtra. j. de cōdi.
inser. legatū. Sol. hoc
fauore alimentozū: vel
illud fuit sub cōditione
relictū hoc purū qd̄ cer
tā accepit legē fauore le
gatariorū: aut vinēte
claudio nō h̄z nisi secū
moraretur.

b **S**oluerit. scilz de
functus.

c **C**landio. ab eo.
scz herede instituto.

d **P**eti possūt rema
net em̄ heres vnde ipse
p̄uenit: vt. s. de hered.
ven. l. h̄. r. fi. r. qd̄ soluit
ab emptore recupat: vt
d. l. h̄. r. ff. de bere. ven.
l. h̄. s. siue. r. s. si quid
publici. in fi.

e **E**o noie. l. legato
rū vel fideicommissozū.

f **A**ditor. hic est be
res institutus.

g **F**ideiussoribus. quos venditor accepit. vt r. ff. de bere. ven. l. v̄
ditor ex hereditate. r. hoc si hereditas est soluendo non als. vt. ff. ad. l.
fal. l. h̄. in prin.

h **E**ius. scz emptoris.

i **P**oterit. heres institutus.

k **Q**ui post testamentū. aliud si ante obligatas postea legat. qz si
sciebat rem obligatā luif ab herede. si ignorabat a legatario.
vt. j. de fideicōmis. l. p̄dia. r. ff. de leg. j. si res.

l **D**edit. sec⁹ si alio modo alienasset. nā tūc distingue aut ex necessi
tate rei familiaris: r tunc presumif nō adēptū r debet legatū. aut ex vo
luntate. r tūc nō debet. vt. ff. de adimē. leg. l. r̄ legatā. que distinctio in
donatione nō cadit. vt. ff. de leg. ij. l. si r̄. aliud si usufructus alienef.

m **N**on videt. vt insti. de leg. s. si r̄. Sed videt q̄ sic. vt. ff. de dona.
inter virū r vxo. cū hic status. s. si maritus. ij. r. s. de do. inter virū r
vxo. si maritus: sed ibi solui.

n **I**n psonā. i. ex testamēto. nā cū r̄ suā testator legat tria cōpetunt
legatario auxilia. l. actio ex testamēto: r actio in r̄: r hypothecaria. vt
ff. de leg. ij. cū filius. s. varijs. r. j. cōia de lega. l. j.

o **L**iberari. idem cū legauit p̄diū qd̄ debebat tributū in preterituz.
vt. ff. de leg. j. apud. s. heres. r. de leg. ij. qui p̄ cubinā. s. qui ortos. r. l.
patronus. s. ij. Idem autē est cū qz rem obligatā vendidit nam tene
tur ex empto. vt. j. de euic. l. ex p̄dijs.

p **S**eruis. nō valet. s. s. de neces. fer. l. qdā. s. j. So. vt ibi nec liber
tatē habet p̄ hoc. vt r. j. de fideicō. l. ex fideicommissio. nisi sit mi
les. vt. s.

Hereditas
cognatis
debita.

Testm d̄
bre septē
testes ro
gatos.

Legatari
us tria by
auxilia.

les. vt. s. de test. mi. l. ex. bis. Item hoc. l. q. non valet legatum istis seruis: procedit. nisi seruis alij legat. vt. ff. ad. l. fal. plantius. r. de lega. j. seruo legato. vel nisi manumittatur. vt. ff. ad. l. fal. plane.

Don est dubiu. potes ponere casum in herede vt no detrahat quartaz in re qua subtraxit. vt. ff. de bis q. vt indig. l. rescriptu. r. ad. l. fal. paulus. Rn. r. in aut. de bere. r. fal. s. hinc nobis. r. tuc dic actione. i. retentione. Idem in legatario vt legatu amittat si illud subtrahat: vt. ff. ad. l. fal. l. j. s. j. ibi. eis antez r. c. sic em euenit fideicomissa rio vniuersali. vt. ff. ad. l. fal. paulus. r. n. si certa. r. bec bona. Sz put in legatario itelligis est ptra. ff. quoz leg. l. j. in prin. r. j. quoz legator l. j. Sol. h. subtraxit claz: ibi palaz. ar. ff. de admi. tu. no extimo. r. de ritu nup. l. si. Nel ibi ante adita hrditate. hic post: r. post apprehesam possessione. alioqn ide esset qd ante adita hereditate. vt. ff. de acqui. pos. l. cu heredes. in prin. sic ff. de cri. expi. here. l. si. Nel distingue an putat sibi licere an no. vt insti. vi bono. rap. s. q. media magis placz. Itē videf ptra. j. d. cri. expi. here. l. obtentu: s. j. ibi alij no legatarij occuparut vñ no nocet legatarijs.

S legata. prim. legani titio r si no heret ide legani sempronio vel pontiane. r facit. s. de impu. r alijs substitu. post aditam.

S fortidianu. mox tibi. no aio adimedi illis. als ptra. vt insti. de ademp. leg. s. trassferri. r tu semissez r illi alium semissem habebunt. vt. ff. de bere. insti. titius. r de lega. j. plane. in prin. nam coniuncti loco vnius habentur. r ad hoc est. j. de cadu. tol. s. si vero. r. s. sin autē. r facit. ff. de lega. j. si pluribus.

Rominu. pprioz. vel prenominu vñ agnominu. vt r insti. de leg. s. si qs in noie. r. s. de testa. si in nomine. vel finiu. vt. ff. de leg. iij. patronus. s. j. secus si errof in appellatinis nominib' vt. ff. de leg. j. l. iij.

Ad administratione. religio. iurabat em miles vt dixi. ff. ex qui. cau. ma. l. penulti.

Marcellum. militem.

Nobis. pupillis loquitur.

Eripit. nisi essetis filij coueterani. vt. s. de excu. vete. l. ij.

Nec enim. nota aliqū p impotentia excusari etiā in lucro captando. r facit. ff. de admi. tuto. l. nesennins.

Non obibeaf. ppter militiā quā bz. Et no. q. bec pditio de iure est impossibilis in milite r ideo remittit. vt insti. de bere. insti. s. si ipossibilis. r. s. de insti. r sub. l. rephendēda. r spāle est in milite. sec' in alio: vt. j. eo. l. pe. r. ff. de test. tu. l. q. tutelā. in pn. r de bis q. vt indig. l. post legatu. s. admittere. Sz videf etiā solutu repeti. vt. s. de pdi. ob cau. l. si milite. Sol. ibi ignorauit militē q dedit vt esset pcurator: ideoqz repetit. hic scinit. vel ibi sub pditioe dedit si esset pcurator: hic pure legauit. s. j. post assignauit eū tutorē. Nel dic q. hic fuit relictū sub ipossibili pditioe q legatū no vitiat. poro si def ob cam impossibilē repetit p cōditione ob cam cū causa no possit impleri. vt. d. l. si milite. r. l. dictā. nā in eo qd ibi dicit. si no impossibilē causam. subandi maxime.

re pot lz post mortē testatoris libertatem aliqua ratione consecuti sūt.

Legatarius subtrahens rem legatam p herede apprehensaz perdit illā r ei actio nē. b. d. Saly. vñ sic. Legatari' q rē legataz occupat ppria auctoritate cum vitio cadit ab omni iure suo. Alexan.

Idem. a. Donato. Lex. v.

Non ē dubiu denegari acti onem legatorū ei. p portioe ppetēti: pro his rebus quas subtraxisse eū de hereditate apparuerit.

Substitutio vulgaris facta in legato expirat per agnitionem primi legatarij. b. dicunt Bal. r Alexan.

Idem. a. Juliano. Lex. vi.

S legata relicta pimus legatarius agnouit substitutio eorū in psonā pontiane facta enauuit

Coniuicti re faciunt sibi partē pcur sum: r error in noie vitiat si de eo corpore constat. b. d. Bal. r Alexan.

Idez. a. Faustino. Lex. vij.

S fortidianū fundū pmo patris tuis fratribus pceptio nē ac mox tibi legauit r cursu dñiū eius tibi quoz qrit. **E**rror aut nominū in scriptura fact' : si mō de mācipijs vel possessiōib' legatis nō ambigif: ius legati dati nō minuit.

Qui propter malitiam mandatum testatoris exequi phibet non propterea perdit legatum. b. d. Bal. vel sic **L**onditio impossibilis de iure non vitiat legatuz: sed ipsa vitiatur r reñcitur. b. d. Alexan.

Idez. a. Demetrio. Lex. viij.

Ad administratiōe tutele religio sacramenti: marcellus quē vobis a patre tutorē datū testamento ppōitis eripit. **Q**ue res quo minus legatū cōsequatur non

S in fraudē. admissus est. ab herede. q. putabat legatarios suos timore ductos super legata transigere. **A**ccusatori. id est ficticie. vt heres dixit. **I**ubebit. scz heredi. **I**nterposita. a legatarijs.

impedit. **N**ec em' iuste ab ea petitione repellit cum etiā si vellet tutelā administrare pbibeatur.

Heres tenet solvere legata: lz qstio de hereditate moueat. dz tñ ei pstrari cautio de restituendo si ei hereditas euincat: s. j. cautio si cui plusq per legē falcidiā solutu sit prestat etiā si qstio heredi de hereditate nō moueat. Alex. post Bal. r Saly.

Impera. Alexan. a. antio. Lex. ix.

S in fraudē eoz q testamentu relicta sunt admissus est accusator' qui testamentuz falsū diceret: ptes puincie s. j. iurisdictionis formā solui legata iubebit' : interposita' cautioe' (si euicta fuerit hereditas) ea restitutorū : quis als' cautioni tunc locus sit cum sine cōtrouersia legata soluantur.

Legatū rei aliene scienter factuz valet sed ignoranter factum non valet: nisi sit factum p iuncte psonē vel vxori seu alij cui est verisimile testatorem noluisse legare si sciuisset. b. d. Alexan.

Idem. a. ingenue. Lex. x.

Quam rem alienā qs reliquit si qdē sciens tā ex legato q ex fideicomisso ab eo q legatū vñ fideicomissum meruerit peti pōt. **Q**d si suā eē putauerit non alit valeat relictū nisi p xie psonē vñ vxori vel alij tali psonē datuz sit cui legatur' eēt etiā si scisset alienā rē eē.

Si legatū factū pro dote def filie in dote ab ipsomet pze viuente nō pōt aplius eo mortuo peti. b. d. Alex. post. Bal. r Sali.

Idem. a. Albiano. Lex. xi.

Hilia legatorū nō hz actionē nisi ea q ei ex testamēto reliquit vin' pater postea in dote dederit **H**eres qui partē hereditatis in qua fu

Legatōe. Sz nōne supvacua est cū cōmitti nō possit falsis accusatoribus nō obtinētibz Rn. hoc nō pōt pbare legatarius: als nō prestaretur cautio. vt. ff. si cui plusq per. l. fal. bic autem.

Restitutorū. scz legatarium.

Quāuis als. i. alij. vel dic pprie. r dic cautione. s. illi quāto plus ceperit q p. l. fal. licue rit reddi. vt. ff. si cui pl' q per. l. fal. l. j. in prin. Sunt ergo diuerse cautiones: vna euicta hereditate legata reddi. alia quāto plus ceperit. vt ff. qui satisd. cog. de die s. itē. de pma babes tm ff. de peti. here. diuis. in. fi. r. l. seq. r. s. de peti. here. l. si. circa prin. r prestat demū mota cōtrouersia. vt. ff. ad. l. fal. ci. l. dolo. s. j. alia quādo solunt sine cōtrouersia mota noie hereditatis: licet de legatis sit cōtrouersia. vt hic dicit.

Quam rem alienā. nō suā vel heredis. vt. ff. de leg. ij. vñ ex familia. s. si rez. Itē secus videf de iure canonū. vt extra de testa. c. filius r. xij. q. v. si eps que sunt cōtra. Sz qd si testator rē sibi cuz alio cōem sciens cōem vel rē alienā in qua habet aliqū ius alicui legat. Rn. id tm iuris habebit legatari' qtu' testator in ea hēbat. vt. ff. de leg. j. serui electione

s. fi. r. l. si domus. s. fi. **P**eti pōt. vt heres insto precio redimat r prestet. vel si nō potest det estimationem. vt insti. de leg. iij. non du bium. s. fina.

Nel vxori. vt. ff. de aur. r arg. lega. l. qntus. s. fi. r. j. de fideicō. l. predia obligata. r estimat iudex q p iuncta sit. vt. j. de fideicō. l. volūtat. Sed hoc fallit in libertate relicta seruo quē testator credit suū: nā indistincte debet ei. vt. ff. ad. l. quidā. s. si qs filiu. r de fideicō. l. i. paulus respōdet: sed in ea est speciale. Itē si vñ filioz prelegat pater rem quā credit suā nō videf valere licet filius sit psona p iuncta. vt. ff. de leg. ij. cū pater. s. euictis. que est cōtra. Sol. ibi ideo ne crescat inuidia inter fratres. vt ar. j. de bo. que libe. l. cuz oportet. j. rñ. Nel verius dic r ibi tenet legatū: sed nō tenent de euictione re euicta: nec hic dicitur q de euictione heredes teneant si huiusmodi personis legata euincant sed certe inmo videf de euictione agi ex testamēto ac si nunq sit data. vt. ff. de lega. j. nō quocūq. j. respon. s. j. r. l. si domus. s. j. sed hic vbi certi hominis credebaf r ab eo emit heres. vt daret nō teneret. si in certi tunc teneret. vt in dictis. ll. Item quid si testator rem alienaz possidebat quā suaz putabat r extraneo eam legauit. Rn. tenet heres tradere. vt. ff. de euic. si is qui.

Hilia. viuis. siue erat species siue quātitas. In hoc tñ differ t. qz vbi qntitas duplicabit filie si patre huius fuisse volūtatē pōbet: q nō sic facile est in specie legata. vt. ff. de iure do. cum pater. r de leg. j. l. plane. s. j. Sed quid ecōtra si primo dedit in dote postea legauit. Respon. idem videf: vt duplicare voluerit. vt arg. ff. de leg. ij. cuz quidaz vxori. r. l. cum pater. s. pater. r de lega. j. l. huiusmodi. s. cum

Libertas relicta seruo quē testator credit suū in distincte debet ei.

A Duodecim vncias. id est totam rem.

B Sex. i. dimidiam.

C Migrare. immo videt res transire ad dipondium in nostro casu vt. ff. ad tre. l. marcellus. in prin. r. l. q. dringeta. r. de here. insti. l. in terdum. s. sed si excessit. l. si ita. s. quidam. r. de libe. r. posthu. si ita. in prin. Ad hoc dico qd corrigi. vel verius distinguere vtrum certu sit testatore excedere assem voluisse: an noluisse: an dubitasset. primo casu log tur. d. l. interdum. noluit em ad dipondium transire ex eo diuidi hereditate sua: qd potuit. vt in sti. de here. insti. s. hereditas. Secundo. l. si noluit expresse excedere assem locuz bz quod h dicit vt tm videat minuisse primo qm ptulit secudo. si secundo contulit min⁹ asse. vt. ff. de leg. j. si pluribus. si vo ptulit primo minus asse r secundo assem tanto plus bz secudo tacite quantum appareret amplius ei datum vt dictis. l. ad trebel. nam in eis plus secudo dederat r ea distributio fiet i vacate portione. vt in sti. de here. insti. s. videamus. r. d. l. marcell⁹ ad trebel. na in eis plus secudo dederat: Et e ratio huiusmodi diuersitatis. quia vbi legat mibi xij. tibi sex. intelligit tibi legasse sex de. xij. r ita minuisse primu legatuz. r non videat diuuisse re i. xij. vncias. at vbi mibi primo legat sex. post ea tibi. xij. no pot dici q legauit tibi. xij. de sex. qz est impossibile vt pl⁹ videat ademisse prio q de disse. Et his duob⁹ vltimis casibus qn expse r qn tacite voluit excedere vt ibi primo casu r. r ibi si vero r. c. patet de functum voluisse excedere assem quantum ad numez vnciaz. qz. xij. r sex non inueniunt sub asse. sed no quo ad quantitate. vbi aut noluit excedere assem r mibi plures qz tibi reliquit vel legauit vncias tn plus habere vel qnqz ex voluntate expressa vel psumpta vt d. l. de lib. r posthu. si ita. Tertio casu. l. cu dubitatur voluit vel non excedere assem psumo qz voluerit excedere p. l. istaz r ar. ff. de here. insti. q no militabat. s. si. azo. ite r ibi ptulit noluisse excedere vel asse si pmo asse se cudo asse dedit p legatu vocat vterqz in medietate nisi ptet testatorem voluisse primo adimere: r tunc secundus haberet totu. vel nisi vtruz voluit eoz testator solidu legatum accipere tunc vnus haberet rem alius psum. vt. ff. de leg. j. si plurib⁹. Item qd si primo assem: secudo semissem: tertio sextante reliquit nunqd h tertio diminuet de asse vel de semisse an de vtroqz. Tu dic q de vtroqz dimi

Esse to/ to distri/ buto an sit necesse ad dipondium trasi/ re.

midia quata portione pmus: quata tam scos legatari⁹ sequat: filii diu bitatiode r in hereditate r in fideico missis habita. **C** Cuqz coputatio nes multe introducebant: r multis ratiocinatioibus digne nos hmoi coputatioes qn supfluas r rias voluntati testatoz oes ee sopiedas ce semus. **C** Cu em manifestissimum est eu q ab initio. xij. vncias² rei cui da reliqt. Alij aut postea sex⁹ recepisse illu quide a prioze voluntate voluisse aut minui ea sex vncijs cum alij eas obtulit: r psens casus exitu aptissimu inueniet. **C** Si qs itaqz vel agru vel hereditate reliquerit primo qde in totu secundo autez in parte dimidia vtruz in sex vncias esse vel dominu rei legate vel heredem. **C** Et si tota re primo relicta tertiam parte secudo reliquerit: s3 pdictum modum octo quidem vncias vel agri vel hereditatis apud primu remanere. tertiam aut ptem (id est quattuor vncias) ad secudu migrare. **C** Et sic in omnibus statuendu est id est in hereditatib⁹ vel legatis vel fideicommissis. Vestigia enim voluntatis testatoris no aliter nisi p hmoi via extimanda sunt. **C** Plures nominationes de eodem vni formiter facte non faciunt ipsam ad maiorem portionem vocari. b. d. Alex. **C** Sed r alia disceptatione iuris antiqui no ab simile⁹ stituta decedere nobis humanu esse apparuit. **C** Agitabat em si qs agru cornelianu vel forte alia quandam rem cui dam legauerit vel postea itez vel sepius ei eandem rez p legatu vt fideicommissuz dederit: post alia aut verba testameti sempzonio eude agru vel alia rem legauerit vt sepius qd de fuisset titij metio semel aut sempzonij. qd statuendu est r qd iuris sit si iunctim an separatim eis reliqua. siue in legato hoc consistat siue in hereditate hmoi decedentes antiqua r trouersa sancim⁹ cuiuqz fuerit vel hereditas vel ager in memoratis casib⁹: siue iunctim: siue soli: siue sepius eidem relictus e q lance r hereditate r agru vel aliaz qualcuqz re ita diuidi: r ad dimidiam pte vnuqueqz vocari nisi specialiter expresserit et dixerit testator tantas quide ptes velle vnu ta

nuit pportioabiliter: vt. ff. de leg. j. si qs testameto. s. j. qd pbabili⁹ est. **d** Non ab similem. immo similem. **e** Coniunctim. s. alijs legatis no interpositis. s3 iunctim dixit vel bis vel ter. nullo alio legato interposito. **f** Siue soli. i. separatim.

tas aut alteru habere. **C** In oib⁹ etenim testatoris voluntatem q legitima est dominari censemus. **C** A substituto exheredati no pot legari vt fideicommittere: etia si exheredato pater aliqd legauerit. b. d. Sali. vel sic. A substituto impuberis exheredati no pot legatus vel fideicommissum relinq: etiam si impuberi aliquid relictu sit. b. d. Alex. **C** Idem. a. ioban. p. p. **Lex. xxiii.** **C** Am quida suu filiu familias impuberem exheredatu fecit alijs heredibus scriptis eidem aut pupillo aliu substitutu reliqt: maxime scilz ostendens ad filiu suu affectione^m cui nihil qdez emolumenti reliquit: sed post exheredationis iniuria etia substitutione ei^m addidit et a substituto legatu reliqt: quere bas si huiusmodi legatu vel fideicommissum pot valere. **C** Sed et si legatu eidem exheredato filio p reliqt et substituerit ei exheredato filio facto aliquo extraneu: itez certabat si saltu per eundem modu fideicommissuz potest relinquere. **C** Cu igit antiqitas quidem hoc diuerse tractare maluerit nobis aut huiusmodi iurgia supernacua ee vident sancimus itaqz nullo legato nullo fideicommissu huiusmodi substitutum qui exheredato pupillo datus est ptegruari: nec si ipsam re quaz pupillo legauit a substituto eius vt legare vel fideicommittere voluit. **C** Legatarius celans testamentum priuatur legato et remanet heredi scripto. b. d. Alex. sic. Illud quod auferit ab indigno propter casum concernente fauorem certe persone debetur illi r non fisco hoc dicit Saly. vel sic. Legatarius qui suscipit testamentum cadit a legato tanqz indigno r aliquando indignitas alicuius respicit fauorem certe persone: illud quod sibi auferitur applicatur illi psona. b. d. Alexan. **C** Idem. a. ioba. pre. pre. **Lex. xxv.** **C** Legatarius vel fideicommissarius celauerit testamentuz et postea hoc in lucez emerferit an possit postea legatum sibi relictum is qui celauerit ex eo testameto vedicare dubitat: qd omnimodo inhibendum esse censemus: vt no accipiat fructu sue caliditatis qui voluit heredem hereditate de fraudare. sed hmoi quidem legatum ei auferat. maneat aut qsi p no scripto apud heredem. vt qui alij nocedu ee existimauit ipe sua sentiat iactura

g Sepius. i. quater vt pluries. **b** Relictus. siue cui libet semel. **i** Locari. vt. ff. de le. j. plane. s. j. r de le. ij. me uis. s. eu. r de usufruc. ac. si tibi pprietas. vboz ei mltiplicatio no necessaria nihil pdest. vt. ff. de au. r argen. lega. l. pedi culis. s. labeo. S3 ptra ff. de stipu. ser. l. iij. vbi seruus stipulat⁹ oib⁹ dominis r titio spaliter. na plus ei acqrit quasi bis nominato. So. h corrigi Alij distinguunt h an proprium nomen vnus expressum est cui semel tm est legatu. an appellatum. pmo casu habet virem portionem: vt ar. ff. de stipu. ser. si comunis seruus que non valet: qz expresse in. l. contra fuit expressum ppriuz nome Alij dicunt illa in ptra ctibus: bec in vltima voluntate: vel ibi nominatus bis non habet plus ideo q pluries fuerit nominatus. sed qz sic voluit seruus q stipulabatur q vni ex dominis in pl⁹ potuit puidere. vt. ff. de stipu. ser. l. seruus comunis. s. l3 sic r h habet plus si testator vel let. vt h subicit. r. ff. de le. j. legata inutiliter. s. si. r bec verior. Item co tra. ff. de pec. l. dñs suu s. dñs suu. vbi semel dimidia sui cuida legauit. secundo alia dimidia eidem r alij sed ibi manifesta est voluntas: vt voluerit vnum tres partes habere. qz ibi vtriqz assignauit suam portionez. **k** Tantas. i. tot. **l** Am quida. re / ligat. pupillarez. qd pot in bonis q alium de habuit vt ex hereditatibus ppinquo. vt isti. d pupilla. sub. s. no solu **m** Affectione. panti frasm. i. p contrarium. **n** Si. i. pnpillo. **o** A substituto. relin quere. s. substituto tm. **p** Legatum. danduz. **q** Voluit. s. testator. sed ipe filio exheredatus pot grauari si ei sit aliqd relictuz: als no. vt. ff. de vulga. subtit. coheredi s. cum filie. ibi neqz fideicommissu. r. j. de fidei. co. l. qda. l3 ab eo substituto no posset. vt h. r etiaz p sco iure. vt. ff. ad. l. fal. g fundu. s. q filios ibi. ne huic priu r. r de test. mili. l. miles ita. s. si miles. r de leg. iij. l. si. in pn. r est h spale als em sicut a legatario pos suz relinquere: ita r ab herede eius. vt. ff. de leg. iij. l. v. s. si qs. **r** Legatarius. iacturaz. idem in herede videt. vt. ff. de his q in tes.

Seru⁹ co munis stipulat⁹ oibus dñis r titio spaliter an illi pl⁹ acq rat.

Liber Sextus.

deben. l. j. §. hereditas. r. j. de fideicomis. auf. hoc amplius. Sed ar. cō tra. s. e. si in frandem.

Aufertur. vt. r. ff. de iurepa. si quis tutor. r. ff. de ex cu. tuto. l. lega tarins. r. l. tutor petitus. r. ff. de bis qui. vt indig. l. post legatū. §. omit tere. r. de leg. j. etiam partis. r. s. de condi. ob. cau. si militē. sed hoc fal lit in milite. vt. s. e. l. ab administratione. Item fallit quādo als legatur erat vt arg. ff. de ex cu. tu to. l. sed bec. r. l. nesen nius. r. ff. de testa. tute. qui tntelā. Item fallit qñ paratus est subire. s. nō idoneus inuenitur: pu ta quia minor. vt. ff. de le. q. cum filius. §. nō in re. que omnia contraria specialia sunt.

Lud. tempora libus. lego tibi fundum illum. vt vsq ad. r. annos teneas.

Donationes. vt. j. de dona. q. sub modo. l. j. §. r. iij.

Et cōtractus. vt lo co tibi vsq ad. r. annos vel vendo tibi fundum vt reddas mihi post. r. annos. r. ego tibi precū

Confirmari. pōt em legatum tpe finiri: r sic est cōtra. ff. de act. r ob. l. obligationū. §. placet. So. ibi qñtitas annua vs q ad. r. annos. fuit lega ta q etiā post tps debet: lz exceptio legitimo tpe repellat vt ibi dicit. h au tē spēs fuit legatario da ta: vt post tps redderet. Vel dic hic idēz qd ibi. nam r post. r. annos po terit heres conueniri. vt adhuc patiat legatariuz habere. sed vtetur exce ptione. vt ibi. Item no ta hic q ex voluntate de functi certo tpe finit le gatum. r sic est ptra. ff. d leg. j. nemo potest. So. vt vsq ad certum tem pus gaudeat quis bñsi cio defuncti testator sta tuere potest. vt hic: s. q legatarius si cessat lega tuz petere repellat nisi tempore in lege statuto nō potest facere testator vt ibi.

Remeantibus. ip so iure ex voluntate de functi.

Restituatur. sic. ff. vsufruc. quemadmo. ca uea. l. j.

De verborum r re rum significatione. Quia in testamentis quedam vocabula obscura r res inueniuntur: ideo dicit de verborum r rerum significatione. s. ge neralius dicit. ff. eo. titu.

Redij. ex fructibus. scilz illorum prediorum.

In eodem. r ex eodem qd facit dubitationem.

Fuerit. hoc tñ quandoq non consideratur. vt ar. ptra ff. de reb. eo. l. j. §. si defunctus.

Ea. vt arma.

Tutele. id est defensionis. r sic ad tēpus. vt. ff. de leg. iij. si fundus r. l. si ita legatum. r arg. ff. de pig. l. debitor.

Predium. in quo pdio erat fortis domus.

Illic. s. in illo fundo.

Legato. cur aliud si dom⁹ instructa legat vbi indistincte nō ptine

tur vinū. vt. ff. de fun. instru. si ita. §. domo. Jo. sed rñ. qz ex ipso fundo colligit vinum. vñ quandoq cum eo legari videt vt hic dicit: s. non cū domo. Vel dic illā intelligi sm istam. vt si habeat gratia dom⁹ ce dat legato. vt r. j. eo. ti. l. qñtū. §. sed r si fundus. r. §. nerati⁹.

Ando. villicum. seruum.

Regrozare non debes.

In legato fūdi instructi veniūt instru menta tā fundi q patrisfamilias. Salice.

Impato. Diocleti. r Anaxi. aa. r. cc. Rufino.

Ando sicut instruct⁹ est lega to siue p fideicommissuz re licto villicuz hominesqz r oia q ve lut ipe paterfamilias cū ibi ageret vt vt fundus esset instructus non temporis causa i eo habuit relicta esse iuris auctoritate definituz est.

Ea etiam que tam fructuz col ligendorum q seruandoz. Item pecora stercozandi vel pascendi cā ita constituta vt fructas de his ca piantur vel fundus sit instructioz fi deicommissio cedere certis iuris est

Cautiois verbo simplex cautio signi ficatur. Bal. vel sic. Verbum cautio sim pliciter platum a testatore vel a lege ciui li intelligit de nuda promissioe: nisi aliud sit dictum. hoc dicit no. Salp.

Impator Justinianus. a. Julia no. p. fec. p. ro.

Sancimus cautionis nomie nō esse fideiussoris dationem interpretandā. nisi hoc spāl iter vel in grecis vel in latinis vobis scriptū fuerit.

Nisi enim vt gñaliter de satisfatioe: vt de fideiussione spāl iter nominatus sit cautione vel cau tela minime fideiussionem s. nudā p missionem significari.

Disunctiua apposita inter psonas po nitur p cōiuncta: secus si inter res. idē in contractibus. h. d. bal. vel sic. Disunctiua posita inter psonas honoratas vel graua tas fauore pupilloz tā in vltima volunta te q in cōtractibus accipit p cōiuncta nō si inter res sit apposita. h. d. Salp.

Idez august⁹ iohāni. p. p. l. iij

Quā qdā sic vt instōnez: vt le gatū: vt fideicommissum. vt li bertatez: vt tutelā scripsisset: ille vel ille mihi heres esto vt illi aut illi do

Lego vt dari volo vt illū aut illū libe rū vt tutozes esse voto vt iubeo. du bitabat vtrū ne inutit sit hmōi instō r legatū: r fideicommissum r libertas

Lioz pditio sit an ābo in hmōi lucra

r familia. vt. ff. locati. sed addes. §. illud.

Sancimus. cautionis. si testator pcepit cauere. idem si lex.

De satisfatione. que fit cum fideiussor accipitur. vt. ff. qui satisfā cogat. l. j.

Audam. a pignore vel fideiussore non a stipulatione. Sed contra ff. mandati. l. si mandato tuti. §. si. Solue. ibi est idonea. Item ptra. ff. de colla. bo. l. j. §. cauere. So. cautio est genus. vt. ff. de regu. iuris. pl⁹ cautionis. sed in vltima voluntate pro nuda ponit. vt hic. r eodē mo do rñ. s. de pcura. l. j. que est contra. So. speciale est.

Quā quidam. circa quattuor tractat bec lex. in institutionē. lega tum. libertatem r tutelam.

Lucra. qñtum ad heredūarem vel legatum vel libertatem.

Vel munera.

Homines seruos. Ageret. vt libros i quibus solaciabatur cū ibi erat.

Instruct⁹. vt instru menta fundi. Et no. q refert vtrum dicat testa tor. lego pdium instru ctū: an fundum cū instru mento: siue funduz r in strumentū. primo casu ptinent non solum ea q sunt ibi gratia fundi col lendi: sed etiā instrumē ta q habet causa sui pa terfamilias: vt libros vi num r frumentū cā sui r familie. alij aut casu bus continent ea tñ q ibi sunt vt ager colatur vt boues aratrum. ligo nes. falces messorie pu tatorie r similia. r pbat bec differentia hic. r. ff. de fun. instru. l. si cui r l. questū. §. sed si fund⁹ sm azo. Vel aliter idēz si dicat fundum instru ctum vel fundum cum instrumēto. vel funduz r instrumentū. nam in quolibet casu continet instrumentum fundi et instrumentum patrisfa milias vt h dicit. sed in hoc casu est differentia. quia ex hac scriptura fū dus cū instrumēto alie nato fundo si moriat te stator nihil erit legatuz sed in alij duob⁹ casib⁹ remanet legatū instrumē ti scz patrisfamilias. nā fundi instrumentū seq tur alienationē fundi. vt d. l. si cui. Tertū dicunt siue dicat fundū instru ctū vel sicut instructus est. vel fundū r instru mentuz etiā patrisfami lias instrumentū ptinet non solum fundi. vt. d. l. questū. §. sed si fun dus. r. §. sequentib⁹. et hic an fundus cū instru mento: quo casu solū in strumentū fundi ptine tur legato r hoc plz ad iecta etiam illa differen tia que fit dicta. l. si cui.

Temporis ca. vt fit. s.

Seruandoz. arche.

Fundū i structum fundū cū instru mentū le gare dicit runt.

Legatuz certo tpe finiri pōt

Adel munera. ad tutelam.
BOrdinem. s. vt prior nominatus. prius admittatur.
CAlij. scilicet iuris consulti dicebant.
DPosteriores. vt. j. de fideicom. l. clari.
Eorum. antiquorum sapientum.
Furis. s. antiqui.
GRetulerunt. sup. h.
HAut cla. aut pro r. materialiter hic ponit.
IApertissime. vt ar. ff. qd vi aut clam. is qui in princi. s. interdictus r in alijs casib⁹. vt. ff. de ver. sig. l. sepe. r facit. ff. de test. tute. l. tutor ita.
KPosita est. vt si primo incepit clam r pbi bitus p seueravit.
LLibertas. i. vterqz capiat libertatem.
MDupillis. scz in tutela accipiedo hac vniu ctinam aut pro subiu ctina.
NDubitat. i. de questione.
OIn medio. i. in medio tempore.
PIn psonas. immo quandoqz contra. vt. ff. de le. h. cum pater. s. penul. So. ibi fm ordines scripture intelligit substitutio facta vt ibi dicit.
QIncorrupta. vt beres habeat electione. vt ff. de iure do. pleriqz et insti. de ac. s. hinc. r. ff. de contrab. emp. l. si in emptione. s. pen. r. l. si ita. r. s. de condi. inde. l. si quis. Sed certe immo in rebus ponitur qnqz aut p. r. ff. de aur. r ar. leg. quintus. in fi. s. ibi speciale. Item cōtra in l. si qd ita legauerit qe in eo. ti. s. r. ibi speciale. vel est ibi seu in qua est alijs qilla aut.
RIn contractibus. s. quod dictum est in alternatione rerum legatar. vt in predictis. ll. ptinetur. Sed certe r in alternatione personaruz est idē qd. s. vt. aut p r accipias. vt si vendam rem meam tibi aut illi: cū ambo pntes sitis. vt bic. Nec obstat. ff. de cōtra. ben. emp. funduz. quia ibi non vtriqz vendebat sed vni. quia sibi r alteri volebat emere: quod alteri non potest hic autē qn cum vtroqz contra bit. Itēz nec ob. ff. de v. obl. cum qui. s. qui sibi. quia r ibi cum vno tantuz contrahit. r alter ponitur ad solutionez tantum.
SAggestioni. per sum elogiuz. primum exemplum.
TNulla quidem speciali. nam tunc secus esset. ff. de legat. h. l. omnia. s. fina.
VDeficientibus. s. ppinquis.
XDi. scilz filij.
YEos. s. virum r socerum.
ZPost eos. s. generū r nurum. Et nota primo vocari liberos. se.

vel munera vocentur: r an fm alium quem ordinē admittant: an vterqz omnimodo cū alijs primū in institutionibus quasi institutum admitti: scdm quasi substitutū: r alij in fideicommissis posteriorē solū acceptuz fideicommissuz existimauerint quasi recentiore voluntate testatoris vtētes. **E**t si quib⁹ eozū altercationes sigillatiz exponere maluerit nihil pbi bet non leue libri volumen extēdere: vt sic explicari possit tanta auctozum varietas: cū non solū iuris auctozes: s. etiā ipse principales constitutiones quas ipse auctores retulerunt inter se variasse vident. **A**delius itaqz nobis visuz est omni huiusmodi verborum ex plosa coniunctione aut pro r accipi: vt videatur copulatio modo esse prolata r magis ita vt r primam psonā inducat r secundam non repellat. **Q**uēadmodum enim verbigratia in interdicto quod vi aut clam aut pūctio p r aptissime posita est ita r in omnib⁹ hmoi casib⁹ siue in institutionū siue legatorum siue fideicommissozū: vt libertatū seu tutelaz hoc eē intelligēdum: vt r ambo veniant equa lāce ad hēditatē ambo legata similiter accipiāt fideicommissum in vtrunqz diuidat: libertas vtrorsqz capiat: tutoris ambo fungant officio: sic nemo defraudetur a cōmodo testatoris. sic maior pudentia pupillis inferat: ne dum dubitat apud quē dōz eē tutela in medio res pupilloz depereāt. **S**z hoc quidē sancimus cuz in psonas huiusmodi proferatur scriptura. sin autē ita dcrelecta sunt: illam aut illam rem illi do lego vt p fideicommissum relinquo: tunc fm veteres regulas r antiquas diffinitiones vetustatis iura maneant incorrupta nulla inuolutione eis ex hac constitutione introducēda. **Q**uē etia in tractib⁹ locū habere censent. **Q**uādo verbū familie sonat in psonis intelligit de ppinquis fm ordinē primitis r de quibusdā affinibus in subsidiū vocādis. Sed quādo nomen familie sonat p rebus intelligit p substantia bonozū. h. d. bal. **N**el sic. Relictū familie debetur gra

cundo parentes. tertio collaterales. quarto generum r nurum. qnto liberos vt bic. r. ff. de le. h. peto. s. fratre. r. l. cum pater. s. pe. r ad tre bell. heredes. s. fina.
Prohibuerit. quod fit qnqz. vt. ff. de re. alie. nō alienā. l. si. r de fideicomis. l. voluntas. r. s. de condi. ca. da. l. ea.
Pro substantia. vt in fami. ber. ci. iudicio. r alias bz significationes vt. ff. de verb. signi. l. p nunciatio. s. familie.
Si omiffa fit causa testamenti. Ascripto berede r hoc in fraudez relictorum seu libertatuz. **E**t nota q ppter tria in ducitur hoc edictū. **P**rimo contra eū qui omittit ex testamento adire r adiit ab intestato in fraudem legatariorū. vt. j. e. l. h. in princ. r. ff. eo. l. h. **S**ecundo cōtra eū q dimittit adire vt ad substitutū trāseat r in fraudē sif. vt. j. eo. l. j. **T**ertio qn ideoyt pueniat ad legitimum. vt. ff. e. l. j. s. fi.
S In fraude legatorū ab instituto relicto r institutus fecit hanc fraudē r substitutū participauit vt subiicit. **S**z non ne substitutū dōvide tur testator permittit omitti. r. n. q sic. si principi paliter ad euitanduz dā num ppriū faciat: nō si ppter aliozū malū. vt ar. gu. ff. de aq. plu. ar. l. j. s. deniqz.
Eum. s. substitutus r eius heredē. vt. ff. e. l. de libertatibus. s. hēdē. **S**ed videt directa vari etiam si non fuit aliqua fraus cōmissa cum legata ab intestato intelligatur tacite repetit a substituto. vt. ff. de leg. h. si alienus seruus. r. l. cuz pater. s. ab instituto. r de le. j. l. j. r. j. ad treb. l. iij. **R**n. hic testator noluit esse repetita quasi nō tenere substitutus. vt. d. l. licet. r. l. si quis. nisi propter huiusmodi fraudem. **A**n aut institutus teneat cuz r ipse fecerit fraudez. **R**n. sic in substitutum prius enim substitutus qui possidet est cōueniendus. vt argu. ff. eo. l. j. in fi. r. l. si quis pecuniam. **N**el dic nō conueniri institutū nisi acceperit pecuniam p omittendo. vt. d. l. j. r l. si quis. r. l. si non sol⁹ s. fina. ibi si autē. siue in pecunia r. c. hic aut hoc primo casu non habuit pecuniam.
Participatū est. idē si non participasset fm. p. **S**ed ar. cōtra. ff. e. l. si.
Acepta. quā accepit institutus a substituto vt hēditatē omitteret
Logit. l. institutus a relicto r substitutus sifra se substituto relicta. vt. ff. eo. si non solus. s. fi. ibi. **I**tem si solus r. c. r. j. de fideicō. libe. l. j. in fi. sed videt quēlibet in solidum teneri. vt. ff. eo. ti. l. si pecuniam. r. l. si a substituto. que sunt contra. sed dic q ibi quilibet possidebat. l.

Aut pet qnqz pot

Legata ab instituto relicta an videat repetita a substituto.

institutus et substitutus ab intestato cum ambo essent legitimi. hic substitutus tamen et ab utroque idem erat ibi legatum quasi ambo insolidum gravati essent secus in duobus heredibus omissis ex testamento. quibus habentes ab intestato sicut ut prius partibus tenentur ut ff. de leg. l. si non solus in fi. Item adhuc videtur primo possessore hereditatis conveniendum ut ff. de leg. l. si quis pecuniam sibi loquitur quoniam idem erat relictum ab intestato et substituto: si autem diversa quilibet suis legataris tenentur ut dixi.

Adm qui non possit se. ut ff. de leg. l. de libertatibus et ff. de manu. testa. l. g. testamento manumisso. et ff. de castre. pecu. pater. s. pater vel dicitur usurpari. ut j.

Confessio. s. m. tabulas.

Confessio usurpabitur. i. non deducet in usum praetium. ut j. de fideicom. liber. l. j. et de manu. testa. l. h. et de inoffi. testa. l. papi. nianus. s. si. v. dicitur usurpari quoniam potest adiri ex testamento et omittitur et accipitur ab intestato. De bonorum autem possessione ideo dicitur quod quicquid ipsa petitur et tamen testamentum non valet de iure civili. et dantur legata. ut no. insti. quibus modis testamentum infirmitur. non tamen. et ff. de iniusto. testa. l. post. huius.

Confessio ordinario vel extra ordinario.

Confessio non in fraudem creditorum: sed propter laesorem vitandum.

Confessio manifestum est nisi in casibus. ut j. de fideicom. l. ea. ibi plene dices.

Speculiana scriptura iure a speculiana ab intestato repetere successerunt.

Confessio datur tenent ergo falcidia per pretorem ac si ex testamento adisset ut hic. et ff. de leg. l. si duo. s. si. et l. qui autem in praesentia. et ad. l. fal. l. j. s. ad eos.

Confessio nobis. qui estis heredes legatarum. ut hic et ad hoc. ff. quoniam dicitur legatario. ce. l. si. et j. de fideicom. libe. si in persona.

Confessio viduitate.

Confessio legatus alii. secus si eidez ut j. l. pxi. et ff. de condi. et de mon. l. cum tale. s. si arbitratu. et s. menie. vel etiam si alii si modo ad eam redire debeat: vel alia si autem fraudem ad nuptias impediant. ut ff. de condi. et de l. auia. s. titio. et l. heres. s. si.

Confessio si vxor. s. alicuius vel sua.

Confessio deficit. existere autem videtur cum certum est eam nubere non posse. ut ff. de condi. et de l. hoc genus.

Ambiguitates. quiescente. lex iulia promittebat mulieri sibi virum prohibuisse et aliquid ob hoc reliqueret: ut ad secundas nuptias non veniret. tamen si ad virum veniret debet post annum iurare tempore quo accepit legatum: quod filiorum causa hoc faceret si contingeret eam in futurum nubere et hoc si infra annum accepit legatum. post annum vero accipiebat relictum praesentia

Lex. ij.

Adm qui cum ex testamento possit obtinere hereditatem ab intestato ius successiois voluit amplecti: libertatibus eodem testamento datis obesse non posse iam pides placuit. **C**onfessio si cum iam neque adiri ex testamento hereditas neque bonorum possessio peti possit iudicium defuncti non usurpabitur sed ad irritum iuris ratione devocatum est: petitio relictorum nullo iure procedat. **C**onfessio vero iure facto testamento cessante herede scripto alter ab intestato adijt hereditatem: neque libertates neque legata ex testamento posse praestari manifestum est.

Confessio beneficii istius edicti transmittitur ad heredem cum sua causa. h. d. bal. vel sic. Falcidia detrahatur etiam quando legata ex hoc edicto debentur. Saly.

Confessio impa. diocle. et Max. aa. et cc. ap. et pie. **Lex. iij.**

Speculiana patri vestro cuius ius estis heredes testamento quod reliquit et scripti iure sibi eius iudicium vel omissa causa testamenti successerunt ab intestato: aditus competentens iudex (quatenus legis falcidie modus patitur) vobis relictum restituere iubebit.

De indicta viduitate et lege iulia miscella tollenda.

Confessio viduitatis non spernitur si legatum non ascribitur mulieri. sed alteri. h. d. Bald. vel sic. Confessio viduitatis in persona alteri quam legatarum potest apponi et non remittitur. Saly.

Confessio imp. gor. a. bono. **Xi. xl. l. j.**

Confessio legatum alii sub conditione sic relictum si vxor nuptiis se post mortem mariti non collocaverit contra nuptias conditione deficit. **C**onfessio ideoque peti legatum nequaquam post.

Confessio conditione que viduitate inducit vitia et non vitia et l. iulia miscella cum iuramento et cautio mutiana praesentabatur cessat. Saly.

Confessio impa. iusti. a. iob. p. p. **L. ij.**

Ambiguitates legis iulie miscelle generali lege tollentes: nullum concedimus fieri iuramentum sibi praesentia dictam legem sibi penitus eavna cum mutiana cautioe super hac causa quiescente licere mulieribus etiam maritorum suorum

Confessio eidem. **Lex. iij.**

cautione mutiana. ut in ant. de nup. s. q. vero. col. iij. q. cautio generalis locum habebat quotiens esset aliquid relictum sub conditione non faciendi de re situenda re cum fructibus si fecerit. ut ff. de leg. l. cum filiis. s. q. mutiana. et ff. de condi. et de mon. mutiane. s. an pro oia sublata est cautio mutiana praesentia l. r. non imo in aliis conditionibus de non faciendi locum habet et si quidem talis

interminatione sprete que viduitatem eis indicit: et non dato sacramento praesentia de sobolis gratia ad secundas migrare nuptias pena huiusmodi cessante siue habeat liberum siue non et ea percipere que maritus dereliquit.

Confessio quorum omnium manifestissimum est omnium minime eas liberis existens tibus habere: usufructu tamen modo apud eas remanentem ad liberos posterioris thori proprietate eorum deferenda. sibi ea que de secundis nuptiis et lucris que ex his mulieribus statuta sunt: ne ex necessitate legis et sacramento colorato piurium committatur. **C**onfessio enim mulieres ad huiusmodi natura progenit ut partem ederent: et maxima eis cupiditas in hoc constituta est quare scietes praesentia detestque piurium committi patimur.

Confessio Tale igitur iuramentum accipiat et lex iulia miscella cedat cum mutiana cautioe super hoc introducta nostra republica separet. **C**onfessio Augeri etiam magis nostram republicam multum hominibus legitimis progenit frequentari quod ipsius piurium affici volumus: cum satis esse inhumanum videtur per leges que piuria puniunt viam per iurium aperiri.

Itauten. **de nup. s. q. vero col. la. iij. Constitu. j.**

Confessio Hodie cautio viduitatis in vidua non spernitur: et legatum ei forma hac. l. statuta debetur. Salice.

Confessio Qui relictus quid fuerit a coniuge vel a quolibet persona ne se cundas ineat nuptias: infra annum non petat: nisi spes nuptiarum deficiat post annum hoc capiat praesentia cautioe rei cum fructibus restituende si contra fecerit. **C**onfessio pro re immobili iuratoria cautio fiat cum hypothecis: pro mobili (si persona sit idonea) eadem sit cautio: alioquin fideiussores exigat si praesentia stari potest. **C**onfessio contractus nuptiarum etiam res data vendicari potest. quod sic admittitur at si ei relictum vel ordinatum non est.

Confessio Lex iulia miscella correctae in muliere est correctae in viro. et cautio in viduitate appositae: si perseverantia non requirit: est expectanda. h. d. bal. vel sic. Confessio que viduitate inducit sicut spernit in feminis ita et in masculis. et relictum in casu viduitatis futurum debetur statim in euentu ipsius. sali.

Confessio Idem eidem. **Lex. iij.**

Confessio Cum fructibus. s. praesentia temporis. vel si dat pecuniam et eam mutuatam fuerit alicui restituet quantum precepit sed si in re sua vertit: tunc usque ad tertiam centesimam. Vel si fiat res deterior sustinet medietatem piculi. ut in cor. huius autem.

Confessio Idonea. i. idoneam habet substantiam. ut in cor.

Confessio Contractus nuptiarum. scilicet secundis. Sed an idem in primis. ut si relinquo virgini ne nubat vel ei que nunquam nupsit. sibi sibi. legem veterem servari ut nubere possit et habere legatum. ut ff. de condi. et de. cum tale. et l. quotiens

Cautio mutiana quoniam habet locum.

Legatum gini relictum ne nubat an valet.

Virgines sunt feliciores cōtinētib⁹

quotiens. r. l. titie. q sunt p trarie buic autē. h en in tm̄ de secūdis dicit nup. Alij vt Jr. dicit idē in virgine multomagis cum virginū vita sit felicioz q̄ continētium. vt in autē. de leno. §. j.

Legem. pmulganimus. vt. s. l. pri. Expressim. nā aliter videt neglectū. vt. ff. de iniur. itē apō §. huius edictum.

Senatusconsultuz. qd non habemus.

Relinquatur. ab ex traneo. r non a marito vel etiam a marito.

Legitimo. scz actio ne ex testamento vly by potbeca.

Permaneant. suffi cit ergo vel modicuꝝ sic stetisse. vt h. r. ff. de an. le. l. filio: q si vt perpe tuo sic stare nō expecta ref conditionis euetus: qz statiz vt impossibilis habere p nulla siue avi ro siue ab alio relinqua tur. vt. s. l. pri. r. ff. d. cō di. r. de. l. cum ita. bodie tm̄ contrayt in autē. s. e. cui relictum.

Nel pro saltem.

Miscella. h ergo ca su non habet locū lex iu lia miscella.

Persecutio. r ppe rno apud eā remaneat: etiā si nubat. nisi vir vxo ri vel vxo: viro reliquit: qz tunc seruatur ea q de scōis nuptijs dicunt. si ne infra tps luctus siue postea secūdas ineat nu ptias. vt. s. de sec. nupt. l. j. r. l. semine. Quid er go dices de eo qd quoti die habemus in vsu reli quendi. s. vxoribus no stris victum r vestitum q̄dm̄ i domo nostra ca ste vixerint. nonne quo dā modo videtur indici viduitas. r sic videt eē. vt dicit autē. illa cui re lictum. s. eo.

Tristitie. qz amisit vxores: vel cum eō vxor virum.

De his q pene no mine in testamēto vly co dicillis relinquuntur.

Apuacua. li bertatib⁹. cō tra. ff. de le. j. plae si filio. §. si. So. h non dicit vale re ab eo relictum: s; au ferri ei libertatē si nō det relictū. ar. ff. si qf. o. cau. te. l. si qz sub cōditione.

Si minus. i. si nō. s; videt §. ff. de condi. r. de. l. multa. r. ff. e. l. j. vbi dicit relictā in penā nō valere. So. h corrigit vly ibi nil pōt impu tari grauato monumēto qd alterius arbitrio facere debeat: r iō relictum ab eo in penam non valet: vt ibi dicit.

Aliquid. dic q testator: reliquit legatum nō capaci: vel pcepit se peliri secum vestibus vel infligebat penā grauato.

Seruabit. s. emolumētum bis qui ipossibile facere iussi sunt: eo q relictum est nomine pene non valēte. vt h r insti. de le. §. fi. in fi. r. ff. de le. j. turpia. s; videt valere relictū in impossibili vel turpi pcepto ba bito pro nibilo. vt insti. de bere. insti. §. impossibilis. q est §. Sol. fm quosdam h fm illam. s. vt impossibilitate remota valeat relictuz. quod non placet. Sed dic b̄ di. siue grauato imposta impossibilitas vitiat quasi non stet p eum quominus impleat: s; p impossibilitatem at lega tario siue onerato imposta non vitiat s; vitiat ibi: r. ff. de condi. r.

Dimisio.

Pene noie relictum an valeat.

Legem iuliā miscellā quē ad modū in feminis sustulim⁹ ita r in masculis esse sublatā: p tne re quidē ad sensuz nostre legis quā sup hoc pmulganim⁹ non est icer tū: ne tm̄ qdā ambiguitas simplices aios moueat etiā exp̄ssim⁹ sancim⁹ legē iuliā miscellā: r senatuscōsultrū qd circa eā factū est: necnon mutia nā cautōez q sup talib⁹ nuptijs itro ducta est: nō solū in feminis s; etiaz in masculis cessare. **S**z qz apud vlpianū in libris sabinianis inueni mus qdā verba q effugiūt legis mi scelle obseruationē: ne qz r ea sub lata esse putauerit sancim⁹ cū hmoi vbis mulierib⁹ aliquid relinqua⁹ si vidua erit: vel quotiēs vidua erit vel cū vidua erit: vel ecōtrario ma ribns si amiserint vxores vel qn ad celibatū puenerint non vetari eavē dicare vel legitimo modo sumere q̄eis derelicta sunt. **N**eqz enim vt pmaneat: vel femine inviduita te: vel masculi in celibatu videt esse relictū: vt locū ante nostrā legē ba beat lex iulia miscella que iā pem pta est: sed cū primū hoc euenerit il lico competat talib⁹ psonis ei⁹ (qd relictū est) psecutio. **Q**uia sub pditiōe relictū esse videt siue semel siue in annos singulos bec liberali tas fuerit conscripta quasi pro sola tio sue tristicie.

De his que pene noie in testa mento vel codicillis relinquuntur.

Relictum vel in aliud translātū pene noie valet. nisi ob turpē causaz vly impossi bilē pditiōe relictū reliqua. vel sic. Dimi dit. p̄io ius antiquū tollit scōo nouū indu cit. tertio a nouo excipit scōa ibi sed si lice re. Tertia ibi. q si aliquid. h. d. Saly.

Impa. Justinia. a. mēne. p. p. Titu. xlij. Lex vnica.

Seruaciam ob seruationem veterē legū per quā testa toz voluntates ad effectū duci ipedie banē amputamus.

de. l. obtinuit r eodē modo rri. ad. l. s. de insti. r sub. resp̄ndēda. qz r ibi onerato fuit imposta. Itē contra. ff. de leg. j. si mibi r tibi. §. si quis vbi impossibile pceptum valet. Sol. ibi non erat impossibile infra tri duum post mortem manumitti cum viuente testatore romam venire poterant serui.

Precipientes nulluz valere di cēdo pene noie quedā eē relictā vel adēpta in supremis testantium vo luntatibus ea infirmare. **S**z li cere testāti pro implēda sua volūta te vel pecunias dari p̄cipe. vel aliā pecuniariā penā inferre quib⁹ vo luerit tā in adimendis b̄ditatibus vel legatis: vel fideicommissis: vel libertatib⁹ q̄ in p̄cipiēdo ad alias psonas eas trāsserri ab eo cui reli cta ab initio sunt. vel aliqd alijs ab eo dari: si min⁹ dispositionib⁹ suis heres vel legatari⁹ vel libertate do natus paruerit. **Q**d si aliqd fa cere vel legibus interdictū vel al's p̄rosūm: vel etiaz impossibile ius sus aliquis eoz fuerit: tunc sine vl lo damno (etiam neglecto testato ris pcepto) seruabitur.

De fideicommissis.

Prestatio triennalis alimētoz pcur rēte fauore vltime voluntatis facit legatū deberi ēt in futurū ex volūtate min⁹ solēni b. d. fm cōmunē lecturā. vel sic. Trienna lis p̄statio alimētoz ex certa sciētia fideicō missū eoz roborat: validū qlificat r decla rat. r iste cas⁹ omnē lecturā cōprehēdit sa.

Impator Antonius. a. Deme trio. Titu. xlij. Lex. j.

Si probaueris dme triū petisse d̄ m̄se beredeqz sua vt tibi alimēta mēstrua et vestiariū annuū p̄ star et eāqz secutam voluntatem si lū sui per multuz tēp⁹ id est non mi nus in tali cā triennio ea p̄stitisse vt in futurum quoqz ea p̄stent r si qua in p̄teritum p̄stituta non sunt vt ex soluuntur impetrabis.

Agnosceus minus solēne volūtatē r solūes nō repetit. bal. vly sic. P̄rio ponit dictū secūdo ratiōez remotiā obiecti. scōa ibi cū nō ex ea: r h̄ intēdit. Volūtas vltima nō solēnis nō retractat in agnatis. Saly. **I**dem. a. Eupatrie. Lex. ij.

Relictum est: tm̄ si h̄des com perta volūtate defuncti p̄dia ex cā fideicommissi auo tuo p̄stiterunt.

b̄is p̄sumit fuisse solēnis vly spāle. Itē ad id qd dicit in futurū est cōtra ff. de iudi. quēadmodū. r. ff. de vsur. l. j. §. j. So. hic pro futuro agit. s. ex iure p̄nti. s; ibi ex iure futuro. Itē maius tēpus videtur eē necessariū vt. ff. de vsur. l. cū de in rē vso. q est p̄tra. So. ibi dicebat actor sibi p̄mis sum ad cuius p̄missionis probationē decē annoz p̄stationē induce bat. hic aut cōstabat modo voluntatē minus etiā solēne intercessisse.

In inutiliter. ppter minus solēne voluntatem. **C**omperta. in hoc ergo differt bec a lege supiori qz ibi cre debatur voluntas solēnis. r tunc distinguitur. si est ignorantia iuris non repetit si facti repetit nisi per triennuz p̄stitit. vt ibi. r. j. ad. l. fal. error. **N**el si ibi fuerit sciens non p̄iudicaretur in futurum nisi in ali menta fm quosdam.

Prestiterunt. vel etiā pmiserunt vt. j. eo. si vitas. r. j. ad. l. fal. l. si. et. s. de non nūerata pecu. cū fidē. vel qualiter cunqz agno uerūt. s. de

De fideicommissis. Separatim ideo loquit de fideicommissis: quia fm antiq̄ iura in multis differebant a legatis.

Si probane ris de m̄se i. a m̄se sic ff. de ar. l. si de meis.

Antēstrua. i. singulis mensibus.

Annuū. i. sigul anis

Impetrabis. s; op/ pono an tenuit bec vo/ luntas r tunc etiā trien nio non expectato valet voluntas. aut non tenu it r tunc si sciēs soluit ēt semel comprobauit vo luntatē. vt. j. l. pri. r. s. de testa. non dubiū. Si ignorās ēt infinitis vici bus non p̄iudicat. vt. ff. de ac. r ob. obligationuz fere. §. plj. r sic non videtur habere locum. l. ista. So. non agnouit h̄ s; est speciale fauore ali mentorum. **N**el qd idēz est videtur agnoscere tā to tēpore soluēdo. Alij dicunt q h̄ fuit solēnis voluntas. r quod dicit qz p multuz tēporis sup pletur maxime. q. d. nō solum agere poterit ex cautione prima. p̄ia ve rior. Itē ad id quod p tē pora soluēdo p̄iudicat in posterum. est contra. s. de vsur. l. creditor. So. hoc spāle fauore alimen tozum r vltime volun tatis. Itē ad idē est p̄tra ff. ad. l. fal. quod de bo nis. §. ij. Sol. ibi duob⁹ annis. h̄ tribus. **N**el ibi contra legē erat volun tas qz legata excedebāt doctatē. r sic lex resiste bat. h̄ aut p̄ter legē r sic non resistebat lex. s; nō assistebat. qz minus solē nis. vly hoc in alimētis spāle. Itē ad idē §. s. de pact. si certis annis. So. ibi p̄stabat nuduz inter cessisse pactū tm̄ hic aut dubiū an fuerit volūtas solēnis vly nō. vñ in du

Legata sūt qnqz q̄ legē qn qz p̄ter legem.

testa. nō dubium. §. illud. Sed an in alia re quā nō solbit p̄dicat sibi. Rñ. nō. vt. s. ne vxo: pro ma. l. fi. r. s. de excu. tu. l. volūtariē. Sed ar. §. j. ad. l. fal. aut. sed cū testator. Sed ibi fuerat solennis voluntas.

a **E**b heredibus. predictis.

b **E**ius. s. defuncti. Vel dic heredibus eius. s. vnus beredis.

c **Q**uestio. vt. ff. de fi deicō. l. cum quasi. §. fi. r. l. in testamento.

d **A**m fm voluntatem. crisidē. s. ancillā defuncti. quo ca su possit h̄des istitutos cogere adire h̄ditatē r̄ si bi h̄ditatē restituē. Vel dic q̄ erat ancilla heredum omnium a quib⁹ erat relicta eidē scilz crisidi si deicommissa hereditas. r̄ tunc non poterit eos cogere adire s̄ si nō adierint cogent restituē vt ff. ad trebellianum. l. cogi. §. si p̄ filio. r. l. mulier. §. nō est. secus tñ si ab vno libertas r̄ ab alio fideicommissum sit relictū seruo testatoris vt. ff. ad trebellianū. l. si res alie. na. §. si. r. l. sequenti.

e **P**ertinet. s. ad heredes defuncte qui r̄ manumissores sunt. Et dic ptinet ex. l. papia. vt in sti. d. suc. liber. §. postea autem.

f **C**onfusis actiōib⁹. i. p̄fusa actiōe. s. ex testamēto cū debitor successerit creditori. vt r. s. de pact. debitori. r. j. ad. l. fal. in imponēda. nā nō p̄nt sibi p̄s debere. S̄ ponovnū institutum in vobdrante. alii in q̄drante. tñ succedunt liberte eq̄litate: r̄ sic substitutus in vobdratez tenebit alij restituere tertiam partē sue portidiōis. i. vobdratis naz in ea nō est p̄fusa actio: sed tñ p̄ semisse.

g **V**oluntas. familia. accipitur vt s. de v. sig. l. fi.

h **N**ō videt. r̄ tunc sor: p̄tē sue portionis. i. vobdratis sibi donatam cui libet alienare p̄t. vt ff. de leg. iij. pater. §. qn̄ decim. sec⁹ est vbi q̄s ex voluntate defuncti admittit vt reuocet: p̄tem alienatā. tunc enim nō alienat sed cauet se primiori de familia restitutum. vt. ff. de le. ij. peto. §. fratre. vel cū eligit quis ab illo q̄ est rogatus vni de familia restituere cui volet. vt. ff. de lega. ij. vnū ex familia §. j. in fine. ibi in ver. r̄ ideo si vno electo r̄ c. r̄ facit. s. de rebus alie. nō alie. l. fi. r. j. e. quoties. S̄ ar. §. ff. de transac. cum bi. §. s̄ si plurib⁹. sed ibi sp̄ale fauore alimentoz. vt. s. l. j.

i **S**frater tuus. p̄firmata est. s. pupillari substitutione.

k **E**b heredibus. institutis ab eo cū iā sit pubes.

l **N**on phiberis. vt. s. de impu. r̄ alijs sub. l. p̄cibus. Et dic v̄bis et fideicommissis. scilz q̄ncūqz decederet.

m **H**eres te neqz luere in duob⁹ casib⁹ p̄cediū obligatū a testatore relictum. **P**redia. maxime. nā r̄ cū ignorat luit beres in duob⁹ casibus. **P**rimus q̄n̄ erat tātūde relicturus si sciuisset. vt qz erat p̄iuncta p̄sona: vt subicit. vt ar. s. de lega. cū alienā. r. ff. de v. s. r̄ ba. l. ple nū. §. equicū. Scōs q̄n̄ plus nō valēt predia q̄ sit debitū pro quo sunt obligata. ltere em̄ d̄z fideicommissarius p̄ quo est obligata. vt. ff. de leg. j. si res obligata. **S**i scisset. quā scientiam legatarius d̄z p̄bare. vt institu. eo. §. nō solum. in fi. r. ff. de p̄ba. l. verius.

frustra ab h̄dibus eius de ea re q̄ stio tibi mouet. **C**ū nō ex ea sola scriptura s̄ ex p̄scia relictū fideicōmissi satis defuncti voluntati factū esse videatur.

Si grauatus honozato succedit: confundit obligatio. b. d. Vel sic. Ex cōflictu p̄sonarū nascit p̄fusio: sec⁹ si nō est cōflictu b. d. bal. vel sic. Fideicōmissus vniversale transmittit: s̄ nō sit facta restitutio. a debitorē succedēte creditori p̄fudit actio. Bal.

Idem. a. Rufine. **Lex. iij.**

Am fm voluntatē defuncte crisidē puellā ab h̄dib⁹ manumissam: eāqz p̄iusqz ei restituere h̄ditas intestatam vita functā p̄ponas: ad manumissores ei⁹ successio pertinet. **Q**ui si adierint eius h̄ditatē confusis actionibus: fideicommissio sunt liberati.

Prohibitavenditione extra familiāz prohibet etiaz donatio: nisi fiat in familia b. d. Salz. r̄ est no. qz quotidianum.

Imper. ale. a. victor ino. **Lex. iij.**

Voluntas patris phibētis liberos fundos extra familiā am v̄dere v̄l pignoz dare: fratre soroz dare. phibuisse non videtur.

Directa pupillaris expirat pubertate non fideicommissaria. b. d. Bald. r̄ Salz. ce.

Idem. a. Regine. **Lex. v.**

Sfrater tu⁹ postqz p̄ri beres extitit pubes iā fact⁹ sine liberis: d̄cessit: ex pupillari substitutione tibi h̄ditas ei⁹ delata nō ē. **S**z si verbis fideicōmissi aliq̄ parte testamēti p̄firmata ē: fideicōmissum ab h̄dib⁹ p̄teret non phiberis.

Obligata per fideicōmissum a testatore sciēte relicta tenet beres luere. r̄ si sunt distracta tenet p̄cius soluere. b. d. Salz. ce.

Idem. a. Julio. **Lex. vi.**

Predia obligata per legatū v̄l fideicōmissum relicta beres luere d̄z maxime cū testator p̄ditionē eoz non ignorauit. aut si scisset legaturus tibi aliqd qd non min⁹ eēt fuisse. **S**inuero. a cre

Voluntatis iudicis est. **O**pponitur. aut certum est ita voluit. **T**estatorum: r̄ tūc nō est in arbitrio iudicis: sed voluntas seruatur. vt in autē. de nup. colla. iij. qz voluntas testatoris p̄ lege seruaf. vt ff. de condi. r̄ demon. in p̄ditionib⁹. r. s. e. l. p̄dia in fi. aut nō est certus r̄ tunc a significatione v̄boz nō recedit. vt. ff. de le. iij. nō aliter. Rñ.

quādoqz v̄ba sunt certa tamē testatoris inquirif voluntas. vt si p̄cepit fieri monumentum ab aliquo: nam extimabit inder expensas vt. ff. ad. l. fal. l. j. in fi. Item quid si reliquit aliquid vt cū suo filio morareris licet verba certa sunt. tamen oportet mētez testatoris inuestigare. Itē si. r̄ tibi legauit si cum titio steteris. vt. s. de leg. j. r̄ ff. de cōdi. r̄ demon. l. illis libertis. Item potest eē qz verborū significatio est multiplex. r̄ tūc extimabit iudex ex p̄curtis vt ff. de le. j. si seruus plurimum. §. fina. cum aut ex illis nō appareat voluntas locus est legi. vt. ff. de le. ij. l. nūmis. Itē p̄t esse qz nō tractat de verborū significatione. s̄ tñ est dubiū r̄ tunc extimabit iudex. vt. s. eo. l. p̄dia.

Interpretatio vltime voluntaris spectat ad iudicem. b. d. Bal.

Idem. a. septimo. **Lex. vij.**

Voluntatis d̄functi q̄stio in estimatione iudicis est.

No legatū nō sit inutile non prius cedit dies legati qz libertatis. b. d. bal. vel sic

Fideicōmissū relictū seruo cui libertas est legata cedit eodē tēpore quo libertas. Sa.

Idem. a. masculo. **Lex. viij.**

Quāsi fideicōmissaria libertas meruit legata v̄l fideicōmissa a defuncto sibi data iure suo persequitur.

Quē non honozato granare nō possum b. d. Bal. vel sic. Non honozatus commodo pecuniario non potest grauari fideicōmissio. b. d. Salice.

Impe. Sor. a. pauliane. **Lex. ix.**

Heo qz neqz legatū: neqz fideicōmissus: neqz h̄ditatē: v̄l mortē cā donationes accepit nihil per fideicōmissus relinq potest.

Sensus intellectualis perficit orationē q̄ in suo p̄structu p̄fecta nō est Salz. ce.

Idem. a. firmio. **Lex. x.**

Verbum volo lz desit tñ qz aditū perfectū sensum facit pro adiecto habendum est.

Cum oim vel phibitoz p̄sensu sit v̄ditio si nō superest p̄sona q̄ posset reuocare alienationē: r̄ phibita alienatio cōualefcit r̄ adde qz firma est aliēatio facta p̄tra testatoris voluntatē. b. d. Bal. vel sic. Si alienatio p̄sentiat qui reuocare possit amplius non admittitur si reuocare velint. Salz.

Idem. a. Papiniano. **Lex. xj.**

Quoties ab oib⁹ qui alienatione facta ad fideicommissum si petitionē aspirare p̄nt v̄ditio celebratur: aut qbusdā vendentibus alij p̄senserint: auctoritas contractus conuelli nequa q̄ potest.

Rogatus restituere post mortē: potest restituere prius retēta vel cōmissa quarta. hoc dicit Sali. vel sic. Rogatus de heredi

ff. de le. ij. vnuz ex familia. §. si omitta. r. l. cum pater. §. cum ip̄fecta. r̄ de bere. institu. l. j. in prin. r. §. ij.

Quoties ab oibus. quoz vni aliqd p̄ fideicōmissum relictus erat r̄ illi rei phibuerat alienationē testator extra familiam vel dic tres institutos r̄ grauatos: vt nullus suā p̄tem turris det v̄l alienet: vel etiā trib⁹ dicat legatā esse eo modo. vt null⁹ alienet. vel alij v̄dicent. Et no. qz si talis phibitio vel p̄ceptum nuduz est nō valet. quia nō exprimit cām q̄re hoc faciat. vt. ff. de le. j. filius familias. §. diui. Si autē ptinet cām exp̄ssaz vel etiā tacitā: qz vult illū in familia remanere tunc si vn⁹ de familia alienet p̄tem suā inuitant sequētes. Itē sequēte alienate admittant sequentes. nō p̄cedens qui alienauit: r̄ sic alienate vltio nemo p̄cedētū admittat vt. ff. de le. ij. cū p̄. §. libt⁹. r. l. peto. §. ff. de alienatione. qz remittentis actionem non est regressus r̄ c. ff. de edil. edic. qz si nolit.

Petitionem. per reuendicationē contra emptorem.

Consenserint. dic. vt. s. de pac. r. l. pactum. r. l. cum p̄ponas.

Conuelli. i. annihilari.

Requa q̄. vt. ff. de le. j. nihil. §. j. r̄ de le. j. codicillis. §. insulā. rar. ff. qui. mo.

ff. qui. mo. pig. vel bypo. sol. l. i. titus titi⁹ in pn. r. facit. s. e. l. voluntatis. **P**ost mortem sua. l. heredis. r. sic est pditionalis: vt interim de cedens fideicommissari⁹ no trāmittat. vt. ff. qñ di. le. ce. l. si cū hēs

Restituere. vt. ff. que in fran. cre. l. patrē. r. ar. ff. de sol. sub pditione r. ff. loca. l. sed addes. §. si quis cū in annū. Sed videt an tempus non debere restitu. vt. ff. de le. h. cū pater. §. bñditatē r. §. filia. So. non soluit prins. l. necessario vt ibi sed sponte sic. vt bic vel ibi non certe psonē: sed cui tunc volet ex liberis vnde poterit tunc velle alium eligere: bic antez certe psonē. Itēz ad idē ptra. ff. ad tre. sed r. si añ Sol. si pure script⁹ sub conditione casuali roga tur nulla ē restitutio añ euentum casualis cōditionis. Si aut oino ē ex titura: vt bic erat: pro eo habet ac si esset pure ro gatus. vt. ff. de noua. si pupillus. §. qui sub pdi tione. si aut sub pditione ē institut⁹ nulla ē resti tutio añ pditione vt. d. l. sed si ante. r. l. pe. r. ff. de le. iij. l. vxorē. §. seiu3 in fideicommissio aut spāli post diē restituēdo disti guit in cuius fauore sit facta dilatio vt altero ca su possit fieri restitutio altero nō. vt. ff. de le. ij. si ita relictū. §. pegasus. r. d. an. le. l. eū. r. de vsur. in fideicō. §. cum pollidius.

Restitue re rogat⁹ post mor tē suā an possit an restituere.

tate restituenda post eius mortē potest illā ante mortem restituere. Sali.

Impera. Philip. a. r. Pbil. c. Rufino. **Lxxij.**

Post mortē suā⁹ rogata re/ stituere bñditate3 defuncti iudicio r. ante q̄ fati mun⁹ impleat posse satisfacere. i. restituere⁹ bñdi tate: etiā q̄rta pte vt retēta vt omis sa si voluerit explozati iuris est.

Institutus non prestat legata a substi tuto relicta. hoc dicit Bal. vel sic. Relicta a substituto non debentur instituto ad eun te. hoc dicit Salice.

Idē. a. r. c. Sēpronio. **Lxxijij.**

Quotiens principali loco he cedit legata seu fideicommissa a sub stituto data: posci iure nō possunt⁹

Abi institutio p errore testātis est nul la: legata r. fideicommissa intelligunt⁹ repeti ta a venientibus ab intestato. b. d. s. 3. a. hoc lectu. est cōis r. vera s. 3. Sa. Bar. bal. pau. d. ca. r. ferme oēs alios doct. Et h3 bec lex lecturas duas in gl. P̄ria fuit antiquoz s. 3. quā hoc intendit. Abi institutio est nulla ab initio vel hereditas nō adita: relicta ab

Quotiens. posci. i. peti.

Non pnt. vt. ff. si qs. omi. cā te. l. si eadē. Et ar. s. de ipn. r. alhs sub. post aditā. Sed ecōtra ab instituto relicta tacite intelligunt⁹ a substituto repetita. vt. ff. de le. i. l. 3. r. de le. h. cū pater. §. ab instituto.

Am quā. l. 3. bar. bal. r. alij doctores dicant hāc legē habere du as lecturas. Saly cetus tñ ponit tertiā verissimā inter oēs r. p doctores approbatā que est azonis. vide. s. textū. Altera lectura est an tiquozū s̄m quā hoc intendit. Abi institutio est nulla ab initio vel be reditas nō adita: relicta ab instituto debētur a venientibus ab intesta to si sint expresse repetita: als nō. Ista lectura l. 3. sit vera: tñ reprobat⁹ p glo. r. doctores qz textus iste nihil dicit de repetitione ab intestato im mo pbat p̄trariū ibi. cū tñ simplr r. c. vbi ponderandum est verbuz sim pliciter. p qd satis dat⁹ intelligi q̄ repetitio nō fuit facta a venientib⁹ ab intestato. Item bec lectura est de casu indubitabili r. pluries deciso. q̄ l. qd labeo. ff. de carbo. edic. Tertia lectura est Jaco. de are. s̄m que sic summat. Fideicommissum vniuersale simplr r. unpsonalr certe psonē restituēdū intelligit⁹ relictū a quocunqz successore ex testamēto. vel ab intestato. s. 3. bec lectura ē ptra mentē hui⁹ lre in fi. a p̄trario sensu. qz si filia fuisset legitie adoptata r. bñditatē repudiasset. vñ adire sine fraude omisisset: venietes ab intestato nō cogereñ restituere. s. 3. vel ipa cogereñ adire vel ei⁹ bñdes si eēnt intra tps deliberādi. vt notat in gl. magna. ideonon est tenenda.

Eam quā. als est ea r. als eā. Et dic casuz. Frater tu⁹ filiā nondū duodenā adoptauit r. eandē instituit bñdē: r. de fideicommissio totus be reditatis titio r. seio restituēdo rogauit tam ipsam q̄ quēcunqz futurū bñdem etiā ab intestato. secus ergo si hoc vbum esset omissum etiā ab intestato. qz tñ ex testamento bñdes videren⁹ rogati. ar. ff. de vul. sub stit. l. qui liberis. §. hec vba si ergo tenuit adoptio r. institutio. r. p cōse quens ipa r. eius bñdes tenentur ad fideicommissum. r. hoc si q̄siuit be reditatis. si aut nō q̄siuit: vel qz noluit: vel qz nō tenuit adoptio. tenen tur legitimi successores defun cti. si s̄m hoc habes. j. vel ab ipsi⁹ bñdib⁹ vel ab ipsi3 r. c. r. sic duo vel: alij habēt vñ vel. l. sic vel ab hui⁹ bñdib⁹ bona intestati tenentibus. r. tunc dices qz nō tenuit adoptio nec insti tutio. r. qz dicit quesita. i. adita. l. de facto. q̄ri em nō potuit. r. ponit vel p̄saltem. q. d. hoc remediū tibi deficere nō pōt. Alij habent eā r. tunc nihil phibet fideicommissuz peti eā. i. ab ea quā frater tu⁹ instituit. sic. j. ad le. fal. l. successores. vel dic q̄ est figura ātptosis. r. ponit p̄ ea. sicut ibi vñbem quā statuo r. c. Et ibi sermonē quem audistis r. c. Et hoc. l. qz ab ipō petat⁹ put habes eā r. pprie accipis vbi adiuit ipa r. tenuit ado ptio r. institutio. Et q. j. dicit vel ab ipsi⁹ bñdib⁹ r. c. si habeas vñ vñ re ferē ad aliū casum vbi nō tenuit institutio. r. ad hoc referē. j. in fi. qd re scripsimus r. c. Alē si habes duo vel: altx membruz referē ad casum

Casuz po nit s̄m le cturā an tiquozū.

vbi tenuit substitutio: r. altx vbi non tenuit.

Cum tñ. non quesita dico cum tamen r. c.

Simpliciter. hoc. l. modo ipaz quicunqz heres mihi fuerit etiā ab intestato restituat bñditatē titio r. seio. vt. j. ibi vt esset etiā ab intestato r. c. alij vt azo. dicunt simplr. i. filiā rogauit r. nullū ab intestato venien tem. r. hoc innuit illud vbu3 substitutos qd pl3

Duodecimū annuz i. non habebat. xij. anos pure tñ rogauit. vel dic si vis eā rogatā restituere si decedat isra. xij. ann.

Tradit. hoc qd sub ſcit ea r. c. vt. r. j. e. ex te stamento. r. ff. de his q̄i tes. de. l. p̄rie. r. de le. iij. l. j. §. j. r. de reg. iur. si ne mo. Opponit ergo sibi3 soluit qz fuit h sic relicta vt ab intestato p̄stare. vt qz repetit⁹ qd potuit. vt ff. de inof. test. l. titia. vt qz nō potuit adire qz nō fuit legitie adoptata. fal lit ergo bec regula h cuz repetit⁹ ab intestato. Itēz scōo cuz dicit vt etiā iu re cuiuslibet vltie volun tatis valeat testm. vt. s. de codicil. l. i. r. h. r. l. fi. §. j. ff. de leg. ij. l. codicil lis. §. fi. Tertio qñ i frau dem omittit ex testō r. ac cepit ab intestato. vt. s. si qs omif. cā tes. l. ij. r. ff. si qs omif. cau. te. l. j. i pn. Quarto qñ ex cā p̄teri tionis vel ex bñditiōis ē irrituz testm. vt. s. de li. p̄. au. ex cā. Quito in gbusdā psonis petita q̄ tabulas bonoz possessioe vt. ff. de le. p̄stā. l. j. in pn. r. l. iij. Sexto. ff. de le. ij. cuz p̄. §. fili⁹. vbi apd oēs bñdes porrexit p̄ces p iuramentuz. Septio si cācellauit tñ instōnes. vt. ff. de his q̄i tes. de. l. p̄rie. in fi. ibi cā p̄ns r. c. Octauo. ff. de here. isti. l. fi. vbi relicta in vltio testō valent: l. 3. ipm nō valeat: qz fuit factuz falso rumore plato Nono fauore libertatis. vt. ff. de fideicō. liber. l. antonin⁹ r. pp̄ eadem cām isti. de eo cui liber. ca. bo. §. j. Declo ppter pietatē r. affectionē. vt ff. de fideicō. li. l. in testō. Undecio qñ bñditas idigni applicat fisco. vt ff. ad fille. l. cū fisco. r. d iure fisci. l. nō itelligit. §. cū ex cā. r. l. d. Est r. duodecim⁹. ff. si q̄ ali. tes. p. l. j. §. si legatus. Est r. dcimus terti⁹ qñ isti tur⁹ nō potuit adire pp̄ errozes testātis vt h. qz nō fuit lūe adoptat⁹ vt h

Lectura azonis ve rissima.

Abi ditas licet nō ad eatur ex testō ta / men va / lent in eo relicta in xij. cas / bus.

Hereditas. r. sponte ipsam adire heres omitteret vt bic. r. s. si qs omi. cau. tes. l. ij. §. fi. secus si nō potuit vel delicto bñdis: vel qz testator errauit credens filium q nō erat. qz tunc valent etiā si nō sint repetita vt bic. r. ff. de iure fisci. l. d. r. l. auferē. Item fec⁹ vbi sunt repetita ab intestato vt bic fuit. vbi autem nō adit p̄opter defectum solennitatis nō valent. vt. j. e. si veritas. r. ff. de vulg. substi. l. coheredi. §. cum filie.

Relicta. sine repetitione ab intestato.

Directis. l. in institutum r. ei substitutum. at bic nō valuit adoptio nec instō: r. hunc casum tñ p̄sequit qñ nō tenuit. r. ideo a legitimis est petendā. maxime si hoc p̄cepit testator. vt. s. in prin. dixi.

Data est. l. inutiliter p̄opter psonā bñdis. vel qz sunt repetita.

Successoribus. i. vt legitimi ad eam restituendā teneant. r. sic po stulanda legitur passiuē.

Postulāda. qd est in vnob⁹ casib⁹. l. cum sint repetita ab intestato Itē qñ nō potuit adire p̄opter errozem testātis q credit lūe adoptatā.

Rescripsim⁹. l. qd dictum est. s. qñ nō q̄sita bñditate decessit quia non potuit vt petat⁹ a venientibus ab intestato.

Assuerationē tuā loquit⁹ fratri testatoris.

Adoptata. vt qz erat liberta aliena. vt. ff. de adoptio. si pater. §. fi. vel apud nō cōpetentem iudicē. vt. s. de bñdi. insti. l. nec apud. vñ a se mina. vt. j. de p̄scrip. lō. temp. l. si is. Et sic errauit testator in p̄iunctio ne. psonē v̄puta: qz filiā putauit q nō erat. r. siue erret in p̄iunctioe na turali siue ciuili nō valet instō. vt. l. si pater. r. l. nec apud. s. de bñdi. in stitu. vñ in p̄senti. l. nō potuit adiri bñditas ex testō p̄opter errozē de functi in p̄iunctione psonē. secus si alio casu non fuerit adita bñditas qz tunc non debereñ legata nec fideicommissa a venientibus ab intesta to. vt. l. si veritas. r. l. ex testamento. j. eo. Barto.

In familia. i. in agnaticia cognatiōe facta p adoptiōem: qz tenuit adoptio r. institutio.

Relicta. loquitur bec lex s̄m sua tempora. l. qñ adoptatus transie rat in potestatem adoptantis.

Adoptō in tribus casib⁹ nō valet.

Coguntur. hoc indubitabiliter si ipsa adht. vt. ff. ad trebellia / num. l. si eius. §. si quis rogatus. Sed si ipsa non adierat an heredes / heredis cogant adire et restituere. argu. q. sic. j. ad trebellia. l. pen. §. / si. vbi dicit sine successore a p̄rio sensu ibi sumpto. Sed contra. arg. q. / non. ff. ad tre. l. ille a quo. §. si de testamento. in si. §. Sed p̄t distingui / transmissit ius delibe / randi ad h̄rē rogat⁹ vt / nō. vt. s. de iure deli. l. / cū antiquioribus. vt p̄ / mo casu infra id tps co / gāf heres rogati vt. d. l. / pe. j. ad trebel. sc̄o non / vt. ff. ad tre. l. ille. §. si d̄ / testō. sed dices immo. et / tunc qm̄ nō trāsmisit vt / cogi. q. si institut⁹ et ro / gat⁹ millesies renunciet / tñ p̄t cogi. vt. ff. ad tre. l. / naz. qd. §. j. §. Rñ. illō ē / qz suo facto p̄cludit sibi / viam at h̄ heres nihil fe / cit. Itē q̄rif fm̄ Jo. si in / stitutus et rogatus de re / stituēda sit non capax. / an cogāf adire et restituere / si enim ptem cape po / test: certum est. vt. ff. ad / trebel. cogi. §. hi q. soliduz / S; qd si nihil. videt idē / vt possit cogi p̄ eundez / §. hi q. ait ei cū nihil et. / Itē qz sic est in singula / rib⁹ relictis. vt accipiat / non capax ex toto vel ex / pte et alij restituat cui est / rogat⁹. vt. ff. si q. ali. te. / pbi. l. j. §. si legatū. et d̄ / excu. tu. l. legatari⁹. et de / lega. ij. l. cum ei. Tertio / videt expressuz. vt. ff. ad / trebell. l. marcell⁹. §. si. / Ecōtra videt non cogi / sicut qui capax non est: / qz ibi ascripsit. vt. ff. ad / l. cor. de fal. si filius. §. si. / et de his que p̄ nō scrip. / l. si. Itē qz sub conditōe / institutus impedit⁹ adire non d; cogi p̄pter conditionē que nondū ve / nit. vt. ff. ad trebel. l. sed si alio. §. si. et l. sequē. sic et hic vbi impedit⁹ p̄pter / conditionē sue p̄sone. Itē expressum videt qz lex pro non scripta h̄mōi / habeat voluntatē. vt. s. de here. institu. l. j. et ff. de his que pro nō scrip. / l. si in metallum. Sol. dico nō cogi p̄dictis rationib⁹. nec obstat dict⁹ / §. hi qui. qz ibi capax ex pte institutus totū capit et totū restituit ne p̄t / accipiendo inueniat testator: pro pte intestatus decessisse et pro pte te / status. Itē nec qz de legatis singularibus dixit qz valeant vel non: tñ / testamentū valet. sicqz ex valido testamento accipit non capax vt det / capaci: at vbi institutio non tenet q̄est caput testamenti non d; quis / accipe. vt ar. insti. de le. §. ante. Itē nec dicta. l. marcell⁹. §. si. qz ibi / ab initio fuit capax. Sed ex delicto sequenti amittit cū adht añ q̄onem / de familia habitā. Alij distinguūt aut fideicommissuz ḡniale vel sp̄ale ni / bilominus valet l; non capax nō adeat. et tunc adire nō cogif. vt. ff. si / q. ali. te. pbi. l. ij. in si. et ff. de his que pro nō scrip. l. si. an deficiat. qz / non est aliqs de duodecim casib⁹ supra exceptatis. et tunc cogif adire / vel accipere: vt alij det. nec em̄ lex euz accipe sed cape phibet. vt. s. de / here. insti. l. j. non aut capit qz alij restituit vt. ff. de ver. sig. l. aliud. Itē / videt h̄c filia legitime instituta. l; crediderit testator legitime adopta / tam q̄uis non esset: vt ar. contra. s. de here. insti. l. cuz proponas et s. / de car. e. l. j. in si. sed in alijs casibus loquūtur. immo et si nō legitime in / stituta: tñ ipsa videtur cogi debere adire et restituere. vt. ff. ad trebel. l. co / gi. §. hi q. et l. marcell⁹. §. si. et ff. si q. ali. te. pbi. l. ij. §. j. Rñ. nolebat / hic fideicommissari⁹ vti bñficio trebelliani: bñ em̄ poterat eā cogere adi / re et restituere fm̄ quosdam. Vel hic nulla fuit ab initio instō. vt. s. de / here. insti. l. si pater. §. in dictis. ll. erat aliq̄r h̄ est vera. vt. s. dixi. Vel / verius l; poterat cogi tñ et ab intestato venientes possunt cogi cū hoc / testator expresse dixit que est idem cum prima.

Institut⁹ / nō capax / si sit roga / tus d̄ resti / tuēda h̄r / ditate nō / cogif ad / ire et resti / tuere.

et sequēter ipsius heredes petitiōi / fideicommissi r̄ndere coguntur.

Qui vult aſcedēs vult p̄is qd sequif / ad illud non solum ex ordine: sed ex sensu / disponentis. b. d. bal. vel sic. Pater roga / tus de emancipando filiū heredē arrogā / tem institutum videtur rogatus de restitu / endo hereditatem. Saly.

Fidem. aa. Pbilocrati. l. xv.

Quāuis simpliciter te ac fra / tres tuos aliqs institueret / heredes: eiusqz h̄r ditatis commo / dū pater ex tua fratrisqz p̄sona pro / portionib⁹ vestris potestatis rōne / q̄sierit: tñ qz inferiorib⁹ h̄bis testi / vos sui iuris facef testator curauit / itelligi p̄t restituēde h̄r ditatē como / di fideicommissio patrē obstrictū esse.

Ex fideicommissio vniversali debentur / p̄legata etiam postea facta: si verba fideicō / missi sint apta cōprehēdere illa: nisi aliō ap / pareat de voluntate testatoris. hoc dicit Sa / lycetus.

Impa. Carus. Carin⁹ et nume. / aaa. Sodoroze. l. xvj.

Quāuis virū prudētissimū papi / nianū r̄ndisse nō ignozam⁹ / etiā legatā h̄mōi fideicommissio cō / tineri. i. vbi heres rogatus fuerat / q̄qd ex h̄r ditate ad eum puenerit / post mortē restituere aiaduertim⁹ / ē p̄ceptiōis cōpēdiū testatoris ver / bis comprehensum esse. Sane / qm̄ in fideicommissis voluntas magis / qz verba plerūqz intūēda sūt: si q̄s

Curavit. rogādo patrē vt emanciparet. An autē emancipare teneat / ex hoc rogamine nō aperit h̄ vñ dicunt quidā qz non. vt. ff. de le. j. l. si / liussfamilias. §. fm̄ vulgare. et ad trebel. vbi in princ. sed si dissipet pat / etiā existenti in potestate restituat officio iudicis. vt. ff. ad trebel. l. impa / tor. Tu dic cogi. vt. ff. de condi. et de. si cui legatū. in p̄mo et sc̄o rñ. et

ex h̄ tacite videt rogari / pater de restituendo fi / lijs h̄r ditatē. vt h̄ subūc. / et d. l. si cui. §. cui rei. et / l. m̄. nam ob quā aliaz / cam de emancipatiōe ro / gasset sicut et qz legat iter / ad fontē intelligif lega / re et hauitū. vt. ff. de ser. / rusti. p̄. l. item si. §. si. et / facit. ff. de leg. j. cū filio.

Dispositio liberatiōis de futuro indu / cit exceptionem de p̄senti. b. d. bal. vel sic. / Ex liberatione legata a creditore debito / rei dat actio et exceptio. b. d. Saly.

Imperat. Diocle. et Adari. aa. / Fortunato. p̄. p̄. l. xvij.

Subnixā: liberari te d̄bito vo / lentis doceri p̄t. et anteqz solenni / ter tibi liberatio a successore p̄stet / exceptionem tibi ex voluntate de / scendētē cōpetere manifestum est.

Tutor liberadus nō tenet reddere ra / tionē. b. d. bal. vel sic. Necessitas reddēde rō / nis p̄t in testamēto remitti. b. d. Salyce.

Fidē. aa. Polansto. l. xvij.

Quāuis necessitatē reddēde rō / nis defunctus remittēdas ti / bi eē petierit: manifesti iuris est vo / luntatē defuncti imutatā eē d̄bere.

Quod pendet ex futuro ex vltimis sumit / effectum. b. d. bal. vel sic. Vltima derogāt / primis. hoc dicit Salyce.

Fidē. aa. Amplidio. l. xv.

Quāuis apti iuris est in fideicō / missis posteriores voluntates / esse firmiores.

Relictum a tutore intelligitur relictū / a pupillo. b. d. Saly.

Fidē. aa. Firmio. l. xv.

Tia a pupillozuz tutoribus

ex h̄ tacite videt rogari / pater de restituendo fi / lijs h̄r ditatē. vt h̄ subūc. / et d. l. si cui. §. cui rei. et / l. m̄. nam ob quā aliaz / cam de emancipatiōe ro / gasset sicut et qz legat iter / ad fontē intelligif lega / re et hauitū. vt. ff. de ser. / rusti. p̄. l. item si. §. si. et / facit. ff. de leg. j. cū filio.

Aim vix. legata / i. p̄legata vt sub / ūcit.

Preceptiōis. i. ista / talia p̄legata.

Cōprehensum esse. / sec⁹ in donatiōib⁹ inter / viuos etiā inutilif factis / puta intervix et vxorē vt / ff. de le. ij. l. vnū ex fami / lia. §. si. et l. seq. Itē hoc / intellige si añqz rogaret / de restōne p̄legavit qd et / ipsam recipit distinctiōez / vt. ff. de leg. ij. l. vnū ex / bis. §. si. et l. j. et ff. ad tre / bel. l. marcell⁹. §. qdā. se / cns si postea. vt. ff. ad le. / fal. l. titia. Vel dic lati⁹ / si q̄ras an p̄legatiōes sint / restituēde et pro qua pte / iputant in quartā. Di / stingue an p̄t restituere / postea p̄cipe iussus ē / an ecōtra. p̄rio casu sem / per retinet p̄ceptiones. / et est rō qz non videt ro / gasse de eo qz nondū de / derat. et de hoc arg. ff. / de d̄ben. emp. l. in lege. / Et si q̄ras pro qua pte si

P̄delega / ta an sint / restituēda

bi in q̄rtā iputet eas heres. Distingue an ex voluntate testatoris q̄rtā re / tinet heres: an non. p̄rio casu cōputet in q̄rtaz solā duodecimā pte rei / p̄legatē. i. quartā eius ptis q̄ iure h̄r ditario ei obuenit qm̄ in tertia est in / stituit. si vō sine voluntate computat vnicias q̄tuor rei p̄legatē: hoc est / h̄r ditariā ptem. vt. ff. ad le. falci. l. titia. Si vō p̄mo p̄legavit postea ro / gavit: distiguo. aut ē rogat⁹ simplr restituere portionē non faciēdo mē / tionē h̄r ditatis: aut h̄r ditariā portionē vel h̄r ditatem. primo casu re / stituet omnia. sc̄o non. vt hic. et ff. ad trebel. l. marcell⁹. §. qdā. et l. si / deicommissa. §. si. et de lega. ij. l. titius.

Apagis. vt. ff. ad tre. l. vbi. §. rogo. et ad le. falci. penales. §. si. ple / rūqz aut dicit: qz q̄nqz sola v̄ba spectant vt. ff. de vsuf. l. leg. l. si alij. qm̄ / qz vtrūqz si scriptū voluntati aptat. vt. ff. de leg. ij. libroz. §. qd tamen / cassius. et de lega. ij. l. vnum. §. si. als si pro: sus v̄ba discrepent a volū / tate non valent. vt. ff. de lega. j. l. iij. §. j.

Plerūqz. hoc propter legem que est de vsuf. le. si alij. / **D**abes. dirigit sermonē ad fideicommissariū: et dic qz ad hoc nō co / gif. vel dirigit ad heredē. et tunc cogif. vt. ff. ad trebel. l. lutius. §. qd. / et ad hoc. s. de leg. l. cum q̄ritur. in fine.

Sad esse oportet: et absunt que abesse oportet.

Solenniter. per acceptilationem. / **E**x voluntate. i. defuncti: et ad hoc qz liberatio p̄t debitori relinqui / p̄cor. insti. de leg. §. si qz debitori. et ff. de vo. excep. l. apud. §. p̄t crea. et / de libe. le. l. qd mibi. et l. si qz decedēs. §. nūc de effectu. et l. si solū. §. si.

Quāuis necessitatē. rationis. tutelle p̄terite non future. / **T**ibi. tutore. q̄nda. vel curatore vel cuilibet admistratori.

Immutatuz. i. non d; imutari. et hoc nisi dolose gesserit: vel aliqd / residet penes eum vel dolo facit quomin⁹ sit. vt. ff. de admi. tu. l. qdaz / decedens. et ff. de li. le. l. aurelio. §. gaius. et l. si quis rationes.

Lari et apti. firmiores. exp̄ssas vt. et s. d̄ codic. l. cū proponatis / vel tacitas. vt. ff. adi. leg. l. ij. in si. et l. ex pte. nisi p̄ priorē poste / riori d̄rogef. vt. ff. d̄ le. j. l. si mibi et tibi. §. si. et d̄ le. ij. si q̄si p̄n.

Tiam. tutoribus. si pupillum instituit tam ab eo qz a tutore / legare possum

Liber Sextus.

C Deinceps, secus in extraneis est, nam illud quod est, s. de isti. et sub
sti. l. gener aliter. j. rñ. in fi. non est quod ibi in alio casu: non in isto dicit
idem esse in extraneis.

C Defuncti, vel nisi intraverit monasterium, vt. j. ad treb. aut. p. roga
tus. et facit. ff. ad treb. l. ex facto. s. fi. et. s. si quis rogatus. et. s. de insti. et
substi. l. gñaliter. s. fi. et. j. ad treb. l. iubemus. et
aut. nisi rogati.

Quidam, pater
nis. l. vinculis
patrie potestatis.

C Prestare, vt. et. s. d.
le. l. cum quidam. et est hoc
vex. etia si filius petijt et
habeat patris bona per
extra tabulas. vt. ff. d. le.
iij. l. q. nec obstat. s. d. bo
noz possessio. extra tabu
las. l. i. q. est. q. ibi ab in
stituit relicta pstant ab
eo q. b. extra tabulas. no
aut relicta a pteritis. vt
E. b. l. vel h. extraneo erat
relictum ibi p iunctis. p
ma vera.

C Personis, pnta ne
potib. et p nepotib. et si
milib. et idem in his qui
extranei sunt naz quos
non honoro no onero
vt. s. e. l. ab eo.

Questionem, si
i. q. uis.

C Heredis, negantis
a principio aliquid esse
relictum fm Jo.

C Legatarij, vt rogo
herede p fideicommissum
vt det fundum titio.

C Fideicommissarij, cui
erat legatus et rogatus re
stitueret titio: puta per fi
deicommissum.

C Quotiens, scilicet ele
gerit iuramentum.

C Vniuersitatis, red
de singula singulis cau
te, na ab herede tm vt fi
deicommissario gnali pot
relinqui gnale fideico
missus, sed legata et fidei
commissa spalia a quolibz
honorato, vt h. et insti. d.
sing. re. p fideico. reli. in
pncipi.

C Prestito, ab eo q
desert sacramentum.

C Subire, h. iuramentuz referri non pot. vt hic dicit. s. qd si dicat se
ignorare veritatem: q. erat absens tpe quo testator legauit. Rñ. tunc
d. iurare q. nihil tale a testatore audiuit vt insti. e. s. fi. flo. ergo hic ex
minus soleni voluntate necesse e. vel dari vel iurari. et sic est ptra. s. e.
l. si veritas. et. l. ex testamento. So. hec corrigat illas fm quosdam. Alij
dicunt q. hic sine solenitate reliquere voluit testator. ar. s. de codicil.
l. si. sed hoc non plz Jo. ar. insti. de fideico. here. vbi idē casus ponit q.
et hic dicit. de testatore q. solenem pdere voluit voluntatem. Alij distin
xerunt vt. B. an heres dicat non est tibi legatum quo casu cogit pbare
legatarij veru esse et solene: vt in cotrarijs: an dicat no potes petere q.
min. solene: quo casu loquitur hec. l. nec hoc placz: q. sic expedit pto
h. di. legare: vt ei solenitas pbeq. quod esse non dz. vt. ff. de tri. l. ill. d. s.
pe. Itē fm eū in secūdo mēbro ex impfecta voluntate eēt civilis et nalis
obligatio si heres pteret. vt aut scilz soluat aut iuret no solene et pin
ret. pterea hoc est pessimū cogitasse banc. l. Vel q. soluat cū pntet vel
iuret no relictus. et sic piuret. vt. ff. de in li. i. l. videamus. s. j. Tu dic
quarto modo fm Jo. refert ab initio pntet de relicto ille qui est gra
uat: sed in min. soleni testamēto. et sic loquitur ptra. aut diffitetur
et cū ei est delatum tūc recurrit ad subtilitatem iuris. et tunc cōpellit sol
uere vel iurare. et sic no admittit penitētia: vt hic. et insti. e. in fi. vt sic
ex mēdatio pntet. vt et. s. de no numerā. pecu. aut. ptra qui pntet. et in
auf. de tri. l. se. s. studium. col. iij. l. per delationē sacramenti hoc fiat.
et sic fit. ar. contra. ff. de iure iur. l. eum qui.

Relicta i
min. solē
nivolūta
te an obe
antur.

Tene istā

C Derelictam, solēniter.

C Expetat, i. petat.

C Omnimodo, etiam si petere velit et fateri verum.

C Testis, ip. op. re. dz. iudex et testis ppter hoc. scilz q. ei iuramento
cōmittit: vt hic subiicit. cuius religio est et. et. ff. quaz re. ac. no datur

Questionē ex facto emergētē
refecātes et volūtatē mortuo
ruz. pspiciētes sancimus: si sine scri
ptura et pntia testij fideicommissio
derelicto fideicommissarij elegerit
beredis iuramentū: vel forsitā
legatarij vel fideicommissarij quo
tiens ab eo relictum est fideicommissum
suz sine vniuersitatis sine spāle ne
cesse h. e. h. d. e. vel legatarij vel fidei
commissarij (pzi iure iurando de ca
lūnia pnto) vt sacramētū subire
et oī ingetudie sese relaxare. **C** Vel
si recusanduz existimauerit sacm:
aut certā ptē vel q. titatē manifesta
re fideicommissario derelictā nolue
rit: si forsitā maiorē fideicommissarij
expetat oimodo exactioni fideico
missi subiaccere et eū ad satisfactionē
compelli. **C** Cū ipse sibi iudex et te
stis iueniat cui religio et fides a fi
deicommissario electa est: nullis testi
bus nullisq. alijs aduēticijs pba
tionib. regit. S. siue q. q. sint te
stes vt. miores vt nemo cām p illi
sacm vel dādū vel recusandū suaz
h. e. tam firmitatē q. exactionē siue
pat sit q. fideicommissuz dederit siue
extrane: vt eqtatis ratio cōiter in
oēs pcedat. **C** Cū em. res p testij
solēnitatē ostendit: et tūc numer
testij et nimia subtilitas reqrēda est
C Lex etem ne qd falsitatis incur
rat per duos forte testes cōpositū
testamētū maiorē numerz testij ex
postulat: vt p āphozes boies perfe
ctissima vritas reuelet. **C** Cū aut. is
q. aliqd ex volūtatē defuncti lucrat
et maxime ipe heres cui sūma aucto
ritas ton. cause cōmissa est dicere
cōpellit vritatē p sacri religionē eq
lis locus testib. relinquat vt quēad

quēadmo. test. ape. l. j. s. diez. Alij dicunt vt Jo. et. l. d. p. illud instrm
posse pbari. et p eis. s. arbi. tu. l. si. et. j. de dona. l. in donatione. et. s. de
Fedic. di. adri. tol. l. si. et. ff. quēadmo. testa. aper. l. si. Item tot testium au
ctoritatē videt pntine instrumētum quot in eo fuerint. vt patet in te
stamento ceci. vt. s. q. testa. sac. pos. bac pultissima. et in inuentario vt. j.
ad leg. fal. aut. s. cum testator. nam in inuentario viginti possunt eē le
gatarij quoz omnium auctoritatē gerit instrumētuz. Itē si ea que fiunt
in scriptis probantur per scripturam vel testes. vt in auf. de fide in
stru. s. quia ergo. et. s. si quis. et. s. si tamen quis. et. s. sed si instrumen
ta. et. s. de testi. l. testium. nam et ibi equiparatur pbatio scripture quin
q. testibus. ergo econtra que fiunt sine scriptis probantur per testes
vel instrumenta: quia eadem est eorum auctoritas. vt. d. l. in exercen
dis. Et hec opinio Jo. consuetudine approbatur generali. licet pima
Jo. validiora habeat argumenta sed videtur soli coniecture stādūz
sine hoc numero. vt. ff. de lega. ij. l. cum proponeretur. sed ibi est con
iectura probatio septem testium. Item est hic argu. pro nobis in eo qd
no. s. de secun. tabu. l. ij.

C Et tunc numerus. testium. quod est quando legatarius no con
fideit de sacramento heredis: vel quando heres confitetur ab initio re
lictum: diffitetur tamē in solēni voluntate: vnde legatarius habet ne
cesse probare.

C Compositum, scilicet testamentum.

C Cum autē, nunc credit ad primum casum. Jo.

l. j. in pn. et sic no est cō
tra. s. d. tes. l. oib. et. s. ne
qs. i sua cā ius. l. j. sic. et
s. mada. l. in re madata.
C Alioz. i. paucioz
C Cū em. dixi qd iuris
sit cū qd petat ex impfe
cta volūtatē. si aut ex pfe
cta aliter est. Jo. Vel
s. p. fidit de sacramento
heredis. hic non.

C Ostēdit. i. ostēdere
vult legatarij qd ē ne
cesse qn legatarij no cō
fideit de sacramento be
redis: vel qn confitetur
heres relictum ab initio
sed dicit minus solēne.
vnde legatarius si habz
necessario pbare siue du
bio p legitimū numeruz
vz pbare fm Jo. et. l. d.
S. tu dic s. Jo. s. cū
quis testat nuncupati
ue et heres fatef relictuz
sed non solēne. tunc et.
Et sic collige hic q. cuz
est nūcupatiū redactuz
in scriptis p tabellionē
no pbat illud p instrm:
sed im p legitimū nume
rum testij pbat h. mōi te
stamentū nūcupatiū
sed cū est in scriptis pba
tur et testib. septē p scri
turā in sinuata. et p hoc
ē. s. de testa. l. si. et. l. hac
pultissima. s. si qs. Itē
duo testes no pbat ergo
nec instrm qd duoz vi
cē sustinet. vt. s. de fide
instru. l. in exercēdis. ni
si i casib. vbi pl. scriptu
re creditur vt. s. si m. se
ma. dixi. l. ij. Itē maior
est auctas septē testij q.
vni instrumētū: q. tribus
ad pl. testib. equalit ta
belliois instrm vt. j. qui
po. in pig. ha. l. scriptu
ras. Itē materia daretur
falso fabricando. vt. ff.

Testm
nūcupa
tū: qd
pbat.

Instrōz
et testium
eadē au
toritas.

Et in leges

Et in leges bene dico recufato sacramento legatū solnendū. azo. **E**ustis. non iniustis. vt. s. de bis quib. vt indig. l. non oportet. **E** lucrū. si tñ testatores hoc dixerunt non aliter. et sic non est cōtra s. de inoffi. testa. l. si quis in suo. in prin. que est ptra. **E**l bic loquif in extraneo herede qui plus punif non parēs. qd patet: qz dicit lucrū vt. s. de codicil. l. si. ibi in suo. hoc non placet: qz vt. s. dixi siue sit pater et c. **E**l bic nullo modo voluit parere: ibi voluit lz tarde. **E**l h sciebat esse relictum: ibi dn bitabat. **E**l bic relictū erat venerabili loco: ibi priuate pnone. **E**l h dicit qz bic amittit lucrum sed non dicit totū. **E**l lex ista referf ad eas leges que non imponunt certā penā. ar. ff. de vbi. obli. l. voli. **E**l loquif fm antiquas leges. q. d. sic erat olim nō aut dicit qz sic sit hodie: immo nō est ita hodie p. l. illā sed p. auf. hodie idē. et ideo sequitur autem. hoc amplius et c. que est d bere. et fal.

Hoc ampli. q. d. dixi qualiter puniat. l. codicis: nunc dico hoc ampli. qz iudicium et c. **R**epresentatū. als non representatū et c. et als sine non et primā lege qz secus si esset representatū p. l. hoc est qz de functus voluit fieri hoc lex implet vt in libertate danda quā sena. con. representat. vt nec iponaf pena cessanti. vt. ff. de fideicō. l. l. cum vero s. pe. et s. antepe. et l. si eū. s. si qs seruuz. et s. si mā. ita fue. ali. l. si. **E**l ia littera plani legis. et dic representatuz. i. lege vallatum vel munitū: vt apte dicit in corpe. s. his igitur a nobis.

Donatus. bis vel ter. vt in auf. de eccle. ti. s. sinaut. col. ix. **I**ntra annum. post admonitionē iudicis cōputandū: vt in corpe s. si quis autē. sed in nouella dicit a tpe quo pronunciatum est legatuz esse prestandum.

Naturale. naturale ergo debitum ppterea qz defuncto non obediit non amittit alia amittit. qz h qñ debitū alia vt lucra censent nec eorum par ratio est. vt. s. de codi. l. si. s. j. et de decu. l. si. in prin. et de cur. fur. l. si. in prin. **A**n idem si legi heres defuncti non obedit non faciēdo inuentarium: vt ideo amittat hanc falcidiam debitam iure nature. **I**n falcidia debita iure institutionis certum est amitti. vt. j. ad. l. fal. auf. sed cū testator. s. sec. puto in hac iure nature pauten. istam.

Cautione. de complendo ea qz recte disposuerunt testatores. vt in corpe. s. si qs aut non implens. col. j. **S**ubstitutis. non ergo expirat substitutio vulgaris ab adita hereditate. et sic est contra. s. de impub. et alijs sub. l. post aditam. Sol. hec corrigit fm quosdam. **E**n dic qz hoc admittitur nō ex vi substitutiois s. ex bñficio legis. nam et legatarij et extranei admittuntur quos pstat non fuisse substitutos. **N**oro si hereditas non fuisset adita non haberet extraneus nisi admitteret cā libertatū pseruāda. vñ si nulle libertates eēnt relictē nullo mō admitteret. vt isti. s. eo cui li. cā bo. ad hci. s. j.

Potiori. sic. j. de dona. sancimus. s. sin autem. **O**mnibus. cū omnes velint. **V**olentibus. cum quidam volunt quidam non. **N**ominatus. semp inherente onere pdicte cautionis. vt in corpe s. si vero nullus eoz. et nota bic de ordine seruādo. vt. ff. de fideicō. l. l. gñaliter. s. si quis alie. et de bere. insti. qui soluendo. s. ptra. ff. de solu. l. in bis. s. si. et l. seq. et insti. de leg. s. ante.

Respectis. naz nullo modo admittunt si iuste exheredati sunt: vt in corpe. s. exheredatos. Sed quare non vocat exheredatus inter nominatos ex testamento cum ipse nominatus est. **R**n. ad malū fuit nō lucrū aliquod vel bonū nominatus. **I**tez nunquid admittit inter eos

modū ad extraneas fidē decurrat propzia et indubitata fide relicta.

Cū in leges respexim qz iustis dispositionibz testatorum oimodo heredes obedire cōpellūt. et sic strictius cām exigunt vt etiā amittere lucrū bñditatis sentiāt eos qz testatoribus suis minime paruerint.

In autem. de bere. et fal. s. si qs igitur nō implēs. col. j. **C**onsti. j. **H**eres post iussum iudicis infra annū non exequens iustum testatoris iudicium priuatur omni lucro hereditario per sonis bic enumeratis applicandum. b. d. Saly.

Hoc ampli. qz iudiciū dñfuncti lege nō representatuz: mo nit. a iudice infra annū nō implet excludit eo qd pter debitū natura le pcepit ex eodez iudicio. **H**ec aut cū onere suo (dāda sup hoc cautione) deserf pzio substitutis mox ordine seruato coheredibz adenti bus: vt gñali fideicommissario vel legatario soli vel ex plibz i pte potiorū vt spāli fideicommissario vt legatario maioris emolumentū vt oibz vt volētibz vt libertati donatis in testamēto put qz qz eoz pzioz noiat. est ex hñdatis nec bis qdez respectū postremo deserf extraneo vt fisco

Cōmuniā de legatis et fideicommissis et de in rē missione tollenda. **P**ro re testatoris legata et ad grauati

qui veniunt ab intestato cū ipse de illis sit et quidem primus. vt. ff. de suis et legi. bere. l. fili. **R**n. nō nisi p querelam. vt. s. de inoff. testa. l. si herede. et l. filiā. et est ratio: qz videt adhuc testamentum valere cū lex faciat eos heredes loco repulsi. vt in corpe. s. in oibus. et heres bñdis et c. vt. s. de bere. insti. l. si. **E**t quod dicit agnatū primū filium esse ad succedendum: verū est nō facto testamēto. vel facto sed non adita hereditate vt. ff. de ptra tabu las. l. filium. s. sed cū ex hereditatio. **I**tem nunqd inter extrāeos admittet vel ante vel post fiscum **R**n. quidam non ppter pdictas rationes. s. pōt dici contra: vt quasi gli bet admittatur. vt. ff. de adopti. si pater. s. qui duos.

Extraneo. et primo ipse qz fiscus. vt innuit in corpe ar. j. de cadu. tol. s. si. **I**tem extraneū intelligo quēlibet cui nī bil in testamento est relictū siue de venientibz ab intestato sit: siue proz sus extraneus.

Cōmuniā de legatis et fideicommissis et de in rē missione tollenda. **P**ostqz sepata in ra dixit legatorū et fideicommissoz: nunc iungit vt in insti. de leg. s. sed ne in primis.

Az bi. qd dicit pzia a secunda lege. **R**n. in pma innuit qtuoz gñā legatorum in secunda legata et fideicommissa. **P**lerūqz. quando qz enim non habent pu ta quia deficit testamē tū solēnitāte iuris. **E**l quia non est capax. vel quia legatarius possidet

rem sibi legatam. **E**t nota qz potest colligi ex bis que bic dicuntur et insti. de leg. s. ff. cum olim legabatur per vendicationem habebat legatarius actionem in rem: cum per sinendi modum habebat exceptio nem si possidet: cum vero per damnationem vel preceptionem habebat tñ psonales que dicunt ex testamēto lz forsan non sit testamē tū sed relictum nutu solo. vt. ff. de lega. iij. l. nutu.

Vendicationis. idest legati relictū per vendicationem. vt qz testator dixit. titius vendicet talem fundum. **S**inendi modo. idest legati relictū per sinendi modū. dicendo be res meus sinat talem habere rem talem. **A**liozumqz gener. puta p pceptionem vel dānationem. vt in sti. de leg. in prin ci.

Posteritas. idest nona hominum psuetudo. **F**acile. non patienter suscepit: qz non erat ei facile tale gen. loque di. sic. ff. de pbatio. l. si qs hominem liberum. **L**audauit. sic. ff. de condi. in debi. l. dñs. et ff. vsu fruct. quemadmo. ca. l. si vsu fructu mihi le. ij. rñ.

Dissionis. olim non poterat agi rei vendicatioe nisi mitteret in possessionem legatarius. **O**mnibz vero. i. omnibus legatis et fideicommissis ponit enim genera singulorum et non singula generum. et sic non est contra institu. de oblig. que ex quasi contrac. s. finali. **I**tem qz assimilat legata et fideicommissa. dic scilicet specialia. nam generalia differunt cum bic statim mortuo testatore transeat dominium. vt. ff. de fur. a titio. vel saltem adita hereditate. vt. ff. de legat. j. l. si tibi homo. s. cum seruus in illis scilicet generalibus. demum facta restitutione transit dominium vt. ff. ad trebel. l. facta. in prin. et l. si eius. s. si quis. **I**tem ex primis nō detrahatur falcidia ex alijs sic. vt dicemus statim. sed et generale pōt relinqui in forma speciali et seruabitur quod in speciali. vt. ff. ad trebel. l. mulier. s. fina.

Imponere. qz tum ad actiones competentes pro eis. **P**ersonalem: siue testatoris erat res legata siue aliena. sed in rem datur cum erat testatoris. vt in sti. e. s. nostra autem.

Cōtinna tio.

Legata oli fiebat triplr.

Legata gñalia et spālia dif ferunt.

Substito vulgaris quando expirat.

Exhere dat. num qd admittit iter ve nētes ab intestato.

